

H.N. 637

EEK GENT

TH. BARTHOLINI
DE
UNICORNU

OBSERVATIONES.

R. de Hoese
1712

THOMÆ BARTHOLINI
DE
UNICORNU

OBSERVATIONES NOVÆ.

*Secunda editioe Auctiores &
emendatiores editæ à Filio*

CASPARO BARTHOLINO.

AMSTELÆDAMI,
Apud HENR. WETSTENIUM,
MDCCLXXVIII.

ILLUSTRISSIMO ET EXCELLENTISSIMO
HEROI

DN. FRIDERICO

COMITI AB AHLEFELDT,
LANGELAND ET RIXINGEN
BARONI IN MOERSBURG
GRAVENSTEINI UTRIUSQUE
SEEGARDIÆ BALGARDIÆ
ET WILTNUSSI DOMINO
ORDINIS ELEPHANTIS EQUITI
SACR. REG. MAJEST.
DAN. ET NORW.

CANCELLARIO MAGNO
CONSILIARIO INTIMO
STATUS ET PROVINCIALI;
PRÆSIDI IN COLLEGIO
STATUS ET CANCELLARIÆ
IN DUCATIBUS SLESVICI
ET HOLSATIÆ
REGIO VICARIO
STEINBURGI ET IN
DITHMARSIA
GUBERNATORI ET PRÆFECTO
ACADEMIÆ REGIÆ
HAFNIENSIS
PATRONO BENIGNISSIMO

ILLUSTRE HOC MARIS
BOREALIS SPOLIUM
DECANTATUM TOT
ELOGIIS AMULETUM
NATURÆ ARCANUM
VENENORUM OPPROBRIUM
FORTITUDINIS SYMBOLUM
SECLORUM LUSUM
A PARENTE OLIM ILLUSTRATUM
UNICORNU
ET QUICQUID PRÆTEREA
DE SOLO CORNU
VEL DEPRÆDICANT
ANNALES GENTIUM
VEL ÆSTIMANT NOSTRI
A SE VERO AUCTUM ET
EXPOSITUM
IN DEBITÆ VENERATIONIS
SIGNUM
NOVI ANNI EXORDIO
QUOD FORTUNATUM ILLUSTRISSIMÆ
ILLIUS FAMILIÆ VOVET.

L. M. Q. D.

ROMÆ CAL. JAN. clō Iōc LXXVII.

CASP. BARTHOLINUS THOM. FIL.

PRÆFATIO AUTORIS
EDITIONIS PATAVINÆ
Anno cIdo Idc XLV.

TH. BARTHOLINUS
LECTORI SUO.

M Iratum Te , mi Lector ,
animo vates presagio teme-
ritatem in etate , & auda-
ciam serioribus alioquin an-
nis servandam , quia cornua ostendo &
largiorem frontem. Sed severius judi-
cium tantisper differ , donec speciem meam
desectâ larvâ pressius intuearis. Aper-
tam enim frontem gero , nec erubesco :
at cornua & aliena sunt , & , ut expe-
rieris , innoxia. Hac sine fastu ullo , pu-
blicique amans ea sinceritate explico , quâ
apud innoxium nata ; illam verò de-
bita etati mibique verecundia subdu-
cam , si bilem cuiquam moverit. Sed
frustra publicum fugiunt , quum nec
frons servilibus notis , picti Gelonis in-
star , sit signata , nec cornua fenum
gerant

A U T O R I S

gerant simplicitate innocentiam nacta, quia solitaria in alios potius, quam se, salutarem vim vertant. Animus tamen dicat cornua nostra, quanquam aliena & sine offensa, Parentem petitura, frontemque spatiosam eruditissimam fore, quibus ex aetate & genii benignioris ductu pares huic labores exsurgunt. Cornibus sanè ea natura obvenit conditio, ut decidant subinde & renascantur, colorem mutant & obtundantur, variasque aetatum flexu vices agant. Ego curioso impetu decidua collegi & reliquias, cornuumque frustula ad novum germen instruxi, iis quam similimus, qui inveteratos fractosque ramos vel nova adornant insertionem, vel in domesticum precium convertunt. Rem omnem sine verborum ambage expediam. Paucas de Unicornis pagellas gravioribus impeditis negotiis in publicum fugiente calamo emiserat Patens, eo applausu, ut in hoc argumenti genere palmam meruerit & benevolae universi orbis voces, quod primus velut arbiter de Cornuum veritate inter dissidentes

P-R-Æ-F-A-T-I-O.

dentes Andream Baccium & Marinum certo experimento constituerit, quibus ita adhaerit, ut neutri tamen astipularetur. Neque enim qua de solo cornu ferebat fama seculumque prius omnia cum Baccio credebatur, neque summâ veterum injuriâ cum Marino ad extremum alterum prolapsus cuncta σκεπτικῶς in dubium vocabatur, sed medio usus temperamento Cornu animalque probavit, virtutem autem plenis olim buccis decantatam justis de causis habuit suspectam. Scilicet hinc ingeniorum æstimamus felicitatem omnia æqua lance expendere, & de ipsis recte judicare, quod interioris animæ opus sensuum dexteritate fultum, quo quicumque caret frustra in accurato rerum seriarum examine locum expectat. Baccium Marinumque sequenti Gesnerus & Aldrovandus utriusque ævi Plinij, quum universam Naturæ historiam suis operibus meditarentur completi, singula accuratiori judicio scrutari non potuerunt. Unde hic Marinum reddidit, cujus videbatur partes sequi;

A U T O R I S

& Latio donavit quem sibi adoptaverat. Idem saxum volvens Jo. Bapt. Sylvaticus, inter suos princeps, Bacciana argumenta & ingenue refert & refellit ingeniose, in ceteris perfectus, si ad alias Monocerotum species divertisset. Ex eo extitero nulli qui in hac palestra nomen suum profiterentur, quod confectum negotium crederent tantorum hominum concursu. Nec tamen palma sublata aliquid conaturis. Unde nobis renatus quoque animus, crescentibus ad novum spectaculum cornubus nunquam in Amphitheatro visis, quæurgens Syriæ astus nuper, quum alia vehementius liquecerent, & nos alioquin communi torpore subsideremus, prima protrusit, sparsimque ad Parentis Opusculum nobis in itinere notata, ad certas Observationum classes reduxit: quæ ut vides tædiosi fuerunt otii potius quam debita diligentia, novæque facilis tua venia dici merentur, quod nihil fere à Parente antea notatum in gloria repetitione transcripserim, nec quidquam quod ad perfectam Monocerotum omnium ideam

P R Æ F A T I O.

ideam faciat, omiserim, aliis pluram non debens quam sine ere nomen. Marinum puto, Baccium & Aldrovandum aliosque hujus commatis, quibus placidam ἡπιότητα ea modestia mutuo, que ἀνέγνω decuit, quam neque Acteon sine, neque Ammonius, quorum hic natura, ille fortuna debuit ornatum. Utrique profectò ego ex ratione temperarem, si vel Deus essem, vel Deam contemplerer. Ex qua animi constantia aliquid nobis promittimus, qui opus damus cornutum sine cornibus & offensa, cornua sed sola & insititia, frontem demum eo sinceritatis colore, quem à tua facilitate expecto.

HENR.

HENR. WETSTENIUS
LECTORIS.

Tertius jam labitur annus ex quo Clariss. D. D. CASPARUS BARTHOLINUS TH. F. hasce oras derelicturus tractatum hunc de *Unicornu* à se emendatum & auctum ANDRÆ FRISIO Bibliopolæ accuratissimo nec perfunctoriè docto, excudendum tradidit. Susceperat hic namque id negotii, nil aliud animo volvens nisi absolutis ab eodem Clariss. Auctore partim exaratis, partim emendatis Tractatibus tribus de *Armillis*, *Puerperio*, & *Inauribus Veterum*, & hunc prælo committere. Verùm alia jubebant fata! Paulo pòst enim calculo laborare cœpit, cumque per quinque sexve menses cum gravissimo hoc morbo magnisque cruciatibus colluctatus esset, tandem morti cessit. Exiit, inquam, hic noster à nobis, quibus magnum sui desiderium, sibi que æternam

ex

*exdoctissimis nitidissimisque editis libellis comparatam reliquit famam. Diu fluctuabant Hæredes antequam de distrahendo Bibliopolio ageretur, nec plus sesquiannum agimus, quum id maxima ex parte juri nostro cessit. Inter reliqua & Cornua hæc, de quibus edendis jam tum cogitabamus. Sed deërant varia operi perficiendo, nec ferebat occasio unde tam citò peterentur. Degebat nimirum tunc temporis Celeberr. D. AUCTOR Romæ, reliquas quoque Italiae partes aditurus: unde paucos ante menses redux suppeditavit quæ absolvendo tractatui necessaria erant. Prodit ergò en! seseque tuo usui sistit, non ingratus ut spero hospes, quem proximè, faventibus superis, Tractatus de *Tibiis Veterum eorumque antiquo usu* ejusdem Auctoris Nostri sequetur. Tu LECTOR ERUDITE, labore nostro fruiere, ac conatibus, quibus publico prodesse studemus, fave.*

Εἰς

ΘΩΜΑΝ ΒΑΡΘΟΛΙΝΟΝ,

τὸν πᾶν, εἰς μουσικήν γεγραπτά.

Πρὸς Μῶμον.

Μῶμε, πρὸς Βαρθλίον αἰεταὺς φέρει κέρα,
Ὡς μὴ τῶδε κέρα, μωρέ, σε τυφάμηναι.
Ἐς' ὀπίητον, σιλπνόν τε, κὴ ἔξοχον ὄξυ,
Ὡς', εἴπερ βλάβη ἐγκοιτα, Μῶμε, τεῦ,
Λήψης γαῖαν ὀδύξ, κὴ οἱ μετόπισθε γένων)
Οὐ βλέψωσ' ἀγαθῶν βιβλία σ' ἰψάμηναι.
Εἰδ' ἤμαρ κελοὶ κ' ἀγαθοὶ τοῖόν δε βιώσι,
Φημὴν κὴ δόξην, Μῶσ', ἀνέχοις σφετέρην.

Idem (sed paullo liberius) Latine.

Mome, cave contra Barthlinum cornua tollas,
Ne laesus cornu te male jam feriat.
Nam factum affabre est, tersum est, & acumine
pollet,
Ut, si contingat viscera, Mome, tua,
Sis moriens morsurus humum, nec secla videbunt
Postera te egregium rodere scripta virum.
O utinam docti tam tempora laeta viderent,
Constaret Musis fama docuisse suum.

M. SLADUS M.D.

IN-

INDEX

CAPITUM.

I. D E Hominibus Unicornibus.	1
II. De Bicornibus.	15
III. Moyſis cornua expenduntur.	25
IV. Numquid Cornua Morbis accensenda?	31
V. Cornuum Cauſæ.	37
VI. Animantia minora unico cornu prædita.	41
VII. Aves Unicornes.	44
VIII. De Scarabæo Monocerote.	52
IX. De Reptilibus unius cornu.	57
X. Orygis Etymon, & ſpecies.	65
XI. Orygis deſcriptio.	74
XII. De moribus Orygis.	83
XIII. De occulta Orygis ſcientia.	92
XIV. Piſces Monocerotes.	102
XV. De Unicornu Groenlandico.	107
XVI. Boves Unicornes	125
XVII. Afini Monocerotis ſpecies.	133
XVIII. De ejuſdem cornu virtute.	142
XIX. Solius cornu Equi.	151
XX. Rhinocerotis nomina.	153
XXI. Rhinocerotis Deſcriptio.	161
XXII. Monocerotis veri nomina.	175
XXIII. De Unicornu in Cruce Chriſti.	183
XXIV. Monoceros verus varia authoritate aſſeritur.	196
XXV. Idem Rationibus evincitur.	222
XXVI. Monocerotis Forma.	238
XXVII. Omnium Unicornuorum Examen.	251
XXVIII. Mo-	

INDEX CAPITUM.

XXVIII. Monocerotis Proprietates.	268
XXIX. De Virtute Monocerotis.	275
XXX. De Ufu Cornuum ad pocula.	304
XXXI. Cornua pro ornamentis.	319
XXXII. De Cornuum in Medicina usu.	322
XXXIII. De Mensuris corneis.	335
XXXIV. Cornea officinarum & sacrorum in- strumenta.	340
XXXV. De Cornu Cervino.	353
XXXVI. De Ebore.	359
XXXVII. De Unicornu fossili.	365

THO-

THOMÆ BARTHOLINI
CASP. F.
DE UNICORNU
OBSERVATIONES NOVÆ.

CAP. I.

Hominum Monocerotum exempla. Cornua frontis Albucaſis. Heliodorus explicatus. Dionyſiſci. Cornicularii apud IÇ^{tos}. Facies Didonis. Aliarum partium Cornua. Verrucæ.

Ornutorum animantium, quæ ſolo cornu eminent, auſpicaturo hiftoriam, ab humano genere nobilitatis quodam jure ordiendum, in quo cornuum tuberibus nonnunquam luſit Na-
A tura,

tura , ut variis exemplis observarunt *Amatus Lusitanus* in Centuriis , *Jacobus Dalechampius* ad *Plinium* , *Lycothenes* , *Weinrichius* , *Paraeus* , aliique quorum catalogum in Opusculo suo *Paraens* texuit. Horum autem seriem auget princeps Gallicæ historiæ conditor *Jac. Aug. Thuanus* lib. 123. ubi *Francisci Troviluvii* Anno circiter 1599. per Galliam oberrantis cornu arietino è frontis media parte enato historiam interspersit , qui multorum oculos simul meruit , & nummos. De quo ad *G. Fabricium Hildanum* quoque *Obs. 25. Cent. 2. Emanuelis Urstisii* extat Epistola , qui eundem Parisiis 1598. præsentibus *D. Jacobo Feschio* , & *Io. Echenstenio* discipulo suo & vidit & contrectavit. Planè eundem hunc *Franciscum* fuisse arbitror quem describit *Jo. Renodeus* lib. 3. M. M. C. 21. *Pro monstro habitus est rusticus quidam Canomanus , cujus fronti cornu adnatum crassissimum duos palmos longum , ad occiput incurvum Lutetia A. D. 1600. vidimus.* Parvo enim differt temporis intervallo

vallo utriusque sæculi terminus. Neque memoriæ nostræ Monocerotes in utroque sexu defuerunt. A nativitate prima infanti productum lib. 3. Prax. Adm. Obs. 93. refert *Zacutus Lusitanus*, quod ex fronte primum duri nodi specie emersum paulatim in justam cornu magnitudinem crevit, palmi dimidii longitudine, juxta radicem amplum, in cuspide pollicis magni crassitie. Simile corniculum in frontis angulo parvum Carolo Sartori Neapolitano ad D. Dominicum habitanti quoque observatum cervæ vel vitulæ junioris specie, de quo *Marcus Aurelius Severinus* magnus Campaniæ Doctor cap. 25. de Nov. Abscess. retulit, qui quidem me. præsentem adhuc superstes, lucem tamen fugit, nec à nobis videri voluit. Et pauci abhinc effluerunt anni, quum in valetudinario Mediolanensi justæ ætatis puella in fronte cornu gestaret semipalmare, & una parte striatum, quod à *Matthæo Bergomate* Chirurgo ejus loci fuit detrahitum. De alia puella Cornuta scriptum

4 TH. BARTHOLINI
promiserat *Paulus Lentulus* à *Fabricio Hil-*
dano Cent. 4. Obs. 81. desideratum.
Propinquius verò in eodem sexu fe-
quiore nobis est exemplum Patavinæ
cujusdam sacræ Virginis, à me eo nomi-
ne visæ, annorum 60. in Cænobio
S. Sophiæ, cui, precibus ejusdem victus,
corniculatam epiphysin excidit Vir
summus *Joannes Vestingius*, quæ in fron-
tis elatiore parte sinistrorsum enata fue-
rat, eadem cum vaccino cornu sub-
stantia, similique duritie, lentore &
colore, ex ampliore basi paulatim in a-
cumen sursum extollebatur extremo
nonnihil inflexo, longitudine & latitu-
dine digiti articulum adæquans. Pur-
merenti in septentrionali *Hollandia*,
paupercula mulier *Margaretha Mainers*
septuagenaria vixit, quæ viginti retrò
annis, ex mœrore prodigi filii tumorem
primò in dextrâ capitis parte supra mu-
sculum temporalem observaverat, qui
in cornu tandem excreverat digitos
duodecim longum, caprini cornu cras-
sitie, duritie & similitudine. Ex tem-
porum

porum ferè regione seu fincipite emer-
gens reflectebatur, incurvabaturque,
furfumque summum caput petebat, cui
se mobile applicabat, ut commodè vit-
tâ regi posset & occultari. Ad radi-
cem rubebat cutis & pruriebat, sique
rudiùs tractabatur, sanguinem proli-
ciebat. Inter caput & cornu primùm
vix digitus inferebatur, postea totam
manum admisit, quia continuò cresce-
bat. Invisi ipsam 1646. & studiosè lu-
stravi, hancque fœminæ grandævæ ima-
ginem per pictorem expressi. Quæ
exempla præter miraculum dixeris, si-
quidem ipsas frontis eminentias angula-
res cornua appellavit antiquitas; cujus
testis Chirurgorum Arabum princeps
Albucasis sive ejus *Interpres*, qui part. 1.
Chir. c. 3. de modo cauteria applicandi
in totius capitis dolore, disertè id ex-
plicavit: *Deinde cauteria ipsum* (scilicet
caput) *super omne cornu capitis sui caute-
rio, donec pertranseat cutis.* In qua no-
menclatura persistens ad calcem addit:
*Oportet quod sit cauterium, quo cauteri-
zantur*

zanter cornua capitis, & occiput ejus subtilius cauterio. Quæ loca de prominenti cranii frontis tubere benigna Doctorum venia interpretor. In aliis partibus *Exostofin* nominat *Galenus* lib. de Tum. c. 5. quanquam hæc ad morbum, illa ad naturam potius retulerim. Illas autem eminentias osseas seu ὀσώδεις ὑπεροχὰς *Dionysiscos* proprio vocabulo nuncupat *Auctor* Definitionum, *Galenus* putatus, monetque cornua quoque vocari ἄπο τῆς κέρας φορέων ζώων κεκλιμμένα. Quod & insinuat *Heliodorus* in Opere Chirurgico M S, in Bibliotheca Medicæ Florentiæ à me exscriptus. Ita enim ille in Capite περὶ ὀσώδεις ἐπιφύσεως ὅταν δὲ δύο ἐπιφύσεις γίνωνται πλησιάζουσι τοῖς κροτάφοις, κέρατα ταῦτά πινες εἰώθασιν ὀνομάζειν, ἔνιοι δὲ Διονυσιακὰς τὰς ἔτω πεπονθότας ἀνθρώπους προσηγόρευσαν. In quam sententiam pauca notavit in margine *Interpres* aliàs à nobis explicanda. Quod si altera duntaxat parte obortus sit osseus hic tumor, singulo numero *Dionysiscum* appellari posse concedit *Io.*

Phil. Ingrassias p. 372. At Dionysiaci nomen meruerunt, non ut arbitratur *idem*, & cum eo *Viri* non infimæ classis, à Satyris, quorum speciem referant, sed à Baccho Dionysiaco, cui cornua tota Paganorum secta appinxit. Quid enim cum Satyris Dionysio? nihil sanè magis quam cum Actæone, quibus cornua fuere communia. Atestæ prope fanum S. Mariæ Minoris in antiquo saxo insculpta visitur mulier binis cornibus mediæ Lunæ excavatum orbem referentibus. Quam & inducit in Antiq. Atest. *M. S. Hippolitus Angelarius*. Sed jam temporis edacitate obscuriora omnia aliis non comparentibus literis præter has:

V..... S.....

L..... M.....

Id est, voto suscepto vel vivens sibi locavit monumentum. Arbitror Junonem hic expressam fuisse, quam aliàs Romæ sic fronte lunata conspeximus.

Ibidem loci in eximio marmore [cujus

] *partem ediderat Pignorius*] corniculum galeæ elegans observavi, cujus extremitatem aquilæ caput efformat. Cassis verò ita compactilis est, ut totum involvat caput folis oculorum orbitis orisque patulis foraminibus. Ut mirari subeat *Lipsum* qui lib. III. de Milit. Roman. Dial. 5. veteres clausas, ut nos, & vultui appressas galeas undique habuisse negavit. Reliquam marmoris partem exactè adeò delineavit *Herodotus* lib. VI. ut idem vidisse diceret. Quod à doctissimo calamo *Io. Bapt. Zoia* brevi expectamus clarius explicatum: in cujus ædes ingens hoc antiquitatis monumentum, non sine insigni lætitiæ sensu translatum vidi.

Cornutorum familiam, ut alios taceam, auget *Anneus Cornutus*, quo usum familiariter *Persium* veteres *Glossæ* referunt. Hunc verò à Nerone exilio mulctatum, teste *Dione*, felicissima sua Musa ita *Pagaginus Gaudentius* Vir infinitæ doctrinæ cap. 59. de Phil. orig. apud *Roman.* persequitur:

A 5.

Nam:

Nam Nero Cornutum cultorem Palladis urbe

Ejicit, & Gyaris consensuisse jubet.

Sed quare cornutus? sectæ id suæ debuit. Stoicus enim erat, & firmioris animi.

Hujus generis cornutos apud alios legisse non memini. Monoceros quidem dictus Crater apud *Plinium* lib. 10. c. 43. eo quod deveheret in silvas corvos corniculis humerisque insidentes, Cornicula autem galeæ sunt cornua, quæ ad unitatis numerum reduxit orbis miraculum *Claudius Salmasius* ad Solinum. Idque jure meritissimo, quia ab unico illo galeæ cornu Monoceros dictus Crater, quod in galea *Livius* lib. 27. de Philippo Macedone confirmavit: *In arborem illatus impetu equi alterum cornu galeæ ad eminentem ramum persfregit.* Unde corniculo mereri apud *Tranquillum* de Orbilio Grammatico, & Cornicularius miles *Valerio Maximo* lib. 6. c. 1. de quo *Turnebus* l. 3. Adv. c. 10. Hincque Corniculariorum frequens apud

apud IC^{os} mentio, quos *Glossa* vetus *Accursii* jam adjuutores Principis custodiae dicit, vel officiales seu accensos attributosque Decurionibus, jam in bello militaribus Decurionibus accedentes. De prioribus Corniculariis extat *Leonis* privilegium *Cod. 12. §. 53. l. 1. post transactos corniculos nostram adorare purpuram volumus; quo honore perfunctis, cum iam missionem tenuerint, liberum otium damus.* Ubi quid sint Corniculi me doceant *Juris Interpretes.* Cornicularii alioquin apud eosdem sunt, qui vel cornu in acie gestabant, vel vota in aures judicum inflabant; sed eos hoc *Codicis* loco accipiendos negat *Antonius Nebrissensis.*

Umbram ficti Unicornis in crinibus expressit in *Didone* antiquitas, quæ *Venetis* forsan virginibus imitandi quondam exemplum dedit, *Patavinisque Græcorum, & Trojanorum* reliquiis, ut in cornua crines torquerent, servato adhuc in novis nuptis *Venetis* more. Ejus vetustatis indicium præbet *Dido-*

nis cornutæ facies in numismate veteri apud *Angelicum Aprosum Vintimigliam* sacrorum profanorumque peritissimum, quanquam in alio argenteo nummo Romæ à me viso, crines cornua non monstrent, sed fasciolæ inclusi sculptorum arbitrio cernantur. Hoc crinium artificium frequentius imitabantur Romanorum altioris fortis femine, modò cornuum figura, modo virilium cirrorum, ut in nummis *Æliæ Petinæ*, *Antoninæ*, *Statiliæ Messalinæ*, *Crispinæ*, *Didiæ*, *Helena Gallieni*, *Faultæ*, *Valeriæ*, *Constantiæ*, *Theodoræ*, *Sophiæ*, *Martinæ*, aliarumque delinearunt Antiquarii, & inter eos *Jac. de Strada Mantuanus*, è cujus Thesauro quas è regione vides nummorum delineationes deprompsimus.

Non tamen Caput solum Unicornium sedes habenda. Nam Romano cuidam superioribus annis è naso cornu excrevisse accepi. Ex dorso quoque emersisse cornu *Scaliger Pater Exerc.* 199. sect. 5. retulit, & de alio scribit

Akenæ

Abenzoar lib. 1. Theis. Tr. 6. l. 2. c. 5. cujus dorso concretum os instar cornu, non ita durum ut os naturale. Forſan cartilago prævia offium materia. Quid? quod de ſeipſo *Abenzoar* eodem loco narret, natum ſibi ſuper dorſum os graviter moleſtum. In quodam preſbytero prodidit *Robertus Flud* l. 4. Anat. c. 8. lienem præter naturam auctum, in ſuperficie convexa plura cornua exturgeſcentia protuliſſe, quorum ſubſtantia tantâ fuerat duritie, ut vix ſcalpello ſcabi potuerint. In pedibus & manibus ſola quoque cornua eriguntur, præſertim ex Verrucis continuato tractu ob materiæ affinitatem induratis, ſicut id fratris ſui minimo digito quondam contigiffe narrauit *Ludovicus Pouchius* Civis noſter, in ſpem patriæ feliciter ſurgens. Nec mirum quandoquidem ex Verrucarum genere Cornu ponat *Ingraffias* in *Avic.* tr. 1. c. 1. de Tum. p. n. Articulorum cornua *Abenſina* deſcribit l. 4. tr. 3. c. 14. *Cornua ſunt additiones ſpiſſa, recurva, naſcentes ſuper juncturas, in extre-*
mi-

mitatibus. In calcaneo denique cuidam enatum cornu *Zacutus* lib. 2. Obs. 178. fidem facit, palmi longitudine, durum, solidum, densum, aculeis vestitum. Hæc prælo excefferant, quum de Viro quodam famam ad me perferret R. P. M. Franciscus Abrianus, cui cornu, non ita parvum ferrâ nuper Vi-centiæ secundo eventu dissectum fuerat. Ex maxilla viri in Helvetia enatum cornu arietino simile vidit *Io. Casp. Bauhinus* Basiliensium Archiater, qui iconem ejusdem mihi transmisit sed jam deperditam.

CAP. II.

Bicornorum sylloge. Alexander cornutus. Harpocratis statua. Attilæ cornua unde? Ejusdem ferini mores, & de eo fabulæ. Cornua potentiæ symbolum, superbiæ, & maledicentiæ. Barthius laudatus.

Bicorni facie alios eluxisse monu-
menta veterum sive ex ingenio fi-
cta, sive veritate fulta, testantur. *Val.*
Max. de Piet. in Patriam, Genitio Præ-
tori

tori Cornua in capite emerfisse refert. Atque bicornem Monachum Benedictinum olim Patavii vifum amicus nofter *Io. Rhodius*, Patriæ decus, mihi teftis eft, nec bicornem tantum, fed ruminantem quoque non ob duplicem ventriculum, ut putaverat *Io. Thomas Minadous*, fed ob œſophagum muscoli inftar carnoſum à difſectore cadaveris *Franciſco Plazzono* obſervatum. De quo ruminatore latè *Fabritius ab Aquapendente* lib. de Ventr. diſputavit, cujus quoque fratrem cornu habuiſſe veſtigia *Io. Prevotius* quondam monuerat, ut & Nobilem Patavinum. Plures quod per ordinem Naturæ non habuerunt, in certum Divinitatis argumentum ſibi affinxerunt. In horum cenſu Alexandrum reperimus, Magnum à rerum geſtarum gloria dictum, qui ut Jovis Ammonis crederetur filius, hujus cornua arietina vel aſſumpſit ipſe, vel ab aliis data non repudiavit. Ad Ammonium enim Jovem Aries ſpectabat, quem umbilico tenus, autore *Q. Curtio*, referebat, qualem

lem & Venetiis, & apud majorem ætate & ingenio fratrem *Bartolum Bartholinum* in æneo toreumate pridem vidi. Unde Ammonius idem Corniger *Silio Italico* lib. 3.

— *nemorosaque regna*

Cornigeri Iovis.

Et ante:

*Exin Cornigeri veneratus numinis aras
Captivis onerat donis.*

Ita namque legendum, pro *Clavigeri*, optimè conjecit *Fr. Modius* in Nov. Lect. Epist. 34. Cornificia apud Romanos familia à nummo Jovis Ammonis nomen meruit. De quo vide sis *Fulvium Ursinum*. Cornua Alexandri arietina duplici reposita loco animadverti, vel pone aures reflexa, vel à fronte summa ad aurium pinnam seu alam incedentia: illud frequentius in nummis occurrit & in marmore quodam vidisse me memini, hoc verò in numismate meo veteri invenias, quod hic ductu artificis depingendum curavi.

Non

Non absimile est alterum Cl. V. Io. Rhodii modo laudati argenteum, nisi quod adversa parte veterum Laserpitium accuratè monstret. E fronte seu potius capite medio, recto tractu extenduntur in denario ejusdem argenteo supra cassidem erecta caput ambientem, quod Alexandri esse suspicor ex signato Philippi nomine. Quanquam enim Romani sit sæculi, ex Provinciis tamen nomina subinde & Inscriptiones desumptas novum non fuit. Nisi ad cassidem hæc cornua referenda alibi in Nabide decantata à *Silio* l. 25.

Casside cornigera dependens insula.
 A quibus & Crater monoceros apud *Pli-*
niūm

nium dictus, ut antea notavimus. Sed quod in statua Harpocratis dextro latere cornu specie ex galea dependens Melitæ apud *Io. Fr. Habelam* Virum humanissimum ostensum fuit, non tam galeæ corniculum, quam capillorum referre texturam judicavi. At in nummo Philippi cornua facilè capiti accommodarim, quum eâ formâ in effigie Attilæ fatalis Italiæ hostis producantur, quam *Paulus Iovius* in Elogiis exhibuit, bis à me in nummo visam, cujus exemplar diligentius delineatum cum Alexandri versâ paginâ exhibeo.

Attilæ similis est ille qui in lucerna Antiqua Atestæ nuper effossa cornibus binis & eminentibus auribus conspicitur, quam ad me *I. B. Zoja* Musarum gemma misit.

Sed cur Attilæ cornua? Factum id ejus forsan veneratione. Venerationi erat potentia, quam, ut res secundas, per cornua veteribus adumbratam ex *Plautino* Pseudolo notum Act. 4. sc. 3. ubi querela de Simia:

Ni-

*Nimis ego illum hominem metuo, &
formido male,*

*Ne malus item erga me sit, ut erga il-
lum fuit,*

*Ne in re secunda nunc mihi obvertat
cornua.*

Censuit id *Horatius* l. 3. Od. 21. de vini
effectibus :

*Tu spes reducis mentibus anxiiis,
Viresque & addis cornu pauperi.*

Potentiam notavit & ferum animum in
Gigantæ molis *Petronio Alexander
Tassonus* elegantissimus Poëta Cant. 6.
della Secc. n. 22.

*Mà gli buomini mangiava, e distruggea
Co' denti il ferro, e un corno in testa
havea.*

Quo respexerat *idem* Cant. 3. n. 13. de
Comite de la Roccha.

In testa un gran cimier di piume, e corna.
Quia, ut advertit in *Notis Gasp. Sal-
vianus* Vir Eruditus, cornu olim co-
ronæ seu imperii signum fuit, quod in
nobilitatis suæ argumentum in gen-
tilitiis signis adhuc Germani præferunt.
Nec

Nec in Dania infrequens, ut notavit vir semper laudandus *Olaus Worm*. Unde Oneirocriticum apud *Achmeten* c. 238. exstat signum, ex bovinorum cornuum numero imperium Principis alieni totidem annis determinare. Et c. 239. quicumque boves masculos vidit, de principibus eos intelligat, propter cornu. Fortasse tamen ad contumeliam magis hæc verterunt, quàm gloriam, ob pravam animi corporisque indolem, qua feritatem superbiamque præ se tulit, ut de eo *Iornandes*, *Priscus Historicus* & *Iuvenus Celius Callanus*, in Historia Attilæ MS olim *L. Pignorii*, nunc *Io. Rhodii*, certa fide narrant. Superbiæ autem hieroglyphicum est Cornu, apud labentis sæculi Christianos, quo rebus humanis Attila interfuit. *Martinus Lemovicenus* Epist. ad Tholosanos c. 4. *Nolite extollere cornu vestrum adversus veritatem Majestatis illius, quam semel per me cognovistis.* Consentit *Daniel Monachus* in Vita *Io. Climaci*: *Modice omnino edebat, ut ex hoc fastum atque elationis*

tionis cornu sapientissimè dejiceret. Cujus notionis origo à priori, ut videtur, dependet, quum plerumque rerum secundarum felicitatem elatus animus sequatur. Denique Attilæ feritatem ferino vultu ingeniosè adumbrarunt, quem notant laudati Iornandes & Iuvenius, ut quia cætera cum belluis habuerit communia, in capite cornuto eum noluerint deficere. Ferinam capitis conformationem hoc contextu aperit Iuvenius MS: *Corpore fuit brevis, staturâ tamen justa. Lato pectore, capite grandi, oculis minutis, longis acutisque auribus hirsutis & hispidis ut ferè ab omnibus Canrac diceretur, rara barba, sed more suo demissa, canis quidem asperis; simus naso, colore subrusus, moribus ferus, audacia pronus, & verè originis suæ barbara signa vel lineamenta demonstrans, ore parvo, latis tamen labiis, uno dentium qui foris eminebat plus justo faciem debonestante quantillum. Fidem videtur excessisse auctor, ut apud posteros patriæ suæ hosti invidiam conciliaret. Quo errore quoque tenetur*
in

24 TH. BARTHOLINI
in cantilenis *Roccus Arminensis* Patavinus,
qui cane patre natum fingit, quem cum
matre Virgine pulcherrima solum ad
pudicitiae custodiam turri incluserat
Osdrubaldus Rex, sive, ut in historia
Iornandis & Iuvenci vocatur, Mandul-
chus vel Mundzuccus. Quanquam
enim de Perusianis & Sianitis Indiae
idem referat *Mart. Delrio*, monstrum
tamen ex hac feminum diversorum
mixture productum iri ex *Volaterrano*
lib. 24. *Io. Langio* 2. Epist. c. 9. *Polydoro*
Virgilio lib. 3. de Prod. & *Fortunio Liceto*
Philosophorum Coryphaeo lib. 2. de
Monst. c. 68. statuendum. Sed cornua
in sinistrae famae signum gestet Atila
apud eos quos pari factorum ignominia
signavit. Nam eo maledicentiae signifi-
catu alibi id vocis cepit *Apulejus* in Apo-
logia: *superest ea pars Epistola*, *quae si-*
militer pro me scripta in memetipsum ver-
tit cornua. Quo modo & *Flaccus* in E-
pod. 6. loqui amat ad *Cassium Seve-*
rum, quem canis nomine indigitat, ob
maledicentiam:

Nam-

— *Namque in malos asperrimus*

Parata tollo cornua.

Cui consonat *Ennodius Ticinensis Ep.* 61.

Ambitiosa fames lassato prodiga censu,

Cornibus insultat si taceat Dominus.

De fatuo verò homine loquitur, qui lingua fordidus horret, & pro epulis garrulitatem offert. Pro *Dominus* reponit *Domino* Vir infinitæ lectionis *Casp. Barthius* lib. 5 1. Adv. c. 17. licet nec vulgatam lectionem ineptam judicet.

C A P. III.

Moses cornutus vindicatur. Nummus ejusdem. Cornua capillis qua ratione assignent. Melitensis statua. Cornu pro splendore. Rabbinis & Interpretes ea de re excutuntur.

AD Cornutorum seriem spectat & Divinus Legislátor, quem à monte Sinai reducem cornutam secum tulisse faciem narrat Sacer *Exodi* textus, c. 34. si vulgatæ versionis credimus. Exinde pictorum ortus error, qui Moyse faciem binis cornibus exornant. Quo

B vultu

vultu in nummo meo visitur exsculptus, in quem Romæ incidi, arietino cornu utrimque reflexo, quod in *Rhodian* in rectum antè protenditur, habetque adversa parte Decalogi præceptum quo sculptilia damnantur. Idque in opprobrium Christianorum à Judæis factum arbitror: quos eo nomine male habere *Steuchus* auctor est, quòd cum cornibus Moysen Christiani depingant.

Et revera cornua capiti ejus hæsisse firmiter aliquibus persuasum, ut legi per eum latæ major accederet auctoritas, quod apud *Hen. Salmuth* Not. ad *Panciroli* Deperdita reperias.

Alii de concinnis Moysis capillis hæc cornua explicant. Crinium quippe artificium cornu appellat *Juvenalis*:

Carula quis stupuit Germani lumina,
flavam

- Casariam, & madido torquentis cornua
cirro?

Et alibi — *cornua crinum*

Plexus in acutum inorti.

non dissentiente *Calio Rhodigino* l. 30.

B 2 Lect.

Lect. Ant. cap. I. *scribunt nonnulli ex Grammaticis Græcis cornua item pro capillis posita inveniri, quia utraque eodem enascantur modo.* Tale crinium artificium novæ nuptæ Venetæ gestant, & de omnibus Arabiæ felicis incolis refert *Ludovicus Varthema* in Urbis Reami descriptione, cornua ex capillis more solenni portare. Quam conceptam de Moysæ opinionem in ærea ejusdem statua magnifico opere Melitæ in templo Cathedrali D. Joannis 1550. erecta Galli sequuti sunt inflexis crinibus egregie cornua æmulantes, ut testes mecum esse possunt itineris comites D. *Joannes van Horn*, & *Theodorus Fuires* consobrinus. Sed has de Moysæ conjecturas sacer textus pressius inspectus, & meliores interpretes de facili diffiant. Sine cornibus enim fuit Legislatores, quæ si auctoritatis gratia accepisset, frustra velamine abscondidisset illis, quibus monstranda fuerant, parumque modestè Jehovæ remoto velo ostentasset. Crinium autem forma quæ fuerit, cum Scriptura

ra

ra & nos tacere convenit. Profectò Cornua Moyfi assignata, nihil præter splendidiore radios, denotabant. Quippe apud Hebræorum gentem Cornu & Radius pari passu ambulant, quod Interpretes seduxit. Nam קרן per והר *splenduit* exponunt, & *Rabbi Kimchi* idem verbi קרן à cornu derivat, R. *Salomon* verò per radios explicans vocat קרני ההור cornua magnificentiæ. Quos forsàn imitaturi Latini modò cornutis luminosa, modo luminibus cornuta denotarunt. Lunam enim cornibus finxerunt, & versa vice. *Claudianus* l. 1. de Rapt. de Vitula:

— *pedibus quæ nondum proterit arva,
Nec nova lanata curvavit germina fron-*
tis.

Unde splendoris vocem cornubus applicat cervinis *Calphurnius* Ecl. 6.

— *micat acre caput.*

R. *Salomoni* concors est *Chaldaea* versio, quæ gloriam vocat faciei; ad aliorum Scripturæ locorum exemplum. Alibi enim קרן gloriam notat & decus quod ex luce elucescit. Ita Job xvi, 16. di-

B. 3. citur:

citur : ועליתי בעפר קרני *Saccum consui super cutem meam, & operui cinere gloriam meam.* Ubi *Andreas Osiander* cornu transtulit, & *B. Hieronymus* carnem, qua mente equidem ignoro, qui alioquin quaternis *Psalmodographi* locis rectè קרן cornu reddiderat. Explicant verò hanc lucem cornutam *Rabbini*, inprimis idem *Salomon*, quòd radii in cornu modum reflexi ex facie legiferi micuerint, sicut & solares radii cornua videntur vibrare. De qua splendentis faciei luce quum data industria pluribus *Lib. 1. de Luce Animantium cap. 14.* egerimus, temporis parci illuc *Lectorem* remittimus : inprimis ad secundam editionem *Hafniæ* procuratam, uti & ad *Miscellanea Medica de Morbis Biblicis*, ubi varia ad hanc rem spectantia attulimus.

CAP. IV.

*Cornua an monstra, vel ægri tudines. Viti-
tium ex Digestis. Præsagium ex cornubus.
Cornutorum curatio triplex. Cur homini
denegata cornua. Minadoo succurritur in
materia dentium, & de eisdem verus
Aristotelis sensus.*

AD vera humani generis cornua gra-
dum referens, an ea variantis naturæ
lusibus monstrixve annumeranda sint,
an in numero morborum habenda, bre-
vibus disquiram. *Scaliger Pater* Exerc.
199. sect. 5. in homine non monstrum,
sed ægri tudinem appellat. *Theodoricus &
Lanfrancus* inter capitis affectus quoque
adnumerant cum Testudine sive Talpa.
Cum *Theodorico & Lanfranco* facit & *Casp.
Hofmannus*, magnum Germaniæ lumen,
qui cap. 6. §. 1. Pathol. parvæ, morbis
in Numero eadem cum verrucis, clavis
& poris serie cornua quibusdam adnata
recenset. *Ingrassias* denique p. 15. fe-
cundæ fatyrismi speciei accenset. Ego
& monstrum esse, & morbum indubiè
credo.

B 4 Mon-

Monstrum quidem : quia cornua quadrupedum generi tantum propria sunt apud *Plinium* Lib. 11. c. 37. Actæonem enim & Cippum is etiam in Latina historia fabulosos retur. Ad hæc ordinaria naturæ lege carent, quæ ad omnes pari jure extenditur. Inter morbosas affectiones eo nomine collocanda, quod & numero naturales excedant partes, & subinde à consueto cornuum loco devient, medentisque curationem ad se trahant. Quia tamen non admodum actiones lædunt, nec mortis necessitatem inducunt, sed deformitatem potius elegantissimo hospitio conciliant & impedimentum, symptomata libentius formæ dicerem, eoque loco haberem, quo Verrucas aliaque externi corporis dedecora. Vel sanè Vitium appellarem, quod ex *Tit. 16. ff. de Verb. sign. l. 101. §. 2.* perpetuum corporis dicitur impedimentum.

Præfagium ad fatorum eventum potius & mores spectat. Ferini enim sunt,
& si

& si credimus divinanti *Artemidoro* l. 1. *Oneir.* c. 41. cornua in somniis habere adnata animalis violenti, *ἰσχυροὶ βίαιος θανάτου*, ut plurimum decollationem, quæ his animantibus solet evenire. Unde forsan Boves in somno videre malum portendit apud *Astrampsychem* in *Jambicis*. Quamquam ex arietis cornubus in capite per quietem enatis dignitatem & pugnam adversus hostes augeretur c. 242. *Achmetes F. Setrim* ex Bibliotheca Regia à *Rigaltio* editus. Adcò hæc nihil nisi somnia.

In Cornuum Curatione omninò ad insertionis modum attendendum. Nam si ex cute interiori tantum connexionem emergant, faciliorem manum experiuntur; sin cranio arcta connexionem jungantur, majoris negotii res erit; si denique ex cranio & medullari cerebri substantia componantur, curationis poenam morte luunt, ut *Amatus* Cent. 1. Cur. 51. advertit. Respicienda quoque cornuum diversitas. Leviora enim mite auxilium, duriora gravem medentis

B 5 ma

34 TH. BARTHOLINI
manum postulant, si eam partis læsæ
conditio admittit.

In levioribus ex cute adimendis
consilio *Abenzoaris* insistas, qui cornu
in dorso enatum crassa vacuantibus
pharmacis & emplastris dissolventibus
ipse sibi ademit. Superficiem cranii quæ
tangunt, manu partim, partim ferro
demetantur. *Matthews Bergomas* puel-
læ *Mediolanensis* corniculum quum
ferra frustra sæpius refecasset, recrescen-
te alio, vi manu radicitus avulsi, fœ-
minamque pristino decori restituit.
Ferri usum quivis viderit, quem ignis
sequitur necessitas. Quippe apud *Ca-
prolum*, ex radice abscisso cornu san-
guis tam copiosè effluxit, ut cauterium
actuale applicare necessum fuerit. Quod
quum apud *Zacutum* lib. 2. Obs. 179.
neglexerit quidam, mirum non sit e-
lapsis sex mensibus durius cornu, cras-
sius & aculeis acutissimis septum denuò
surrexisse. Id artificii solita prudentia
in moniali post sectionem adhibuit
Veslingius, quumque chalcanti spiritu
pro-

prohibere non posset quin denuo radiculae pullularent, admoto igne subito & dolorem compescuit & reliquias penitus eradicavit, ut præter cicatricem amplius advertamus nihil. Quòd si duplex hoc remedii genus subterfugiant deliciores, ignitam ferram levi manu per partem eminentem inducerem, vel sine ferri horrendo aspectu ignem per fomitem filorum accenderem, quo gummata, verrucas, & scirrhosos tumores perfanatos apud *Severinum* conspexi. Continuata demum cranio cornua palliare præstat, quàm audaciori conatu ferro vitam rescare. Et hæc de morbis.

Cæterum quare cornuum eminentias perfectissimo homini provida natura inviderit, non una ratio occurrit. Primò enim & ingenio & arte ad occurrentium injuriarum vim depellendam instructus cornubus in tutelam non indiguit. Tantoque minus humanæ speciei conveniunt, quanto majori & impedimento & deformitate turparent.

Pressius tamen ex materiæ defectu pro homine pugnabimus. Cornuum enim terrena materia, & corpulenta ab *Aristotele* l. 3. de Part. c. 2. inducitur, qua grandiora abundant animalia. Homo autem diviniore originis subtili spirituum mixtura corporis crassitiem vel vincit vel temperat, & copiam, si qua sit, in dentes absumit, quorum cum cornibus, ex *Aristotelis* placito l. 3. de Hist. c. 9. eadem materia. Hunc optimo jure duplici ratione impugnat *Minadous* l. 1. Exter. Turpit. c. 12. quia diversa utriusque fit substantiæ conditio nec dentium defectus in cornibus compensetur. Promoveo *Minadoi* inceptum, quia cornua nec partes sint, ut dentes, nec vero nutritionis modo augentur. Unde quod ex dentibus desumpsi argumentum, pilis verius applicatur. Tandem cornuum concretionem & cranii densitas impedit, & venarum capitis exilitas. Illa quidem fuligines transmittit, sed nec crassiores, nec in cumulum glomeratos, hæc verò ob
angu-

angustos ductus copiosius effundi materiam crassam non finit. Ex quibus cornutorum hominum exsurgit differentia & cornuum ratio. Vel enim sæculenta materia abundant & frigidiori, vel cranium tenuius deductum vel rarior dentium compages crassioris excrementi plusculum ad caput transmittit. Enimverò quod tradit *Philosophus* l. 3. Part. c. 2. Cornigerorum nullum utrinque dentatum esse, non de dentium ordine qui etiam cornigeris duplex, sed de ordinis utriusque raritate intelligendum existimo, quam in cornutis illis supradictis inde imaginor, quod vitam brevi filo terminarint.

C A P. V.

De causa Cornuum ab Aristotele & Æliano dissensus. Nova auctoris de cornuum materia opinio. Describitur Ingrassias. Cornuum ex imaginatione origo, & generationis modus.

Humanorum jam cornuum, quæ pro veris haberi possunt, originem

nem propius contemplabimur. Materiam ex alimenti reliquiis pilis unguibusque communem *Aristoteles*. l. 2. de generat. animal. cap. 6. sanguinem autem copiosum venarum turgentium *Ælianus* 12. de Animal. c. 20. invexit. Quorum uterque in remota subsistit materia, nec humoris sive alimentaris sive superflui speciem determinat. Gravius verò errat *Ælianus* quod alimentarium sanguinem excrementitiorum cornuum materiam statuerit, & quænam sanguinis sit pars, quæve species non explicarit. Rectius superfluitatem melancholicam in *Exostosi* nominat *Galenus* de Tumoribus: idque eo argumento, quod elephantiasis laborantibus ad tempora eveniant. Idem sentit & *Ingrassias* ex atrabilario succo originem repetens, nonnunquam & ab exficcata pituita, quod vel ideo applausum meretur, quia ut plurimum circa caput pituitæ sedem appareant, in fœminis quoque & ætate extrema. Idem ab utroque humore commixto postea

cla-

darius deducit. Nos verò quamquam pituitosum glutinosumque succum primas hic partes agere credamus, omnium tamen humorum vices esse, glutinosæque pituitæ modo bilem misceri, modo succum atrum ex diverso cornuum colore concludimus: non quidem humores ipsos, sed humorum recrementa, sive ex vasis sive alendis partibus ejecta. Efficientem causam triplicem concipio, Calorem, Formam propriam, & Imaginationem, sive disjuncta hæc sînt, sive consequentia. Imaginationem prægnantis etiam operari exemplo mulieris in Villa amœna docemur, quæ apud *Zacuum Lusitanum* referebat, se inter amplexus intenta mente picturam Unicornu, quæ prope erat, fuisse contemplatam. Cypri quoque Regis Italiæ cornua à matris imaginatione orta judicat *Hieronimus Montanus* de adm. facult. Cent. 1. §. 6. Non enim *Petrus Messias* hic audiendus, qui part. 2. c. 8. Sylv. Var. Lect. à propria Cippi imaginatione à viso bonum cer-

certamine hæc produxit. Cornutos autem parentes eadem facie Dionysiacæ filios procreare non dubium, idque forma singulari, quam cornificam placet appellare. Calorem inter primaria agentia advocant alii: ego pro causa sine qua cornua non producuntur, expono. Hunc propter vehementiam operationis in juncturis cornua educere ex *Avicenna Ingrassias* scripsit, ob motum nempe, cujus ratione calefactæ juncturæ humorem attrahunt crassiores, in corpore forte abundantem; & ex attracto tenuiores partes discutientes in eam solidioris substantiæ densitatem compingunt. Quod opus formæ arbitror à prævio calore ex parte quam cornu ternerat eductæ. Rationem generationis cornuum optimè explicavit *Ingrassias*, cui licet de juncturis solum fit sermo, inde tamen de reliquis cornibus fiet judicium. Hæc autem ejus sunt verba Lib. de Tum. mihi pag. 336. *Sunt instar cornuum in summo acutiores, quia tenuiores seu minus crasse partes ad superiora magis*

gis elevantur , nec ea pars adeo multum nutritur , in basi verò latiores , quia crassiores partes subsident , & nutritur viciniori. Summa verò extremitas deficiente eousque humoris penetratione gracilescit , magisque tamen interea durescit , ac ferè in lapidem convertitur , ob siccitatem quoque quasi convolutionem quandam passa recurvatur.

CAP. VI.

*Impropria Unicornua. Cornuum durities.
Cornus. Cornorum. Unicornuorum.*

QUOD Capitis quasdam prominencias Insecta & Volatilia à majoribus , nominis similitudine , pro cornibus sibi apud Autores adaptarint , magna factum ingeniorum libertate arbitror. Cornuum enim proprietas in duritie certa consistit , quam in inferioribus viventium generibus frustra expectamus. Dura quippe cornu affimularunt vett. quanquam obscena mente , ut apud *Ovid.*

Et tumidum cornu durius inguen erat.

Et

Et *Cal. Aurel.* lib. 5. c. 9. Chron. tentionem autem fuisse veretri nimiam ut cornu putaretur. Ut inde etiam cornu fortitudinem compararint antiqui sapientes. Et sicca quæque eodem nomine insigniverunt. Apud *Catullum* Car. 23.

At qui corpora sicciora cornu,

Aut si quid magis aridum est, habetis.

Deest ipsis quoque finis *cujus* gratia protruduntur, quem ob imperfectam cornuum structuram non assequuntur. Gerunt enim, teste *Aristotele* lib. 3. de Part. Anim. cap. 2. quæ animal pariunt, cornua ad vim aut inferendam aut depellendam: quod nulli ex cæteris, quæ cornua habere dicuntur, contingit: nullum enim utitur cornibus, vel ad convincendum vel ad defendendum, quæ virium sunt officia. Additur ex *eodem* Lib. 2. de Hist. An. cap. 1. alia ratio, quod bisulca magna ex parte per naturam esse debeant quæ cornua gerunt, qualia nec volatilia sunt nec reptilia. Quid quod soli quadrupedum generi

generi cornua arctet Magnus Naturæ auctor *Plinius* Lib. 11. cap. 37. cujus hoc oraculum: *Cornua quidem multis & aquatilium & marinorum & serpentium variis data sunt modis: sed qua jure cornua intelligantur quadrupedum tantum generi.* Unde omnino ad institutum hoc *Aristoteles* Lib. 2. de Historia: *Quæ cornuta sunt, eadem omnino quadrupeda esse certum est; nisi quod per translationem cornu habere dicatur: quemadmodum Ægyptiis de colubris Thebanis perhibent, quasi aliquid illis veluti vestigium cornus extuberet.* Placuit hic Interpreti *Theodoro Gaza* masculino genere & significato cornu efferre ex antiquo more, quem notavit *Priscianus* Lib. 6. Grammatices, sequunturque melioris notæ Scriptores, *Lucanus* Lib. 7. Pharsal. *Plinius* Major l. 20. c. 9. & 11. *Solinus* Polyhistor cap. 27: circa extimum Syrtium cornum Berenicen civitatem alluit Lethon: *Plinius* denique Medicus, *Valerianus* eruditus dictus, Lib. 2. c. 21: *Cornus cervinus potui datus adversus lumbricos & tineas*

magnum auxilium præstat. Unde Scribonio forsan Compos. 60. generis plurimum casus natus, Cornorum, pro quo alii cornuum dicerent. Nec multum abludit antiqua Bibliorum *Verſio* in *Vaticana* Bibliotheca *Breviarius* hac in parte consona, quæ Unicornuorum vocem inflectit. Cæterum ne quid operis perfectioni deſit, minutas illas Unicornium ſpecies perſequar.

C A P. VII.

Diverſæ Avium Monocerotum ſpecies. Aldrovandus non ſine Wormii elogio corrigitur.

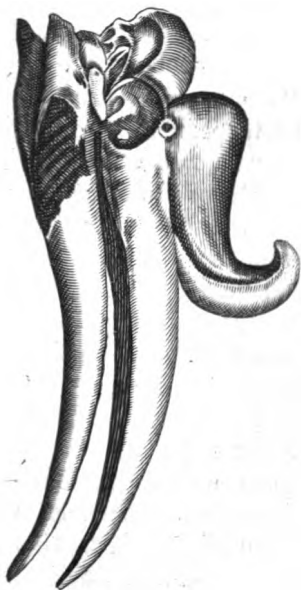
Aves ordine primo collocantur, quas in Æthiopia Unicornes inveniri prodidit *Ælianus* Lib. 17. de Hiſt. Anim. cap. 10. Cui contrarius videtur *Ariſtoteles* Lib. 3. Hiſt. cap. 9. quum unguis, ungulas, cornua & roſtrum ejuſdem materiæ aſſerit, adeoque nullum in uno animalium junctim reperiri. Aves autem roſtratæ cornu
ab.

absumpserunt causas, & sine cornu rostro se tuentur. Sed vocem cornu ampliori notione circumscripsit *Ælianus* pro quavis eminentia cornu æmula, quo significatu & nos capimus in præsentī negotio, qui avium propria cornua esse nulla, sed apophyses mox ostendemus. Cum *Æliano* facit *Andreas Marinus* in Libell. Ital. de Unicornu: sed quænam illæ sint, quarum meminit *Ælianus* juxta mecum ignorat. Gallinas eas esse initio arbitrabar, de quibus *Scaliger* Exerc. 231. num. 5. *Insula Catigan, qua est in mari Sur, aves fert gallinæ magnitudine cornutas.* Rerum autem naturalium ævo nostro parens *D. D. Otavus Wernius*, Patriæ nostræ lumen, de illa Avere interpretatur, quam Indi Topau vocant, alii Rhinocerotem, cujus ideam ex transmissis picturis expressit *Ulyssis Aldrovandus* Lib. 12. Ornithol. cap. 20. Sed malè. Accuratius hæc lectoribus sisto, ut id ad vivum ex ipso cranio quod in museo suo servat, deline-

linea-

lineatum mihi misit idem *Wormius*, cui à mercatoribus Danicis ex India Orientali reversis hoc cranium oblatum fuit. Apparere autem monet illud quod Cornu vocamus, propriè cornu non esse, sed molliorem apophysin quandam in cornu formam à natura effictam. In museo Academiae Hafniensis publico similia rostra suspensa monstrantur.

Rostrum singularis est elegantiae & coloribus variegatum, luteo, albicante, purpureo & nigro spectabile, magnitudine insignis, utpote quod pedem Romanum longitudine attingit, latitudine Uncias quinque. Cujus fusio-rem descriptionem ex *Historia Wormiani Musei* instructissimi ipse hauriat Lector. An hæc illa avis Rhinoceros sit quæ in ipso volatu occisa dicitur, quum Turcam navali prælio superabant Christiani, divinandi libertas cuivis sit. Eam verò his coloribus depingit *Joannes Janssonius* Thaumaturgus. *Class. sexta cap. 25. Caput duorum propemodum dodrantium cir-
tis*

ris ornatum nigris, alis, deorsum spectantibus. Rostrum propemodum dodrantes longum, recurvum, instar arcus cujuspiam. Cornu è fronte enascitur, & supina rostri parti adheret magna molis, nam prope frontem palmum unum latum est.

Cornutarum avium exempla vix alia leguntur, nisi quæ galloꝝ castratorum ætas suppeditat in capite subinde cornu, vel huic quid similitimum protrudens. Gallos Unicornes & bicornes Patavii vidimus & Venetiis, etiam ut ferebatur cornutis parentibus editos, à quibus tamen fallaciæ non aberat suspicio. Solent enim frequenter mulierculæ nostrates & veteratores alii calcaria gallorum radicitus evulsa in radices cristarum scarificatas ligatura inserere, donec cornu instar coalescant. Quæ imago quædam villicæ infitionis & curatorum reparationis dici potest. Genus hoc spectaculi splendida *D. Tiberii Carassa* Bisidiani Principis, nobilitate generis & Rerum naturalium amore commendatissimi, aula Neapoli exhibet.

Sed

Sed longius ab arte aberat gallina *Mi-
chaëlis Mercati*, quam in horto Pontifi-
cis Belvedere Romæ aluit, colore ni-
gro, magnitudine gallinæ *Æthiopicæ*,
cornu unico vice cristæ in capite duritiei
osseæ conspicuam, ut *αὐτόπληξ* *Ardens Ete-
reus* in thes. gemm. c. 53. tradit. Quam
cornu ideam pendula gallinarum Indi-
carum proboscis imitatur, Constanti-
nopoli non ita pridem advectarum, quas
falso *Meleagrides* veterum censent non-
nulli, quum veras *Meleagrides* apud
Marium Schipanium redivivum Campaniæ
Hippocratem Parthenope videre licue-
rit.

Cornu autem appellationem non me-
teri Caponum cornu persuadet *Aristote-
les*, qui l. 9. hist. c. 50. cervis castratis
negat cornua germinare. Sine dubio ob
caloris masculi defectum, quo crassior
frigidiorque materia destituta, nec ex-
trema petit, nec in solidiorem formam
compingitur. Quin tamen in caponi-
bus ætatis progressu simile quid pullu-
let, nihil vetat, partim aucta seminali

C

ma-

materia crassiori, partim excitato calore antea suppresso, qui etiam ad pedes un-
 gulata cornua calcariaque condensat,
 quò per naturæ suæ pondus vergunt. Si
 vera de Basilisco fama ex ovo galli senio-
 ris excluso, poterat indurata longiori
 ætate materia ad substantiam cornéam à
 patre transferri, & in caput Basilisci ex-
 surgere, quod galli calcaneo hæserat.
 Ea metamorphosis quanquam minus
 usitata sit, Basiliscum tamen unico in
 fronte cornu conspicuum Roma gen-
 tium naturæque Mater non ita pridem
 ea specie tulit, quam mihi pictor exhi-
 buit.

Volantem Draconem suis coloribus
 depingit *Petr. Bellonius* l. 2. c. 70. ex Ara-
 bia in Ægyptum beneficio alarum de-
 latum, sed caput nullo cornu asperum
 apparuit, nisi in sceleto quod Cardina-
 li Eminentissimo *Francisco Barberino* do-
 navit *Ludovicus XIII.* Galliarum Rex,
 cujus iconem ex Musæo *Thobia Aldini*,
 hanc damus.

Illi parum absimilis est alter minor ex
 India

DE UNICORNU.

52 TH. BARTHOLINI
India Orientali à Patre quodam Societatis Jesu ad *Fr. Corvinum* Canonicum Romanum planè curiosum allatus, nisi quod ambiguae naturae terras mareque pro lubitu legat, licet in aquis saepius versetur umbilicato ventre & aptis pedibus adjutus. Hujus æmulam figuram non rarò impostores arte effingunt. Pro vero Monspelii ejus generis alius mihi fratrique amantissimo *Casp. Bartholino* monstrabatur.

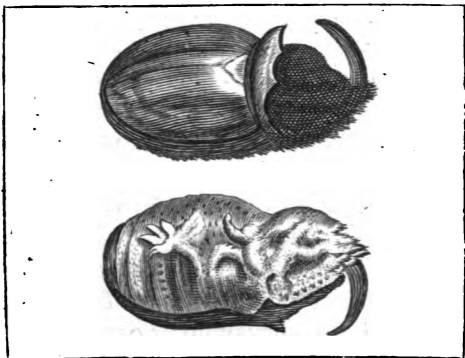
CAP. VIII.

Scarabæi Monocerotis Historia, ejusque ex Mexicano Autore usus novus.

INferioris classis Unicornu speciem Insectum constituit volatile, quod Scarabæum appellare ausing. Cornutos Scarabæos duplici eminentia Cervos volantes vocant Galli, ac Belgæ, Germani *Schröter*, quorum cornua chelas potius dicendas arbitratur subtilis *Scaliger* Exerc. 194. numero 2. quia harum usus, ut Cancris, sit brachiorum, contra

tra ac id volebat *Plinius* l. 11. cap. 28. de Scarabæis : His negatus aculeus. Sed in quodam genere eorum grandi cornua prælonga , bisulcis dentata forcipibus in cacumine cum libuit ad morsum coeuntibus. Unicornis verò tanto censetur rarior , quanto apud Auctores nostros magis ignoratur. Frequens tamen in Illyricis volat, & A. C. 1643. me præfente , in Italia , superiorique in hortis Patriæ nostræ quotidianum monuit me nunquam satis laudandus *Wormius* , ut ob rei visæ memoriam aliquot in selectissima Technicotheca sua reposuerit. In Campania Salernum inter & Neapolim peregrinantibus nobis occurrit ea , facie , qua depinximus. Unicornem vocavi præter Doctissimorum *Aldrovandi* & *Imperati* sententiam , quibus nomine Rhinocerotis rectius fortasse venit depictus , licet infectis nares minus propriè assignentur , & huic Scarabæo Cornu à toto capite ortum videatur , quod radicis amplitudinem superat. Iconem accuratè expressit *Ferran-*

54 TH. BARTHOLINI
tes Imperatus in calce Musæi Neapolitani, nos verò quam hic ob oculos sistimus, Consobrino fraternis nominibus amando *Thoma Fuitenio* referimus acceptum.

Magnitudine, ut videtur, amygdalam excedit, exiguo capite & acuto. Cornu recta inflexum, cui parvi subjacent oculi, pro corpusculi tamen exilitate magnum, radice arctius caput complectitur, à quo in acumen, latius quam crassum, exsurgit. Binæ in dorso eminentiæ reliquo corpore communi radice super-

perstantes , à quibus ad cornu veluti equitantis sella glabro ductu & proclivi exporrigitur. Has alæ totidem excipiunt , reliquum dorſi & caudæ accurately flexu claudentes, ſed ad volandum, ut teſtatur *Imperatus* , pigriores. Interiori parte triplicem utrimque pedum ordinem monſtrat duabus articulationibus diſtinctum , & pilis ſubtilibus reſertum , continuantur à ſecundo pedum pari ad extremam partem juncturæ octo per tranſverſum excurrentes , quarum primæ duæ & extrema latiores, pilis verò omnes hirsutæ præter ultimam. Color caſtaneum imitatur, in alis clarior & juncturis , obſcurior in dorſo , capite & ex eo profluente Cornu , tota vero corporis compages naturæ ſingulare artificium æmulatur.

Quis hujus Unicornis ſit uſus, à nullo adhuc memoriæ proditum. Colligere tamen aliquid licet ex Hiſtoria Mexicana , quam ex Autographo Auctoris in Bibliotheca Eſcuriali deſcribendam curavit Eques genere , & Virtute maxi-

56 TH. BARTHOLINI
mus *Cassianus à Puteo*, *Joannis Eusebii Nierenbergii* Scholiis postea illustratam. In ea quippe historia cap. 21. Insect. Veneri prodesse cornua Scarabæi dicuntur: *Reperiuntur*, ait, *apud Novam Hispaniam plura Scarabæorum genera, quorum derafa devorataque ex Aqua Cornua Venerem dicuntur mirum in modum excitare.* Alios tamen in usus cornua Cervi volantis trahuntur, ad spasmodum nempe, teste *Baccio*. Rhinocerotis insecti aliud genus, depictum ex Galliis, *Magno Viro Olao Wormio* transmisit *Nobiliss. Petr. Charisius*, cornu ostendens in extremitate bifidum & in dorso gibberum valdè eminentem bifidum quoque. A nemine depictum videtur animal, magnitudine & reliquis lineamentis cum eo convenire certum est quod proposuimus.

CAP.

CAP. IX.

Cornutum Cardani insectum. Bucampe depingitur. Bẽ augendi particula. Cur ea in cauda cornu gerat, in capite alia. Monocerotes Viperae & Rhinocerotes.

T Andem Unicornua reptilia inter ignobiliora reponuntur laxa vocis notione. In censu horum sunt Serpentes & vermes alii. Serpentium cornutorum historiam accuratè inter reliqua pertexuerunt *Albertus Magnus* & *Ulysses Aldrovandus* : ad quos Lectorem, ne actum agam, remitto. Unicornuum insectorum quædam genera ab illis ommissa stricto stylo afferam. Ex Subtilitatibus nota *Cardani* observatio, è folani foliis vermem viridem & croceo colore distinctum prodire, cornu in fronte gerentem digiti longitudine croceum, sive is à putredine oriatur, ut *Cardanus* credidit, sive ex rore & Sole, ut *Scaliger*, sive denique ex latente unicornis vermis seminio generetur, ut ex principiis ejusdem & *Danielis Sennerti*

arbitramur , hujus loci non est, nec instituti. Singularis huc spectat Erucæ species , quam Βυκάμπλω κερχίτλω , Bucampen Cornutam appellat Naturæ Consultus *Fabius Columna* cap. 20. Observationum Aquat. & Terrestr. Mihi Unicornem esse eique optimè annumerari posse, non absque conjectura visum; quanquam neque cornuta dici mereatur, si rem cum Aristotele ex æquo pensemus. Κάμπη autem Latina consuetudine *Eruca* dicitur, olera herbasque usuales depascens, quam duobus cornibus insignem horti nostri sæpius suo malo experiuntur. Reliquas autem magnitudine exsuperat hæc Columniana, unde & Βυκάμπλω vocavit *Auctor*, addito Βυ, solita augendi particula, ex Græco mutilata. Qua mente Βυφάγος edax in *Græcis Epigrammatis* vocatur, & ab *Hesychio* in *Lexico* per Βύβοσιν voracitas notatur, unde *Bulimum* excedentem edendi appetitum à Βυ augendi particula & λιμός derivavit *Serapion*. post *S. Festum*, similiq; licentia ce-
le-

lebrī Junonem epithetō Poëtarum pri-
mus Homerus prosequitur, ut Βοῶπις seu
bovinis oculis magnifice sit, quos in pul-
chritudinis argumentum trahebant an-
tiqui formarum spectatores. Harum
Unicornium Erucarum numerum pro-
pe Cirinoram Septembri mense per in-
culta loca & semitas ubique maximum
repsisse suo tempore testatur laudatus
Columna, qui in describendo colore il-
larum & structura operosus pariter est
& accuratus. Nos eum tantum de Cor-
nu isto audiamus, quod ab antiquo-
rum nullo descriptum fuit: Crassius est
corpus in posterioribus decrescens paulatim
ad caput usque, ut circa illud dimidia sit pro-
portione, quod durum, leve, conchula
convexam partem effigie atque nigris lineis,
quibus veluti striis depingitur, representans.
Cornu supra anum semiunciali longitudine,
recurvum, nigrum, durum, cornea sub-
stantia, leve atque acutum, sed innocuum:
molestiam cum attulissimus animali, atque
etiam ligno cornu elato, nihil illo ad defen-
sam utebatur, nec movebat, sed corpore

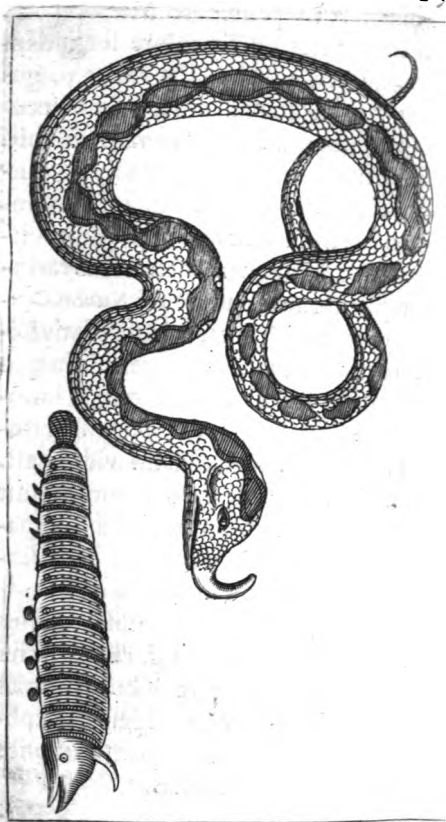
toto à capite nunc dextra, nunc sinistra repente torquebatur, atque ore quod durum est, mordere, atque rodere *Ajphodeli caullem siccum quo infestabamus, videbatur, &c.* In qua Cornu delineatione, & situs & durities peculiaris observationem merentur. Hac enim à reliquis repentibus distinguitur cornu molle ad reliqui corpusculi flacciditatem gerentibus, illo verò ab universa Cornutorum familia discrepat, quæ in fronte inimicitias hæsgerit, ut in erecto quovis probat *Ennius*. Rectè enim Natura in aliis per cornu capita distinxit, quia imbecillima pars hac qualicumque tutela indiget, quod perspicacior ingenio *Aristoteles* advertit lib. 3. de Part. cap. 2. Rectè capiti cornua mandavit, nec, ut *Æsopi* Momus vitio dat, quod taurus non in armis cornua gerat, unde ferire vehementius possit, sed capite corporis parte imbecillima, non enim ingenio perspicaci ille Momus hæc deprehendit. Ut enim si in alia quavis parte cornua haberentur, frustra ponderi essent, nulla
in

in re utilia, multa etiam officia impedirent. Addit ex commoditate aliud argumentum Philosophus: quum careant manibus, & nec pedibus imis affixa gerere possint neque genibus (flexus enim impediretur) capite gerant necesse est, quemadmodum à Natura constitutum est, quin etiam ad cæteras corporis motiones, ita maximè geri sine ullo impedimento possunt. Quæcunque autem de pedibus & genibus dicuntur, de cauda debent quoque explicari, quæ ad cornu gerendum minus apta censetur, quia à capite remotior certos ictus non vibrat. De Insectis tamen flexile quæqua versum corpus pro arbitrio totum moventibus imbecillior fortassis foret Aristotelis ratio. Figuram Unicornis Erucæ infra exhibebo, in qua omisit *Columna* variam ordinatamque macularum diversarum seriem per internodia conspicuam, ut harum Erucarum frequentior in horto suo spectator *Carolus Avantius Rhodiginus* Medicæ rei & Naturæ Doctissimus monuit, quam

ideo post Columnam auctius expressi.

Cornu ad anum in Insecto relegatum à Natura ea potissimum de causa imaginor, quod caput aliis munimentis tectum & tutum cornuum ope non indigeat, sui que defensionem ore duro teneat, unde excrementi crassioris superfluum vim non pro auxilio ad caput, sed pro expurgatione corpusculi ad ani extremas partes amandavit, quæ recipiendo cornu sua magnitudine, ut in icone apparet, donatæ, pondus hoc facilius sustinent. Oneri quidem videntur esse, & animalis motum impedire, sed id data operâ molita est Natura, ut velocitatis modum hoc pacto temperaret iis, quibus motus celeritas minus necessaria, quadrupedibus contra ad anteriora congestit durior cornuum substantiam, ut necessarium cursum velut inclinato pondere promoveret.

Monocerotes verò Viperas & aspides pauci attigerunt quod vix oculos curiosorum subierint. Viperarum tamen Unicornium duplex genus investigavi,
Rhi.

Rhinocerotis pariter & Monocerotis. Rhinocerotes noctis colore formidandas, quas Mamelikias sive regias vulgus Ægyptium nuncupat, teterrimo veneno præditas apud circumforaneos Cahiri aliquoties conspexit *Joan. Velsius*, quibus Cleopatram usam fuisse memorabant. Earum unam argenteis purpureisque maculis insignem inter icones rariorum plantarum Illustrissimi *Nicolai Contarini* Senatoris Veneti & Mœcenatis Litteratorum summi expressam vidi, in quo evidenti sensu ex naribus cornu, Rhinocerotis in speciem, exit. Ejus & Bucampis typus pagina præcedenti videre est.

In media fronte quæ cornu gerunt unicum, ad Monocrotos reduxi. Quales in montibus Istriæ copiosiores serpunt, exindeque nuperis annis Patavium ad *Carolus Avantium* miserat ipsius Frater, qui ut genus hoc rarum latius disseminaret Euganeis collibus plurimas velut in campum cognati generis explicavit ab illo temporis momento amplius non visas, aut observatas.

Per-

Pertinent ad hanc classẽ locustæ volatiles, *Cavaletti* dictæ Italis, quæ A. 1542. Patavinos agros inundarunt eo numero, ut solem meridianum obnubilarent. Frons duobus cornibus hirsutis prominebat, ex rostro verò aliud in cochleas flexum, caudæ Chamæleontis instar, protendebatur. Harum ducem in amplissimo S. Justinæ cœnobio ad triclinium propè hortos Patavii effigiatum lustravimus.

CAP. X.

Orygis Etymon : qui Unicornis Aristoteli. Non esse Gazellam, nec Cervum, sed Capram contra magnos Viros probatur. Subulorum Plinii varia interpretatio. Tibicem subulo, & alia.

NOmen *Orygis* Græcorum debetur origini, ut infinita alia quæ Arabicis juncta scientiarum nostrarum terminos conficiunt, & vel à fodiendo traxit appellationem, vel ab instrumento fossorio, cui simile sit *Orygis cornu*. A fodiendo quidem ὄρυξ dictus, quia

quia sive ad requiem, sive nequitiam, sæpius suum instar eruit terram, non capite, aut ore, nec cornu, sed pedibus, oculos, ne orientem Lunam vel Solem intueatur, nigriori facie obruturus.

Cujus testis & enarrator *Horus Apollo* in Hieroglyphico τ' Α'καθαρισίας· τοῖς δὲ ἐμπροσθίοις αὐτῆς σπέλεσιν ἀνορύσων τρωγῶν, ζωγραφεῖ ἑαυτῆς τὰς κόρυς· *Cruibus anterioribus effodiens terram pingit seu commaculat sibi ipsi pupillas.* Ab instrumento fossorio potius ita nuncupari existimat Vir undiquaque Doctissimus idque propter acumen cornu & illi commune. *Hesychius* enim ὄρυγα exponit λαοξοικὸν σκῆθον ἢ σκαφίς εἶδος, instrumentum scilicet ferreum acutum, quo lapides primo rudimento punguntur priusquam poliantur. A fodiendo communis videtur ortus, quo à reliquis unum cornu habentibus differt. Acumine enim reliqua ex æquo participant, quanquam *Orygis* cornu præ aliis ab eantopere apud auctores non commen-

de-

detur. Major de Animalis hujus genere est controversia conjectantium diversitate. In Unicornuum classem reponendum sic satis constat ex *Aristotelis* locis geminis, uno 2. de Hist. Animal. cap. 1. *Unicornis verò, idemque δύχηλον bisulcum Oryx est.* Altero 1. 3. de Part. cap. 2. *Sed etiam sunt quæ cornu singulari armentur, ut Oryx, & quem Asinum Indicum appellari diximus. Oryx bisulcum, Asinus ille solipes est.* At cui animantium quadrupedum speciei debeat associari non addit. *Plinius* lib. 2. c. 40. feram sine alterius speciei accessione vocavit. Alibi tamen capris annumerat lib. 8. c. 53. quarum, teste *Hesychio*, colorem imitatur. *Gazellam* aliqui pro *Oryge* exponunt, inter quos *Petrus Bellonius* in *Observationibus*, à *Gesnero* & *Scaligero* benè refutati. *Orygum* enim cornua singula, *Gazellæ* verò plura, eaque majora, modo minora, modo recta, modo leviter inflexa, qualis erat *Gazella* in Galliam pridem missa *Christianissimo Regi*, cujus ideam inter

ter naturæ arcana Equitis omnium calculus maximi *Cassiani à Puteo* Romæ lustravimus. Melita Insula hoc genus animalis alit, sed nobis ibi præsentibus invisum. In horto tamen amœnissimo Summi Pontificis cursitantes vidi Gazellas, sed cornibus, ob ætatem, vacuas. Ea cornua Venetiis tempore Saturnaliorum in Taurorum spectaculis frequentius producuntur. Et Casellas quanquam appellent, pro Orygis tamen cornibus ad majus precium venditant. Aliis ingenio & doctrina facilè principibus ad Cervorum sortem quamvis non ipsos cervos referri visum ex *Plinio* lib. 11. c. 37. & *Columella* lib. 9. c. 1. quorum ille cornuum descripturus varietatem: *Nec alibi major natura lascivia. Lusit animalium armis. Sparsit hæc in ramos, ut Cervorum, aliis simplicia tribuit, ut in eodem genere subulombus ex argumento dictis. Hic verò cum Cervis recenset: non minus Orygum Cervorumque genera, & aprorum.* Per Subulones autem apud *Plinium* Orygem designari au-

auctor est *Glossarium* vetus, quod id
 vocis pro Oryge accepit, quæ scriberet:
 Sublones, ὄρυγες, *Ἰνεία*. Et confir-
 mant ejusdem potestatis voces, quia
 Oryx dictus, quod subulæ instar uni-
 cum cornu gerat acutum, & versa no-
 minum significatione ὄρυξ & subula, pro
 fossorio usurpantur instrumento. Nec
 aliud ex descriptione *Pliniana* videntur
 intelligere, quæ subulonibus, ut Ory-
 gi, simplicia tribuit cornua. Verum
 enimverò valdè ab ea opinione ingenio-
 sissima retrahit Naturæ promus condus
Plinius, qui constanti doctrina ad ca-
 pram potius quam Cervum supra retu-
 lit, nec alibi nisi in loco hoc contro-
 verso contrarium scripsisse observatur.
 Hunc firmant diligentius inter se collati
Horus Apollo & Plutarchus de solertia Ani-
 malium, quorum alter Orygi, alter
 capræ ex mente diversorum populorum
 eandem naturæ conferunt proprieta-
 tem, ut non tam videantur Libyæ gen-
 tes irrifisse diversum Ægyptiorum ani-
 mal, quam horum ostentationem, qui
 sibi

sibi solis id generis animalis à Natura datum gloriabantur, quod etiam in Libya vulgatum esset. *Columella* certè non eo animi proposito *Orygem* cum *Cervis* recensuit, ut ejusdem demonstraret esse generis, nisi & apros quos cum illis eodem contextu proximè clausit, dicamus cum *Cervis* convenire; sed ut eadem serie animalium vel questui vel voluptati hominum dicatorum syllabum texeret. Unde quum ex *Cervorum* non sit genere *Oryx*, per *Subulonem* à *Plinio* non fuit expressus, qui cornuum *Cervinorum* instituit tractationem, adeoque plurimum in singulis. *Oryges* autem vel hoc nomine solo à *subulonibus* differunt, quod *Unicornes* sint. At nonne *Subulonibus* simplicia tribuuntur cornua, ut *Orygibus*? simplicia fateor, quia bimulorum; non singula. Simplicia enim sunt illa quæ per ætatis defectum nondum in ramos solitos divaricantur in *dicentibus* demum efflorescentes, quod ex tota *Plinianæ* orationis textura manifestum.

stum. Ætates enim persequitur & incrementa cornuum, quæ in κερáιας in ramos sparguntur, in bimulis verò seu πατᾶλίας simplicia recto ductu exsurgunt, quanquam non singula, sed bina utrimque caput ornantia. Nec ex etymologia acutæ subulæ, Orygis perhibetur similitudo. Sint licet Subulones Orygibus similes forma cornuum, non inde tamen nec ad numerum nec acumen idem, par argumentum. Subulo certe de tibicine quoque usurpatur, cui animal non tibiæ acumine, sed forma cornuum simplici sine eminentiis aspera comparatur: de quo subulone tibicine velut bimulo ad fluvium modulante *Ennius* apud Festum recinit:

Subulo quondam marinas propter adstabat aquas.

Tibias enim in extremum defuisse acumen nunquam scriptum legimus, nisi de Phrygio cornu tale aliquid sit cogitandum, aliisque incurvis, quæ ampliori parte extrema tandem quidem
circa

circa os acuminabantur, dissimili ab animalium cornuum acumine & positu.

Omnia vero tibiarum genera five rudi avena, five metallo, five denique osse, vel cornu conflata fuerint, externam corporis æqualitatem ostenderunt. Ut jam subulonebus cornuum acumen addere præter debitum videatur, modò simplicia sint bimulorum ex more, pariterque apertius constet Plinianos Subulones non Orygas esse, sed Cervos bimulos. Cui clausulæ firmandæ ipsum *Plinium* in scenam producam verborum suorum interpretem clariorem. Is siquidem in Cervorum familia apertè Subulones locat Lib. 28. cap. 17. *Sunt & qui fimi suum cinerem projuisse scripserint in passo: & cervi pulmonem, maximè Subulonis, siccatum in fumo tritumque in vino.* Postea paucis interjectis de hydrope laudat remedium fimi cervini maximè subulonis. Subulones autem ob ætatem dicti à sobole qui antiquis suboles, quoniam, teste *Isidoro*, substitutio
fit

fit generis, unde vetus in Umbria lapidis mutilati *Inscriptio*:

I: NERVAE. F. NERVAE
 O. PONTIFICI. MA
 MP. VI. COS. V.
 NIFICENTIAM SVAM
 SVBOLEMQ. ITALIAE

His visus mihi est accedere Iul. Caf. Scaliger Comm. in lib. 2. hist. animal. t. 130: Plinius Subulones cervos vocat, nec satis explicat, ætatisne sit an generis diverſi nomen; Theodorus ætatis putat rectè.

Ad quam verò caprarum classem referendus ex jure sit *Oryx*, siquidem capræ similior, juxta cum ignarissimis ignoro, nisi sui sit generis antiquis potius, quàm nobis notus.

Non possum quin hic loci mentionem faciam ovis cui cornu ad latus adhærebat in stabulo Ser. Reg. Daniæ *Frederici III.* quod pelli adnatum adhuc in *Musæo Regio* conspicitur.

D

CAP.

C A P. X I.

Orygis Natale solum , magnitudo , color , pilus , cornu . Usus in Citharis . Caro in deliciis . Quare sitim facile ferat . Emen- datus Plinius errorq̄ue Nipki . Orygis pigritia .

NAtalis locus ampliori circulo circumscribitur , partim Africæ finibus , teste *Plinio* lib. 10. cap. 73. ejus- que parte mediterraneâ Getuliâ , unde Getulus dictus *Oryx* B. *Hieronymo* & *Juvenali* ; partim Ægypti , auctore eodem & *Horo Appolline* ; partim Syriæ & Palæstinæ vicinæ , ut ex *Deuteronomio* conjicio , ubi populo Dei ad comedendum conceditur , partim denique Libycis populis debetur ex *Plutarcho* . Magnitudine corporis inter alias capras cminet , ut cum bove eam *Herodotus* expendat , & *Interpres Juvenalis* : *Oryx* , animal minus quam bubalus : unde *Bubalus* per Unicornem venit in sacris teste *Emanuele Sà* , & *Orygem Is.* 51. per bovem Doctissimus interpretatur

Io.

lo. *Deod.* quæ, nisi in folius magnitudinis argumentum, trahi aliorsum nequeunt. Corporis sanè mensuram supra vulgares ascendere cornu ejus monstrat, si verum sit, quod Venetiis habetur, quatuor spithamas longum justâ crassitie. Color Orygis caprino similis, ita narrante *Hesychio*, δορκάδι τε τὴν χειρῶν ὡς ἀπὸ λήσιον, quod de villis quoque intelligendum sub mento pendulis, reliqui enim ad caput contrario à Capris situ vertuntur. *Plinius* l. 1. c. 53. *Sunt & Oryges soli à quibusdam dicti, contrario pilo vestiti & ad caput verso.* Quod ex eodem retulit *Georgius Alexandrinus* in *Voc. Priscis Columellæ*, & *Philippus Berouldus* *Annot. ad Columell.* Cornu unicum in medio frontis prominet, loco, ut in aliis, commodiori, ex conjectura *Aristotelis* 3. de Part. c. 2: *Gerunt sanè medio sui capitis cornu fixum ea, quæ unum habent. Sic enim utraque maxime pars cornu obtinebit, cum medium commune pariter utrique extremo sit. Colore cornu nigriori est, totum excavatum,*

D 2

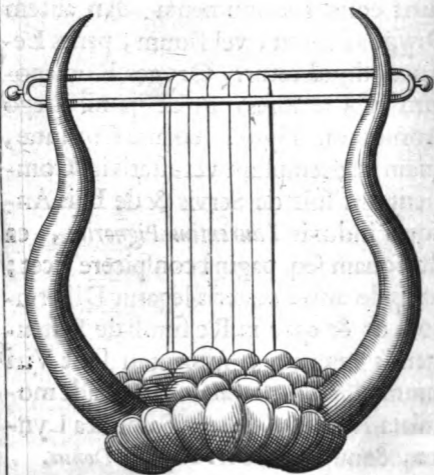
cujus

cujus gyri circulares à radice ad medium protenduntur, cetera glabra & equalia, siquidem cum Gazella cornu coincidit.

Usum cornuum Orygis ad tutelam comparatorum, ad alia transtulerunt ingeniosi. Herodotus enim l. 2. memoriæ posterorum reliquit iis cornibus cubitos citharæ confici solitos; καὶ ὄρυγες τῶν πῆχεσσι καὶ κέρεια πῶσι φοίνικιν οἱ πῆχες ποιῶνται. *Oryges sunt ex quorum cornibus citharis cubiti fiunt.* Quo pacto ex mente Illustris & mortalium Doctissimi *Claudii Salmasii* in *Solinum Commentatoris* accurati locus Herodoti accipiendus contra receptam, sed incertam aliorum expositionem, quum non de Phœnicissæ populis loquatur, sed in instrumento musico, cui πῆχες h. e. αἰγκῶνας seu cubiti ex Oryge fiebant. De cuius usus veritate silentibus aliis aliud non constat, nisi quod nec ratione nec aliorum exemplo careat. Ratio enim ex necessitate subinde est, quam sequitur, & ad similes usus cornuum firmitudo omninò desideratur, ubi

ubi largiorem eorum proventum largita est Natura. Aliàs quoque in tibiis aliorum cornua adhibita, præsertim Phrygiis, & in Citharis antiquorum vel ipsum Cornu vel Cornu quid simillimum pro brachiis humerisque ostendunt eorum monumenta. An autem Orygum fuerit, vel Boum, penes Lectores dijudicetur. Oryges Romanorum orbi rariores, ut de ijs nihil ego promittam. Figura Citharæ Cornutæ, quam ad exemplum vetustatis in Commentariis suis de Servis & de Diis Antiquis induxit *Laurentius Pignorius*, ea est, quam seq. paginâ conspicere licet; cujus de affini materia legatur *Dissertatio*, ut & quæ in Re simili de Instrumentis veterum commentati sunt *Viri summi Erycius Puteanus* in *Pallade modulata*, *Fabius Columna* in *Sambuca Lyncea*, & nuperrimè *Io. Baptista Donus*.

Cætero corpore animal salubre & nutriendis hominibus aptum, inter pura Israelitico populo à Jehova commendatur pro familiari victu *Deuteron. 14:*

Ne comedatis qua immunda sunt : hec est animal, quod comedere debetis, bovem, & ovem, & capram, cervum, capream, bubalum, tragelaphum, pygargum, crygem, camelopardalum. Ex quo repetisse videtur D. Hieronymus in cap. ; 1. Isaia: Getulus Oryx genus est fera nascentis in eremo inter munda animalia. Delicatâ fuisse carne vel inde concludas, quod pro deliciis Romanorum in mensas importata sit, ut id Satyrica sua penna nobis concinnavit Juvenalis :

*Et Scythica volucres, & phanicopterus
ingens,*

Et Getulus Oryx.

Non dissentiente L. Columella lib. 9. c. 1. de R. R: Fera, pecudes, ut capreoli, damaque, non minus Orygum, cervorumque genera & aprorum: modò lautitiis, & voluptatibus Dominorum serviunt: modò quasi ac redivis. Unde fortunam suam deplorantem Orygem inducit Martialis lib. 13. Epig. 95.

Ma: utinarum non ultima prada ferarum

Savus Oryx, constat quot mihi morte canum.

D 4

Ita

Ita quippe cum *Theodoro Pulmanno* legendum, ut infortunium suum morte persequentium soletur ad mensam destinatus & gulam. Oleoso enim abundasse humore & pinguedinem gratam carni interspersam duplici conjectura assequor. Fertur quippe sitis tolerantissimus. *Plinius Lib. 10. c. 73: Orygem perpetuò sitientem Africa generat ex natura loci, potu carentem cum mirabili modo ad remedia. Namque Getuli latrones eo durant auxilio, reperiis in corpore eorum saluberrimi liquoris haustu vesicis. Ex longo situ locus, ut videtur, in mendo cubat. Ex fide manuscripti Veneti Paulus Manutius ita edidit: Orygen perpetua sitientia Africa generant, & natura loci potu carentem, & mirabili modo ad remedia sitientium. Haustu verò in fine additum explodit. Quæ lectio priori & verior & clarior. Africæ enim loca ob pluviarum infrequentiam rectè sitire dicuntur, non Oryges, qui naturæ singulari conditione à siti non vexantur, quod desumptum ex iis contra sitim medica-*

dicamen docet, distinguitque eodem contextu *Plinius* Africam quæ hyeme quidem irrigatur, æstate verò sine pluviis torpescit, ab altera ejus parte quæ perpetua siccitate laborat, ubi sitis patientissima animalia ex soli natura gignuntur. Unde hoc ordine textus *Plinius* disponendus: *Orygen perpetuò sitientia Africa generant, ex natura loci potum caventem cum mirabili modo ad remedia sitientium. Vel ita, si placuerit: natura loci potum caventem, si Africæ confuderimus partes, quarum aquâ, ut insalubri, haustâ mures interierant, à qua propter naturæ ingenitam proprietatem sine siti de facili Oryges abstinent. Quam Naturæ Artificis mentem non assequutus videtur Niphus in Exposit. lib. 2. Arist. Historiæ, quum ob Africæ siccitatem perpetim siti ardescere Orygem scriberet. Non enim à siti affligitur, quam per naturæ suæ principia facilè tolerat. Hinc in principiorum deveniemus cognitionem, quæ in humidiori, oleosa tamen, substantia subsistunt,*

à siccitate, sitis causa, difficilius extergenda. Magnum sanè naturæ privilegium, quo Camelis præferuntur sitim quatruido tantum tolerantibus, auctore *Plinio* Lib. 8. c. 18. & *Iulio Viatori* Equiti Romano, quem idem refert lib. 7. c. 18. à longa aquæ inter cutem consuetudine in senectâ potu caruisse. Pinguedinis argumentum ex *Orygis* pigritia depromo, cui Orientem Solem nec Lunam aspicere est volupe, fortassis quod in vertice Sol copiosius fundat liquorem, & solvat ingenitam humoris benigni pinguedinem ad sitim perferendam imprimis necessariam, vel quod discussis vaporibus somnum interrumpat adeò corpulentioribus familiarem, & siti temperandæ utilem, ut inter *Oracula Hippocratis* Sect. 5. Aph. 27. admodum sitientibus obdormiscere pro bono sit. Non quidem quòd per somnum sitis causa descendat, ut explicat in *Commento Galenus*, humorum nempe acrimoniâ & serositate excitatâ, sed quod os ventriculi sive mor-

bi.

bicalidioris excessu, sive naturali constitutione exsiccatum grato humidorum appulsu irrigetur & temperetur. A metu insoliti splendoris rem hanc deducit *F. Licetus* Lib. de Anul. c. 48. qui oculos ad terram dejicit. Sed nec metum *Orygis* scriptorum ullus decantat, nec insolitum *Solis Lunæ*que lumen, huic cum aliis commune & quotidianum. Itaque quæ de *Oryge* conjunxit *Horus Apollo*, separatim sunt interpretanda, non enim idem *Solis Lunæ*que in animantibus est effectus, nec eadem virtutis irradiatio.

CAP. XII.

Horus defenditur. Oryx pro equo. Lunam quare aversetur. Καμήσια duplex. Oryx non signatus. Isis. Orygis & caprarum maligna indoles.

EX datæ materiæ occasione de *Solis* ortu ab *Oryge* exorso orditur *Horus* in Hieroglyphico *αἰναΐουσις*: Eadem verò facit & in *Disini Solis* ortu. Ideoque *Re-*

ges antiqui, horoscopo significante illis orientem, insidebant huic animali (Ἰπποκρίσαντες τῷ τῷ ζῳῷ) in medio ejus quasi signis quibusdam orientis certitudinem seu punctum agnoscentes. Sententia huc redit, propter accuratum illum Orygis oriente Sole fensum vice horologii Ægyptiis Regibus fuisse ad investigandum justum Solis surgentis momentum. Quod ut assequerentur felicius, ob viciniam in Oryge equitasse. In qua quidem lectione, etiam MS. meo firmata, errorem & lapsum scribentis corrigit Eruditissimus *Salmasius*. Mavult enim his verbis τῷ τῷ ζῳῷ affinia hæc substituere, τῷ τῷ ζῳῷ, quia non sit probabile insedisse Oryges veluti equos ad deprehendendum Solis ortum, ob animalis exilitatem viro ferendo minimè parem, constitutum autem adversum Solem Orientem sine Equite multo videri verisimilius. Καθίζειν enim constituere notat, non sedere. Vel eadem manente notione legi posse ingeniosissimè judicat ἀνὴρ καθίσεις τῷ τῷ ζῳῷ, ut particulâ τῷ τῷ So-

Solem, cui obvertebatur, intellexerit. Quorum quidem ex vi vocis sua constat veritas, non tamen quod ferendo oneri huic impar extiterit Oryx. De capris enim Regionis ejusdem, Oryge longè minoribus, fide dignus narrat *Petrus Bellonius* Lib. 2. Obs. c. 52. de *Cairi Arabibus*: *Varias gesticulationes multa animalia docent magna facilitate. Atque inter reliqua capras ipsas ephippium gestare, subsultare que & calcibus ferire equorum instar docent, quibus deinde simias seffores imponunt.* Deque alia ejusdem doctrinæ capra, ut docet *Ianus Rungersius* Lib. 3. Var. Lect. c. 15., loquutus est *Juvenalis* Sat. 5.

Tu scabie frueris mali quod in aggere tendit

Qui regitur parma & galea, metuensque flagelli

Distis ab hirsuta jaculum torquere capella.

Cui non absimilem ephippiatum in Helvetia vidisse se testatur *Casp. Barthius* Lib. 11. Adv. cap. 5. & nos in Italia

passim apud circulatores frequenti adstantium coronâ conspeximus. *Artemidorus* l. 2. *Oneir.* c. 12. Bonum in somniis iudicat sibi videri super arietes vehi securè & per planos locos, præsertim Philologis, & his qui ad divitias parandas animum adjecerunt. Nam & velox est animal, & Mercurii figuram referre creditur. Nescio tamen quare id bonum Philologis pronunciet, quum paucis interjectis cornua cuidam à puella desponsata somniorum Interpretæ prædixerit, qui sibi super ariete desiderare visus fuerat. *Achmetes* item c. 242. Virum magnâ potestate præditum in servitutem ab his redigi credit. Ut citra miraculum fuerit Orygem magnitudine insignem fessores sustinuisse. Cæterum quodnam inde immunditiei argumentum deprobat Horus, oberior nare sum, quàm ut olfaciam. Ex data opportunitate extra susceptum propositum τῆ ἀναγασίας addidisse omninò suspicor, quam in Lunæ surgentis contemptum ferè in Oryge notat Idem : ἀναγασίας.

σίαν δὲ γράφοντες, ἔρυα ζωγραφῶ-
 σιν· ἐπειδὴ ἐπ' ἀνατολὴν ἐρχομένης τῆς
 σελήνης, ἀπενίζων εἰς τὴν θεὸν, κραυ-
 γὴν ποιεῖται, ἕκ διλογῶν αὐτὴν εὐδὲ δι-
 φημῶν. i.e. *Immunditiam vero describen-*
tes Ægyptii, Orygem depingunt, quia in
Orium surgente Luna, fixis oculis Deam
adspiciens clamorem facit, eamque nec voto
nec laude prosequitur. Signum autem hu-
 jus manifestissimum. Anterioribus enim
 pedibus effodiens terram depingit ipse
 sibi pupillas. Quæ sanè in puro animali
 impuritas in desidiam & Orygis stultitiam
 verti poterat, qui ejus Dææ aspe-
 ctum fugit, cujus semper & grata & fau-
 sta fuit præsentia, pleno lumine ex orbe
 suo diffusa. Hujus enim lustratam fa-
 ciem blando puellæ visui comparabat
Petronius: Delectata illa risit tam blan-
dum, ut videretur mihi plenum os extra nu-
bem Luna proferre. Et Gratiam Lunæ lu-
 cem vocavit *Juencus Poëta Bucoli-*
cus L. 4.

*Amittet cursum Lunaris Gratia lucis
 Ignicomæque ruent stella.*

Nec

Nec ea præter rem Orygis effulsit, quæ in animantium humoribus proprium exercet imperium. Ratio tamen, meo iudicio, Ægyptios fugit, quod Orygis hanc qualemcunque ignaviam & stoliditatem pro Ἀκαθαρσίας symbolo expresserint, nisi aliud subsit factio mysterium. Ταὶ Καθάρσια ævo Græcorum duo notabant, vel animalia quibus Athenis conciones, theatra, & populi cœtus lustrabantur: vel ipsa lustrationis pocula. Priorem significationem tangit Suidas in voce Καθάρσιον, ἔθθη ἢ Ἀθήνησιν, καθαίρειν τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τὰ θέατρα, καὶ ὅλως, τὰς τῆς δήμου συνόδους, μικροῖς πᾶν χολιδίοις, ἅπερ ὠνόμαζον καθάρσια, parvis porcellis, quos καθάρσια, i. e. lustrales vocabant. Alteram Thomas Magister (cujus Codicem habeo MS.) in συλλογῇ Ἀτικῶν ὀνομάτων in syllabo literæ K inducit: Καθάρσια πόματα τὰ καθάρσεως ἕνεκα πινόμενα, i. e. Καθάρσια dicuntur rationes lustrationis gratia bibita. Privativa verò his præposita contrarium inducit signifi-

fica-

ficatum, ut oryx inter *ἀναθρόσσια* (ita enim forsan apud *Horum* legendum,) h. e. animalia quibus lustrare non poterant Ægyptii numeretur. Sed quare *ἀναθρόσσιον*? An propter immunditiam? Non ausim id affirmare credidisse Ægyptios, quum purus etiam ex lege Moysis, quam in plurimis sequebantur, Oryx habitus sit, & aliàs in sacrificiis adhibitum inde puto, quòd Orygem sacerdotes non signatum comederint, auctoribus *Horo Apolline & Herodoto*, signum autem annulo impressum à sigillatoribus mystis ante sacrificium, ut posteris tradidit *Plutarchus* l. de Is. & Osirid. *Pierius*. l. i. Hierogl. Ego id Orygis maligno animo & in Deos odio adscripserim, præsertim Solis Lunæque spectæ: quæ tamen ut majorum gentium Numina inter prima venerabantur accolæ Nili. Eà enim nomine Osidiris & Isidis veniebant mysticâ ratione & occultâ, aliis-que symbolicis figuris, quas in mensa utriusque explicavit *Laurentius Pignori*.

rius. Unde super *Isidis* frontem planam rotunditatem Lunæ observavit *Apulejus* Lib. 2. De quibus post Horum *Pignorius* in *Mensa*, *Cassinius* in *Hier. Hori*, *Gerardus Vossius* in *Orig. Idol.* & *Thomas Bangius* in *Antiq. Litter.* Viri omnes Eruditi, consulantur. Quanquam in ea genealogia dubium agnoscat *Eusebius* Lib. 2. de præp. Evan. c. 1. originem superstitionis inquisiturus: *Solem* ajunt primum omnium apud *Ægyptios* regnasse. Deinde *Saturnum*, qui, sorore *Cybele* in uxorem ductâ *Osirim* & *Isim* genuit, aut ut plurimi dicunt *Jovem* & *Junonem*. *Isis* *Junoni* seu *Luna* simulachrum, sed *Osiris* Pater videtur *Solis*, non ipse *Sol*, qui ante *Saturnum* *Ægypti* tenebat fascis. In lustratione autem id imprimis observabant superstitioni, & observare debebant, ut amico gratoque *Diis Principibus* animali litarent, *Soli* *Lunæ*que, quibus *Oryx* offensus stridore inimico & abdito vultu, eo maxime momento quo renata quasi & surgentia numina orbis reliquus cum applausu excipit. Ut ita veram

Hori.

Hori Ægyptiorumque mentem penitio-
 tiorem ex conjectura videar mihi asse-
 quutus. Orygis ad mala compositam
 naturam alio prodit indicio laudatus
 Horus, quòd non solum Diis è cubili ad
 animantium salutem emergentibus ira-
 scatur, verùm & ipsa elementa viven-
 tibus invidet, præsertim aquam in lo-
 corum siccorum solitudine auro juxta
 æstimandam. Quod sequenti ordine
 increpat Ægyptius: Κατὰ πλὴν ἐρημίας ἔ-
 ἄν λάβηται ὑδραγωγῆ τόπος, πὺν, τοῖς
 χείλεσιν ἀναταράσσας, ἢ μιγνύει τῷ ὕδα-
 τι πλὴν ὕλῃ. τοῖς ἧ ποσὶν εἰς αὐτὸ ὄψι-
 πέμπει κόνιν, πρὸς τὸ μηδενὶ ἑτέρῳ ζῳῷ
 τῆτο πότιμον ὑπάρξαι, ἔτω πονηρὰ καὶ
 ἀπεχθῆσαι ἢ ἔξ Ὀρυγῆ ἐνομίῳθι φύσις.
 h. e. Per loca deserta ubicumque aqua sca-
 turiginem deprehenderit, post potum labris
 conturbat, & aqua miscet materias inuti-
 les, pedibus verò injicit pediculos (vel si
 versus posteriora relegetur accentus,
 pulverem,) ne ulli alii animali potabitur
 hac aqua amplius sit utilis, adèò prava &
 infesta putatur Orygis natura. Caprarum
 sanè.

fanè indoles aded antiquis exosa , ut mala cuiquam ominaturi in Silvestres Capras retulerint , cujus vestigium ex *Suida* congerit *Adagiorum scriptor* , consueville Vett. scilicet Ἐπὶ τὰς κατὰρας, κατ' αἶγας αἰγείας πέπειν τὰ κακά. Quod mali canibus imprecantur *Itali* , eoque sensu in tabula naufragii antiqua *Casiorum* capram expressam ingeniosè judicat *Petrus la Sena* cap. 8. Cleombroti, seu de iis qui in aquis pereunt.

CAP. XIII.

Caniculæ exortum Oryx quomodo præsentiat. Caniculæ exortus ejusdemque effectus. Æræ Variorum. Orygis sternutamentum unde. Cur adorare dicatur?

UT magis occultam naturæ singularis proprietatem miremur , de Oryge tradunt communi consensu scriptores , vertentis anni statas vices percipere , & signis quibusdam , tristitiâ nempe , clamore & sternutamento , mortalibus prodere instantis Syrii ortum. *Plinius* Lib. 2. cap. 40. *Orygem* appellat

pellat Ægyptus feram, quam in ejus exortu (sc. caniculæ) contra stare & contueri tradit, ac veluti adorare cum sternuerit. Idem de suis capris seu Orygibus jactant Libyæ populi apud Plutarchum de Solertia Animal. Libyes Ægyptios derident de Oryge fabulantes tanquam vocem emittente illâ die qua oritur astrum, quod illi σῶθῖν, nos verò canem & syrium vocamus. Illorum enim capras omnes quando surgit cum Sole astrum, constanter illuc conversas adspicere Orientem versus, & signum hoc Periodi firmissimum esse maximeque Mathematicis regulis consentiens. Julius Solinus Polyhistor. cap. 32. eandem divinandi temporis vim & aliis tribuit animantibus, docetque ordinem assequendi cœlorum recursum: Ægyptium, inquit, limitem, quâ ad Diacecaumenen tendit, incolunt populi, qui momentum quo reparari mundum ad motus ferunt annuos, hoc studio deprehendunt. Eligitur sacer lucus, in quo consepant animalia diversissimi generis. Ea, ubi ad statum modum cœlestis pervenit disciplina, sensus suos significationibus produunt qui-

quibus possunt : alia ululant , alia mi-
 giunt , quadam stridunt , quadam rudiunt ,
 nonnulla simul confugiunt ad volutabra.
 Hoc argumentum illis est magistrum ad in-
 dicium temporis deprehendendi. Discipli-
 næ cœlestis status modus apud Ægy-
 ptios oriente syrio recurrebat , quo
 anni sui initium auspicabantur & ἔτος
 ἀρχῆς , teste Porphyrio , quam cum
 mundi exordio inchoaverant pari æ-
 vo. In quo ab Hebræis , Græcis , Ro-
 manisque singulari discrimine differe-
 bant , qui omnes ferè à Martio men-
 se anni principium inchoant ; Hebræi
 quidem in memoriam solutæ captivi-
 tatis Ægyptiacæ pro anni initio Nisan
 celebrabant , nostro Martio responden-
 tem , sed à creationis principio diffe-
 rentem , quòd Mense Thifri vel Se-
 ptembri olim solemniter pro recurrentis
 annuæ circumvolutionis exordio sacra-
 verant , quos pressis vestigiis sequuti
 sunt Græci & Romani , (nostroque
 ævo Veneti ,) donec in Jani favorem
 & Februi Martio mensi duo alii à Nu-
 ma ,

ma, teste Livio lib. 1. & Aurelio Victore præponerentur. Ægyptii autem quamquam ex Hebræis & anni initium & ejusdem mensuram ad numerum 365. dierum postea mutuati sint, quum in ultimo pertinaciter perstiterint, auctore Dione Cassio lib. 43. Strabone l. ult. Geo. c. ult. & præsertim Alexandrini & Thebani, quos deseruerant alii qui tricenum dierum omnes menses habebant, & trecentorum sexaginta tantum dierum anni circuitum, ut expendant Herodotus in Euterpe, Macrobius lib. 1. in Somn. Scip. & Censorinus cap. 18. de Die Natali: prius tamen ex ingenii libertate prorogarunt ad Stellæ Sothis seu caniculæ nativitatem, quam sub Leone Augusto mense incidisse in cælo quidem Romano ex Plinio discimus & Martino Capella, quorum ille lib. 18. cap. 28. XVI. Calend. Augusti Assyriæ procyon exoriur. Deinde postridie ferè ubique confessum inter omnes sidus indicans, quod canis ortum vocamus, Sole partem primam Leonis ingresso. Hoc fit post
sol-

solstitium XXIII. die. Hic verò in eodem persistit calculo lib. 8. de Astron. Cùm autem Leo oritur, corona reliquie continguntur. Austrinusque piscis & Ophiuchi serpentis Bootisque partes. Oriuntur verò Hydri caput, Lepus, & Procyon, Caniculaque pars prima. Eadem syrii ferè in Ægypto est nativitas, quum exiguo discrimine è Sphæra sua Romam Alexandriamque Ægypti distinguat. Differentia enim utriusque loci unius tantum est horulæ cum minutis 29. vel si ex Veronensi situ, Patriâ, ut fertur *Plinii*, fiat computus, minutis augeatur viginti, quorum certè in coelis nullum momentum. Arabes pari vicinitatis jure annorum suorum caput paulò ante canis exortum constituunt, xv. nempe Julii, in memoriam fugæ Mahometis ex Mecca natali urbe quæ in Annum Christi 622. circiter incidebat, perpetuæ apud eos æræ terminus, quam Hegiram à fugiendo dicunt, primus, ut ex Astronomicis Libris Muhammedis *Alfergani*, & *Thomæ Erpenii* ad Josephi

sephi historiam Notis, non obscure elicitur. Accuratum autem caniculæ hujus momentum, in anni renati certitudinem, prodidisse apud Ægyptios Oryx aliaque animalia divinandi aliquâ indole prædita, feruntur à *Plinio*, *Solino*, *Plutarcho*, non quòd ipsi ex necessario cœlestis orbis statu Syrii ortum ignorarint, quum Astrorum scientiâ ante alios semper emicuerint, ob genii fatalis ductum ad cœlos ex loci commoditate tractum, quum stellæ semper omnes clarè cernantur, ut notant *Divinus Plato* in *Epinomid.* *Diodorus Siculus* lib. 1. *Biblioth. histor.* nec cœli adspæctum liberum ullæ nubeculæ aut pluvix intercipient, nec longis observationibus exstructæ *Ptolomæi* Regis illorum Tabulæ quicquam Ægyptiis latere siverint. Verùm id artificii existimo usos fuisse plebejæ sortis homines & agricolas quibus operosior speculatio non esset operæ, vel peritiores in justis punctis certius testimonium, quod *Plutarchi* quoque judicio firmatur. Cæterum

E

terum

terùm obscurioribus tenebris involuta res, quo instinctu temporis novi varietatem assequutus sit Oryx? Expedietur dubium ex Caniculæ Orientis vi manifesta. Nam, ut *Plinius* auctor est lib. 2. cap. 40. *Canicula exortu accendi Solis vapores quis ignorat? cujus sideris effectus amplissimi in terra sentiuntur. Fervent maria exoriente eo, fluctuant in cellis vina, moventur stagna. Et alibi lib. 9. cap. 16. Fluviatilium silurus caniculæ exortu sideratur, & alias jugure sopitur. Hoc & in mari Cyprino accidere putant: & alioquin totum mare sentit exortum ejus sideris, quod maximè in Bosphoro apparet. Algæ enim & pisces superferuntur, ab imo versa omnia. Manilius lib. 5. Astronom.*

*Exoriturque canis, latratque canicula
flammans,*

Et rabit igne suo.

Unde insana canicula apud *Interpretem Persu*, quod sub ortu ejus multi ægrotent. Quos *Syrii* effectus sentire & *Oryges*, corporis temperie ex calido & humido mixtâ, facilè à levi caloris excessu

cessu mutabiles dissolutâ humorum copiâ & sanguine ebullitione fervefacto. Cujus quoque caloris soboles est sternutamentum Orygis, certum Syrii præsentis indicium à *Plinio* supra propositum, & laudatum *Photio* in Excerptis ex *Vita Isidori*: Ο' Ο'ρυξ τὸ ζῶον, πικρὸν ἄνυλον, ἀνατέλλειν διασημαίνετο πρὸς Σῶθιν: *Oryx fera sternutans, oriri significat caniculam.* Quod duplici accipiendum ratione, vel enim ortum Syrium ex causa demonstrasse vel ex certitudinis signo. Ex calidioris Syrii influxu humores cerebri liquefacti irritatæque ejusdem membranæ, auctâ quoque virtute expellente necessariò sternuit Oryx humidioris, ut dictum, temperamenti. Et si ex superstitione veterum addere aliquid libuerit, veritatem resurgentis caniculæ signis dictis, sternutamento novo, conciliare potuit; ita enim sternutamentum subinde interpretabantur antiqui, narrante *Alberto Magno* lib. 1. de An. cap. 8. De quibus amplius hic addam nihil, quia ea dili-

gentiori cura *Anatomia mea Pagana* dedicarim, nisi quod sub doctorum dubitatione versetur quare cùm sternuit Oryx adorare Orientem caniculam videatur apud *Plinium*? Ad morem respexisse veterum ingeniosi putant, quo salutati ipsis salutem sternuentibus precabantur, illud ζῶ σωσον sibi acclamantes. Simili enim joco falsè Proclum naso longiori dotatum irridet *Poëta Græcus*, quò Deorum opem implorare non potuerit ob ejus longitudinem sonitum sternutantis excipientem:

Οὐ δυνάσται τῆ χειρὶ Πρόκλῳ πλὴ ρίν'
ἄσπομύσσειν,

Τῆς ρινὸς γὰρ ἔχει πλὴ χέρα μικροτέρη.

Οὐδὲ λέγει, ζῶ σωσον, εἰάν πιαρῆ· εἰ γὰρ
αἰκέει

Τῆς ρινὸς, πολὺ γὰρ τῆς αἰθῆς ἀπέχει.

Jurarem tamen nihil tale voluisse *Plinium*, quum non sibi sed Orienti Syrio assurgat Oryx. Adorare autem sternutans videbatur ob nutantis gestum, quo surgentem caniculam anni communis

munis auspiciem quodam lætitiæ sensu veluti salutans excepit. Eo enim significationis flexu hoc loci capienda adoratio, pro salutatione amica advenis fortè occurrentibus debita, quæ levi capitis corporisque inflexione etiam nunc apud Orientales populos persistit. Nec novum pro salutatione adorationem substitutam usu apud alios frequenti, & ipsum *Plinium* lib. 28. cap. 2. ubi salutantium Romanorum singularem gestum exponit: *In adorando dexteram ad osculum referimus, totumque corpus circumagimus. Apulejus* l. 2. *Met: Aqua insusa Populum sic adorat*, sive certa venerationis salutationisque specie alloquitur, ut de Turno *Virgilius* lib. x. *Æneid.*

— *Volens vos Turnus adoro.*

CAP. XIV.

Piscium cornua contra Aristotelem. Pisces Monocerotes, Mexicanus, Indicus, Clusii, Aldini, Imperati.

Pisces planè cornibus carere non defuerunt qui assererent, idque se vero quidem vultu, à quibus non planè dissentit *Aristoteles*, quippe omnis cornuum materia per squamas exhausta, nec eam terrenæ substantiæ soliditatem adeptæ est, ut, abundante in piscibus humore, in cornu concreseat. Acriter tamen se opposuit huic suspicioni subtilis *Scaliger* Exerc. 226. n. 1. exemplo obvio infelices dubitationes solvens: *Ad Insulam Cimbutoon*, inquit, *captus est piscis, suillo capite cum geminis cornibus.* Cui subsidiariam experientiam mittit *Plinius* lib. 9. cap. 27. de *Lucerna* pisce cornuta; *Attollit è mare sesquipedanea ferè cornua, quæ ab his nomen traxit.* *Olaus* quoque *Magnus* lib. 21. cap. 5. de *Piscibus Norvagicis*: *Horribilis*

*bilis etenim forma sunt, capitibus quadratis, undique spinosis, & acutis, ac longis cornibus circumdatis. Illa tamen non nisi ab ulvâ vocis licentiâ in cornuum classem referri præter supra dicta, auctor quoque est Plinius lib. 11. cap. 37: Cornua multis quidem & aquatilium & marinorum, & serpentium variis data sunt modis: sed qua jure cornua intelligantur quadrupedum generi tantum. De unicornibus nostri instituti ratio persequetur, quos Neptuni in regno ad specierum varietatem constitutos suadere videtur rerum ordo. De Pisce Tauri forma, qui à Chines Oceano delatus est, ita *Historia Mexicana Auctor MS. cap. 55. de Aquatilibus: Mirum est in hoc pisciculo duas prominere juxta frontem spinas acuminatas infraçta duritiei instar corniculorum, ac totidem alias eadem magnitudine & forma circa ventris postrema. Illetif in Indico mari frequentissimum unico cornu spectabilem ex Ludovico Romano refert Io. Renodeus lib. 3. Mat. Med. cap. 24. quod tamen in illo non reperias. Nec**

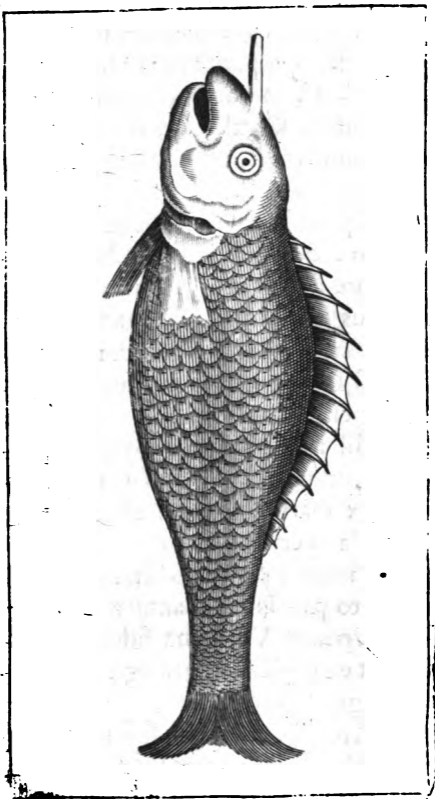
quis sit Illetif ille Monoceros expiscari licuit. Quod si ejus generis aliquis visus Romano fuerit, à Septentrionalibus, qui circa Grœnlandiam, Serenissimo Danorum Regi subjectam stabulantur, parvo differre discrimine censuit judicio præstans *Wormius*. Quid si Monoceros ille sit, quem ex Indiis Orientalibus tanta precii fama advexerunt Batavi sæculi hujus initio, cujus descriptionem à *Carolo Clusio* lib. 6. Exotic. cap. 27. desumam: Piscem alium Monocerotem Batavi ex Orientali India Anno 1601. reduces attulerunt, quem Mercator tanti æstimavit, ut nisi ingenti precio redimi non posse putaret. Ab extimo ore usque ad caudæ pinnas paulò longior erat tribus unciis, medio corpore paulò plus uncia latus, à summo capite, ubi suprà oculos cornu eminebat, ad infimam alvi partem, quæ etiam in parvum aculeum desinebat, fescunciam latus; corio fusci coloris & scabro totum corpus tectum erat; os præterea habebat prominu-

minulum, angustum, semunciam longum, binis offeis denticulis munitum, qui in denos supernè secti videbantur, infernè verò in pauciores, nisi ii fuerint abrupti. Oculos, qui eruti fuerant, satis magnos habuisse videbatur; supra quos in capite corniculum gracile eminebat quadrangulare, penè unciam longum, decem spinulis instar hamulorum deorsum spectantibus, binis lateribus armatum, à quo ad pinnam, quæ à medio dorso continua ad caudam usque porrigebatur, interstitium erat uncialis longitudinis, depressum instar sulci cujusdam, in quem corniculum, dum natat, inclinare videtur. Ex mari Erythræo alium nostra memoria aperuit piscem *μονοκέρατον*, quem inter alia cælo Italo rara ex Ægypto paucis retrò annis attulit *Cosmus Nigronius* Vir bonæ fidei & curiosus, ut ex appicta figura agnosceret mecum ingenuus censor.

Skeleton piscis hujus sed grandioris apud *Tobiam Aldinum* Romæ accura-

E 5,

tius;

eius consideravi, magnitudine eximium sine squamis tamen, nisi quod propè caudam duo utrinque squamarum indices duriusculos & acutos habeat, capite exiguo, oculis grandioribus, ore angusto, dentes acutos præferente, anno superiori ex Oriente apportatum. Alium in Musæo *Ferrantis Imperati* Neapoli iustravimus, cui *Monocerotis* titulus inscriptus, quantitate priori imparem. Sed reverâ cornuti piscis non usque nomen meretur, quam spina sit in dorso evidenter inflexa, major quidem, sed cui aliæ minores sociantur.

Inter pisces cornutos referendos censebit incomparabilis *Ol. Wormius* Centrinam, nobis *Hasmues* & canem marinum, *Haa* nostratibus dictum, qui unicum cornu, verè corneum & acutum in dorso gestant, quo ad dentes purgandos, etiam argento & auro ornato, utuntur nostrates, à doloribus & aliis incommodis se hoc pacto præservari posse credentes. Horum piscium

108 TH. BARTHOLINI
duos in Musæo suo habuit laudatus
Wormius, marem & fœminam.

Piscis Unicornis cum squammis in
insula Antille Americæ, describitur &
depingitur cap. 18. *Histoire Naturelle
de l'Isle Antille*. Monstris annuero pi-
scem ingentem & veteranum Nestedi
Selandorum pridem captum, cui cor-
nu mediâ fronte firmissimè adhærebat,
longitudine digiti, intus cavum, de
quo ex relatione *Iusti Bertram*, egimus
Centur. II. Epist. 11.

C A P. X V.

*Unicornu Septentrionalis descriptio: & de
eo Variorum error. Frons pro ore. Den-
tem esse non cornu. Wormii de eo Disserta-
tio. Calcinatio dentis. Cranium. Septen-
trionis majestas.*

Celebrior ejus Unicornis marini
fama est, quod ordine tertio de-
scripsit prolixius *Parrens noster*, cujus
memoria nunc in benedictione: qui-
bus addam quæ apertius sequens curio-
forum observatio nos docuit. Animal
Mari-

Marinum circa Islandiam nostram, Groenlandiam, & reliquas Septentrioni viciniore Insulas frequens est & usitatum, nomine vulgari *Narhval* à cadaveribus quibus vesci solet appellatum Islandis, Balenæ specie & magnitudine, quod in sinistra parte maxillæ superioris unum solum per gomphosin insertum dentem effert eximiæ quantitatis & vulgatis cornubus longitudine crassitieque parem. In gyros volvitur & striatos flexus ex majori radice ad extremum obliteratos. Rarum enim fuit cornu illud sine striis gyrisque navi mercatoriæ impactum, [sine dubio Rosmari dens,] quod olim in patria viderat solidæ eruditionis Vir *Lucas Holstenius*. Hic autem ille dens est, quem pro Monocerote venditarunt plerique, in thesauris Principum reconditus ob singularem Unicornis veri opinionem, quam dentis illius raritas superioribus temporibus de facili ingessit, quum non nisi per naufragia ad exterorum littora adpelleret. Verum nostro ævo

110 TH. BARTHOLINI
frequentioribus in Groenlandiam, præcipuè ad Fretum Davis Groenlandiam alluens, commerciis, & natura dentis & abundantia innotuit. Quippe illo cornu ficto totas naves onerarias implerunt nuperrimis annis mercatores nostri, atque in Europam pro vero Monocerote intulissent nisi detractâ larvâ à peritioribus pro marino agnitum fuisset, & detectum; ut mirum non sit patribus nostris & toti Orbi hæctenus impositum cornu, quod similitudine Monocerotem æmulabatur, quum neutrum cornu exactius nec observarint nec observare potuerint. *Andreas Marinus* Libello de Unicornu: *Monoceros marinus habet similiter cornu unicum, sed quale sit, ignoratur.* En ingenuam ignorantix confessionem, quæ superiores tenuit, ex qua in errorem facile præcipitium. Temporibus autem *Marino* posterioribus supposititium hoc cornu sæpius & visum, & quale sit, observatum. Sed quum omnibus ferè animal ignotum fuerit & cranium, quin.

quin cornu esset extra frontem prominens dubitarunt pauci ob affinis rei similitudinem. Nos verò quibus & caput belluæ & ejus cornu naturali loco situm contemplari & contrectare pridem in Belgio & in patria nostra in Museo Augusti Danorum Regis *Dn. Frederici III.* & naturæ Promi-condi *Olai Wormii* licuit, verum dentem Balenæ, instar Elephantis ex ore prominentem, sed ductu rectiori, asseveramus, falsumque credimus *Olaum Magnum* lib. 1. cap. 14. Monocerotem monstrum appellans marinum, habens in fronte cornu maximum, quo naves obvias penetrat, & *Iacobum Primerosium*, quando lib. 4. de Erroribus vulgi cap. 38. retulit, fuisse ante annos non ita multos in Urbem Angliæ Hullam allata ex Groenlandia animalium marinorum capita duo in littore reperta cum cornibus in fronte maximis; vel enim cornua in fronte non fuerunt, vel singulare, hætenus ignotum, Unicornis genus statuendum, quod

quod ab ejus contextus mente abhorret, nisi pro ore frontem interpretetur ob commune eidem foramen ubi exferitur cornutus dens. Nam eam frontis nomenclaturam inducit *Isidorus* lib. 11. cap. 1. *Frons ab oculorum foraminibus nominata est*; quidni & ab oris foramine patentiori? Ex ossea quadam adhærente particula cranium frontemve divinavit, & cornu veritatem; sed illam mandibulæ inferiorisve cranii portionem fuisse omninò persuadeor, cui non cornu, sed dentes affiguntur. Dentem autem verum esse, non Cornu, qui ex Groenlandia locisque Borealibus in Europæ varias partes disseminatus fuit, Unicornis mentito nomine, plura sunt rationum invictarum momenta quæ evincant. Nulli tamen hætenus in mentem venerunt, nec ipsum animal dentatum ab ullo sub pennæ ductum meminisse vocatum. Solus ævo nostro fatorum benevolentiam reservatus *D.D. Olaus Worm*, Regius Daniæ Professor, Naturæque omnis & Antiquitatum Borea-

realium instaurator, cui eo nomine & posterioris debebunt & præsentis sæculi erectiores mentes, & anteriorum temporum credula industria invidabit, quòd fictis Unicornu vultibus detractis, & dentem vario argumentorum apparatu demonstrarit, & primus bellæ aggressus sit Anatomiam. Cujus in hac Naturæ obscuritate Dissertationem, eruditionis plenam & clari luminis, hic duxi apponendam, quam *Corollaris* loco in solempni *Disputatione* Anno 1638. quo de Cornu illo Groenlandico inter mercatores Hafnienses orta erat controversia, velut æquissimus arbiter publicè interposuit.

An os illud quod vulgo pro cornu Monocerotis venditatur, verum sit Unicornu?

Illa intelligimus ossa qua figura recta, oblonga, tereti, inferiori parte crassiora, paulatim in mucronem gracilescunt, levibus
canar-

canaliculis seu striis ab infima parte, qua capiti juncta fuere, cava, longitudine quandoque septem, quandoque plurium pedum, pro ratione magnitudinis, non admodum ponderosa sunt. Cujus generis illud quod Serenissimo Regi nostro ex Islandia, ut audio, allatum; item illa quae ex Groenlandia nuper Mercatores nostri astulerunt. Tale ad fanum S. Dionysii, prope Lutetiam ostentatur. Talia in delubro D. Marci Venetiis asservantur. Talia in gazis Pontificum custodiri tradunt. Tale septem pedes longum Antverpia venale vidit Goropius, quod ex Islandia allatum fuisse refert. Tale Argentorati, tale Metis, tale apud Regem Poloniae. Tale quod, Aldrovando teste, Mercatores Germani Romam venale tulerunt precio nonaginta millium coronatorum. Tale fragmentum illud, quod Iulius Tertius, Pontifex Romanus, mercatus est duodecim millibus aureorum. Ex talibus segmenta passim apud Magnates invenies, titulo UNICORNU superbientia.

Quae tamen tantum abest veri Monocerotis cornua esse ut statuamus, ut ne quidem cornua dicenda rationibus & αὐτοψία freti
 exi-

existimemus. Cornuum enim naturam & substantiam si rimemur, constabit ea duum esse generum. Sunt enim vel concava, quae lineas quasdam quasi torno ductas, circa radices obtinent, de aetate attestantes, ut in bobus & capris videre licet; vel solida quidem, sed porosa, ramulis suis ornata, ut in cervis, & ejus generis animalibus. Sed haec quae pro Unicornu venditantur, nihil iis simile obtinent, utpote substantiâ solidâ & durâ constantia, dentibus Elephantis, Rosmari, aut Balena simillima. Et si rem accuratè aestimemus, videbimus nullum cornu ita cranio aptari, ut illud perforet ac penetret, sed superficiei ejus exteriori adheret saltem, ac ex ea nutrimentum capit: at putatum Unicornu ita cranio insertum vidimus, ut ultra dimidiam ulnam ejus substantia sese insinuaverit. Quin imò per gomphosin mandibulae superioris alveo ad id creato, ita insertum conspeximus, ut in aliis animalibus dentes suis cavitatibus insigi solent. Adde illorum quaedam, quae ex Groenlandia nostri attulere Mercatores, juxta basin sanguinolenta adhuc (utpote recenter ab animalibus avulsa).

avulsa) periostii & fibrarum membranearum reliquis cincta fuisse, quibus maxillæ alveolis annectebantur; ut dubium nullum curioso spectatori esse potuerit, quin potius ad dentium quàm cornuum classem sint referenda.

Dicam ingenuè quid sentiam, quidque esse αὐτοψία compererim. Dens est Balena, Islandis Narhval, à cadaveribus quibus rescisolet sic dicta. Naer enim illis cadaver est. Hujus cranium non ita pridem videre mihi contigit integrum, cui dentis hujus portio sat magna adhuc adhesit. Totum duas æquabat ulnas nostrates, circa basin foramine grandi praditum, per quod medulla cerebri in spinam excurrerat, in ejus fermè meditullio aliud apparebat, quod in palatum desinens in duo quasi divaricabatur, aquis haustis ejaculandis (ut in aliis cetacei generis) inserviens, sinistra verò maxilla superioris (quæ paulatim in acumen terminabatur) parti, alveus erat profundus per longitudinem capitis excurrrens, cui radix dentis hujus inserta: non enim deorsum spectabat, ut in Bosmaro, nec fursum ut in Elephante, sed
rectà.

rectâ juxta capitis longitudinem prominebat ; de quo forsan accuratius alibi. Hunc autem dentem , si cum dentibus Elephantis , Rosmari, Balena, &c. conferas . licet figurâ externâ inter se differant , substantiâ tamen, insertionis modo , & reliquis proprietatibus planè convenire videbis. Hoc antè me indicavit Gerardus Mercator in Atlante Minore , Islandiam descripturus , ubi inter reliqua hæc habet : Inter quæ piscis Narhval. Hujus carnem si quis comedat , statim moritur , habetque dentem in interiori capitis parte prominentem ad septem cubitos ; hunc quidam pro Monocerotis cornu vendiderunt , creditur venenis adversari. Quadraginta ulnarum habet bellua. Qui versus polum arcticum & fretum Davis iter instituunt crebrè in ejusmodi incidunt beluas , ut videre licet in Itinerario S. Purcassii Tomo 3. lib. 3. cap. 1. Refert Hugonem Willibuy tale os ex Groenlandia reportasse , ubi incola mercaturam iis exercere solent , eodem libro cap. 22. Item lib. 4. cap. 19. circa Groenlandiam multos tales pisces reperiri ostendit. Robertus Billeth

leth in Navigatione versus Septentrionem
 Anno MDCXVI. institutâ, ad elevatio-
 nem Poli 74. grad. 30. min. saepe in ejus-
 modi dentatos incidit pisces: ut dubitare am-
 plius nemo valeat, quin ossa dicta, dentes
 sint Ceti Septentrionalibus Narhval dicti,
 nisi tot dignis testibus & sensibus ipsis assensum
 denegare velit.

Hactenus Vir ille supra invidiam
 Magnus & dentem probavit, & à cor-
 nuum notione pari felicitate exclusit,
 quod ut clariori luce pateret, res ad
 pressius ignis examen vocata, ut in
 principia sua resolutus dens certum na-
 turæ suæ præberet documentum. Fru-
 stulum enim hujus cornu simulati,
 quum *Pharmacopæus Hafniensis*, Augusti
 Danorum Regis CHRISTIANI IV.
 jussu, calcinatione Philosophicâ, per
 liquoris calidi evaporationem præpa-
 rasset, in tenuissimas laminas resolve-
 batur, certissimo argumento dentem
 esse, non Cornu verum. Cornua nam-
 que calcinata in laminas nunquam vi-
 sa sunt reducta, quæ dentibus Ros-
 mari

mari & Elephanti propriæ feruntur. Sed illa quum certam ab experientia & rationibus fidem jure suo meruerint, amplius nec probari debent, nec revocari. Si quis tamen potiùs cornu quam dentem appellare mallet, repugnantem non inveniet Magnum nostrum *Wormium*, modò improprie ita dicatur, eo modo quo dentes Elephanti, etiam cornua, apud gravissimos Authores vocantur. Confirmat id laudatus *Wormius* in Exercit. Med. xviii. Controv. 2. *Plinii, Varonis & Oppiani* autoritate. *Plinius* enim lib. viii. cap. 3. *Prædam*, inquit, *ipsi in se expetendam sciunt, solam esse in armis suis, qua Iuba cornua appellat.* Alibi idem lib. viii. in Procæmio: *Atque cum ex arbore exacuant limentque cornua Elephanti.* In eadem opinione videtur fuisse *Varro* lib. vi. de L. L: *Quos dentes multi dicunt cornua sunt.* Hinc *Oppianus*:

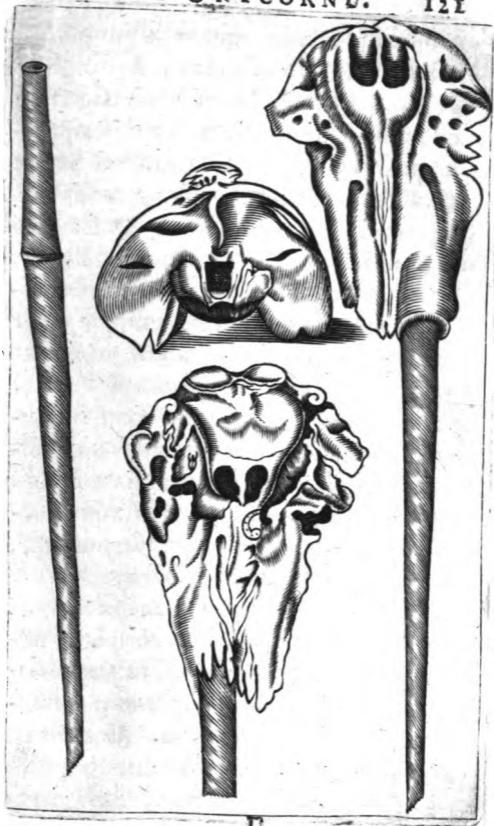
Deinceps immensos Elephantos diva canamus,

COR-

*Cornibus armatos immanibus, ante re-
flexis,*

*Namque duo tollunt ingentia spicula malis
Ad cœlum exsertis, omnino dentibus aqua,
Quæ vulgus refecans dentes existimat esse.*

Imò balenæ Unicornu ☞ vocatur in
sacris, quod ex Chaldaica versione *Ge-
nes. 1. vers. 21.* deducit *Baxtorfius* in
Lexico Chald. & Rabbinico. Restat
ut dentati piscis porrò historiæ insista-
mus, cujus antea specimen accepimus
Summi *VVormii* beneficio, cui deinde
animalis istius ad balænam propiùs ac-
cedentis figuram, sed rudio rem trans-
misit *Episcopus Islandiæ Borealis D.*
Thorlacus Scutonium, qui eum cum gla-
cie Groenlandica eo appulsum vidit.
Nos verò ejus accuratiorem hic da-
mus ideam, quæ dentem mandibulæ
suæ insertum, eundemque extractum
oculis subjicit eâ fide iisque lineis, qui-
bus in *Museo VVormiano* cranium con-
spicitur. Illam autem publico bono,
sæculique gloriæ natus *Olaus VVormius,*
non ita pridem è patria Urbe misit,
pro-

F

proprioque stylo, quam subjungemus cranii duxit structuram, & singulas Naturæ lineas. Iſtam verò figuram cranii & dentis in Muſæi ſui deſcriptione poſtea depoſuit Venerandus Senex Ol. *VVormius*, editâ à Filio proſus Patri ſimili, *VWilb. VVormio*. Deſcriptio quam nobis communicavit Beatus *VVormius* hæc eſt: *Cranium ipſum mandibulâ inferiori deſtitutum, nulliſque præter magnum hunc præditum denibus, colore erat grifeo nigricante, qualis offium eſſe ſolet aëri diu expoſitorum & ad putredinem tendentium, inequaliter variis foraminibus & protuberantiis præditum, quibuſdam in locis æquale & leve, quibuſdam ſcabrum, ſubſtantia offis partim naturâ poroſiore exiſtens, partim à cutis particulis & fibris tenaciter ei adherentibus talis reddita. Figurâ triangulari fermè in longitudinem protenſâ. A vertice ad extremitatem proboscidis ſeu tenuioris ejus partis cui dens inferebatur, duos exactè habebat pedes Romanos. Ab unius latioris proceſſus qui cilia firmabat & oculum dextrum muniebat extremo, ad ultimum*

pro-

processus qui sinistrum tegebat, cranii latitudo erat pedis unius cum semisse. Eâ enim parte latissimum erat. Hinc paulatim gracilescere & imminui cœpit in extremum usque oris. Occipitium versûs etiam paululum extenuabatur, ibidemque à parte superiore ad inferiorem eandem tenebat latitudinem, quam occupat linea ab una oculorum orbita ad aliam tracta: Occipitium in diametro pedem paulum superabat. Sed extremitas oris parte sinistra, cui dens inferebatur, pollicum erat trium cum dimidio; dextro latere, ubi nullus erat alveus qui dentem caperet, crassa erat unciam cum dimidia, substantia fungosa. Dens ipse integer non erat, sed tertiâ fermè sui parte mutilatus, quinque interim pedes longus, duos pollices si exceperis, crassitie inaequali. Baseos qua fundum cavitatis seu alvei occupabat diameter duorum erat pollicum, circumferentia sex cum dimidio. Hinc paulatim in ampliorem surgebat molem, usque dum cancellis alvei liberatus liberè vagari cœpit. Egressus alveum in diametro tres fermè habebat pollices, in circumferentia quinque. Ex quo quanta ejus deside-

retur pars facile colligere licet. Figuram eandem obtinebat, quam reliqui omnes hujus generis. Hæc marini dentis seu Monocerotis falsi descriptio *Wormiana* adedò exacta est, & omnibus numeris absoluta, ut quod addi debeat, supersit nihil. Ad eam verò justo diligentius examinatis Magnatum Unicornibus, velut ad normam, evidentius patebit omnia quotquot usquam sint, minùs ab hoc differre quàm ab ovo ovum, unum-que Septentrionem rigidiori frigore superbum, præter sacras nobilium metallorum venas, & splendidam unionum congeriem, ea insuper inter quotidiana numerare, quibus aliquâ raritatis specie precium terrarum omnium Domini non exile statuunt. Re enim pressius examinatâ, apparebit, non dari aliud Unicornu, præter hunc dentem Balenæ. Vidi omnia quæ passim pro vero Monocerote venditantur, sed ex hoc fonte omnia profluxisse ausim dejerare, sicut inferiùs demonstrabimus, ubi singula ad examen vocaverimus,

for-

formam & vires descripturi. Cur verò Groenlandi Unicornu vocent *Turacca*, ignorare cogor. Ita verò illis appellari ex Groenlandicis fœminis didicit Frater meus charissimus *D. Casp. Bartholinus* Jurisconsultus, quæ apud Socerum illius Nobiliss. *Henr. Mullerum* hospitabantur non ita pridem.

CAP. XVI.

Bovum Unicornuorum natalis locus. Excusatur Solinus, Plinius verò examinatur. Tauri Unicornes. Bizontes qui. Plinii inconstantia notatur. De pilis Vaccarum. Talmudici taxantur.

Interpres Naturæ *Plinius* lib. 8. c. 21. Varius est in natali Unicornis Bovis solo, modo Æthiopiam, modo Indiam agnoscens. Exordio enim capitis de Æthiopicis feris inducto sermone, etiam bovis Unicornis meminit: *Indicos boves Unicornes, tricornesque, Leocrocottam perniciosissimam feram.* Pro quo ex fide *MSi Veneti Paulus Manutius* ediderat, *Leocrocutam perniciosissimam feram.*

At verò finitis Æthiopum animalibus ad Indica delapsus, in horum censu quoque eisdem numerat Boves : *In India & Boves solidis unguis Unicornes, & feram nomine axin.* Ejusdem Indiæ incolas credit & *Solinus Polyhistor* cap. 52. *Sunt præterea boves Unicornes & tricornes, solidis unguis nec bifissus.* Ob quam mentis perversitatem à Doctissimo ejus Commentatore *Cl. Salmastro* egregiè vapulat, quòd Æthiopica illa omnia animalia in Indiam transtulerit. Mirum sanè non est vestigia illius sequutum, à quo pleraque in suos collectaneorum libros congeffit, *Plinio* nempe, qui pro Indica fera hanc habuit & Æthiopica, quamquam hoc magis ex propria, ut videtur, sententia; quòd enim inter Indica progressu capitis retulerit, nescio an ex *Ctesia* sit factum mente, cujus testimonio antea interjectis paucis, tanquam horum auctoris hæc narrat. Quum verò id animo Doctorum Interpretum firmiter infederit, Indicum non esse Unicornu bubulum, sed ut primò

primò affirmaverat *Plinius*, Æthiopicum, in emendatione prioris loci de Indico satis sudarunt. Aliquibus visum non de bove Unicornæ, sed equo Indiæ familiari interpretandum *Plinium*, unde ita textum corrigunt: *Indi equas Unicornes*, pro eo quod legitur, *Indicos boves Unicornes*. Verùm frustra binis locis intersperisset *Plinius* equorum Indicorum historiam, nisi & his duplicem patriam assignasset, in Æthiopia & India eodem cum bobus dubio recurrente. Unde *Salmasius* ὁ τρίων verba illa, *Indicos boves Unicornes Tricornesque*, ex adnotatione marginali cujusdam studiosi irrepsisse in contextum divinaisset, nisi in suis codicibus eadem verba invenisset *Solinus*, quæ id notant ex *Plinii* sententia, Æthiopiam boves etiam generare, quales Indici, Unicornes nempe tricornesque. Nec ulla diversorum locorum multitudo *Plinio* adversatur, siquidem plurium terrarum proventus in ejusdem subinde speciei animali consistit, ut domesticis bestiarum

rum exemplis docemur. Non enim solâ Perfiâ aut Epiro clauduntur generosiores equi, sed eos profert & Iberia, Thracia, & Cimbria. Nec Tigrin Hircania sola, sed Media quoque gignit, neque arctis Æthiopiæ finibus terminantur Lupi Scandinaviæ sylvis infestissimi. Ubique Natura eadem, quam subinde ad gentium regionumque varietatem partiatur operas. Nam & Monocerotem Æthiopia fert, fert quoque utraque India, nec Rhinocerotis ortum unica terra circumscribit. Ut infra miraculum sit, si Unicornes boves cum Æthiopia etiam India producat, aliorum taurorum Sylvestrium majori feritate sævientium ferax, teste *Plinio*, *Solino* l. l. d. d. *Isidoro* lib. 12. cap. 1. Quid, quòd & Aonia vicinior, Bœotia nempe, Helladis altera pars, à fonte quodam Apollini & Musis consecrato sic dicta, taurorum Unicornium armenta pascit, ut scriptum *Oppianus* reliquit. In Hercynia sylva non absimiles depingit *Iulius Cæsar* in libris

Com-

Commentariorum belli Gallici, quæ malè *Iulii Celsi* cujusdam, exscriptoris forsan vel censoris ejusdem operis, nomine in MS. *Antoniano* Venetiis inscribuntur, quod ab imperito alio ex margine libri in textum successit. Inveniri etiam in Borussia Bizontes Unicornes circa calcem Lib. 1. Antiq. Boruss. refert *Erasmus Stella*. Bizontes verò à Tauris parvo separantur discrimine, quos Germani vocant *Uhroxen*. Ab Uris distinguuntur & Bubalis *Plinio* & *Solino*, illi lib. 8. cap. 15. huic cap. 20. de Mirabilibus mundi. Ex quorum utroque Bisontem penitiùs inspiciens, Unicornem Bisontem in Borussia frequentem, illum arbitror esse, quem in Hercynia describit *Cæsar*. Enimverò Bisontes jubatos Germaniæ proprios notat *Plinius*, & pressius ad rem *Solinus* in tractu saltus Hercynii, & in omnî Septentrionali plaga Bisontes frequentissimos narrat, qui bovis feri similes, setosi colla, jubas horridi, ultra tauros pernitate, capti assuescere manu

F 5

ne

nesciunt. Cui similis parùm Juliana de-
 scriptio Monocerotis loci illius & re-
 gionis proprii, quæ eodem tractu Bo-
 russiae reliquatque Boreales plagas
 complectitur. De aliis Bobus apud
Ælianum unius cornu legisse me memi-
 ni, quod tres capiebat amphoras, ex
 Indis Ptolemæo advectis. Notanda ta-
 men quàm hinc discedam antè erit *Pli-
 nii* quædam inconstantia in cornigerum
 solidipedibus, qui enim lib. 11. cap. 46.
 dixerat solum Indiæ *Astrum* inter so-
 lidipeda cornigerum atque Unicornem
 existere, *hic* (lib. 8. cap. 21.) Boves
 Unicornes quoque in solidarum ungu-
 larum societatem admittit. Contrarie-
 tatem circa idem animal aliam in *Car-
 dano* notat *Scaliger* Exerc. 206. quòd
 Unicornis Vaccæ pilum cœruleum
 scripserit, quam tamen coloris mix-
 turam in pilis animalium alio loco ne-
 gaverat. Ruffum verò pilum Mono-
 ceroti huic consignat *Scaliger* loco lau-
 dato. *Aliis unicum è fronte media prodit
 cornu, pedali majus, curvitate supinâ. Ejus
 enim*

enim cuspis retrorsum de vexta est. Ipse piloruffo. In quo litigio nisi me fallit memoria injuriam, more suo, *Cardano* impingit *Scaliger*. Viridem quippe tincturam, non cœruleam, aliàs pilis denegavisse *Cardanum*, propter crassitiem lucidi coloris minùs capacem, ad *Parentis Anatemiam* lib. 3. cap. 1. olim observavimus. Vel certè viridem cœruleumque pilum in humano genere non observatum *Cardanus* indigitavit. A quo autem cœruleum *Monoceroti* huic pilum acceperit *Vir subtilis*, mihi quidem dubium, quum ruffum viderit *Ludovicens Varrhemæ Zeilæ*, urbe *Æthiopiæ* inter primas. Sed quis pilorum tincturam pro ætatis Individuique conditione semper ferè variare ignorat. Profectò *Vacca altera*, cornibus *Cervinis* ab eodem *Varrhemæ Zeilæ* apud *Sultanum* visa, à *Monocerote* parvis passibus distabat; an speciei naturâ non ausim affirmare; huic tamen obscuro colore ad nigrorem proximo pili per naturam infecti fuerunt. Cor-

nu bovis Unicornis vidisse se testatur *Ardens Etereus Academicus* cap. 44. Thef. de gemmis, tres palmos longum, parum à Rhinocerotis differens, foris politum, intus involutum, unâ extremarum parte candicans, alterâ nigricans, ut boum alioquin cornua esse solent. Vi autem in Petechiis eximiâ pollere, quod & de Rhinocerotis alii prodiderunt. De bobus Unicornibus ex suo addunt *Rabbini Talmudici*, primum iis sacrificasse Adamum Paradiso expulsam. Nam in primo *Avodazara* referunt in diluculo diei secundi à lapsu post præcedentis lucis planctum, Adamum sumpsisse Bovem Unicornem, ut offerret holocaustum Jehovæ, cuius cornua hoc caractere describunt; quòd fuerint ante ungulas, h. e. quòd à Deo exordio rerum creata sint. Probant sententiam auctoritate *Sacri Lyrici Psal. 69. 32: Et placebit Deo super Iuvenium, cornua producentem, & ungulas. Quem vertunt illi: Et recepit Dominus magis quàm bovem taurum qui facit cornua,*

na, unguis. Ut innuerit Psaltes placuisse Domino magis preces, quàm Adami sacrificium. Nusquam enim Tauros boves statim à nativitate cornibus instructos fuisse & unguis, nisi mundi initio quum perfecta essent animalia. Idem reperit *R. Iuda 2.* Aphorism. de Sabad. & 3. de Cholin. Sed hæc authores suos sapiunt, nec Unicornem magis bovem probant, quàm bicornem.

CAP. XVII.

Asinus unico cornu solidipes. De ejus talo Aristotelis, & Plinii lapsus. Isidorus tangitur. Talus ab ἀσφράλῳ. Asini adumbratio. Mutationum causæ: & alia.

T Estimonio magnorum Auctorum celebratur inter interioris Indiæ feras Unicornu Asininum, eo tamen discrimine quòd & solidipes sit, & talos habeat. Solidipedem Asinum de prædicant *Aristoteles*, simul & *Plinius Naturalis historiæ antesignani.* Ille qui-

dem lib. 2. de historia Animal. cap. 1. *At solidipes, idemque Unicornis est, quamquam rarum, ut Asinus Indicus: ille enim & Unicornis, & solidipes est.* Et lib. 3. de Partibus eorundem cap. 2: *Cornigerorum pars maxima bisulca est: sed solidipes etiam traditur in eodem genere, quem Asinum Indicum vocant.* Hic verò nihil diversus eadem inculcat lib. 11. c. 37. ubi de Cornuum agit differentiis: *Tenuiora foeminis plerunque sunt, ut in pecore: multis ovium nulla, nec cervarum, nec quibus multifidi pedes, nec solidipedum ulli excepto Asino Indico, qui uno armatus est cornu.* De talis subnectit infra cap. 46. *Unicornis Asinus tantum Indicus. Talis Asinus Indicus unus solidipedum habet.* Et in eandem sententiam suprà Aristoteles l. 2. histor. cap. 1. *Talem etiam Asinus ille Indicus solus in solidipedum genere possidet.* Non dissentit Philes, qui sua de Animalibus ex Aristotele Ælianoque, iudicio Michaëlis Barthelemi congescit:

Ἀσείγαλον αὖ τὴν χολῆς κύστην φέρει,
 τῶν μωνύχων, βέλτε, τῶν ἄλλων μόνον.

Ta.

Talum verò & cystem fellis gestat, solidipedum aliorum solus. Quod quo naturæ factum sit instituto, horum nullus explicat. Forsan ad latius pedum munimentum in desertis Indiæ necessarium. Cæterùm quo jure Aristoteles, & quem hic ferè exscripsit *Plinius* talos cum digitis conjunctos neget, conijcere non possum. Certè in errorem communem ille hunc duxit è vestigio sequentem. Convictos illos affirmat *Plinius*, qui hominem talos habere existimarunt, & pro certo *Aristoteles* credit ipsi non esse. In quo uterque strenuè falluntur. Talos enim inter pedis humani ossicula in sectione ejusdem quotidie numeramus, & ab Anatomia peritis, quotquot usquam sunt, iidem observantur quibus carere per naturam pedes non potuerunt, calcaneo siquidem in sustinendo pede operas suas præstant, & omninò in movendo eo primas tenent. Quod fufius capite 7. & 8. lib. 3. de Ufu part. persequitur *Galenus*, ubi extendere & flecte-

flectere pedem , supernæ astragali de-
 articulationis opus per partes demon-
 strat. Mira quoque est Tali descriptio
Pliniana ab *Aristotele* aliena : Talum
 enim rectum dicit in articulo pedis ven-
 tre eminentem , concava in vertebra
 ligatum. Quid enim ad calcaneum ver-
 tebræ dorsi motores ? Excusari tamen
 in eo meretur *Plinius* , & leni iudicio
 explicari. Vertebra articulum vici-
 num nuncupavit , cui , vertendo ut in-
 serviat , inseritur. Hoc significationis
 ambitu etiam vertibulas , quæ cum
 vertebri eadem sunt , ceperat *Lucillius* ,
 ut monet *Abbreviator Festi Paulus* : *Ver-*
tibulas quum dixit Lucillius , articulos intel-
ligi voluit. Et ipse *Plinius* primo Libro
 XI. articulationes insectorum falsas ,
 vertebra vocavit : aliquibus verò non
 tota incisura eas ambiente rugas , sed
 in alvo , aut supernè tantùm , imbrica-
 tis flexilibus vertebri. Latum vocum
 usum effingere voluit in re simili , sed
 voce dissimili , *Isidorus* lib. XI. Orig.
 cap. I. quum Talum sub crure collo-
 cat,

cat, sub talo calcaneos. Talus enim sub crure magis non est quàm calcanei, si pressius loquamur. Majoris tamen erroris tenetur allata ab eo Tali etymologia, quam à Tolo deducit, quia tolus eminens sit rotunditas. Quippe rotunditatem minorem talus habet, quàm aliud quodvis ossiculum, ut etiam Quatrio à totidem lateribus dictus sit. A Græci nominis, *αἰσράγαλ* Ⓞ, terminatione ultima, *γάλ* Ⓞ, recisa, Talum ab ore Romano formatum existimo, quum inter se Γ & Τ sæpiùs sint permutata pari valore & pronunciationis sono: unde natum Latinorum Turtur à Græco *τρυγός* sive *Æolica Dialecto τρυγός*, & à *σφίγσιον* Spinturnix, cujus mutationis occasionem dederunt ipsi Græci, qui eâdem licentiâ utrumque elementum confuderunt, ut ex Hesychio videre est, quum *ισγέον* pro *ισέον* expressit. *Aristotelis* enunciatum ut defendat Commentator ejus *Augustinus Niphus*, in Expositione illius textus Tali duplicem proponit significatum,

pri-

primum pro osse illo super calcaneum protuberante, alterum pro ossis genere quod in articulo pedis parte posteriore ventre eminent. Quâ notione apud *Aristotelem* venit. Verùm enimverò ut processum illum Tibiæ grandiozem Talum dicendum probaret, majori opus erat auctoritate, quanquam utram velit significationem non magno-pere interfit, quia in hominibus, quod negavit cum *Aristotele Plinius*, utrumque os invenitur. Quale porrò sit fueritve animalis genus, eò est obscuriùs, quò in eo describendo parciores sunt Auctores. Asinum Indicum fuisse, illumque inter Monocerotes solum cognitum *Aristoteli & Plinio Jul. Scaliger* suspicatur, cujus verba ad has lineas merentur vocari ex lib. 2. de Histor. Animal. t. 130: *Vartomanni Monocerotem Aristoteli & Plinio incognitum fuisse puto, eosque tantum de Asino Indico locutos: qui planè alius sit ab Unicornè, cui hoc peculiare nomen est, de qua Vartomannum vera loqui existimo. Asinus an-*
tem

tem Indicus India deserta incolit, pugnat pro pullis calcibus, atque etiam morfu: mirum. Nam quibus cornua dura sunt, quod dentibus corripere facile solvunt, carnes ob amaritudinem inosiles. Silvestrem Monocerotem apud Indos errantem Ctesias apud Herodotum ab H. Stephano impressus indigitavit, quo nomine etiam *Æliana* venit lib. 4. de Anim. cap. 52. tametsi, quæcunque ab eo de Asino Monocerote referantur, ex aliorum sententia profluant, ut fatetur ipse, & probat Io. *Æmilianus Ferrariensis* Syntagm. 4. de Ruminantibus, *Andreas Marinus* lib. de Unicornu, qui hunc Asinum pro Chimæra habet, quòd à nullo sit observatus posteriorum nostri sæculi, qui Indos, vel Novas alias Terras, veteribus ignotas, frequentius adiverunt. Visos quidem Asinos in India magnitudinis eximie, celeritate pollentes & pulcros, sed sine cornibus omnes. Interiisse verò ab eo tempore species vel singulis tantum centenariis instar Phœnicis conspici, rationi mini-

minimè esse conforme. Cui tamen non difficile foret occurrere, si litem hanc pro Asinis meam facerem. Enimverò mirum haud est, non cuivis pertrans-eunti Monocerotem occurrere, qui in desertis sola loca quærit, & ipsis Magnatibus terræ illius adè ob raritatem æstimatus, ut cornua armillarum vicem præstent. Quòd si visi sint Asini ejusdem conditionis & naturæ ἀκίεργοι, pro cornutis magnum dabunt argumentum; eo enim ordine in creandis rebus versatur Natura, ut per gradus progressa in certam speciem congerat, quæ partitè in plures divisit: ut taceam à cornibus, in quibus pro Individuorum conditione ludit Natura, speciei nullam probari diversitatem, quod exemplum Cervorum docet. Quamobrem si observati ejusdem naturæ Asini ἀκίεργοι, quidni fuerint eodem angulo terrarum Monocerotes? quum etiam ὄνοι τὰ κίεργα ἔχοντες in Africa & Scythia reperiantur, Libya-que teste *Herodoto* lib. 4. ad quem qui-

dem

dem multitudinis gradum sine intermedia unitate non transcenditur. Species an interire possint alterius est instituti & ordinis, præsertim quum extra objectionis illius telum jam simus. Asinus enim ille sylvestris simplex à cornuto solis cornibus distinguitur, non specie aut formâ, ut hujus interitus speciei totius Asininæ occasum secum non trahat. In omni certè specie lapsu temporum aliquid remittit serior ætas, quod vel magnitudinem vel virtutem aliam spectat, sine generis istius defectu, quo fortasse pacto homines ab immani monstrositate Gigantum cum sæculo defecerunt, & sublatâ Titanum specie, ex *Juven. Sat. 15.*

*Terra malos homines nunc educat, atque
pusillos,*

Qui olim in immensum protendebantur, auctâ corporum mole, partim largiori victu, partim vasorum amplitudine, partim membrorum ad extensionem facilitate & mollitudine, quibus inde contractis & firmatis intra debitam

bitam mensuram constiterunt. Par in Asinis ratio vel parùm diversa, à capite cornuum materiam potuit repellere, vel generandam prohibere, ut non frequentius Monocerotes Bicornesque appareant, quàm homines infuetâ magnitudine, vel exilitate subinde per sæcula etiam emergentes. Irridet autem à Mercatorum itinere desumptum argumentum *H. Stephanus*, quos ἀναλφαθήτης quum vocat, iudicio eo, quod doctrinâ quæritur, omninò carentes, nec observare posse, nec observata aliis viris doctis commemorare iudicat, ad eoque minus illiteratis fidei, quàm antiquis Scriptoribus adhibendum.

C A P. XVIII.

Asinini Cornu Virtutes. Onager Plinii; de- que eo Olai Magni error. Plinius emendatus. Lalla. Armillarum in poculis usus. Cornu aureum Danicum. Aurata animalium cornua.

Virtutes ab *Æliano* Cornu huic Asinino assignatas hic intactas relinquam,

quam, quòd vocum similitudine, per errorem narrantium, à Monocerote ità per excellentiam dicto, mutuatus sit ipse, in quarum multitudine tanquam impossibili, adeò triumphat *Andreas Marinus*, ut vel hoc solo nomine falsam Monocerotis historiam credat. Verùm illæ aliò loco reservari debent, in quo id agimus unicum. Quamquam verò in dignitate & excellentia Unicornis excefferint fidem scriptores peregrinis rebus fucum adornantes, famæ tamen longinquæ id adscribendum, quæ certam & indubitatum rem propriis induit conditionibus. Nec enim ille fucus uni Asino Monoceroti contigit. Omnia invasit quæcunque veterum monumentis celebrantur.

In quorum fidem nolo aliena arcescere, quum ex Asino Indico, quem pro vero agnoscunt alioquin dissentientes, abundè suppetant. Onagrum à feritate insita vocant, de quo tanta exstant miracula. *Plinius* lib. 28. cap. 15. in calculo frangendo ejus præcipuas par-

partes admiratur: *Præcipuum remedium traditur in calculo Onagri: quem dicitur, cum interficitur, reddere urinam liquidiorum initio, sed in terra spissantem se. Hic adalligatus femini, omnes impetus discutit, omniq̄ue suppuratione liberat.* Cap. verò X. omnia Onagris efficaciora probat iis, quæ ab Asino vulgari depromuntur. Reliqua quæ ab *Olao Magno* lib. 18. cap. 1. & 2. Onagro attribuuntur medicamenta, ut hic aliena, silentio præmitto, quum Onagros ille lib. 11. cap. 36. Alces explicet, Septentrionalibus in quotidianum usum venientes, quo jure aut vetustatis indicio ipse viderit. Utramque enim feram multum inter se differre, & nominis origo, & natalis locus & forma diversa evincet. *Isidoro* teste lib. 12. Orig. cap. 1: *Onager interpretandus* (ita enim, non interpretatur, legendum fortè) *Asinus ferus.* ὄνον quippe *Græci Asinum vocant, ἄγρον ferum.* Onager autem *Olai*, seu *Alce*, ad Cervum accedit potiùs quàm Asinum, licet communi feritate conveniant.

niant. Quid verò inter Asinum Cervumque intersit, non credo ignorasse *Olaum*. Natale Alces solum Boreæ sunt partes, & quidem propriæ, eodem probante. At Onagros veterum montem qui Cappadociam à Lycia dividit non transisse fidem fecit *Plinius* lib. 8. cap. 58. imò Phrygiam & Lycaoniam præcipuam incoluisse testatur *Idem* cap. 44. & *Varro* lib. 2. de R. R. Et omninò remotiorem Africam, auctor *Solinus* cap. 27. *Isidorus* lib. 12. cap. 1. Indiam quoque *Philes*. Formam diversam ex naturæ venamur varietate. Onagri ex *Isidoro* indomiti sunt in desertis vagantes, Alces contra Septentrionalibus ita domiti, ut pro equis adhiberentur, nisi ob arcana Regni interdicto prohibiti essent. De famis ac sitis tolerantia tacent veteres, quam in Alce laudat *Olaus*, nec hic de Alcinæ carnis deliciis quidquam, quia caro Alcis dura & concoctu difficilis nobis visa Hafniæ, nullâ saporis gratiâ, quæ Onagro planè singularis, non obstante *Philete* qui

G

car-

carnem ejus ἄβρωτον nuncupat, quem forsan *Iulius Scaliger* sequitur. *Plinius* namque lib. 8. cap. 44. de his: *Pullis eorum ceu præstantibus sapore Africa gloriatur, quos Lalifiones appellant: Quorum usus & Romæ ante Mæcenatem frequens; qui instituit primus in epulis Asinorum pullos, ut idem auctor est cap. 43. multum eo tempore Onagris prælatos: post eum interiit autoritas saporis. Asino moriente viso, celerrimè id genus deficit. Quæ mendosa ut emendarentur manum medicam experta sunt Ἰαυμασίη Salmasii; qui ita restituit: sapor: Lalifionum oriente usu celerrimè id genus defecit. Quia scilicet gustui gratior erat Lalifionum caro, quàm Asinorum pullorum, aut omninò Onagri.*

Lalifiones pulli sunt Onagrorum nondum ab lactati ab infantum Lalla dicti, sive sono sive articulatis partibus, de quo Lalla puerorum fusiùs in *Antiquitatibus nostris Natalitiis* datâ industriâ egimus. Inter cibos generis valentissimi, in quo plurimùm alimenti est,

Cel-

Celsus lib. 2. cap. 18. refert omnem grandem feram, quales sunt caprea, cervus, aper, onager; sic enim legendum, non ut in vulgatis *capra*, ex emendatione *Io. Rhodii*, qui unicus *Celsianæ* puritatis vindex, sic in optimis *Italiæ* Codicibus MSS. deprehendit, maximèque in *Florentino*, quem jure cæteris omnibus præfert. Nihil denique de libidinis æmulatione notavit in suis *Olaus*, quam cum exitio etiam proliis propriæ in *Onagris* carpunt *Solinus* & *Isidorus*.

Id verò de *Afini Cornu* notandum ex *Æliani* lib. 4. histor. Anim. cap. 52. Indis poculi vice fuisse principibus & potentioribus, quod, ut brachia, auro interstinguere solerent. Cui simile quid, in poculo *Michaëlis Imperatoris Constantinopolitani*, admiratur *Philes*, ex cornu *Onagri* constructo, triplici orbe (*ζωστήρ* vocat) distincto sicut venulis marmoreis.

Armillas aureas majoris fortis *Viris* reservatas vel hinc apparet, quanquam

florente Republica Romana non adeò fuerint infrequentes. Solus L. Siccus Dentatus Oratione ad populum apud *Dionysium Halicarnassem* lib. 10. Antiq. Rom. jactat se ex acie reportasse torques aureos 83. armillas aureas 60. Et si credimus *Festo*, Armillæ ex auro ut plurimum, quas Viri militares ab Imperatoribus donati gerebant, in quo tamen dissentit historia *Liviana* L. Pápirii Consulis, qui Equites omnes ob egregiam in bello operam armillis argenteis tantùm donasse fertur. Quod fecerat & Severus Imperator apud *Iulium Capitolinum* in Maximin. Natali *Getae*, filii minoris, Severus militares dabat ludos propositis premiis argenteis, id est, armillis, torquibus, & balteolis. De quibus in Schedio nostro *de Armillis Veterum* plura egimus.

At Indorum proceres ob uberio-
 auri proventum ut aureis dextralibus
 brachia, ita cornua potoria ornabant
 circulo aureo, eum sine dubio in mo-
 dum, quo aliis ejusdem metalli circu-
 lis,

G 3

...quæmet metalli circu-
lis,

lis, tam aureum Serenissimi Danorum Principis CHRISTIANI V. Anno Christi 1642. in Cimbria nostra re-
pertum cornu distinguitur, (cujus Iconem ex *VVormii* monumentis hic damus) quàm alterum coronis ex argento deauratis per intervalla decoratum, quod ex Musæo Viri undequaque Maximi D. *Iacobi Matth. Arhusii* Affinis nostri, in Auream suam Dissertationem advocavit sæpiùs nominatus *VVormius*.

Hujus aurei Cornu occasione cornua animantium memoriæ obversantur, quæ auro ad sacrificium signata veterum superstitio induxit. Græci quidem omnes, præter Lacedæmonios apud *Platonem* in *Alcibiade*. De quibus accipiendus *Homerus* *Odyf. γ.*

— *Χρυσὸν κέραςεν ὠκυπέτασιν.*

Nec aliter Romanorum sacrificuli, ut testimoniis evincam, *Virgilii* lib. 10.

— *Aurata fronte juvencum.*

Martialis quoque lib. 9. *Epig.* 42.

*Casurum tibi rusticas ad aras
Ducam cornibus aureis juvencum.*

Nec non Tibulli Lib. 4. Eleg. 1.

— *Nec illis*

Semper inaurato taurus cadit hostia cornu.
Valerij Flacci lib. 1. Argonaut.

— *dabit auratis & cornibus igni*

Colla pater —

Planè ad rem Seneca in Oed. v. 135.

Aureo taurus rutilante cornu

Labitur.

Et alter lib. 1. de Ben. *Nec in victimis
quidem, licet opima sint, auroque prae-
surgant. Trebellius quoque Pollio in Galie-
no: Processerunt etiam altrinsecus centeni
albi boves cornibus auro jugatis. Quo fine
apud Varronem lib. 6. LL. cornutam um-
bram, optimè ex antiquo libro emen-
dat Ausonius Popma, Cornuat aurum,
quòd cornu hostiæ auro induxerit.
Nec boum tantùm, sed & caprarum
cervorumque cornua auro ornarunt.
Pindarus Olymp. E'id. γ.*

Χρυσόκερων ἔλαφον.

Seu.

Seu Auricornem cervum. De priori
Euripides:

Τάν τε χρυσοκάρηνον,
Δόρκαν ποιηθλόνωπον.

*Aureo quoque capiti decoram
Maculosam capream.*

Et celebris alia aureis cornibus fertur,
quam vivam adducere tertio Herculis
labori datum, apud *Anonymum* de cer-
tam. Herculis cap. 3. ab *Allatio* ex *Va-*
ticana bono publico divulgatum.

C A P. XIX.

Equi Monocerotes diversorum locorum.

Andreas Marinus juratus Cornuto-
rum animantium hostis, equos
Unicornes Novi orbis scrutatoribus vi-
fos negat, & quanquam visi sint,
ignorari, si sint *Æliani* similes, quòd hic
non descripserit nec Equum, nec ejus
Cornu, sed solùm narravit ab aliis au-
dita. Ad hæc cornuum hanc virtutem
ab incolis Regnorum Indiæ nusquam
hodiè deprædicari. Rei veritas, ut
G. 4. fatear,

fatear, hic difficilior ob auctorum vel negligentiam vel ignorantiam. Eadem tamen *Marino* de *Afinis* responsa, pro *Equis* quoque militant, mutatis tantum nominibus. Ab incolis *Indiæ* hodie cornuum equinorum virtutem sileri me non movet, quum res notæ plenas buccas non requirant, aut verborum ampullas. Quis enim usquam terrarum, omnium planè cornuum peculiarrem adversus venena vim ignorat, ut deprædicando Equino cornu, nihil præ aliis cornibus sigulare promittente, superfedere possint. Nec pro vero accipimus equum talem visum nunquam. Narrat enim *Io. Eusebius Nierenbergius* lib. 7. histor. Natur. adm. cap. 2. se in aula *Philippica* equum quendam Cornutum vidisse. Ex *Indis* forsan allatus, cum quibus maximum exercent commercium. In stabulo *Principis Stilian*i equum vidit superioribus annis *Leo Alati*us Vir doctissimus; magnitudine exilem, sed ferociâ summum, cui post aurem dextram incurvum cornu exstabat.

bat. Cui similem, nisi idem fuerit, se observasse Neapoli *Nicolaus Angelus Eliseus* Gymnasii Regii Professor subtilissimus nobis narravit. Ipsi vidimus in Equili Serenissimi Regis Daniæ *FridERICI III.* equum generosum, cui ex auribus cornua nigra succrescebant, & ex deciduis nova semper generabantur, quæ clementissimè mihi Rex Augustus & monstravit & donavit. Equus, cujus icona nobis dedit *VVormius* talis est, qualem versâ paginâ damus. Taceo verò aliorum *Strabonis*, *Plinii*, & *Solini* auctoritates ab aliis pro cornutis equis propositas, quas verò *Monoceroti* applicandas ex inferiùs dicendis palam fiet.

CAP. XX.

Rhinoceros Bos. Bos Lucanus unde. Rhinocerotis nasus. Geographus MS. primo dilucidatus, mox castigatus. Æthiopum nomenclatura.

DE Rhinocerotis nostri nomenclatura diversa apud antiquos

G 5

fe

feruntur judicia. *Festus* enim auctor est Rhinocerotem quosdam Bovem dixisse Ægyptium, forsan quòd in spectaculis à Pompejo Magno primus sit exhibitus Romæ devicta Ægypto, ut narrat *Plinius* lib. 8. cap. 20. vel ab ipso postea Augusto apud *Dionem* lib. 54. & *Suetonium* cap. 39. Quòd verò Bovem dixerint, alia ex antiquitate ratio, apud quam, pro quovis animali justam magnitudinem excedente, Bovis nomen adhibebatur, ut vel ex solo Junonis epitheto apud *Homerum* clarescit. Unde quum majus Romanis illis sæculis animal longiori spiramento in urbe non comparuerit, bovis appellatione insigniverunt Rhinocerotem, quem maximum credebant; superioribus verò Reip. temporibus, Pyrrhi bello in Lucanis comparentibus Elephantis, primi hi Bovis nomen meruerunt, ob vastam corporis molem, quam in capite præsertim exprimant nummi mei in Campania reperti, dictique sunt Lucæ Boves seu Lucanæ, auctore

156 TH. BARTHOLINI
Varrone de R. R. lib. 2. cap. 3. Solino
Polyb. cap. 25. Elephantes Italia Anno
V. C. 472. in Lucanis primùm bello Epiro-
tico vidit, & Boves Lucas inde dixit. Qui-
bus clarior accedit Isidorus lib. 12. O-
origin. cap. 2. Hos boves Lucanos (alii
Lucas legunt) vocabant antiqui Roma-
ni: boves, quia nullum animal grandius
videbant: Lucanos quia in Lucania il-
los primus Pyrrhus in pralio objecit Ro-
manis. Diverfam quidem vocis ori-
ginem quærit Baronius in Annal. ad
Anno Christi 58. Bovem nempe Lu-
cam ab Italis eo tempore vocatam, ab-
lusione facta ad figuram bovis Evange-
listæ Lucæ tributam; sed à Cl. Salma-
sio in suis ad Solinum Notis improba-
tur, quia id nominis Elephanti longius
ante natum Salvatorem assignatum, eo
scilicet tempore quo Lucaniam infestis
signis & feris intraret Pyrrhus, nec bo-
vem ad Evangelistæ exemplum, Lu-
cam vocarunt Itali, sed Elephantem.
Vulgatior tamen Rhinocerotis appella-
tio Græcis pariter & Latinis, à cornu
quod

quod circa nares eminet, unde nasu-
ri & alios adunco naso suspendentes
Rhinocerotis nasum habere dicuntur,
apud festivissimum *Martialem* lib. 1.
Epigr. 4.

*Majores nusquam ronchi, juvenesque se-
nesque*

Et pueri nasum Rhinocerotis habent.

Indos, tamen & Æthiopes patrio ali-
quo, cæterisque gentibus ignoto no-
mine, domesticum animal indigitasse,
elegantissimus *Q. Curtius* lib. 9. cap. 1.
exponit in Indiæ, post Porum devi-
ctum, delineatione: *Rhinocerotes quo-
que, rarum alibi animal, in iisdem monti-
bus erant.* Cæterum hoc nomen belluis
eis inditum à Græcis. Sermonis ejus
ignari aliud linguâ suâ usurpant. Quod
quum taceat, nostrum erit inquirere.
Ab incolis Cambajæ & Patanæ *Gandas*
vocari refert *Garcias ab Horto* lib. 1.
cap. 14. Æthiopes ἄρξ vel ἄρξι ap-
pellarunt, quod ex *Geographia Christiana
Medicæ* MS. eruo, ut ex verbis
Auctoris ipsius elucescet: Καλῶσι ἃ αὐ-

τὸ οἱ Αἰθίοπες τῇ ἰδίᾳ Διαλέκτῳ ἄρξ ἢ ἄρσι, δασυώντες τὸ δῶτερον ἄλφα, ἢ ἔτω προσηθέντες τὸ ρίσι. ἵνα δὲ ἔ μὴ ἄρξ ἢ τὸ θηρίον. δὲ ἢ ἔ ἄρσι, ἀροτριᾶν. ἐκ ἔ σχήματ[⊙] ἔ πρὸς τὸς ῥώθωνας, ἅμα ἢ καὶ τῶ δέρματ[⊙], πλὴ ἐπωνυμίαν αὐτῷ τεθεικότες. Quæ ita interpretor: Appellanti verò illud Æthiopes propria Dialecto ἄρξ αὐτῶ ἄρσι, aspirantes secundum alpha, & ita arponentes τὸ ρίσι seu naribus: ut per τὸ ἄρξ quidem sit animal, per τὸ ἄρσι verò arans, ex schemate circa nasum simul & cute cognomen ipsi ponentes. Obscurior Anonymi Geographi mens explicatione omninò indiget. Nominum diversorum ratio ex duplici pendet principio, Naturâ & Arte Rhinocerotis. Naturali decore cornu in naribus promineus gerit, à quo ἄρσι dictus, à naribus quibus elementum illud primum cum suspirio prætexerunt Æthiopes. Ars terram vertere instar arantis docuit, vel certè ex mortui corio aspero captarunt coloni, quam præcedentibus verbis insinuavit Anonymus:

mus : ἔχει ἢ καὶ τὸ πᾶχος ἔδερματὸς αὐτῆς ξηραίνόμενον, δακτύλους τέσσαρας, καὶ ἐξ αὐτῆς ἐνίοι βάλλουσιν, ἀντὶ σιδήρεος, εἰς τὰ ἀροτρεα, καὶ ἀροτεῖασιν τὴν γλῶσσαν.

h. e. Habet verò & crassitiem cutis suae exsiccatam, digitos quatuor, & ex illis aliqui ante vomerem in aratriis projiciunt, & terram sulcant. Unde ἄρξ ipsi natum nomen ab arando, sicut à naturali nasi ornamēto ἄρξι. Quam *Anonymi* obscuri mentem existimo, apud quem invertendus verborum ordo, ut sententiæ propriæ pondus subsistat. Legendum enim : Ἐξ ἔδερμὸς αὐτῆς ἢ τὸ θῆριον. Ἐξ ἢ ἔδερμα ἀροτεῖαν. Nam ex naribus denominationem fera Unicornis habuit ; ab arando verò aratoris ; quò etiam sequentia videntur collineare, si Etymo *Anonymi* insistamus, qui vi quadam ad Græcam originem propria Æthiopum pertraxit : quo vitio inter Latinos Grammaticos *Festus*, *Isidorus*, aliique ex æquo tenentur, Græcorum origines ad Romanam progeniem reflectentes. Videntur sanè potius ad *Hebraismum* lan-

lancem examinanda, in qua *αἰσι* cum
 שרק communi radicalium ductu æquum
 libramentum facient, si facili mutatio-
 ne *ρ* pro aspirato alpha substituatur,
 eodem quo *Germani Daniq̄ue* modo a-
 spiratam, in *Horn* ex C Latinorum de-
 rivarunt, שרק autem *Rabbinorum Tal-*
mudicorum libris nobilitatum, per Ani-
 mal unicum cornu gerens ab iis expo-
 nitur: quam tamen vocem per *רס* ex-
 primit *Scriptura*, unde illud שרק ex
 Orientalium lingua communi in Tal-
 mud *Bauli* irrepsisse, ut plura alia, su-
 spicor, quum illud Talmudici scripti
 compendium, *Babyloniæ* ex *Misna* il-
 la antiqua, à *Rabbi Juda*, sancto di-
 cto, compositâ, contraheret, post de-
 structionem Templi ultimam 470. cir-
 citer annis, per *Rabbinorum Ravend.*
 & *Ravasiè*, ut in *Rituum Historia*
 Part. 2. cap. 2. explicat *R. Leo Muti-*
nenfis. Sed nec opus esset huc confu-
 gere, apud *Æthiopes* enim vicina
 vox in usu, quam facilè pronuncian-
 do, ut hodie inter omnes obtinet vo-

cum.

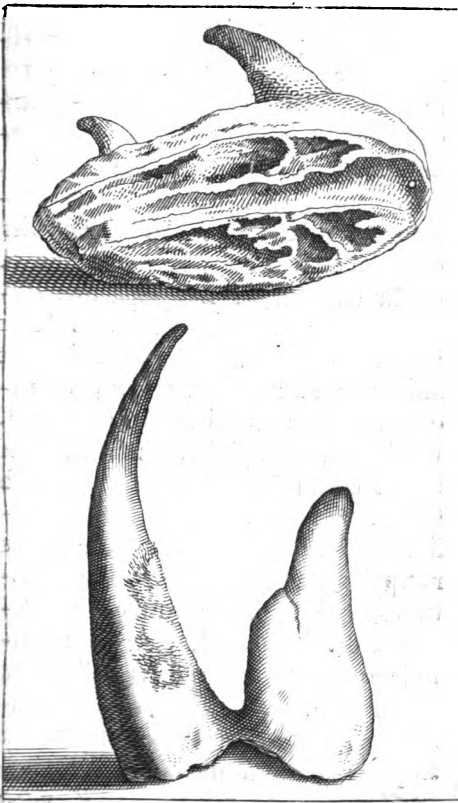
cum modulatores, corrumpebant. Occurrit ea *Pfal.* 21. commate 22. in versione Æthiopica antiqua, quæ Romæ prodiit, & in qua egregiam operam posuit R. P. *Jacobus Wemmers* Antverpianus, edito accurato vocum Æthiopicarum Syllabo, ubi *ፊሱ ጽሐፊ*. Ahadu Karnu, Monocerotem indicat communibus Orientalium radicibus.

C A P. XXI.

Rhinocerotis bina cornua. De iis in Geographo dubium. Cornua mobilia. Martialis approbatus. Rhinocerotis per partes descriptio, ubi corrigitur Geographus. Cornu Rhinocerotis Virtutes: ejusdem dens, & cornu minus.

AD Rhinocerotis porrò delineationem gressus referamus, quem cum *Dione* lib. 5 1. histor. Rom. & *Plinio* lib. 8. cap. 20. consentit *Ælianus* mellitissimus animalium descriptor, ut à *Barthio* vocabatur, Elephanti magnitudine par esse animal, unico in nare cornu modicè inflexo, sed tanti acuminis,

162 TH. BARTHOLINI
 minis, ut ferrum & saxa penetret. In
 cornu tamen falluntur omnes, qui si-
 ne pari Rhinoceroti tribuerunt. Bina
 enim gestat evidentiora, majus in na-
 ribus, in fronte minus, quanquam in
 naribus utrumque collocet *Anonymus*
Geographus M. S. in descriptione τῶν
 ζώων Ἰνδικῶν: τὸ τοῦ ζῶον καλεῖται ῥι-
 νοκέρας, δὲ τὸ ἐν μυκλήρσι τὰ κέρατα
 ἔχειν: *Hoc animal appellatur Rhinoce-*
ros, quod in naribus cornua habeat. Ne-
 scio an forsan similia viderit illis, quæ
 nos in Technicotheca Magni Ducis
 Hetruriæ Florentiæ vidimus, cornu
 nempe Rhinocerotis exiguum, sed
 duabus eminentiis velut tumulis di-
 stinctum. Cornu in naso Rhinocero-
 tis duplex ex Museo *Swammerdani*
Senioris hic communicamus. De
 minori nihilo minùs intelligendum,
 quòd mox idem subnectit: Ὅτε ἡ ὤψι-
 πατεῖ, σαλεύοντι τὰ κέρατα, ὅτε ἡ ὀρεῖ
 μὲ θυμῶ, ἀποτείνῃ αὐτὰ, καὶ ἀσιάλῃ
 δέρισκοντι: *Quam vetò ambulaverit,*
quassantur moventurque cornua, quando ve-
 τὸ

*rò cum ira oculorum aciem intendit, extendit. Na & dura firmaque inveniuntur. Mirum enim, cornu solidum pro lubitu modò huc modò illuc moveri, pendulæ caudæ instar. De Phrygiis bobus quidem fidem facit Aristoteles lib. 3. hist. cap. 9. cornua, perinde ut aurículas, movere, idque quòd cuti potiùs quàm ossi adhæreant. Et Solinus cap. 5. de Indicis tauris: *Hi quoque circumferunt cornua flexibilitate quà volunt.* Hæc tamen cornua solidam ubique servant substantiam, nec flaccescunt, quanquam moveantur ad muscoli motum. Unde mea fert opinio, minus illud in fronte cornu his coloribus depinxisse Geometram Christianum, quòd mollius esse poterat & fibrosum potiùs, ut receptâ per vehementiorem animi motum caloris & spirituum copiâ impleteretur, & distentum duresceret: cui simile quid Indicis nostris gallinis & vermibus corniculatis usu venit, in directum tensis eminentiis, quæ cornua aliquâ similitudine mentiuntur. Enim-
 — verò*

verò quum de duris illis cornibus addidisset auctor *Incertus* : Ὡς ἢ δένδρον δυνάσθαι ἐκείζεν ἐν αὐτοῖς , ferè ad eorum alterum ità restringit : μάλιστα τὸ ἔμπεροθεν , quia id validius altero , Utrumque junxit in Rhinocerote *Martialis* lib. de spectaculis Epig. 22.

Gravem gemino cornu sic extulit ursum.

Ubi cornu geminum non ad Rhinocerotam flectit *Hadrianus Iunius* , sed Urum , quem loco Ursi cum *Iano Doufa* substituit , majori spectaculorum miraculo. Sed hæc ex duplici cornu Rhinocerotis ignorantia dependent , quod ætas posterior fidelius detexit. Ut retineatur Ursus , suadet frequens ejus in arena veterum rotatio , ab eodem Epigrammatographo Ep. 11. descripta. Cutis conditio diversa observatur à veterum descriptione. Quippe in tergore ferebatur scutulata , & quasi clypeis munita apud *Plinium* , secùs quàm id viderunt αὐτόπλαι. Christianus ille *Geographus* , Monachus forsàn & bonæ fidei , in Æthiopia præsens aliquot suis oculis

lis contemplatus est, ut ad calcem capitis enarrat: Τεθέαμαι ἣ καὶ ζῶντα ἐν τῇ Αἰθιοπία ἀπὸ μακρὰν ἰσαίμων, καὶ νεκρὸν ἐκδάρειν, καὶ κατεγλυθὲν ἄχυρα, καὶ ἰσαίμωμον ἐν οἴκῳ βασιλικῷ, ὅθεν ἀκριβῶς κατέγραψα. h. e. Si in Latium transferas: *Vidi vero & vivum in Æthiopia è longinquo stans, & mortuum excoriatum* (ἄδορον enim, seu pelle carentem, puto reponendum,) *& propius astans parvum in aula Regia stantem, unde accuratè eum delineavi.* Vidit quoque non paucos tam caveæ inclusos, quàm in sylvis oberrantes nuperrimè *Iacobus Bontius* Indiæ Orientalis Archiater. Uterque tamen de scutulato tergore pisce magis mutus. Prior enim crassam fatetur cutem & exsiccatam, sed sine clypeis: Οἱ πόδες ἣ καὶ τὸ δέριμα ἀπαπλήσιά εἰσι τῷ ἐλέφαντι. ἔχει ἣ καὶ τὸ πάχος τὸ δέριμα αὐτῆ ξηραίνόμενον. Posterior clarius per partes cutis conditiones exhibit *Notis ad Garziam cap. 4: Cutis è nigra est cinericia, instar Elephantina, rugosa admodum cum plicaturis profundis circa*

latera

latera ac in dorso : crassam admodum habet pellem , ut quæ ictu Iaponica machera facile resistat. Neque hæc bestia scutis munita est , ut apud nos depingitur ; sed hæplicitura hos clypeos mentiuntur , neque una pars durior est alterâ. Colorem cutis è nigro cinerium vocat *Bontius* , quem alii buxum dixerunt ex *Plinio* l. 8. c. 20. ut *Andream Marinum* mirer , id nominis apud veteres reperiri , fortiter negasse. Usum nec corii nec carnis *Rhinocerotis* magno-pere deprædicatum memini. Illius tamen ex naufragio *Ligustico* servatas particulas , ob spectaculi novitatem , ad *Franciscum Regem Galliarum* accolæ attulere , cujus historiæ seriem narravit in *Observationibus Amatus Lusitanus*. Et coctum in spiritu vini febribus sanandis , ventriculi imbecillitate , Asthmate , depellendisque lumbricis impensè laudant experti. Hujus verò esu *Mauri* delectantur , necessitate fortean adducti , quum nervosa planè sit caro & dura , ferratosque *Plauti* dentes , iudice *Bontio* , postulet. Nec id videtur à veri-

veritate abhorrens, quia mollissima alioquin animalium caro in delicata linguæ textura superatur, quæ in Rhinocerate adè spinosa *Marco Paulo Veneto & Jacobo Bontio* fertur & aspera, ut si irriteretur, hominem simul ac equum tanquam pulicem prostrata lambendo necet, dum asperitate linguæ suæ cute ac carne ad ossa usque animalia denuadat. Ob eam linguæ asperitatem virgultis perquam spinosis vescitur, & herbis, ut inter herbatica animalia numeret *Solinus*, quòd crudivorum non sit, nec sanguinolentum, nisi stimulo injuriarum incitetur. In cujus veritatem pauca addit *MS. Geographicum*: Τῆς ἰὺ ὀφθαλμὸς κάτω περὶ τὰς γνάθους ἔχει φοβερώτατον δὲ ἐστὶ πένυ. μάλιστα ἢ τῷ ἐλέφαντι πῶς ἀντικείμενον. *Oculos infra circa maxillas habet. Valdè autem est terribile, maximè Elephanti, quando ei opponitur.* Hinc nisi justâ interpositâ distantiâ Rhinocerotem intueri ausus non fuit *Geometra*; sed animo fortior juniori illi aulæ incluso propior adfuit &

EXCO-

excoriato, in quam rem ipsa *Auctoris* verba suprâ retuli, hic vel corrigenda vel explicanda. Parùm quippe cohæ-
 rere videntur, καὶ κατεγλιόθεν ἄχυρα
 καὶ ἰσχυρόν, ubi multitudinis numerus
 simplici sociatur. Ἀχυρα vel pro exi-
 guis ætatis teneræ bestiis, quas plures
 viderat, capienda, à paleæ exilitate
 translata voce, vel pro ἄχυρα substi-
 tuendum ἄχυμα, quòd forsan succo
 destituta fuerint & macilenta: ad quæ
 intrepidus sine noxæ metu accesserat.
 Prior lectio meo arbitrio huic præfe-
 renda, si in numero singulo propter
 sequentem Syntaxin ἄχυρον reposueri-
 mus. Parvus enim Rhinoceros, cujus
 generis in Magnatum educantur ca-
 veis, propiùs accedentem ætatis facili-
 tate promptè admisit. Sanguinis pre-
 tium ex vario effectu pensatur. Dysen-
 teriam enim fertur sanasse, febrem,
 Asthma & morsus venenatos, vermes-
 que depulisse pravis humoribus jun-
 ctos. Restant cornua quæ in generis
 testimonium adferuntur, quorumma-

H

jus

jus usibus humanis accommodatum recurvum est, teste *Solino* cap. 43. cauitibusque attritum in mucronem excutitur, colore variat, modoque nigrum, modò album, ex observatione *Iacobi Bontii* cap. 14. ad *Garciam*. Magnitudine varium passim offertur. Sed inter omnia eminent unum in Pharmacopolio *Corvinorum* Romæ, cuius altitudinem spithamis tribus cum quatuor pollicibus, crassitiem duabus & semisse ibidem dimensus sum. Nec minus alterum inter rariora Magni Hetruriæ Ducis servatum, cui magnitudine dispar feminæ *Rhinocerotis*, ut ferunt, cornu sociatur. Eâ subinde est capacitate, ut in pocula Principum educendo vino apta tornetur, qualia inter *Κεμήλια* Mantuani Ducis olim ostendebantur, & in Lusitania pervulgata, ut testatur poculum Reverendissimo *Æmonix* Præsuli *Iacobo Philippo Thomafino* Ulyssiponâ (sive Olissiponâ, ut ut in Itinerario Provinciarum vocat *Antonius Augustinus*) à *Melchiore* à *Gratia*

tia Protonotario Apostolico missum, cum asseveratione, minùs quidem quàm verum Unicornu pellendo veneno esse efficax, eosdem tamen fortiri effectus aquâ in ipso infusâ. Amplum sanè id & capax, pollices duodecim cum semisse extensum, politum & in poculi formam optimâ arte adaptatum. Altitudo intra tres subsistit digitos, colore gilvo; cornibus proprio, fuscâ lineâ distinctum, & spithamam in diametro exporrectum. Ex qua descriptione bestię magnitudinem quivis exputet, quæ eadem forsân est quæ Ulyssiponæ Anno 1518. videbatur in *Relatione Ital.* MS. de occupatione Regni Lusitaniæ. Rhinocerotis figuram, qualem *Jônstonus* adumbrat, versâ pag. damus. Poculum ex cornu Rhinocerotis in India eleganter elaboratum possidebat in Musæo celeberrimus noster *Wormius*, colore succinum referens flavum, nisi quòd in fundo maculas quasdam nigras ostentet. Tantâ præterea virtute contra venena pollet, ut in lo-

cum Unicornu veri substituant *Garzias ab Horto*, *Monardes*, & *V. Cl. Franciscus Pona* in novam Antidoti sui compositionem Veronæ nuper adoptarit, ut cap. 15. de Venenis fatetur. Pilulæ quoque *Ferdinandi Ducis Mantuani* febribus malignis oppositæ idem inter alia admittunt. Quo titulo Alexipharmaci suum Rhinocerotis cornu in Museo suspendit *Imperatus*.

Dentis virtutem non absimilem mihi decantavit *P. Castellus*, quum dentem Rhinocerotis ex naturæ thesauro nobis *Messanæ* ostenderet. Dentem ejusdem molarem habuit inter rariora sua sæpe laudatus *Wormius*, quem ad dolorem dentium summè deprædicabat is, qui ex Indiis attulerat. De Pilulis Mantuanis, quæ Rhinocerotis cornu recipiunt, omninò legendum *Io. Baptiste Spuntoni Patavini Professoris Eruditissimi de Viperino Pulvere Opusculum*, non ita pridem luci donatum. Nec minora promittunt unguæ, si aliis credimus, ex iisque confectus

annulus nervis in super prodesse fertur. Quo modo si minus placuerit, quintam ejus essentiam apud *Petrum Io. Fabrum* vide sis in *Myrothecio*. Ne autem solita impostorum fraus nobis imponat, signa juvabit annotasse quibus dignoscitur. Illa ex substantia ejus quasi porosa petuntur, & levi extremum versus flexurâ, ubi scalpelli aciem utrinque acquirit, radicem verò tenus, reliquo corpore æqualiter assurgente, duæ superstant eminentiæ. Quæ conditiones quum ætatis regionisque differentiâ sæpius eludantur, ex graveolenti exustæ materiæ odore certiori indicio *Parens* cap. 3. id probat.

Minus alterum cornu, ut formâ, ita præstantiâ, politum ferunt & nigrum, longum duos palmos, sensim in acumen desinens, quod tamen durioris compagis expers, pro *Rhinocerotis* nutu modò flaccescere credo, modò inflari. Duos in lata basi sinus efformat, parti, cui inhæret, impressos,

fos, quos nutritioni spirituumque affluxui in animi passionibus destinavit Prometheus.

C A P. XXII.

Monocerotis veri synonyma. Arabum Al. Rabini error. Geographilocus. Unicornibus robur proprium. Quid Cophitis.

STRICTÂ vocis significatione venit in præsentî titulo Monoceros, pro animali sui generis, cui unicum cornu, ex fronte eminet. Aded omni ævo, omniumque auctorum ore celebrata fuit hæc fera, ut in eam spes omnes contulisse Natura videatur, minúsque de excidio Trojæ suæ fabulosi Poëtæ cantarint, quàm de Unicornu bonæ fidei Auctores. Nomen sanè pluribus commune, ut hæctenùs justâ serie persequuti sumus, sed animalium nulli propriè competit præter hoc, quod per excellentiæ suæ conditionem solum in vocabuli hujus possessionem asferitur. Monocerotis tamen propria

176 TH. BARTHOLINI
 nomenclatura tum animali toti, tum
 ejus cornu indita. Animal Monoce-
 ros Ἰπὸ ἑ μόνῃ κέρω, à solo cornu
 dictum. Isidorus lib. 12. Orig. cap. 2.
 Monoceros, id est, Unicornis, eò quod unum
 cornu in media fronte habeat. Ubi malè
 incitus scriba in MS. Veneto Canonico-
 rum Regularium lib. 11. cap. 6. de di-
 sciplina (ita enim & divisit libros O-
 riginum & inscripsit) ex litteraturæ
 Græcæ ignorantia illi sæculo propriâ,
 substituit: Monoceron, i. e. Unicorn-
 us. Indorum Brachmanorum Diale-
 cto Καρτάζωνος Cartazonum vocari au-
 divit Ælianus. Gallis Licornia. Lusita-
 nis Hispanisve Bara, quod nomen Rhi-
 noceroti pressius applicant. Itali aliis
 nominibus signant, inter quæ A. Bac-
 cius mavult ad evitandam ambiguita-
 tem eligere pronunciationem Arabi-
 cam Alicorno. Nam JI ferè nominibus
 præponunt Arabes, ad augendam signi-
 ficationem, simulque quasi determi-
 nandam, & respondere puto Græco-
 rum τῆ, aliquâ usus frequentia. Iehova
 no-

nomini ferè semper anteponunt, quod ita scribunt الله aliisq̄ue significantiùs exprimendis, ut nonnunquam ter continuè repetant, quod solemnis illa inscriptio omnibus ferè Arabum scriptis ante operis initium posita demonstrat: *بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ*. In nomine Domini Misericordis Misericordis. Aliud in voce Itala *Alicorno* non est, quod sapiat Arabiam. *Corno* enim à Latino *Cornu* deductum, quod huic Unicornu peculiariter assignatur, quanquam & Latinum illud *Cornu* radicales, ut vocant, literas, seu consonantes, cum Arabico كرن communes habeat, uade Unicornu illis *BarKaran*. Abensinæ الحرحدن *Alchercheden*, quod *A. Bellunensis* de animali interpretatur, quòd unicum in fronte cornu gerat, veneno contrarium. *Hebrais* רעם *Reem*, Chaldæis parùm dissimile רימ *Rim* nuncupatur, quibus nominibus ex sacro Codice interpretandis crucem eruditus posuit notionis ambiguitas. Nam modò Rhinocerotem transferunt, mo-

dò Monocerotem, dubiâ sententiâ. Quod illis condonari possit; quibus eandem utriusque animantis speciem diverso tantum nomine distingui animo sedet. At reliquorum aliter sentientium major culpa, ex utriusque naturæ ignorantia. Crassus omninò error *Rabbini* cujusdam in Libro *Than Chuma* דברי רעם apud Moysen in benedictione Balaam *Num.* 23, 22. 24, 8. per Dæmonem explicantis, fortitudinem autem per Angelos à volando ita dictos. De superbia Rhinocerotis cum auctoribus tacet experientia: quippe innoxium fertur & sedatum animal, hominumque imperio subjectum. Notior contra Monocerotis superbiæ & sævitæ fama ex *Psal.* 22. *Salva me ex ore Leonis, & à cornibus Unicornium humilitatem meam.* Ubi utraque *Glossa* Unicornu retinet pro certa superbiæ nota. Neque Rhinoceros sensu omnium & visu vulgatissimus tantoperè ob infrequentiam commendatur, quanquam *Garcias ab Horto* lib. 1. de hist. Aromi cap.

cap. 14. sibi visum neget. Adeò autem rara Monocerotis spectacula, ut pro dilecto Filio in deliciis Patris & orbis habito, capiatur apud *Lyricum Regium Psal. 29: Et dilectus quemadmodum filius Unicornuum.* Quod magna veri specie ita exponit *B. Augustinus: Unicus Patris exinanivit se nobilitate sua, & factus est homo sicut filius Unicornis, id est, Iudeorum jactantium suam singularem justitiam.* Quæ nihilo minùs *Moisi, ut intrepido, accommodat in Paraphrasi Lyra: Et Sarion, id est, filius, per quem intelligitur Moyses à Deo predilectus, sicut filius, quasi filius Rhinocerotis, id est, ita impavidus, sicut Rhinoceros, quod idem significat, quod Unicornis.* Ex ferarum non excusanda mixtura, mutavit *Lyranus, ut videtur, receptam Augustino Unicornis vocem, vestigia B. Hieronymi dubio procul sequutus, qui Rhinocerotis in Versione vulgata meminit: Et Sarion quasi filius Rhinacerotis.* Rectiùs omninò *Auctor Geographia Christiana, quisquis ille sit, in descriptione Animalium Indicorum,*

quem manu exaratum ex Bibliotheca Medicæ pervolutavi, cum *Augustino* tribus Scripturæ locis Monocerotem servavit, quamvis ea de fortitudine & impetu exponat. Sic enim ille: Τοιαῦτα ἦν ἡ γραφή διηγῆται περὶ αὐτῆ λέγουσα. σῶσόν με ἐκ σώματ^ῶ λέόντων, καὶ ἀπὸ κερμάτων μονοκερώτων τὴν ταπεινώσιν μου. καὶ πάλιν, καὶ ὁ ἦρα πημελῶ^ς ὡς υἱὸς μονοκερώτων, καὶ πάλιν ἐν ταῖς ὁλογαίαις ἔβαλααμ οὕτως ὁλόγησε ἡ Ἰσραήλ, φησὶν ἐκ δούτερ^α. ἔτως ὁ Θεὸς ὠδήγησεν αὐτὸν ἐξ Αἰγύπτου ὡς δόξαν μονοκέρωτ^ῶ, αὐτῶ^ς δὲ πάντων ἰσχυρὸν καὶ πεποιθήσιν καὶ δόξαν μαρτυρῆσαι τῷ ζώῳ. Quibus hunc Latine consuetudinis usum dedi: *Hæc etiam scriptura enarrat de ipso dicens: Serva me ex ritu Leonum, & à cornibus Monocerotum humilitatem meam; Et rursum: & dilectus sicut filius Monocerotum; & iterum in Canticis Balaam, quibus benedixit Israël, iteratò dicit: Sic Deus eduxit ipsum ex Ægypto sicut gloriam Monocerotis, ipsi animali supra omnia robur, & confidentiam & gloriam testatura. Omnium sanè ore excellens.*

cellens Unicornium robur, pari ferocia junctum decantatur, quanquam nec defint Rhinoceroti cornua, si, ut loquitur *Martialis* lib. spect. Ep. 22.

Seque diu magna colligat ira fera.

Hoc est, si irritetur, ut nuperrima in Indis historia amici cujusdam sui ab offenso Rhinocerote ferè occisi probavit *Jacobus Bontius* in *Med. Indorum*. Rhinoceroti Elephantum in publico spectaculo à Rege *Emanuele* Anno 1515: *Ulyssiponæ* exhibitum succubuisse ipse suis oculis vidit *Damianus à Goes*, Eques Lusitanus, ut editâ pro Hispania contra *Munsterum* defensione prodidit. De *Octavio Augusto* notum ex *Suetonio* cap. 43. apud septa Rhinocerotem publicasse. Monoceroti tamen per naturæ excellentiam & perpetuas vires id adscripserunt notæ melioris *Interpretes*, non dissentiente *Iobo* cap. 39, 14. *Nunquid volet Unicornis servire tibi?* Sic enim *Sanctes Pagninus* verterat, ante quem per Rhinoceroten plurimi exposuerunt. Quo cum & *Eucherius* facit,

H. 7.

licet.

licet confusis nominum proprietatibus; hoc fortis & robusti Viri hieroglyphicum ex eodem annotet. Simili antiquæ consuetudinis licentiâ, de Unicornis gloria scriptum extat *Deut.* 33, 17. *Sicut primogeniti tauri, decor ejus, & ut cornua Unicornis cornua ejus.* Quod B. Hieronymus ad Rhinocerotem flectit, approbante Baccio lib. 2. de Unicornu, quia Unicornis cornu, numero plurium non veniat, qui à tota contextus serie exprimendus erat. Sed hæc conjectura ingeniosa magis, quam necessaria. Cæterùm de voce 𐤀𐤍𐤏 litigia sacri idiomatis inopiæ debentur. Commodiùs diversa nomenclatura antiqui Cophtæ utrumque Unicornis genus signarunt. Rhinocerotem vocant 𐤏𐤍𐤁𐤏𐤍𐤏 . Monocerotem verò 𐤏𐤍𐤁𐤏𐤍𐤏𐤀𐤏 nam 𐤏𐤍𐤁𐤏 cornu denotat, ut ex scala magna seu Nomenclatore Ægyptiaco-Arabico nuper Athanasius Kircherus primus harum literarum instaurator exposuit, ductum Cophtarum, quos Ro-

mæ

mæ in operam communem adhibuit, sequutus. Ut non leve pro Monocerote argumentum ex scala illa antiqua & Cophtarum recentium confessione producere valeamus. Sed de voce Ebræa עֶיְצוֹן videndæ *Bootii* Exercitationes Biblicæ, qui fusiùs de hoc animali in sacris occurrente differit. Nam *Bocharti* studium omnes superabit.

CAP. XXIII.

Unicornu in Cruce Christi. Stare Deorum.

Εἶχον πῆγμα. *Crucis partes. De suppedaneo conciliatio auctoris. Antennis cornua. Tertullianus tentatus. Librariorum inscribendo errores.*

Commodè laudati ex Deuteronomio loci occasione eruditæ antiquitatis vestigium ex *Tertulliano* Patrum disertissimo eruam, qui Cornua & Unicornua illa Deuteronomii Christo ejusque Cruci singulari ingenio & doctrinâ applicat. Libri enim contra Judæos cap. 11.: *Christus in illo significabatur,*

*tur, taurus ob utramque dispositionem, aliis
 ferus ut iudex, aliis mansuetus ut Salvator,
 cuius cornua essent crucis extrema. Nam &
 in antenna navis, qua crucis pars est, ex-
 tremitates cornua vocantur. Unicornis au-
 tem, media stipitis palus. Quorum sen-
 sum ut penitiùs intueamur, quadrupli-
 ci ligno crucem Christi, ut aliorum,
 compositam, auctoritate antiquorum
 ostendendum, recto uno, altero trans-
 verso, tum suppedaneo, & medio ligno
 incurvo. Quibus duo addunt *Patres*
 plerique, titulum nempe & truncum
 suppositum, de quibus nullum existat
 dubium. Sed suppedanei necessitas erat
 ad fulciendos pedes crucifigendi, ne
 pondere corporis solis brachiis innixus
 dilaberetur; forma hujus suppedanei
 tabellæ erat largioribus pedum plantis
 accommodata, quæ stipite medio ferè
 eminens sustinebat reum. Et quam-
 quam hujus vices funes supplere po-
 tuisse crediderit *Iustus Lipsius* lib. 2. de
Cruce cap. 50. tamen quum in picturis
 sculpturisque priscis vestigium tabellæ
 hujus*

hujus extare fando accepisset, quod & in Roma subterranea visum post eum aliis, neque Cruci Christi illam ausus est denegare. Japonensium cruces eâ ornatas 26. Franciscanorum Monachorum crucibus ibi affixorum historia ad *Eusebium* notavit *Iosephus Scaliger*, illiusque alii plures meminerunt, inprimis *Nazianzenus* Tragedia *Χρυσῆ πύχον-τῶ*, si ejus est auctoris,

— Ἡ λωσαν χίεθς.

Πόδας ἡ καθήλωσαν ἐν πηκίῳ ξύλῳ.

Graphicè id lignum depingit *Gregorius Turonensis* de Gloria Martyr. cap. 6. *In stipite erecto foramen factum, pes quoque parva tabula in hoc foramen insertus est: super hanc verò tabulam, tanquam stantis hominis sacra affixæ sunt plantæ. Stantis hominis memoriam repetit, ut venerationem erga Deum etiam ad vitæ spiramentum perdurasse ostendat. Enimverò in Oriente erecta corporis figura ad majorem cultum spectabat, ut servato etiamnum more sacra ferè stantes sua peragant Hebræi, & Christianorum.*
non.

186 TH. BARTHOLINI
nonnulli. Unde ortum puto Ægyptio-
rum institutum in cadaveribus sepeli-
endis, quæ ad majorem quandam reli-
gionem in pedes recto positu adhuc in
Pyramidibus visuntur, quod & anno-
tarunt *Herodotus* in *Euterpe*, *Silius Ita-
licus* lib. 13.

——— *Ægyptia tellus*

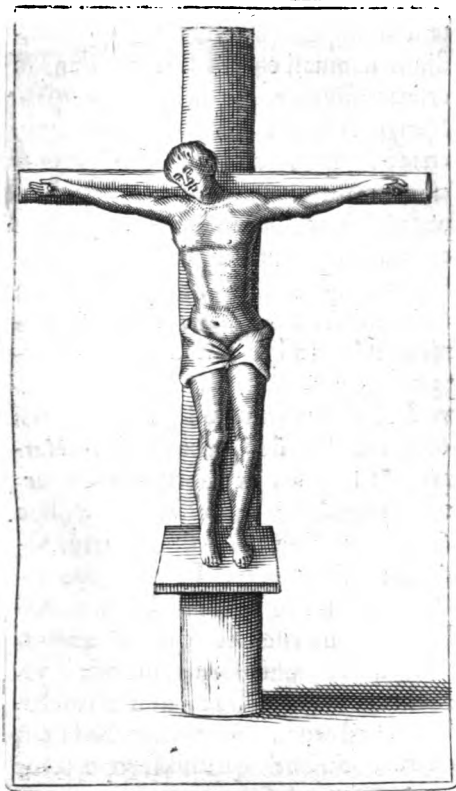
Claudit odorato post funus stantia saxo

Corpora ———

Cæterum idem suppedaneum πῆγμος
agnovit & *Iulius Firmicus* cap. 29. *Petrus*
quoque *Molineus* cap. 2. de Peregrina-
tionibus ad *Gregor. Nysseni* Epistolam;
quo indice tabellam hanc tetigisse *Plau-
tus* in *Mustell.* A. 2. Sc. 1. creditur.

*Et dabo ei argentum, qui primus in cruce
excucurrerit.*

Nam quomodo potuit in crucem fons
insilire aut excurrere, nisi esset lignum,
cui rectus insisteret? Suppedaneam ta-
bellam cruciario suppositam in Templo
Hagestedano habemus, cujus figuram
è regione damus. Quartum demum li-
gnum è medio stipite exsurgens, veri
Uni-

Unicornis nomen meruit, ob curvatam ad superiora figuram, quæ medium damnati corpus sedilis instar, in cruce sustinebat. ἐξέχον πῆγμα à *Iustino Martyre* & *Iosepho Scaligero* vocatur, cui etiam in Japonum crucibus infidet crucifigendus. Partem tamen fuisse suppedanei à medio deorsum vergentem contra Scaligerum urget *Petrus Lansse- lius* Societ. Jesu Cap. 2. Disruptionum Calumniarum *Casauboni* contra *Baronium* in locis ad *Justinum*, quem interpretatur, attinentibus. Verùm enim verò aliud suadent Collega ejus *Iacobus Gretzerus* lib. de Cruce, *Iustinus Martyr*, & *Irenæus*, ex quorum verbis partem suppedanei non esse, sed ab hoc & usu, & formâ, & situ differre, videor mihi colligere. Usus Πήγματῶ ἐξέχοντῶ non est pedes suffulcire, sed loco vehiculi esse, seu ὄχεϊν, & quietis, unde ad hos usus forma rotunda, vel instar cornuum reflexa, non in tabellas latas aptabatur, quo velut rheda aut curru, distentis quantùm oportebat cru-

cruribus, veheretur, vel cui inequitar-
ret reus. Quibus præmissis, alium à
suppedaneo *pegma* in cruce situm occu-
pabat. Hoc enim pedibus, illud abdo-
mini substratum, longiori ab illo di-
stantiâ remotis. Sed nostrarum erit par-
tium ex *Iustini & Irenæi* sermonibus rem
totam ob oculos ponere. Ille quidem
Dialogo contra Tryphonem Judæum
accuratè hac verborum formulâ Uni-
cornu adumbrat: Μονοκέρωτῶ κέρα-
τα ἔδενός ἄλλα πρῶτα γματῶ ἢ χήματῶ
ἔχοι ἂν τις εἰπεῖν, καὶ ἀποδείξαι εἰ μὴ ἔ-
τύπη, ὅς τ' ἑαυτὸν δείκνυσιν. ὄρθιον γὰρ τὸ
ἐν ἐστὶ ξύλον, ἀφ' ἧ ἐστὶ τὸ ἀνώτατον μέρῶ
εἰς κέρατα ὑπερηγμένον, ὅταν τὸ ἄλλο ξύ-
λον προσαρμωθῆ, καὶ ἐκατέρωθεν ὡς κέρα-
τα τῷ ἐνὶ κέρατι παρεζυγμένα τὰ ἄκρα
φαίνηται. καὶ τὸ ἐν τῷ πηγνύμενον ὡς κέ-
ρατα καὶ αὐτὸ ἐξέχον ἐστὶν, ἐφ' ᾧ ἐποχῶνται
οἱ σαυρέμφοι. καὶ βλέπεται ὡς κέρατα καὶ
αὐτὸ σὺν τοῖς ἄλλοις κέρασι σωεχημα-
τισμένον, καὶ πεπηγμένον. Quorum hæc
est Interpretatio: Unicornis cornua nemo
alterius cuiusquam rei aut figura dixerit,
vel

vel ostenderit esse similia , quàm typi crucem designantis. Rectum enim unum est lignum , unde summa pars in cornu attollitur , quum ei aliud lignum aptatur , & utrinque extremitates , tanquam cornua uni istli cornu adjuncta apparent , & quod in medio impactum est lignum , ipsum etiam instar cornu eminent , in quo vehuntur qui crucis supplicium subeunt , & cum aliis cornibus junctum , & conformatum ipsum quoque ut cornu conspicitur. Cornua vocat singulas Crucis extremitates , quemadmodum plerique Veterum Patrum , qui locum illum Hab. x. cap. 3. Splendor ejus ut lux erit ; cornua in manu ejus ; de cruce Christi interpretantur ut B. Augustinus lib. 18. cap. 32. Cornua in manibus ejus quid est nisi tropæum Crucis ? Idem firmat Iulius Firmicus , & in Oratione quadam de passione Christi expendit Casp. Barlaeus Heliconis amor. Irenæus verò lib. 2. cap. 42. brevibus eandem rem completitur : Ipse habitus crucis fines & summitates habet quinque , duas in longitudine , & duas in latitudine , & unum in medio , ubi

requi-

requiescit qui clavis affigitur. Certè requiescere non dicitur in pedes erectus, sed qui majorem corporis solidi molem aliquo fulcro sublevat. Aliqua tamen huic Unicornu contraria præconcupere videor ex antea laudatis pro me auctoribus, quæ facili negotio ex ingenio expediam. A suppedaneo enim diversum situm non obtinere utriusque in medio stipitis locus comprobatur, quem ferè utrique assignant, nec usquam quatuor lignorum distinctorum junctim extant documenta. Sanè ubicunque mediæ stipitis locus affertur, pro Unicornu nostro posset explicari, si diligentiori auctorum inspectioni vacaremus. Quòd si suppedaneum quoque alibi in medio impactum reperiatur, jam duplici termino crucem dimetiemur, ut duplex medium inveniatur; vel enim in erecto secundùm longitudinem ligno medium distinguemus pro Unicornu illo medio; vel à prima ligni transversalis seu antennæ divisione medium suppedaneum circa pedes invest-

vestigabimus, idque ut amicâ concordia differentes loci componantur, quum facilè medium etiam prope pedes terminetur in cruce altissima, qualem ex antiquitate operosius in *Dissertatione nostra de latere Christi aperto* demonstravimus. Sed quòd quarti ligni seu suppedanei mentionem neglexerint, alia ratio, me iudice, fuit: quanquam subinde neutrius meminerint, utpote minorum crucis partium, ut in *Carmine B. Cæciliæ Cypriani de ligno crucis*:

*Arboris hac species uno de stipite surgit,
Et mox in geminos extendit brachia ramos,*

Sicut plena graves antennæ carbasa tendunt,

Vel cum disjunctis juga sunt ad aratra juvenis.

Et apud *Iulium Firmicum*, de error. prof. relig. *Cornua nihil aliud nisi venerandum signum crucis monstrant. Hujus signi uno extenso ac directo cornu mundus sustentatur, terra constringitur. Et è duorum qua per latus vadunt compagine oriens tangi-*

tangitur, occidens sublevatur. Innocentius quoque Papa serm. 1. de uno Martyrio, utrumque omittit lignum, & in horum locum truncum supponit, & titulum superpositum, quod ante eum S. Bernardus lib. de Pass. cap. 46. fecerat. Nempe nec cornu erat suppedaneum, nec ejus nomine dignum, quod per mysticum sensum ex cruce eruebant Sancti Patres. Non cornu; quia neque inflexum, neque acutiori formâ, sed erectum in tabellam latam pedibus sustinendis aptam exstabat. Extremitates autem reliquæ appellatione cornuum fuerunt insignitæ, quia acutæ forsan & in summo eminentes, non aliâ ratione ac antennis supremis cornu applicat Tertullianus l. d. Isidorus lib. 19. Orig. cap. 2. Cornua extrema partes antennarum sunt, dicta per tropum ab animali ad inanimata. Virgilius lib. 3. Æneid.

Cornua velatarum obvertimus antennarum.

Lucanus l. 8. Pharf. v. 193.

I

Iusto

*Iusto vela modo pendentia cornibus aquis
Torsit. —*

Nec non *Artemidorus* lib. 2. *Oneir.* cap. 12. de Tauro: *Similis est malo navis, & toti ipsius structura, ὅτι τὰς βύρας καὶ τὰ κέρα, quæ cornua postea cap. 23. per τὰς τοιχάρχας in somno interpretatur, hoc est, ut vertit Cornarius, lateribus praefectos. Et Valerius Flaccus Argonaut. lib. 1.*

— *Antennaque lavo*

*Prona debiscentem cornu cum sustulit
undam.*

Eâdem curvitatibus ratione cornua *Celsus* lib. 7. cap. 26. nominat plagas lunatas in calculi scissione; quæ lib. 8. c. 4. etiam de lunato sinu profert. Unicornu autem utroque nomine medium lignum notat, partim quod incurvum emineat, & acutum, quale video in annexa figura Crucis optimè expressisse nuper *Ioh. Mich. Dilherrum* in Notis pereruditatis ad Crucifixionem; (sive acutum fuerit eâ parte qua Christum sustinebat, quod contra *Dilherrum* pernegat
Nic.

Nic. Fontanus in Epist. ad *Bartholdum Nibufium*; sive eo loco quo extra eminebat & conspicuum se præbebat, quod verò propius existimarem ego, quam acutam crucem apud Auctores quosdam inveniam fuisse in erecto stipite Christi dorso applicitam) partim quòd sine pari in medio stipite, velut in media animalis fronte exstet; ita enim ultima *Tertulliani* verba, obscura satis, interpretor, in quibus emendandis sudarunt Viri acutissimi, *Beatus Rhennanus*, qui exponit: *Unicornis secundum media, i. e. mediam stipitis partem palus*; & nuperrimè *Georgius Calixtus* Germanorum doctissimus in Notis ad *Lipsium* de Cruce, legere mavult: *medio stipitis*. Ego eâdem manente sententiâ, *medius stipitis*, scriptum fuisse puto, solito Librariorum errore, qui elementum primum *a* pro *us* substituerunt ob formæ affinitatem, *us* enim compendii studiosi modò ternarii numeri nota 3. in fine scribebant, modò semicirculo \circ puro, modò in superiori cornu oculato

lato caudâ productâ 9, ut ex libris meis antiquis manu exaratis, item quos Bibliothecæ Italicæ passim suppeditarunt, expertus didici; quas notas pro elemento simili ab imperitis scribis in codicibus inductas non falsus credo.

C A P. XXIV.

Variorum de Unicornu testimonia. Rarum animal, ut Phoenix. Balsami infrequentia adjuvatur. Tribus Josephi insignæ. In nummo Alexandri expressum itemque in Columnis Æthiopiæ. Columnarum genera varia. Veraque Monocerotis imago: & alia.

AD rem ipsam devoluto auctorum testimoniis, experientiâ & ratione, Monocerotis animal vel esse vel fuisse, probare opera non tralatitia incumbet, in gratiam venerandæ antiquitatis, quum nihil sit de quo magis dubitant oculatæ manus. Agmen auctorum ducat *Strabo* Geographus, qui ex *Onesicrito* equorum Unicornium in India nascentium, seu Monocerotum
ad

ad equos toto ferè corpore acceden-
tium, meminit lib. 15. ἵππους τε λέγει
μονοκέρωτας, ἐλαφοκεράνας, seu Cervi-
no capite. Quod in vero Monocerote
agnoverunt *Plinius, Solinus, Varthema-
nus, & Cardanus*. Singularis hic est *Phi-
les* in capite Monocerotis, quod *Leo-
ninum* describit his Iambis :

Οὐρεὶν σουὸς ἦ, ἢ λεόντειον σῶμα,
καὶ θεῖν μὲν ἐξεῖς, αἰκί' ἀνάρθρας, τὰς
πόδας.

Ἀσπάζεταί ἦ τὰς ἀπανθρώπας τὸ πῦρ,
καὶ ζῆ παροικῶν, ἢ πλανώμενος μόνῳ.

Hoc est, ex versione *Ber-smanni* :

Caudaque aprum, rictu Leonem praeferat.

Ideoneosque cursibus licet rudes

Gestat pedes, amatque solitudines,

Saltusque solus pervagatur devios.

Plinius diligentiori colore adumbrat lib.

8. cap. 21. *Asperriam autem feram Mo-
nocerotem reliquo corpore equo similem, ca-
pite cervo, pedibus elephanto, cauda apro,
mugitu gravi, uno corum nigro media fronte
cubitorum duum eminente. Hunc sequu-
tus, ut in omnibus, pressis vestigiis So-*

198 TH. BARTHOLINI
linus lib. Polyhistor. cap. 51. de India
refert: *Atrocissimum est Monoceros, mon-*
strum mugitu horrido, equino corpore, ele-
phanti pedibus, caudâ suillâ, capite cervi-
no: cornu è media fronte ejus protenditur,
splendore mirifico ad longitudinem pedum
quatuor, ita tamen, ut quidquid impetat,
facile ictu ejus perforetur. Vivus non venit
in hominum potestatem: & interim quidem
potest, capi non potest. Condonandum
Polyhistoris arbitror impetui, quòd or-
dinariâ Naturæ lege productum ani-
mal, sine conformatione partium prin-
cipalium vitiosa, monstris annumera-
rit raro neque ex parentum semine ef-
ficientisve dominio enatis. Utriusque
verò tam Plinii quàm Solini fidelis asse-
cla Isidorus Iunior lib. 12. cap. 2. ab illa
 sæculorum fama non recessit, licet cum
Rhinocerote imprudentiùs confuderit
Monocerotem, eodem cornuum nu-
mero deceptus. Ità verò ille: Idem &
Monoceros, id est, Unicornis, eo quòd unum
cornu in media fronte habeat pedum qua-
tuor: ita acutum & validum, ut quicquid
impe-

impetierit, aut ventilet, aut perforet. Tanta autem est fortitudinis, ut nulla venantium virtute capiatur. Quod de inimicitia Elephantum interferit optimo consilio expungo, ut alienum ex falso ejusdem feræ utriusque naturæ principio ortum. Marcus Paulus Venetus Magno Can Tartariæ à servitiis in Regno Basma vidisse se scribit Monoceroten lib. 3. cap. 15. de Orient. Reg. sed ex ea quam edidit delineatione Rhinoceros sine dubio fuit ab eo pro Unicornu visus. Id quod intelligendum quoque venit de iis quos in Regno Lambri conspici affirmat. Elephante enim minores, depressum caput gerentes aprino simile, spinosa lingua, qua obvia petunt, nigricantibusque oculis, Rhinocerotis formam ad unguem æmulantur. Idem de Monocerote sit judicium, quem versus extrema Asiæ descripsit cap. 10. Æneas Sylvius Piccolomineus, postea Papa Pius secundus. Majoris fidei hic erit testimonium Ludovici de Varthema Bononiensis, qui sæculis ab hoc duobus to-

tum Orientem curiosè lustravit, Ægyptum, Arabiam utramque, Æthiopiã, & Indiam, quâ terrarum amplitudine patet, ut Itineris totius ostendit series, quam Ethrusco sermone conscriptam *Agnescina Feltria Colonna Albanix & Taliacotii Dominæ* delicaverat. Is verò *Vartibema* quum Mechem splendidam Arabiæ desertæ urbem cum sociis Mamaluccis itineris ordine pervenisset, lustrato prius celebri Mahomethi templo, ad aliud latus fani conversus Monocerotes binos claustris inclusos vidit simul & consideravit, ut testabuntur verba lib. 1. de Arab. cap. 18. pag. 20. quibus brevi textu Romanum calamum mutuabor: *Ex altera templi nominati parte claustra sunt quibus bini Monocerotes vivi includuntur, qui pro re singulari, ut sunt, monstrantur. Eorum hæc forma erat. Major equinum pullum 30. mensium imitatur, unumque in fronte cornu præfert trium circiter ulnarum. Alter Monoceros equuleo unius anni similis, cornu quatuor palmarum habet.*

bet. Color fere, ut equi sagmati obscurior, capite cervino, collo brevi rarisque circa utrumque pilis & brevis juba ab altero latere latere dependente. Crus subtile habet, gracile hiemuli instar: Pes anteriori parte parius fissus, ungula verò caprina, pedisque dextrum latus pilosum. Erit verò feritatem praese fert & naturam solitudinis amantem. Uterque autem Siditano Mocha Domino oblati fertur pro re pretiosissima & obsequio aliis preferendo, à Rege quodam Æthiopiæ seu MAAPO, ut cum eo arctiorem affinitatem iniret. Propiora si velimus exempla, ætates excutiemus viciniore eorum qui Eorum diligenter lustrarunt. Bernardus Breitenbach Itineris Orientalis Illustris Johannis Comitis de Sohm Ann. Christi 1483. instituti fideus Interpres, non procul à monte Sinai & Ramathpin: 20. Septembris vidisse se testatur Animal, Camelo majus, quod Unicornus esse itineris ductor asseveravit, Arabum nempe & locorum illorum peritissimus, ut in ampliorem rei visæ fidem eodem itinere testatur Felix Faber. Pari veritate

tate *Leonardus Rauchwolff* Augustanus Medicus, in Oriente audivisse se narrat à Persa, Sophum Persarum Regem Unicornua aliquot Samarcandi alere, cui ideò majorem judicavit adhibendam fidem, quòd alia plura ex Persia secum attulerit de quibus *Theophrastus* scripserat. Iter verò illud cum sociis Anno reparatæ salutis 1573. absolvit. Ab illis sequentia proximè tempora non abhorrent, si auctores nostros ad partes vocemus; inter quos eminet in India versatissimus *Garzias ab Horto*, Proregis eo loci Medicus, qui quanquam oculis propriis non usurparit Monocerotem, utpote rarissimum, attamen quæ de eo à Viris fide dignis accepit, nec nos nec posteritatem voluit ignorare, ut ejus perhibet dissertatio Lib. 1. Histor. Arom. cap. 14. his verbis concepta: *Inter promontorium Bone spei, & aliud Promontorium vulgò de Currentes nuncupatum, vidisse se affirmabant terrestrè quoddam animalis genus, licet mari etiam delectaretur, quod caput & jubam equi*

equi haberet (minimè tamen marinum equum esse) cornu præditum duos palmos oblongo, mobili, quodque nunc in dextram, nunc in sinistram obverteret; modò illud attolleret, modò demitteret. Sanè si novum Monocerotis genus non constituat, quod tamen cum Parente cap. 2. num. 2. existimo, vel ad Rhinocerotem vel Monocerotem referendum. Rhinocerotem esse persuadent cum Elephante perpetua pugna, & cornu mobilitas; ferociter enim cum Elephante præliari tradit idem *Garcias*, & extendi cornua contrahi que pro diverso animi impetu in Rhinocerote suprà notavit *Geographus Christianus MS.* In censum Monocerotum vocat tam juba equi & corporis ad equum similitudo, quam singularis adversus venena vis in cornu ejus laudata; eam enim, quanquam recentiores agnoverint in Rhinocerote marinis que, antiquiores ignorabant. Sed quicquid de dubia sit virtute, forma ad Monocerotem accedit propius, si sui generis amphibion non sit, ut

204 TH. BARTHOLINI
principio Libri stabilivit *Patens. Ludovicus de Urreta* Ord. Prædicatorum in
Historia Æthiopiæ Hispanica 1610.
Valentiæ divulgata lib. 1. pag. 247. testatur Unicornu in Goyame & montibus Lunæ reperiri, sed quia montes illi inaccessibiles, paucos ideò videri. Cornua tamen in sylvis ibidem inveniri, quæ ut cervi quotannis mutant. Hæc ab anteaactis sæculis de Monocerotæ fide digna traduntur monumenta-
torum, quibus animal ipsum videre præsentibus contigit. Parcior nostrorum temporum hujus observatio peregrinantium culpâ & fere raritate. Enimverò per loca illa deserta Indiæ Monocerotum habitacula vel pauci itinere feruntur, vel delati illuc citius pertransiunt quàm canis Nilum; unde nostro ævo de Unicornu incertior fama, non culpa Naturæ deficientis, sed locorum & pertransientium. Testantur id ex Regno Chinæ reliquisque Indiæ locis in Europam nostram subinde reversi nautæ Mercatoresque, quos,
quum

quum furtivo pede itinerum vastitatem
 emetirentur per deserta Arabiæ, & in-
 cultas aliis solitudines ob fugæ metum,
 in sylvis biviusque feram hanc Monoce-
 rotam, ut vulgò depingitur, non sine
 terroris sensu vidisse accepi, sed tanta
 esse pedum velocitate, ut ex oculis de-
 repente subducta accuratiorem spectan-
 tibus sui contemplationem præripue-
 rit. Neque Unicornis historiam rectè
 negaremus, eò quòd à paucis obser-
 vetur animal. Rarum quippe est & mor-
 talium experientia infrequens, partim
 quòd sylvas petat & penitiora deserti
 loca quòd pauci pertingunt, partim
 quòd in hujus generatione paucior sit
 Natura in pretiosis rebus paucitate
 contenta. Scilicet ex harum rariori
 effecta desiderium in hominum men-
 tibus excitat, & majestatis quan-
 dam speciem affectat in iis quæ paucis
 sine tamen reliquorum vitæ periculo,
 communia voluit. Paria aliàs præsti-
 tit, ne exemplis careamus. Phœnicem
 patrem simul & sui prolem, qui, ut

206 TH. BARTHOLOINI
suavissimus Poëtarum canit *Claudianus* :

Membris triviti redeuntibus ævum,
in se generis sui multitudinem comple-
ctitur & fœcundâ morte senescens in
novos ortus resurgit. Eo subinde ap-
parente, miraculi loco habuerunt, ut
hodierni Monocerotem. *Tacitus* lib. 6.
Annal. Paulo Fabio, L. Vitellio Coss. post
longum sæculorum ambitum, avis Phœnix
in Ægyptum venit; præbuitque materiam
doctissimis indigenarum, & Græcorum,
multa super eo miraculo disserendi. Unio-
num rarioꝝ captura, reliquorumque
quibus ex raritate præcium majus sta-
tuimus, ad quæ descendere in præsens
non vacat. Balsami veri rarus fuit omni
ævo & succus & stipes. Fruticosa enim
hæc planta alibi quàm in Judæa nasci
fastidiebat, teste Plinio lib. 16. cap. 32.
sed nec Judæam Balsamum occupavit
præter Callirrhoën Hierosolymis pro-
ximam. In hac terra, inquit Solinus Po-
lyh. cap. 35. balsamum nascitur, quæ syl-
va intra terminos viginti jugerum usque ad
victo-

victoriam nostram fuit. Meliùs in rem nostram alii *Codices* legebant : *In hac terra tantùm balsamum nascitur.* Et quanquam idem affirmet balsami lucos inde adeò propagatos quum Judæa potiti essent, ut ejus ævo latissimi colles balsama sudarint; hodie tamen vix exiles ramos fert Arabia : unde *Tacito* lib. 5. *Histor. in Ægypto modica arbor Balsamum, & Strabo in Ἀραβίᾳ* tantùm nasci prodidit, non naturæ forsitan culpâ, sed excolentium, ut rarior apud nos ejus usus sit fueritque, & succi balsamici in usu medentium per fissuram exstillantis inopia, per naturam verò exsudantis tantus defectus, ut in Theriacæ mixtione pro Opobalsamo vero nucis muscatæ succum substituane seplasiarii, quanquam ex Ægypto per mercatores superioribus annis Venetias & Romam Opobalsami justa ejus copia delata, quam legitimam, incisio- neque elicitam agnoverunt controversiæ inter plurimos de ea exortæ arbitri *Baldus, Castellus, Veslingius, Perla, Donzellus.*

zellus, Campii, aliique quorum nucleum Io. Georgius Volcanerus Floræ genius edidit. Alia in dictorum testimonium addere supersedebam, quam Naturæ sapiens excessum, sapiens quoque defectum in animalium numero & plantarum quavis animadvertat, ut parciores esse in Monocerotum genere citra magnum sit miraculum. Imò adeò in terris insolens describunt Hebræorum Magistri, ut quum Monocerotis pelle tegendum esset Tabernaculum à Deo adductum sit animal ad Mosen, nec ab eo amplius in deserto comparuisse. Per animal enim Unicornu explicant Talmudici 2. Aphor. de Sabad illud in Tasso, quod Enod. 25, 3. 26, 14. arietem junctum per Janthinas reddidit B. Hieronymus: de quo dubitant an domesticum fuerit, an peregrinum: mundum tamen credunt ex sacro usu. De Cophthis jam ante monui evidens desumi Monocerotis documentum, ut labori huic superfedere possim.

Ex.

Experientiam excipiant varia veterum monumenta in Monocerotis fidem erecta. Inter quæ primum locum teneat gentilitium tribûs Josephi apud Hebræos signum, quod in Labari una parte Unicornu, adversa Bovem monstrasse consentiunt Rabbini in *Medras Raba*, sequutusque est in *Dipluranologiæ* titulo *Emmanuel Portus* in Josuæ scuto, quem ex tribu Josephi fuisse constat. Origo Emblematis postremo *Iacobi* voto debetur, quo filio natu ferè minimo sed fortunis maximo & pulchritudinem & potentiam augurabatur *Genes. 49. vers. 22, 24.* Unicornu autem pro fortitudine & singulari robore in Scripturis aliàs frequenter adhibitum, pulchritudinemque & gratiam alio denotavit oraculo *Psal. 28.* Forsan & Josephi altiores fortunas eminentesque dignitates Monocerotis signo ad posterorum memoriam transmiserunt auctores fratribus ad exemplum opposituri. Quod per Labarum firmarunt Rabbini, *Alexander Macedo,*
num-

210 TH. BARTHOLINI
nummo sæculo illi & sequentibus fam-
liari, adumbravit, quem devicta in
Indiis Niza Unicornis effigie uno la-
tere signavit, caput inclinantis & cornu
in cantharum Bacchi posito quiescen-
tis, adversæ parti Inscriptione additâ
ex urbe capta, ΝΥΣΑ ΕΩΝ. Quippe
Libero Patri sacrata fertur Nisa apud
Plinium lib. 5. cap. 18. Et lib. 6. c. 21.
Nummum istum Alexandri nondum
videre licuit, ut dubius sim an scul-
ptum fuerit potius ΝΙΚΑΙΕΩΝ, in
memoriam Niceæ urbis Bithyniæ ab
Alexandro eodem conditæ, attestante
Iustino lib. 12. *Duas urbes condidit, unam
Nicaam, alteram ex nomine Equi Bucepha-
lam.* Cujus populi eâdem Inscriptione
exstat numisma apud *Sebastianum Eriz-
zum* L. Commodi Cæsaris honori con-
secratum. Quid verò ad pateram Uni-
cornu? Nempe hoc Emblemate sin-
gularem erga Niceos amorem signavit
Alexander, qui Unicornis ob animi
fortitudinem, hic tamen placidâ po-
puli sui dulcedine frui velut victus de-
fide-

fiderat. Alii Æthiopum per columnas Monocerotum & nomen & figuram confervarunt, opere, ut credo, magifico & pro gentis conditione superbo. Cujus columnæ obfervo veftigium apud *Geographum Christianum* M.S. Bibliothecæ Medicæ de Animalibus Indicis, quod operæ precium erit hic à fitu vindicare; ΜΟΝΟΚΕΡΩΣ. Τῆτο τὸ ζῶον καλεῖται μονόκερος. Οὐκ ἐφεασάμην ἢ αὐτὸ. εἴλας ἢ αὐτὴ χαλκαῖς ἀναπιθεμῆας ἐν τῇ Αἰθιοπία ἐν οἴκῳ πετραπύργῳ βασιλικῷ τέσσαρας ἐώρεκα, διὸ καὶ ἔτως κατέγραψα. Φασὶ ἢ περὶ αὐτῆ ὅτι φοβερόν ἐστι καὶ ἀκαταμάχητον, ἐν τῷ κέρει ἔχον πλὴν ὄλιον ἰσχὺν ἢ ἡνίκα δόξῃ πῶρῳ πολλῶν διώκεσθαι, καὶ καταληφθῆ, εἰς κρημνὸν ἐφάλλεται, ἢ ρύηται ἑαυτὸν ἐκ τῆ ὕψους, ἢ κατερχόμενον ἀνὴρ σπρίφεται, ἢ τὸ κέρει δέχεται πλὴν ὄλιον ὄρμιλιν, καὶ ἀβλαβὲς ἀλαμῆ. Quæ verba ita sonant: Hoc animal Unicorni vocatur. Non quidem illud vidi, sed ejus columnas æreas quatuor, in Æthiopia positas in domo Regia quatuor turribus superbâ observari, unde.

unde & ita delineavi. Ferunt verò de isto quòd terribile sit & insuperabile, in cornu ipso omne robur habens: & quia se à multis persequutum novit viribusque deficere, in scopulum præruptum saltans seipsum præcipitem ex alto dat, & insequenti in faciem vertitur, cornuque totum impetum excipit, illa sum tamen permanens. Columnarum frequentem apud antiquos usum ne ultimis quidem temporibus defecisse constat, quoties memoriâ dignæ res ad æternitatem consecrabantur. Notæ Herculis virtuti dedicatæ columnæ vario metallorum genere, Tyri ex auro & smaragdo binæ erectæ, quas vidit Herodotus & descripsit lib. 2. Templum Herculis, quod vidi opulentè exornatum, cum aliis multis donariis; tum verò duobus Cippis, altero ex auro cocto, altero ex lapide smaragdo, majorem in modum splendens pernotens. In Gadibus columnas, laborum terminos, posuisse fertur Hercules in duraturam posterorum memoriam, quas decantat Pindarus Olymp. Od. 3, Epod. 8.

Nū

Νῦν γε πρὸς ἑξαπᾶν Θή-
ρων ἀρεταῖσιν ἰκάνων, ἀπλετου
οἶκθεν Ἡ' Ἑκκλέθ' σηλαῖν.

Eas per Idolum explicat *Averroës* sta-
tuamque quam adorandam gentiles po-
suerunt. Cujus effati pœnas à *Paganino*
Gaudenzio Polyhistore luit cap. 121. lib.
de Orig. Phil. Rom. quia non ab ho-
minibus, sed ipso Hercule memoriæ
causâ erectæ fuerint columnæ. Hercu-
les tamen ut Alexander divinos hono-
res etiam superstes non aspernatus, quia
ab indigenis columnas sumpsisse dicitur
apud *Suidam* in Voce Γάδειρα: *Ηαῖτε-
νυς* progressus Hercules, cum ob sonitum, &
tenebras ulterius tendere non posset; colu-
mnas ab indigenis sumptas erexit, quibus signi-
ficaret eò-usque perviam esse terram & mare.
Tempore suo adhuc superfuisse in Co-
smographia asserit *Æthicus*, qui iudice
Iofte Simlero Constantini ævo floruit.
Corruptas verò in prælio, quod crevit
inter Barbaros & homines illius Insulæ
Anno 1033. à Muhametis ortu,
refert *Averroës* in Com. 2. de Cœlo,
qui

qui se elevatum Idolum affirmat vidisse. Vixit autem millesimo centesimo Anno à Nato Christo. Hinc adeò est, quod earum aliter non meminit *Ioan. Baptista Suarez* in *'Antiquitatibus Insulæ & Civitatis Gaditanæ Hispanico idioma editis, nisi quòd olim fuerint. Id quia ad nostrum institutum spectat, considerationem meretur, quòd columnis varia insculperint quæ posteritatis scire interfuit. Strabo enim lib. 3. Geogr. templi sumptus inscriptos narrat, dubio procul quòd modum vulgarium superassent: At quidam alii columnas dici illas ajunt, quæ intra Herculis adem Gadibus exstant. Sunt autem ex ære cubitorum octo, in quibus construendi templi sumptus inscriptus est. Aliæ Herculis labores præferebant, auctore *Philostrato: Hydria insuper, & Diomedis equi, & duodecim Herculis labores in lapidem incisa conspiciuntur. Eodem arbitror instituto Æthiopum gentem columnas æreas erexisse Monoceroti ibi locorum aliquando viso, ut & de animalis veritate**

& pa-

& patriæ suæ excellentia publico signo testarentur : unde ejus quoque corporis formam exactam expresserunt ab *Auctore Geographia* incerto annotatam. Quod memoriæ frequens apud Romanos genus ex stupendis illis Trajani & Antonini columnis in Urbe visitur, & reliquis minoris operæ ex navali ære surgentibus, quas rostratas vocant in Capitolio insertas ob devictos navali prælio Latinos priscos, Carthaginenses, Pœnosque, testibus *Plinio* lib. 34. c. 5. *Quintiliano* lib. 1. cap. 7. *Servio* ad *Virgilium* 3. *Georg.* quibus columnis intercedendum putarunt gloriæ & famæ invictorum pectorum, additis tam Inscriptionibus quàm Hieroglyphicis à *Petro Ciacconio* Hispanorum doctissimo diligentius explicatis. Et, quod ad rem erit, rostra navium triremesque devictas in opere ipso expresserunt adhuc Romæ superstite, cujus Inscriptionem post *Ciacconium* *Petrus Servius* Romanorum Med. literatissimus cap. 4. *Miscell.* & figuras exsculptas *Gauges de Gozze*
dili-

216 TH. BARTHOLOINI
diligenter & ad unguem explicarunt.
Non aliter Æthiopum Reges cornu
animalis cum ipso Monocerote in co-
lumnis vivâ imagine effinxerunt. Mo-
nuit me tamen ingenuè *Lucas Holstenius*
literaturæ Græcæ & Veteris Philoso-
phiæ facilè princeps, *ἐῖλω* hic alibi-
que non pro columnis, sed statuis ac-
cipiendam ad Unicornis figuram ex-
pressis; cui eò faciliùs assentior, par-
tim quòd frequentioremem statuarum
memoriam omni ævo reperiamus &
vestigia adhuc clariora, partim quòd
majus ad Unicornis rationem pondus
afferat. Quod de impetuoso Monocero-
tis saltu refert Geographus noster,
in alio parùm dissimili, si non eodem,
in Oriente sibi observatum mihi expo-
suit *Abrahamus Eccbellenfis* de Monte Li-
bano, Maronita, Arabicæ linguæ in
Gymnasio Romano Interpres meritif-
simus. Monocerotis autem ex statuis
sive columnis Æthiopicis expressa ima-
go justâ diligentia à me in Medicæ Bi-
bliotheca fuit considerata. Toto cor-
pore

porè Cervum refert five magnitudinem spectes, five membrorum conformationem. In solo capite aliquo discrimine separatur. Cornu enim in fronte recto ductu protenditur striatum, curtæ aures, barba hircina sub mento & vellus anteriori facie inter frontem cornutam & nasum. Frons tuberosa, cui solum cornu infixum visitur.

De Monocerote, animali terrestri, novum non ita pridem argumentum suppeditavit Hafniæ Afri cujusdam Reguli Nepos, cujus de eo relationem jussu Regis mei clementissimi à me exceptam in Historiis Rarioribus consignavi, ex quibus *Deusfingius* in suum de Monocerote tractatum transtulit, & hic relegi eadem Historia meretur iisdem verbis quibus ipse conceperam: *Franciscus* Marchio de Magellanes, Africanus, nomine Regis sui Guinensis ad Curlandiæ Ducem Legatus, Hafniæ 1652. mense Octobri substitit, visisque rarioribus in Technicotheca Regia imprimis Unicornu, Boreali

K

nuper

nuper ex Groenlandia advecto, undecim spithamas longo, mirabatur cornu hujus longitudinem, monuitque diversum in patria sua Unicornu reperi-ri, ex genere quadrupedum, sæpe à se visum, nec de eo in Africa dubitari. Quia verbis pondus inesse videbatur hominis non Barbari sed Christiani, generi Regis ut ferebat & Nepotis, de animali isto, ejusque cornu diligentius inquisivi, Serenissimo Rege meo clementer jubente, hæcque ex ejus relatione comperi:

Unicornu quadrupes Africanis illis *Tirèbina* vocatur, hoc est, cornutum animal. Velocissimum animal & ferum in deserto magno *Cand* Africae oberrat, unde vivum capi facile nequit, sed sagittis figitur. Cadaver tamen in deserto reperitur, & in usum venit incolis, quod cum Veterum Monoce-rote non multum abludit. Ipse Magelanicus vivum viderat nunquam. Rogavi tamen ut Regis sui opera sagittarii conferto agmine emitterentur, quò
vel

vel vivum capiatur, vel ossa, pellis, cranium & cornu ipsam nobis transmittantur.

Magnitudine & formâ equum mediocrem exprimit, capite, cruribus & pedibus pilosis, jubâ brevi vixque spithamam prolixâ, caudâ equinâ, sed non valdè pilosâ. Cutis universa glabra, pilis brevissimis.

Color in dorso cinereus, lineâ nigra per medium dorsi excurrente, à maxillâ verò inferiori ad abdomen candidissimus.

In fronte crinium fasciculus visitur, ex cujus medio excrescit cornu unicum, cui fasciculus ille pilorum semper adhæret, quanquam cornu à fronte animalis sit separatum.

Cornu ipsum vix tres spithamas superat, octo vel novem circiter pollices crassum in basi. In apice hujus cornu fasciculus pilorum rubrorum est appensus, pugni amplitudine, quod hactenus nulli Unicornuum speciei proprium audivi vel legi.

Cornu neque in gyros contortum instar Unicornu borealis, sed exiguas eminentias habet & incisuras, quæ à fronte ad apicem rectâ lineâ producuntur. Color flavescens. Cavum circa radicem. Mas solus cornu isto solo visitur, foemina in reliquis mari simillima sine cornu.

Africani magnum huic cornu statuunt pretium ob virtutes decantatas. Contra venena omnia illud exhibent, tam intus sumptum quàm extrâ. Fera antequam bibat, semper cornu aquis mergit, quæ exinde planè turbantur; unde incolæ cornu adhibituri, apicem cum fasciculo pilorum aquis mergunt, ex quo deinde aquam salutis gratiâ exsugunt. Aqua fasciculo immerfo ebullit, sicut id omnibus siccis usu venit, unicornu fossili, calcinatis cornibus, & de Veterum Monocerote fama fert.

Caro Monocerotis Africani non ingrati saporis; recenter cocta & comesta lepram curat. Pili caudæ in pulverem

verem cremati, & in vino Hispanico assumpti, dysentericis prodest.

Monocerotis hoc genus nunquam descriptum aut depictum fuit. Veterum Monoceros cum Leone & equo communia habebat multa, nigro cornu; Africanum equo vix dissimile. Nec Asinus Monoceros est, quem in Africa reperiri *Herodotus* & *Solinus* scribunt. Quanquam enim & ibi inveniri Asinos sylvestres & domesticos bicornes consentiat Magellanicus noster, disparem tamen ab hoc Unicornu faciem demonstrat. Nec Amphibion est Africanum descriptum *Garcia ab Orto* lib. 1. Hist. Arom. cap. 14. quia pedes posteriores similes sunt anterioribus, nec cornu illi est mobile. Monstravi Magellanico singulas Unicornuum ex *Aldrovando* & *Jonstano* figuras, sed nullam propius accedere affirmavit, quàm equum Monocerotem tab. 10. *Jonstani* depictum, nisi quòd unguis sit solidis solidipes.

Monstrum credidi, sed fidem fecit

K. 3

Afer,

Afer, omnia unicornua hac facie comparere, sibi simillima. Navis præfectus *Petrus Schultzius* nostras confirmavit, in Africa idem sibi narratum sæpiùs ab incolis. Ita Africa semper aliquid novi. Relationi novæ fidem plenam spondemus, quando ex condicto Unicornu ipsum ad Serenissimum Regem nostrum *Marchio Magellanicus* transmiserit.

C A P. X X.

Monoceros à fabulis vindicatur. Ctesie defensio. Laus Fama. Contradictiones de Unicornu tolluntur. An in spectaculis productum, ex Nummis dijudicatur.

Ipfam invictam rei fidem exauget firma Ratio, quæ Monocerotem necessariò invehit, ad universi complementum & gratam viventium varietatem, de qua plura non essent addenda, ne experientiæ tantum decedat, quantum hæc augmenti cepit, præsertim quum apud bonos iudices satis
 ha-

habeant firmitatis vel testimonia sine argumentis, vel argumenta sine testimoniis, ut lacteum illud *Lactantii* os lib. 4. de vera Sap. cap. 22. loqui amat. Prodeat tamen, ut utrique suus sit locus; cui diversa sententium argumenta tanquam ex facili cedent, si eam, ex eâ parte quâ homo sum, in medium opposuero. Quis enim vel mica rationis instructus non viderit falsos eos qui Monoceroten eodem habuerunt loco quo Asinum Aureum *Apuleji*, Sirenes *Homeri*, *Virgilii* Harpyias, Chimæram, Minotaurum vel denique Hippogryphum. Ingeniorum enim hæc sunt lusus vel ad informandos hominum mores vel corrigendos ficti veteribus sapientibus familiares, qui per fabulas fictasque historias occulta insinuarunt, non *Æsopi* solum ævo, sed & *Pythagora* *Platonisque* quos primam puorum institutionem à fabulis incepisse ex lib. 1. de Legibus habemus. Romæ quoque usitatum doctrinæ genus inquit *Quintilianus* *Dialect.* de Oratorib.

M. Apri & Julii Secundi etiam fabulas & disputationes, & arcana semotæ dictionis penitus in juventute excepisse fatetur. Quò spectant quidquid de Diis finxit vetustas Afino Aureo similibus, quos tamen ad Moralem scientiam perduxerunt posteri, & eam quæ ad Naturam refertur, de quibus pleni sunt passim Libri, *Natalis Comitum Mythologici*, *Francisci Baconis de Verulamio* novo de Sapiencia veterum Tractatu; quanquam parvam illam fabularum utilitatem credat *Eusebius* lib. 2. præp. Evang. cap. ult. nec multis utilem, nisi qui causas rerum curiosius investigarunt; nihil tamen animos magis movisse & in rectum flexisse omnium sæculorum gentiumque testantur annales. His in Unicornu fingendo excidissent fabulæ Auctores, quia neque ad mores hominum neque naturæ secreta ficto vultu conformetur, nisi quemadmodum alii omnia, spontè ejus naturâ monstrante viam aliò trahatur animal, sicut ad designandam

pru-

prudentiam serpentes, ad simplicitatem columbæ, ad astutiam vulpes, & ad sagacitatem Rhinoceros, ita ad fortitudinem ferociamque aptentur Monocerotēs. Sed enim fictam Monocerotis historiam ab Auctorum genio concludunt, & solemni more fingendi ea quæ alibi nec scripta nec picta existant. Primum enim animalis auctorem *Ctesiam* dici *Plinio* lib. 8. cap. 55. quem fide dignum negarat *Aristoteles* lib. 8. cap. 28. Hunc sequutum *Plinium* in pari errore hæsisse; *Philostratum* verò novis & miraculosis delectari potius quàm veris, & *Ælianum* alienâ voce contentum scripsisse quæ incertâ acceperat famâ. Verùm frustra bono *Ctesia* occulant, quem, ut videtur, ex otiosorum ingenio æstimant. Equidem omninò existimo, si de Monocerote ignoto illis sæculis animali præter veritatem quidquam chartis consignasset, ab *Herodoto* ejus æquali vapulasse & falsitatem retulisse, *Aristotelem* verò vicinis minimùm Olympiadibus *Ctesia* He-

rodotoque posteriorem quis credat sincerius de præterito tempore judicare potuisse, quàm de præsentis *Herodotum*? Neque eò pervenisse scio audaciæ *Aristotelem*, ut ex levicula culpa circa suem, quem nec ferum nec mansuetum in India haberi negarat, omnia *Ctesia* damnaret quæcunque seu de Monocèrote seu aliis in India observarat, quamvis sine teste eo nomine solo fidem *Ctesia* derogaverit. Quid enim absurdum, nisi alia afferret, ex India suillum genus eliminare, quod neque in Arabia agnoscit *Plinius* lib. 8. cap. 51. Sed argumenti pondus elevat, quisquis in veterum scriptis versatus, malè ex unico errore totius operis auctorisque dignitatem fidemque pensari novit. Jam certè de utroque foret conclamatum, malèque audirent *Aristotelis* omnia, quòd hic loci in Gallia Asinos falso neget. Actum etiam eadem sententiâ de *Homero* antiquissimo Polyhistore esset, si quæ de obsidione expugnationeque Trojana finxerat, reliquis verè dictis falsi.

falsi maculam communicarent. Fictum autem esse Trojanum excidium ex signatis plurimorum *Auctorum* verbis liquet, quæ qui velit, adeat *Ioh. Chrysostomi* Orationem, *Ciceronem* lib. 2. de Divin. *Lucanum* lib. 2. Phars. *Iuvenal.* Satyr. 10. *Trebel. Pollionem* in D. Claud. *Tacitum* lib. 12. Annal. B. *Augustinum* lib. 1. de Civit. Dei, cap. 4. *Lucianum* Philopseud. & *Quintilianum* de Oratoribus. Ipsamque aurei velleris historiam non procul fabulis aliorum traxerunt *Majerus* *Ænig.* 223. *Sennertus* de Consensu, *Hier. Hærlin* Prol. ad Apollonium, aliique numero non pauci.

Ut hinc nec Ulysses crederemus, quod longo illo & fabuloso errore, ut iter vocat *Tacitus* de Moribus German. historiam ejus in majus auxerit *Homerus*. *Ctesiam* tamen apud *Lucianum* quoque suspectum in Philopseudolo p. m. 463. adverti, in quo Homeri fabuloso Catalogo accensetur: Veteres illi, *Herodotus*, *Ctesiasque* *Cnidius*, & ante hos Poëtæ, & ipse *Homerus* Viri celebres,

mendaciis scriptis usi sunt. Quod Satyrico condonandum stylo, quo omnes, ne Christo excepto, pari insolentia perfodit. Rectè pro Ctesia pugnat *H. Stephanus* in Disquisitione operi præfixa: Si mentiri voluit Ctesias assentationis studio, & spe lucri id factum, at neque Artaxerxi neque matri Parysatis supplantavit vera laudis, sed potius detractum ivit. Cæterùm gratis Monocerotum mentionem primam ad *Ctesiam* referunt, qui conserto pede nobiscum pugnant, quum de Unicornu multis anteaetis ætatibus ad ravim usque clament *Divinae* paginae. *Andreas Baccius* libro de Unicornu vim oppositæ auctoritatis *Ctesia* aliorumque effugere aliâ viâ tentans concedit exactam Monocerotis notitiam veteribus *Ctesia*, *Plinio*, *Æliano*que latuisse solenni rerum obscuritate, quæ donec invalescant prima exordia & notitiæ incunabula facilè confundunt. Quò confugere sine necessitate coactus est, partim quia nullo non tempore Monocerotis.

rotis animal infrequens necessariò confusam omnibus scientiam gignit, nobis pariter & antiquis; partim quòd accuratam Unicornis descriptionem sequenti ætate consonam assequuti sint *Ctesias* & *Plinius*. Nec vitio *Philostrato* verti debet novarum rerum studium, quo seriem Illustrium historiarum velut gemmis per intervalla distinxit, ut torpentem forsan lectorem excitaret. Hominum quippe ingenia novitatis ac peregrinationis avida, externa quæcunque quæ à patriis finibus Natura removet, amplectitur ut nummos novos pueri, non quòd vel nummi novi falsi sint, aut externa nihili, sed quia præter vulgarem sortem novâ specie adornantur. *Æliano* id debet posteritas quòd ab aliis de Unicornu relata fideliter annotaverit, quum nec ipsi nec aliis forsan præsentibus intueri locorum distantia concesserit & feræ agilitas. Veritatem rerum fama sequitur, ut umbra, quæ, ut magnus *Tacitus* loquitur, non semper errat, in-

terdum & feligit. Famam illam de Unicornu sparsam à Barbaris Indis, qui aliud præter nomen nesciverunt, *Æliani*, reliquorumque ævo introductam aliqui dum urgent, adeoque infra fidem esse & veritatem, multarum rerum notitiam nobis adimunt in quibus, utpote exoticis, barbarorum status relatione, meliorum patriæ suæ interpretum. *Mercurialis* Tom. 2. Consult. 63. eo nomine Monocerotis historiam suspectam reddit, quia ab *Aristotele* neglecta. Cui responsum velim, *Aristotelem* de vermiculis apibusque scripsisse fusiùs quàm de Deo, quod olim ipsi objectum fuit, ut taceam multa ab eo de Animalibus notata, quæ nec vidit ipse, nec satis perpendit, adeò de ignotis silentio se magis excusavit quàm dubia relatione. Addo Monocerotum multitudinè deceptum singulorum involvisse tractationem.

Fortiùs ex Auctorum inter se diffidio in nos jaculantur. Illos nempe tam de fera, quàm feræ Cornu diversas con-

tra-

trariaſque alere ſententias. Sed ea ſcrip-
 ptorum diſſenſio ſine veritatis fit diſcri-
 mine. De animali modò conſtet, in
 conditionibus liberè diſſentiant, quæ
 narrantium multitudine & feræ ipſius
 ſecundùm ætatem, pabula & regiones
 varietate, diverſæ ſæpiùs ſunt & variæ.
 Ætatis quippe ambitu adedò ſubinde
 mutantur viventia, ut ſi Herculem
 olim in cunis, videas deinde in Au-
 giæ ſtabulo, eundem eſſe ſanctè neges,
 & in cervorum genere ſi anniculos ſu-
 bulones, hinnuleos, dicrotosque in-
 ter ſe conferas, profectò diverſa eſſe
 Jovem lapidem jurabis: unde in illam
 Doctorum quidam devenerunt opi-
 nionem, eundem non eſſe Socratem
 v. g. ſenem, qui juvenis fuerat. De-
 pendere hæc à ciborum regionisque
 mutatione docet *Ariſtoteles* lib. 8. *Hiſt.*
cap. 28. ubi per plurima animalium ſe-
 cundùm loca diverſorum genera de-
 currens exemplis inducit aliqua à cibo
 vel largiori vel parciori, alia à locis,
 cœli ſitusque conditione majora gigni
 vel

vel minora, caudam nullam vel largiorem ferre, cornibus excedere vel planè carere. Hinc sanè mirum non est diversam descriptionem Monoceroti accommodasse Auctores juveni quàm provectiori ætate, Indico quàm Æthiopico, quamvis si ex æquo rem æstimemus, minus sit in auctoribus contrarietatis quàm vulgo jactatur, ut brevi manifestiùs fiet. Cornua Monocerotis in thesauris Principum sparsim asservata quamvis variam faciem ostendent, veris tamen nihil detrahunt, quæ dari possunt. Varia illa sunt vel ab arte artificum & ingenio, vel temporum injuria, vel quòd alteriùs Monocerotis sint pro vero Unicornu supposita, quo numero pleraque quibus nomen apud magnates precium hæctenus dedit, recenseo. Obvertent præterea nobis miracula quæ dubiâ nec æstimandâ fidè à Cornu vero promittuntur ab antiquis, ut eadem sit animalis quæ miraculorum suspecta veritas. Equidem miraculorum pondus non excipiam, quod

quod minus huic inesse cum *Patre* cap. 6. concesserim, solam argumentationis debilitatem ostendam ex mala diversorum miscella. Nam accidentibus, ut bonâ Criticorum veniâ à Philosophis verba mutuer, substantiam miscet, & ex illorum conditione hanc metitur, cui inhaerent nullâ proprietatum necessitate. Illa sine hac abesse possunt & pro falsis traduci superstitie substantiæ dignitate, quam necessariò non sequuntur: unde & in majus fallacis famæ cursu augeri possunt rerum virtutes, hominum gesta, animantium effectus, quanquam & hoc & illi & istæ reapse existant. Tandem qui contradicendi partes susceperunt, ad Romanorum spectacula provocant & sæculares ludos, in quos ex universo orbe perdomito rariora inducta animalia, Monocerotes omnium ore eo ævo celebratos, nunquam Annales attestantur. Quibus *Andreas Baccius* defendendi Monocerotis patrocinium felici conatu exercens, facili ex natura feræ respon-

sponsione occurrit. Nam raram bestiam, & feram, nec domari posse nec vivam capi prodiderunt *Philes*, *Ælianus*, & *Plinius*. Longiori quoque itineri Romam perducenda succubuissent ob cœli pabulique diversitatem, quod usu venisse Elephantis ex *Æliano* lib. 10. cap. 18. & *Petro Gyllio* credimus. Ut taceam suo iudicio quasi forices perire Antagonistas. Romani enim ad Indiæ pentalia pervenerunt nunquam, ne Parthis quidem nisi à limine salutatis, nec ad Gangem infestas Aquilas circumtulerunt. Alexander autem præsentis ubique fortuna qui Nyzam Indiæ suo imperio addixit, æterno nummorum monumento, Unicornu, victoriæ testem, impressit. Unde quid ad Romanorum spectacula Monoceros nec satis ipsi sciunt nec explicant satis. *Senex* quidam *Antiquarius* mihi Neapoli persuadere ausus est, vidisse se in numismate Marci Aurelii Imperatoris Unicornu impressum, sed pro Unicorn-

cornu vero Rhinocerotem accepit sili-
cernium, qui in Domitiano nummo
exhibitus est ab antiquariis, unico cor-
nu depictus quidem, sed apud D. *Ioan-*
nem de Lazara Equitem, Nobilitatis
Patavinæ florem, & paternæ virtutis
æmulum, duobus cornibus apertius
conspicitur. Cæterum quum specta-
cula fervidè adèd urgeant adversarii,
mirari subit non vidisse *Philippi* Junio-
ris sæculares ludos rariori animalis Per-
fici specie nobilitatos, in quibus inter
alia cœlo Romano invisa, & fera pro-
ducebatur cornuta, equo cætero cor-
pore similis, sed barbâ prominente,
eum ferè in morem quo Monoceros in
Geographo Medicæo depingitur, nisi
quòd sculptorum licentiâ caudam justo
longiùs produxerit. Numisma hujus
Philippi exprimit *Seb. Ericius* pag. 542.
quod & nos hic Lectorum oculis sub-
jicere commodum duximus; sed hirco
similem malè judicat, cui nec cauda
protenditur, nec ungu læ solidæ, nec
denique caput equino proprium exsur-
git:

git: frustra que ex Persia vulgatum animal theatro Romano exhibuisset Imperator. Monocerotem equum verius dices si dissentire velles. Hinc Regem Prasi solitum ad publica spectacula in roboris sui documentum Unicornis filiolos instruere fama tulit apud *Ælianum*, certa forsan, nec exemplo carens. Si vera Doctorum quorundam Monocerotis descriptio, capite leonem, corpore equum, & pedibus; cervum referre, videtur is sanè in nummo æreo signatus quem mihi cum aliis in Sicilia *Petrus Carrera* Patriæ Antiquitatis fidus interpretes donavit. Caput enim leoninum erecto posteriora versus cornu, nodulis quibusdam interstincto aliquam Monocerotis umbram præ se fert. De quo certiora non addo, siquidem anceps ipse doctiorum præstolabor censuram.

C A P.

CAP. XXVI.

Unicornis magnitudo. De unguis Aristoteles excutitur. Cauda Monocerotis. Cornuum color & longitudo varia. Cubitorum mensura. In Cornu varietatis ratio.

IN Monocerotis conformatione primas sibi partes vindicat Cornu ipsum, quod & nomen animali dedit & precium, cujus ideò hæc erit pagina. Expendendæ tamen priùs contrariæ quædam in speciem auctorum voces circa pedes Monocerotis, quibus non parùm dubiam reddere conati sunt veterum historiam. De magnitudine, colore, forma levis dissensio, ab ætate, cæli statu, regionisq̃ue, & alimentorum natura, facilè expedienda. Magnitudinem quidem justo majorem tam cornu quàm feræ commenti sunt *Hebraorum Magistri* more suo vel fabulas vel ænigmata sonantes. Ridiculum quippe est quod prodidit *R. Iuda* in libro

bro *Rabbà* tantæ fuisse molis conditos Monocerotes, ut arcæ suæ includere Noah non quiverit, indéque existimasse alios doctos, ponè arcam alligatos in diluvio tanquam pedissequas. Par huic observationi est *R. Jacobi* filii *Idæ* interpretatio *Psal. 22. vers. 22.* in Sanhedrin Hierosolymitano consignata, ubi narratur David pascendo grege intentus fortè in Unicornem dormientem ascendisse, quum corporis cornuque vastitate montis specie delusus esset. Interea dum excusso somno elevaretur Monoceros, territum Davidem feræ insidentem, quem montem crediderat, votis ad Deum versis templum ejus capacitatis longitudinisque, quam cornu Monocerotis æquabat, centum videlicet cubitorum seriò vovisse, si ex præsentis periculo eriperetur: quibus quum annuisset Dominus, in terrorem Monocerotis immisso Leone, auctum ex duplici monstro Davidi metum tantum, ut novo voto duas preces incluserit hoc suspirio:

Salva

240 TH. BARTHOLINI
Salva me Domine ex ore Leonis, & à cornibus Unicornium eripe me. Quæ amœnorem lectorem tædio sublevabunt gratâ varietate seriis immixta. Ad pedes Monocerotis majus dubium devolvitur, quos unguis bifidis descripserunt Varthemanus, Cardanus, Albertus, & Munsterus, solidos verò Elephantorum instar afferunt Plinius, Solinus, & Elianus. Sanè si arbitrium controversiæ ad Aristotelem deferamus, Unicornis omnis solidipes erit & indivisa ungula, quod tantum tutelæ per ungulas concesserit Natura, quantum cornibus dempsit. Hæc enim ejus sententia lib. 3. de Part. cap. 2. disertè expressa: Solidipes potius quàm bisulcum esse Unicornem rectè videri potest. Ungula enim tam solida, quàm bisulca eandem naturam habet quam cornu, itaque eisdem simul & ungulam findi, & cornu congruam est. Fissio etiam ungula, & cornu ex defectu (scil. defensionis) naturæ evenit; itaque cum exuperantiam ungula solidipedum natura dedisset, rectè dempsit supernè, secitque
 Uni-

Unicorne. Quam Præceptoris mentem clariùs in Scholio capitis ita proponit *Michaël Ephesus* ex versione *Dominici Montbesauri Veronensis* : *Sicuti solidipedi unitas atque Unicornæ, ita bifido dualitas & bicornæ congruit : insuper quoniam fissio ex defectu materiae convenit : quum enim natura haud materiâ abundans integrum veluti solidipedum agere non posset, bifidum ipsum fabrefecit.* Sed quid ad *Varthemani* experientiam dicemus ? *Andreas Marinus* animalia *Mechæ* à *Varthemano* visa in multis quidem *Pliniana* delineationi convenire, sed fissurâ pedum & cornuum longitudine planè diversum animalis genus ostendere, vel certè parùm sibi constare auctores summo historiæ detrimento existimat. Parùm ab hoc diversus *I. C. Scaliger* dum *Varthemani* *Monocerotem Aristoteli & Plinio* incognitum fuisse, sine dubio iis de causis, putat, eosque tantùm de *Afino Indico* loquutos. Ego horum accipio nihil, nec ullum in auctoribus contrarietatis sensum invenio. Veri

L enim

enim sunt *Plinius*, & *Ælianus*, nec falsus fuit *Varthemanus*, quum utroque pede visus sit Monoceros, huic bifido, illis solido. Novum id uni huic non est pedum formam ad locorum diversitatem variasse. De suibus, alioquin nostro cœlo bisculis, notat *Plinius* lib. 11. cap. 46. in Illyrico quibusdam locis solidas habere ungulas, quod excrementorum copiæ & naturæ necessitati adscribendum. Monocerotes verò Mechenses *Varthemani* solidis ungulis rectè privavit Natura, quia longiora cornua levem illum defectum compensarunt, qui ex Auctore levissimus, parùm enim, *un poco*, anteriori facie pedes divisos narrat. *Geographus* MS. Medicæus ungulas bifidas ex icone à se viso depingit.

Cauda vel aprina fertur vel suilla nullo contrarietatis periculo, quum in feritate sit discrimen utriusque, cujus etiam gradus in Monocerote quò minus statuamus, obstat nihil. In Excerptis tamen *Solini*, qui suillæ caudæ auctor,

auctor, antiquis scriptum erat, *caudis villosis*, pro *cauda suilla*. Quam lectionem auctor commentus est ex depravata exemplarium scriptura, *caudas villa*, quam, *caudis villosis*, putavit corrigendum, ut monet ad Solinum Cl. *Salmasius*. At *Solinus* more suo, *Plinianas* historias levi vel transpositione vel immutatione suas facturum, pro apro affinem suum, pro mugitu gravi, horridum, in contextum subrogavit. Medicæus autem *Geographi* codex caudam Monocerotis Cervo similem cum reliquo corpore repræsentat.

Jam cornu ipsum adeo decantatum colorum externorum specie variantes peperit opiniones. Plurimæ tamen in nigriore conveniunt temperato, apud *Ælianum*, *Plinium*, & *Amatum Lusitanum*, qui subnigrum ex Lusitanorum relatione confirmat. Solus hic in diversum abit *Solinus* cap. 51. de India, mirificum splendorem cornu assignans: *Cornu è media fronte ejus protenditur, splendore mirifico*. Qui cum nigrore adversa

mixtura pugnat. Splendida enim non
 obscura sunt, sed ad candorem decli-
 nant vicinæ naturæ conditione. Ex
 quarum opinionum diffidio *Andreas*
Marinus occasionem captavit pro fa-
 bula Unicornu traducendi. Unde sen-
 tentiarum divortium aliâ copulâ junxit
Wolfgangus Franzius cap. II. histor. ani-
 mal. sacrae, scilicet, foris nigrum, in-
 tus verò remoto cortice splendidum
 enitescere. Sed solius *Solini* auctoritate
 à majorum vestigiis deflectere præter
 necessitatem arbitror; quum corrigend-
 us ex melioribus sit, si erravit, expli-
 candus, si obscuriori voce sermonem
 involvit. Novitatis studio à *Plinio* sub-
 inde discessit vocum tantum, non re-
 rum disparitate, ut *Plinianam* histo-
 riam proprio velo teget. Hinc ambi-
 gua substituit pro manifestis, pro veris
 incerta, & ut plurimum alia nomina
 iisdem rebus indidit à *Plinio* differentia.
 Hoc artificio circa præsentem descri-
 ptionem cornu versatus est, ut pro ni-
 gro splendidum signarit, non eo sensu

aut

aut notionis flexu, quo nigrori opponitur aut tincturæ splendoris luminif-
 que expertæ, sed ut rei excellentiam
 pressius exprimeret. Splendida enim ad
 dignitatem adhibebantur, Deo pro-
 pria, & mortalibus communicata, qui
 ad majora nati generosum pectus hu-
 mo erexere. Hinc translata ad alia
 quoque vocabuli licentiâ splendere di-
 cebantur egregia quæque supra com-
 munem fortem elata, ut probatum à
 nobis Cap. 1. & seq. *De Luce Animantium*.
 Quo dignitatis gradu Unicornu
 habitum vel lippis innotuit. Ex quibus
 constat dum splendidum Cornu appel-
 laret *Solinus* nigrum esse non negasse,
 quia & nigra splendere dicebantur; si-
 ve ratione excellentiæ, sive particula-
 rum lucis. Ita nigerrimum bituminis
 genus, quod Asphaltum Græci nun-
 cupabant, à *Dioscoride* lib. 1. cap. 100.
 purpuræ in modum splendere pronun-
 ciatur, nec dissimili significato atræ
 bili splendentem nigrorem contribuit
Galenus in Comment. Aphorism. 23.

section. 4. Imò *Plinius* ipse Latini sermonis magnus conditor, ab ea libertate loquendi non abhorrens lib. 9. cap. 36. à vena purpuræ liquorem pretiosum nigrantis rosæ colore sublucentem imbibi scripsit. Nisi similitudine cornuum variorum deceptus sit *Solinus*, visoque fortè marino Unicornu, candidius ad eboris faciem fulgente, splendidum vocaverit, quod nigrum viderant antiqui, ob ætatem etiam albissimos dentes obfuscantem.

Longitudo pro ætate Unicornuum modò protenditur, modò contrahitur. Quod viderat *Albertus Magnus*, crassitie sesquidodrantis erat, longitudine decem pedum, *Plinii* cubitis duobus mensurabatur, *Varthemani* tribus, *Solini*, & *Isidori* ad quatuor pedes exstabat. Quæ sanè exiguo inter se intervallo discreta si mensurarum rationem ineamus. Cubitus enim vel communis erat vel lapidibus lignisque mensurandis proprius. Ille longior sex palmorum à *Vitruvio* lib. 3. cap. 1. fertur,
 five

sive duarum spithamarum, & omninò pedes duos æquat seu Dodrantem. Hic pede & femisse tantùm constabat proprio nomine λιθικῆ & ξυλοκερικῆ ab *Herone* insignitus: ad quem rariùs aliæ res mensurandæ Romanis præsertim, quibus ferè ignotus exigebantur. Pes duodecim uncias, quas pollices digitosve vocabant, complebat, prout Romani pedis vera forma, quam ex basi quadam in hortis Vaticanis exstante delineavit *Petrus Ciacconius* in calce lib. de Nummis, *Io. Rhodii* planè consonam, ad amussim ostendit: quanquam majores pedes habuerint alii, qui tribus digitis quatuorve communem mensuram augebant, nisi eandem hanc mensuram arctioribus Unciis, in communi pede sic satis largis, distinxerint. Hinc si longitudinem Cornu *Pliniani* & *Solini* ad hæc extenderimus, planè eandem comperiemus. *Plinius* enim cubitis duobus, communibus nempe, suum mensurabat, qui quatuor pedes, si duplicentur, efficiunt, secundùm verum

Solini computum, digitos verò quadraginta amplius οστο. *Varthemanus* quem in mensurando applicaverit cubitum scire non possum nisi conjecturâ, quum & ipsi exacto esse non licuerit in iis quæ ex visu descripsit. Fingamus ξυλοκερικὸς cubitos elegisse, qui triplici mensurâ quatuor pedes cum semipede, digitos verò quatuor supra quinquagesimum, æquarent, à *Soliniano* Unicornu non nisi semipedis discrimine separari advertemus. Alter equuleo anniculo similis Monoceros, ut ætate, ita cornu magnitudine minor, quam palmorum quatuor observavit *Varthemannus* seu digitorum sexdecim. Quod *Albertus* se vidisse perhibet magnitudine omnia excedens, ad animal pertinere quod magnæ molis navem adæquet, judicarunt *Andreas Baccius* lib. 2. cap. ult. & *Io. Ionstonus* c. 43. de Quadrup. quale etiam fuisse autumant illud, ex quo poculum *Cosmo* Hetruriæ Duci donaverat *Alvarez Mendoza*, à *Norsinga* Rege in India acceptum, cujus diameter

meter eò extendebatur, ut vix utraq̃ manu capi p̃sset. Unde ex alio Indiæ animali fuisse putat *Aldrovandus*, *Baccius* verò ex eo quod *Marcus Paulus* in *Basma* repertum describit. Malè tamen ex cornuum diversa magnitudine distinguunt cornigera, quæ varia longitudine sæpiùs luxuriant in eodem animatorum genere, ut in stupendæ magnitudinis cornu Cervinis ramis diffuso ad pedes undecim in *Ambiani* Templo quod *Ligeris* alluit, vidimus; si modò naturâ potiùs quam arte conditum persuaferit credulitas. Parvorum quoque subinde grandiora cornua prodeunt eo pondere, ut ferendo impares etiam caput ægrè tollant. De *Apris* Indicis auctor *Plinius* lib. 8. cap. 52. dentium geminos flexus cubitales ex rostro, totidem à fronte ceu vituli cornua exire, ut etiam longitudinem cornuum justam mensuram excedentem ex regionum mutatione metiri debeamus, ex ætate gravi, & liberaliori pastu. Paucis id indicavit *Aristoteles* lib. 8. *Hist.* cap. 28.

In Ægypto aliqua majora, quàm in Græcia fiunt, ut boves, & oves. Cujus rei causam attribuunt cibo, qui aliis largè, aliis parcè sit, &c. Hincque adeò tanta Unicornuum nostrorum, quæ ex vero Monocerote creduntur, in magnitudine varietas, ut à veterum alienissima diceres. Quod ut pateat apertiùs, per singula excurrentes ad examen vocabimus quæ in Magnatum Pinacothecis pro veris asservantur.

CAP. XXVII.

Unicornua S. Dionysii Gallica examinantur. S. Marci Veneta. Hispanicum. Ultrajectense. Helvetorum. Danicum. Mercatorum Venetorum. Et Gedanensis Empirici.

O Ccurrit fronte prima Gallicum Unicornu in templo S. Dionysio sacro prope Lutetias, quod inter prima notæ melioris reponit *Baccius* lib. 2. cap. ult. descriptionibus veterum *Æliani*, *Plinii*, & *Varthemani* proximum, quia

quia rudiori sit forma, non politum, ad nigrorem vergens instar cervini, longum quinque vel sex cubitos cum rectitudine revolutionibus ad extremum comitata. In eo fanè veri Monocerotis longitudinem desideramus, quæ apud antiquos tres cubitos vix excessit, & justum pondus. In assignanda tamen longitudine variant & hodierni scriptores, ut excusandos putem antiquos inter se de exoticis discrepantes, quum quotidianis oculis visa vix assequamur. *Ioannes Renodaus* lib. 3. de M. Med. cap. 21. longissimum esse & hominis proceritatem æquans tradit eâ fide quâ omnibus præsentibus patet: *Baccius* & *Marinus* ad sex cubitos extendunt. *Abrahamus Golniz* in Itinere novissimo ad sex & semis pedes metitur, *Belionius* semissem complens ad septimum auget. Varium quoque in eo pondus experti spectatores. *Cardano* viciniori contemplatori libras decem & septem cum tertia parte, pendere visum. *Golnizius* ad pondus vicesimum quintum

ascendit. *Bellonio* verò aliud visu persuasum, aliud libratâ manu: quamvis enim decem duntaxat & tres libras cum unciis quatuor pendeat, si quis tamen sublevet plusquam decem & octo librarum existimabit. Unde difficilem arbitror similium rerum exactam mensuram aut libram æstimare, quæ remotiora & sensum fallunt & intellectum. Reliquis conditionibus verum antiquorum Unicornu reddere existimatur, quanquam ab arte quoque in fascias quinque ordinatâ serie adornatum colligat *A. Marinus*, quia in vero Cornu similes ejus elegantiae ductus operari nesciat Natura, fierique possit ut ingeniosior artifex Cornu Monocerotis, cum lineis & tractu definito ab *Æliano* descriptum, artis mixturâ pressius exprimere voluerit. Mihi sanè aliis nominibus suspectum est accuratiùs inspicienti. Nam & color fusco clarior; & inæqualis extremitas quâ capiti inhæsit aliquam cum Marino borealiq̄ue dente affinitatem alit, quam arctior capacitas auget

auget conficiendis poculis minus idonea. Cavum tamen est cornuum in morem, fateor. Sed quanquam industriâ artis id artificii, quicquid est, posset efficere, tamen naturalis est cavitas omnibus dentibus hujus generis, ut in dente Elephanti, Apri, Rosmari subinde videre est. Par de aliis iudicium titulo Unicornuum solo ætatis raritatisque testimonio gaudentibus, quæ passim Romæ, Argentinæ, Metis, Cracoviæ, Pragæ, & Dresdæ obvia.

In censu verorum numerantur bina illa Veneta quæ ex thesauro D. Marci ad altare ejusdem solenni pompâ festis diebus suspensa vidimus, inter pretiosa à *Francisco Pona* Equite Veneto cautè habita cap. 15. non vera. Nam & *Andreas Marinus* Libro Venetiis apud Aldum 1566. edito, diversa credit ab antiquorum Unicornibus, quia longiora sint quàm ab antiquis describuntur, nec strias habeant Monocerotis *Æliani*, adeoque subtilia sint, ut po-

254 TH. BARTHOLINI
cula inde nulla conficiantur. Nisi ta-
men color obstaret, ad purpureum po-
tius quam nigrum deflectens, ut mihi
quidem visum, nihil rationibus suis
obtineret *Marinus*. *Baccius* enim lib. 2.
cap. ult. vera putat, quamvis repoli-
ta, quia abraso cortice primo nigriori,
striisq̄ue levatis, remanserint longiores
quàm crassiores. Sanè *Alberti Magni*
Unicornu sine spiris quoque erat &
cochlearum ductibus, quos necessarios
urget *Ælianus*. Nigrius maris esse, fœ-
minæ candidius prodidit quidem *Leo-
nicus Goldionus* in descriptione rariorum
Urbis Venetæ rerum, sed non scio quo
antiquorum testimonio sexus diversi-
tatem ex colorum varietate deducat,
ut etiam hoc paradoxo suspecta cornua
reddiderit quæ in majus tollere scripto
susceperat. Quod verò addit *Baccius*
colore esse Cornu cervini politi & pal-
lidi non nigri, meam auget suspicio-
nem, ut vel majorum Orygum cornua
credam, vel Borealis balenæ dentes.
Hoc voluit *Pareus* noster maturius no-
bis

Bis factorum invidiâ subtractus cap. 2. n. 3. illud similitudinem inter se comparatio persuasit, quæ non rarò eâ facie & magnitudine passim vidi, præsertim in Musæo *Catellani* Monspeliensium Pharmacopæi percelebris. Sed de Cornuum horum Origine & Virtute obscuriora sunt indicia. Feruntur occupato Byzantio in Venetorum Rempublicam transcripta cum 12. pectoralibus satellitum Imperatorianorum, quum æqualem partem socii prædæ Galli cepissent, aliisque quæ ad annum 1202. refert *Franciscus Sansovinus* lib. 2. de Venetorum urbe.

Magna hæctenus de Unicornu illo jactabantur, quod in thesauro Hispaniarum Regis asservatur, ex quo frustulum Eminentissimo Cardinali *Francisco Barberino* donavit *Philippus IV.* Verùm enimverò donarium illud Romæ iis striis, quamquam tenuioribus, eo candore, & eâ soliditate observavi, quâ & nostrum Septentrionale, & dentes Balænarum conspiciuntur. Perforatum

ratum tamen cornuum in morem, quod ab arte frustra speraveris, quia naturalis ejusmodi dentibus est ex parte cavitas. Quàm alienus à vero Monocero te color sit candicans, supra exposuimus.

Trajecti ad Rhenum aliud Unicornu in Æde basilica nobis monstrabatur, longitudine Parisiensi par, sufficienti amplitudine, unde singulis spectatoribus merum ebibendum propinat sacrorum custos, non sine molestia, ut expertus sum, ob insignem longitudinem, cui tollendo vix extensa manus sufficit. Gyri frequentiores ad extremum apicem circumducti, ubi tamen recto tractu oblitterantur. Crustæ color cinericio similis, medullâ candidiore. In magno precio habetur, & pro vero venditur, ut infinitam auri vim repetundarum damnata Colonia Agrippina, contra licitaretur. Minus aliud adjungitur per omnia, si magnitudinem excipias, prioris æmulum. Sed, si verum fateri licet, neque hæc

Mo-

Monocerotis exactam referunt notam, majora quippe sunt quàm pro merito, & candidiora quàm ab antiquis depicta veniunt. Dentes Balænarum Groenlandicarum fortè fortunâ per ostium Rheni, quondam circa arcem Britannicam patens, ex naufragio appulsos, illorum temporum meruisse famam Unicornis arbitratus sum, quibus ignotâ Septentrionali bestiâ pro vero Unicornu censebantur quæcunque aliquâ similitudine novitas invexit. Veram esse meam conjecturam iteratâ Unicornum illorum inspectione edoctus sum. Insculptum enim vidi nomen Norvegorum Regis *Suerri*, literis Runicis SUIÞRRI . Forsan ad Canonicos Ultrajectenses à Suerro missum cornu, cùm in Insula Ferogia exul sacris vacaret, sicut tradit *Snorro Sturlason* in Historia Norvegiæ. Repugnare quidem cavitas videtur cornibus propria, non dentibus; Verumtamen dentibus quoque cavitatem esse naturalem, nuper monuimus ex Elephanto & Apro.

Et

Et tam naturalis est cavitas, ut eandem in Unicornu Groenlandici foetu observaverim. Levis tamen ea est, & pro dente tenello satis ampla. Nolo ferram controversiæ ducere, an perpetua Monocerotem comitari debeat cavitas, quam negavit *Philes* de Anim. proprietatibus in Monocerotis hac descriptione:

Ὡς εἶ τὸ μακρὸν ἢ φθορῆς πλῆρες κέρας.
τῶν ἀκαλῶν ἐκπεφυκὸς ὄφρῦων,
Ὅν κριλόν ἐστιν, ἔδὲ κῆρον ὡς κέρας.

Id est:

Longum tollit & noxium cornu,
Quod ad palpebras enatum,
Non cavum est, nec leve ut cornu.

Baccius quidem lib. 2. de Unicornu aliquid omnibus necessitatis imponit. Sed *Rhinocerotis* exemplo refutatur & *Cervorum*. Nam sufficit vel superficialia cavitas, vel rarior corporis compages, ut nomen cornu mereantur.

Ad Unicornium spuriorum seriem pertinet & *Helvetorum* illud ad oram fluvii *Arulæ* propè *Brugiam* 1520. inven-

venum, celebris eo ævo famæ & precii, quod interiori facie album, flavescens exteriori, sine striis, duorum cubitorum longum, sed ut moschus odore præstans præsertim igni vicinum. Falsum, vel certè Boreale erat hoc Cornu eburneo simile, per varias marinorum fluctuum ablutiones lævius factum & glabrum, cui ulteriorem manum odoris suavitate imbutam ars addiderat. A mari Boreali huc appulit contrario aquarum lapsu ob gravitatem, quum continuæ utriusque sint aquæ, vel per occultos fluviorum lacuumque meatus, quibus mare in illis pervium Danubii experimento credunt non pauci, & lacu montium Euganeorum persuademur, qui ad radices collis cui Arquada, *Fr. Petrarca* domicilio nobilitata, incumbit, *la Solana* incolis dictus, ita diffunditur, ut Cephalos pisces, passeris, maris Adriatici alumnos proprios, eo sapore proferat quo exquisitæ Venetorum mensæ efferruntur. Par sit de aliis judicium quæ non

non mangonum astutiâ pro veris ex Borea vendita fuerunt, qualia sunt Antverpiana, Mantuanum, & Potentissimi Polonorum Regis. Hoc quamvis ad utrumque caput artificio fucatum sit, pro marino tamen Boreali penitioribus rerum scrutatoribus habetur. De Mantuano tantò minus dubito, quantò basis loculamento seu alveo mandibulæ inserta manifestior in icone apud *Aldrovandum* exprimitur, quod nihilo secius pro verò Unicornu laudant *Baccius* lib. 2. cap. ult. *Pona* de Ven. cap. 15. Antverpianum ultra septem pedes longum cum parte, iudicio ejus, fronti inserta *Io. Goropio Becano* suspectum fuit; cum ob longitudinem inusitatam Monocerotis, tum ob colorem subalbidum; ut cornu esse piscis alicujus conjectura non fallax dictaverit ex Islandia aut vicina Septentrione adportatum. Nondum tamen ex communi errore eluctatum *Virum Doctissimum* apparet, quòd de cornu hujus situ adeò laboraverit ejus arbitrio ita capiti bestię infixi,

fixi, ut radix inferiùs, extremum in altum velut in Cervis fursum spectet. Veritas & suspicionum solutio ex alvei dentisq̄ue marini nupera historia, quam ex Viri eximii *Olai Wormii* Musæo superiùs memorato huc reduxi, in solidum pendet.

Ad eandem propiùs quoque examinandum Unicornu magnitudine spectabile inter pretiosissima Serenissimi Danorum Regis castelli *Frederici Burgi* conspicuum, longitudine septem pedes Romanos excedens si partem alveo excipiamus inclusam, cujus mensuram pedis unius cum Unciis duabus deprehendi. Ambitus septem minimum digitos complectitur æquali gyrorum flexu in acumen desinens. Color ex candido mixtus & cinericiq̄, quem per intervalla nigriores striæ lineæq̄ue obscuriores distinguunt, quantum ex figura suis coloribus expressâ conjicere potui, quam mihi ex arce Regia Vir facundiâ & eruditione inter primos sæculi patriæq̄ue numerandus **D. Iacobus**

bus Matthias Arbusius transmisit: cui mecum debet Lector iteratum Monoerotis Danici typum ex naturali magnitudine hic strictioribus lineis ductu artificis contractum, sed tamen justâ totius corporis mensurâ, quam hac tabella curiosis oculis subjeci iudicio presiori pensandam.

Aliud insignis magnitudinis Unicornu ex Germaniâ Veneti mercatores Anno Christi 1643. Venetiis me præfente, venum advexerunt, coloris splendore & varietate veri cornu speciem

ciem promittens, eoque magis, quod abrafæ particulæ non dentium instar in ramenta quæ fricari possunt, concidunt sed inde quisquiliarum squamæ eâdem planè visciditate & lentore resultent, quo secta quævis animalium cornua. Quibus indiciis Illustris. *Iulio Iustiniano* maximi Contareni digno pronepoti, ostensum fuit. Dentem tamen esse, vel alterius animalis cornu, promptum erit intelligere, illi simile, quod apud matrem fratris suæ describit *Boëthius à Boot*. In cuius fidem alia non accersam, quia hoc saxum antea volvi. Quid autem ad colorum varietatem & Cornuum lentorem? Verbo me absolvam. Color insititius fortassis, & lentor à pinguedine, quam cum cornubus participat cartilago dentibus piscium nonnullorum ad radicem adnata.

Coronidis loco de Unicornu, quod Gedanensis quidam, nomen *Eduardi Holwel* sibi adsciscens, Constantinopoli rediit magno nudius tertius precio Venetiis venditabat, iudicium meum interponam.

nam. Arbitror illud vel marinum esse dentem, vel Asini Indici cornu. Dentem color probat ad candorem vergens, solidior corporis compages, & interior medulla. Sed ex Moscoviæ thesauris naufraga frustra clamitat. Non iverim inficias pretiosiori olim loco hunc dentem ibidem fuisse, quum incognitus esset: Jam verò frequentiori Danorum commercio ex Groenlandia uberior ejus proventus pretium imminuit, quod nostra tempestate experti mercatores testantur. Asininum cornu crederes, si vera de eo fama, quia Comitiali morbo feliciter succurrat, quod, qua fiat vi, infra dicemus. Scrupulum movet nova feri Monocerotis experientia, quam in suo decantat ipse idem. Nempe carbonibus injecta segmenta gratis vaporibus & odoratis nares feriunt, vel si nudo sub alis corpore gestetur, suavissimum de se diffundit odorem nullo cornuum familiarem. Quod Unicornis experimentum quis admiserit sanæ mentis? & hoc enim fertur

fertur ab auctoribus odoris expertus. Imò si odorem de se spargit, pro ebore fossili haberem, quod *Boëthius* lib. 2. cap. 242. ab odoris suavitate laudavit. Ut taceam facili fuco à diuturna odoratorum vicinia suavitatem adscisci, quod Helvetico Unicornu contigisse mox notavimus. Nec odoratum esse debuit, quandoquidem non in manifestis sed ignotis nobis eventibus vis Alexipharmaca delitescat. Id in Unicornibus ad oculum videas, priùs venena temperare, quàm vel incalescant vel odoratos vapores diffundant. Experimenta tamen cornu hujus ostendere refugit *Μυεράμφορ*, qui solis ignotorum testimoniis, precariis forsan, in amplam chartam corrasis, apud me auctoritatem infelici merce emendicare togatus voluerat.

Omnia Unicornua percurrimus, quæ passim in Pinacothecis servantur & pro vero Monocerotis cornu habentur, cùm revera dentes sint balenæ Groenlandicæ. Collati enim hi dentes

M cum

cum cornibus quæ pro Monocerotis æstimantur, tam similes sunt his quàm ovum ovo. Præter illa Cornua, quæ examinavimus, varia exinde nobis in patria occurrerunt, quæ dicta confirmant. Nam A. C. 1652. Groenlandicis suis navibus ad nos advehi curavit copiam horum dentium Nobilissimus Vir *Henricus Mullerus* Dn. de Draxholm, nunc Seren. Reg. Majest. Dan. Quæstor & Consiliarius, justæ longitudinis, quibus Musæum Regium, & Academicum, ornantur. Sunt quæ tres ulnas nostrates superent, prorsus similes illis quæ pro veri Monocerotis cornibus passim venditantur. Balenæ verò dentes sunt, sicut crania testantur, cui inhærent, & ipsius piscis figura probat. *Nic. Tulpus* in Observationibus figuram quoque affert, sed cranii ductus sunt obscuriores. Ex nostro verò Unicornu cujus copiam laudatus *Mullerus* procuravit, varia conficiuntur vascula, usibus quotidianis inservientia, quæ faciliè per strias circulares nos-

scun-

scuntur. Imo Thronum seu solium Regale ex eo genere singulari artificio extrui curavit *Fridericus III.* Rex Daniæ Augustissimus, opere verè Regio, cui orbis universus par non habet. Rarissimè enim tanta hujus cornu pretiosi est copia, quæ tot usibus inserviat. In Groenlandia abundat, ut ad jacula sua adhibeant incolæ, cùm ferro destituantur. Olim in Europa inter pretiosissima habebatur, auro contra æstimanda. Exinde enim *Episcopi Roschildensis Absolonis Huid* Pedum confectum fuit, quod ex Sacratio Capituli Roschildensis translatum, in Larario *FridERICI III.* Regis curiosissimi hodiè que custoditur. Omnia huc tendunt ut demonstrem, Monocerotem quidem à veteribus describi pro animali terrestri, sed cornua quæ hodie in Orbe conspiciuntur, & pro Monocerotis venditantur, esse balenæ Groenlandicæ, *Narbyal* dictæ, dentes, sicut suprà à nobis dictum fuit fusiùs.

CAP. XXVIII.

De Monocerotis ferocia. Vartbemanus corrigitur. An Virginibus se submittat. Fortitudo Monocerotis & de ea Rabbiorum alucinatio.

Feroces Naturæ impetus vario experimentorum apparatu in Monocerote animadverterunt hætenus omnes, ut nec cicurari nec vivum capi audacter affirmant *Ælianus*, *Plinius*, & *Solinus* ex antiquioribus, & ex posterioribus quotquot veriori calamo historiæ seriem duxerunt. Nescio tamen quâ mansuetudine innatum furorem temperent nonnulli, ex ingenii libertate potiùs quàm veritatis. Hujus antesignanus fertur *Ludovicus de Vartbema*, cum Ulyffe

Varios hominum mores qui vidit, & urbes.

Ejus enim interpres *Aldrovandus* libro de Quadrup. fol. ita ex Italico transtulit: *Sanè id animal ferum videtur, verùm*

*rùm ferocitatem nescio quâ comitate condidit. Quæ versio multis disputandi dedit occasionem, & ancipiti iudicio de fide & veterum & Varthemani dubitandi, adeò ut Iohannes Langius magni nominis Medicus in Epistolis de Bubus Indiæ Unicornibus Varthemani observationem explicet, aliiq̃ue diversorum locorum vario tractu feritatem mansuetudinemq̃ue in fera distinxerint. Induxit quoque Parentem nostrum τὸν μακαρίτην ut novam ex ætate juvenili conciliationem ingeniosè moliretur, idq̃ue verè si rem inspicias, sed præter Varthemani mentem, quam liberiori quàm par fuit circumscriptione ad Romanam consuetudinem flexit Aldrovandus, quum nusquam id apud Varthemanium compareat, succinctæ narrationi hæc addentem: *Veramente questo mostra di essere uno ferocissimo & dicerto animale.* Pro *dicerto*, Typothetæ vitio, omninò legendum *deserto*, quia ferocissimum animal & solas terras amans hac epigraphe depinxit, qua principes*

270 TH. BARTHOLINI
Etruscæ elegantiæ aliàs usi sunt *Franciscus Petrarca*, & *Dantes*; ille quidem:

*In belle donne boneste, atti soavi
Sono un deserto, & fere aspre, & selvaggie.*

Hic verò *Infern. Cant. 26.*

*E con quella compagna
Picciola, dalla qual non fui deserto.*

Nec aliter id vocis explicant *Franciscus Alumnus* in sylloge *Petrarchiana*, & *Academia Crusca* sermonis hujus arbitra, quam per feritatem solitudinemque, non comitatem, de qua etiam apud *Andream Baccium*, quem Latinè loquentem induxit *Aldrovandus*, altum silentium, nisi novâ asseveratione, antiquo loquendi more, dicta firmaverit *Varthema*. Facile tamen miteque animal alieni generis animalibus & foemino sexui fertur. De illo *Philes* in *Iambicis*:

Πρὸς μὲν ἀπλόφυλα θηρίον γλῆη,
Ὁ θῆρ περσωνῆς, ὡς ἐθαῖς ποίμνη σκύλαξ.

Τὸ

Τὸ συγγενὲς ᾧ ἢ καὶ φύσιν φίλον,
 Ἐναντίον μάλισσα ἢ δύσωνα κείνη.

Quæ eodem metro versuum ita expo-
 suit Gregorius Bersmannus,

*Bestiarum cateratum erga genus
 Comem se gerit, ceu gregi assuetus canis.*

At non item cognationem amat suam,

Sed odit, infestissimamque judicat.

Virginum conspectu quadam venera-
 tione subsidere aliquibus persuasit cre-
 dulitas posterioris sæculi auctoribus,
 quanquam Rhinoceroti id assignet Gre-
 gorius Papa cap. 39. Job. Isidorus lib. 12.

Orig. cap. 2. *Tanta est fortitudinis, ut
 nulla venantium virtute capiatur: sed, sicut
 asserunt qui naturas animalium scripserunt,
 virgo puella preponitur, qua venienti sinum
 aperit; in quo ille omni ferocitate deposita
 caput ponit, sicque soporatus velut inermis
 capitur. Albertus Magnus lib. 22. de Ani-
 mal. Dicunt quòd hoc animal aded virgines
 puellas veneratur, quòd ipsis visis mansue-
 scit, & aliquando juxta eas soporatur, &
 capitur, & ligatur. Natalis Comes lib. 4.
 de Venatione eadem canit:*

M 4

Vir-

*Virginis amplexum cupiit fera bellua (nam
sic*

*Fama refert) somnumque capit placidam-
que quietem*

Virginis in gremio optata somnoque soluta.

Funibus invenit sese vinculisque ligatam,

Seu natura dedit secreti semina amoris

*Virginis, atque fera est atrox innata cu-
pido;*

*Sive alia est ratio: tamen hac adducitur,
arte.*

Sed ratio eos fugit & veterum auctori-
tas, unde in varia tracti, modò de Mo-
nocerote, modò Rhinocerote confu-
sis nominibus fabulantur. Meliùs o-
mnino ad sui generis amorem refert
Gesnerus ad exemplum ut arbitror *Pbi-
letis*, qui in Iambis de Animal. prop.
de eo canit:

Προϋνετω ἡ παρὰ τὴν ἡλυν μόνον,
Ὅϊσρα χαλινοῖς ἐκδαμάζων τὴν τύφον.
Ἔως τὸ ῥόσον τὴν γονῆς ἀφουβείση.

*Mansuescit autem comparis torum am-
biens,*

Frc.

*Frenis furoris edomans ferociam,
Dum seminis deseviat lascivia.*

Ingeniosius verò *Henricus Kornmannus* lib. de Jure Virgin. cap. 92. pro Hieroglyphico habet, Christumque eo significatum qui Mariæ Virginis pulcherrimæ virtute, sapientiâ, & pudicitia illectus in sinu uteri virginalis caput altissimæ Divinitatis humiliter inclinavit; quæ *Theophrasti Paracelsi* fuit expositio in Tractatu quem *Azoth* inscripsit seu de Ligno & Linea Vitæ, ubi Unicorni Christi typum, Mariæque pudicitia evidens signum, pio, præter solitum, sensu profert. Quid si *Mælesii* sermonis hic agnoscamus vestigium, & alia ingeniorum mysteria? subinde enim novâ scribendi viâ vel personas fingebant, vel personarum actiones, vel utrumque, ut tectis nominibus vitia infectarentur, quod scriptionis genus duce *Apulejo*, *Achillo Tatulo*, & *Heliodoro* infinitos ævi nostri invenit affectas, inter quos principes ingeniorum eminent

Ioannes Barclajus Argenidis *Euphormio*

M 5

mo

mionisq̄ue auctor, *Francion Parisiensis*, & *Io. Fr. Lauredanus* Nobilis Venetus illustrisq̄ue Dianæ conditor. Hoc tacito invektivæ stylo Samsonem Virorum fortissimum, ejusq̄ue victum illicito meretricis amore animum, atrociter perfodiebant, élégantissimo emblemate antiqui ab animali desumpto, cui privæ fortitudinis deferuntur partes.

Inter propria Monocerotis numerant quoque fortitudinem insignem auctoritate *Scriptura*, & *Æliani*, cui cornu inexpugnabile fertur. Ratio ex materia peti debet, forma, & loco. Locus in fronte aptissimus propulsandæ injuriæ. Forma seu virtus in uno fortior, quæ in bicornibus dispersa. Cui materia durior & solidior subsidiarias operas mittit. Soli *Rabbini* antiqui in *Libro Zifri* huic adversabantur, quum in expositione *Deut.* 33, 17. Taurum fortem prædicant, sed cornua habere minus pulchra, קרן, Reem verò, seu Monocerotem cornubus præditum elegantioribus, sed minoris roboris, in-
déque

déque extremo Mosis voto utrumque conjunctum fuisse, tauri nempe fortitudinem, & Monocerotis pulchritudinem. Quæ ex ingenio illorum ficta sani habent nihil, si sanus ego: utrumque sanè de fortitudine & robore cornu interpretamur, in quo populos ventilabit usque ad terminos terræ, quod frustra à pulchritudine augurabatur Divinus.

CAP. XXIX.

Signa Cornu veri. De sudore multa. Vena quibus data. Ebullitio. Ex canibus experimentum columbisque. Ex circulo. An Catholica inde medicina. Vera Unicornuum virtus.

VARIAS, sed suspectas plerasque Monoceroti virtutes invexit antiquitas, quas tamen in immensum auxerunt novatores majori decipiendi studio, quàm juvandi. Originem ingentis famæ ad adulationem, vetus in Republica omni malum, deduxit A. Marinus: quam omni studio conservan-

dam vel eo nomine urget *Baccius*, quòd Magnatum insidiatoribus anfa nocendi, suspicione tanti remedii, præscindatur. Nunquam tamen ab erectis mentibus impetrabit, ut culpam vitii alio vitio tegant. Sacra Principum Majestas justitiâ potiùs & innocentia se tutatur quàm vano insidiantium metu. Unde dubitem, num quidam superstitioni veriùs an credulitati adversam frontem opposuerint. Totius disputationis cardo duplici momento vertitur, num tantis, ut jactatur, viribus excedat Unicornu, & quibus illæ cognoscantur signis. Signa ex multiplici defumunt fonte agyrtæ, ex sudore præsen- te veneno, ebullitione in aqua, columbis vel canibus binis succum lethiferum pari pondere haurientibus, circulo per pulverem Unicornu descripto quem imposita nec Scorpius, nec aranea transgrediuntur. De his inter se litigant *Eruditi*, præsertim sudore & ebullitione, haud procul fabulis, quorum utrumque suos invenit defensores.

simul.

simul & oppugnatores. Illi sociatur *Baccius*, his *Martinus* accedit, nomine similes, sed differentes mente, quos idcirco inter se eâ fidelitate & brevitare commitemus, ut ad judicandi rationem exactior nobis cura exfurgat. In sudorem naturalem præfente veneno refolvi non poffe Unicornu verè urget *Marinus*, quia animâ nec vegetativâ, nec fenfitivâ præditum fit, quanquam fi preffius loquamur, nec ad vegetantis primam animam confugere debuerit, quum nec plantæ verè sudorem emittant, nec Mineralia. Non plantæ, quarum fuccus exftillare dicitur & manare, nunquam verè exfudare, quia vel vi incifa plorant, vel ob tumentes ramos exprimunt. Prioris generis Balfamum eft arbor, cujus fuccum, non sudorem, graphicè exprimit *Plinius* lib. 12. cap. 25. *Succus è plaga manat, quem Opobalfamum vocant, suavitatis eximia, fed tenui guttâ, ploratu lanis parva colligitur in cornua.* Qui locus in mendo cubat, refituendusque cum *Dalechampio*

tenuis guttæ ploratu, lanis p. c. i. c. Certo autem artificis temperamento inciditur, non sponte sudoris instar, sed, eodem *Plinio & Solino* teste, vitro, lapide, osseisve cultellis; quod confirmat *Tacitus* lib. 5. Hist. *Ut quisque ramus intumuit, si vim ferri adhibeas, pavent vena: fragmine lapidis, aut testâ aperiuntur.* Posterioris ordinis sunt arbores quotquot succo aliquo seu pice seu resina manant. De quibus *Plinius* lib. 14. cap. 20. & illæ quæ in Calabria manna, gummi in morem, sive sponte, sive incisæ proferunt: de qua est vera *Gabrielis Fallopii* lib. de Medic. simplic. purgat. cap. 37. conjectura, & *Io. Nardii* de Melle, quibus lucem dederat *Altimarus*, quum mannam diceret esse succum arboris (Orni scilicet, vel Fraxini) benignitate aëris concretum, quanquam & in foliis Calabrinis ros cœlestis colligatur Ciceris formâ & magnitudine, sed id rarius. De metallis superstitio veterum prodidit & statuis marmoreis, ligneisque sinistro inprimis

mis omine sudasse. *Plutarchus* enim in *Vita Alexandri*, *Orphei simulachrum* quod in *Libethris* ex cupresso exstat sudorem emisisse tradidit. *Virgilius* quoque 1. *Georg.*

Et mœstum illachrymat templis ebur,
æraq̄ue sudant.

Et in *Cæsaris expeditione Luc.* 1. *Pharf.*

— — — *Urbisq̄ue laborem*

Testatos sudore lares.

Quæ omnia malæ vel *Dæmonum* vel *Sacerdotum* arti adscripserim.

Quidquid horum sit, sudoris appellatione indigna omnia quæ in speciem halitus ab insito calore non soluta, vel violento motu ab interna vi confertim non erumpunt, ita exigente *Galeno* lib. 1. de *Tuend.* val. aliisq̄ue locis infinitis: ut quibus & venas & tenuius serum urinamq̄ue denegaverit ordo naturæ diversus, sudorem mittere non dicantur. Venæ quidem etiam plantis assignantur & mineralibus à *Plinio* 1. d. lib. 13. sed coactâ vocis licentiâ ad similitudinem universi, quo modo venas

ma-

280 TH. BARTHOLINI
materiarum selectiores dicunt auctores, *Solinus* cap. 28. de Sale gentis Amantum: *Tanta ibi hujusce vena copia est, ut tecta faciant è salinis. Statius* *Papm.* *Sylv.* 1. lib. 3.

An picturata lucentia marmora vena.

Mirer, an emissas per cuncta cubilia lymphas.

Quam venam I. *Casperius Gevartius* *Notis* ad hanc sylvam contra mentem *Ioh. Britannici*, de tubo rectè interpretatur. Eo enim tubo ad æstivum calorem minuendum per singulos cubiculorum parietes more sæculi delicati deducebant, de quo multa adeò leguntur in sinistro latere lapidis antiqui *Panormi*, qualem etiam puto fuisse canalem plumbeum, curvitate cornu, in *Rhodano* præterfluente inventum, quem vestibulum *Curia Arelati* in Provincia cum hac *Inscriptione* exhibet:

S. VALERIVS SVRILLIO
C. CANTIVS.

Quamvis tubulos fictiles apud *Vitruvium*,

vium, *Plinium*, & *Varronem*, plumbeis præpositos non ignorem, & lapideos apertiùs Atestæ inter antiquæ urbis ruderâ cum *Io. Bapt. Zoia* Viro Consultissimo & patriæ antiquitatis callentissimo invenerim, Romæ tamen in thermis Diocletiani & Antonini plumbeorum, in aliis ædificiis minoribus fictilium exstant vestigia. Ex Aquilejæ ruderibus plumbei aquæductus duo nuper eruti, his characteribus, in ædibus *Sertorii Ursati* Nobilissimi Patavinorum Medici servantur :

A Q. D E M E T. F.

Sed parum ille seu arborum seu aliorum sudor momenti insignibus Unicornuum æstimatoribus afferet, quum ille sponte suâ extillat nullo externo movente, nullius, qui veneni rationem habeat, præsentia, vel incisurâ leni rorantium ramorum exprimatur. Difficultatem hanc ab interioris causæ defectu in mortui Monocerotis Cornu percipiens *Baccius*, leniori impetu sudorem

dorem aliquem in Cornu concedit, sed secundariâ ratione & ex eventu, quemadmodum polita quæque vitra, specula, marmora feruntur sudorem mittere, externâ aëris humiditate vaporibusque à cibo imbibitis. Idem enim cerassto apud *Petrum Aponum* in manubrium cultri efformato, & linguæ serpentum apud Magnates sæpius usu venire. Sed frustra velum obtendit illis quæ nullâ arte tegi possunt. Non enim hæc mentem primorum fabulæ auctorum assequuntur, qui Unicornu præsentente veneno ita ab insito principio alterari voluerunt, tanquam præsentente hoste, ut labore insigni & velut in angustiis sudorem exprimat, quo modo sæpè sæpiùs turbantur homines in sudorem soluti, quotiens præsentem vel vident vel suspicantur, quem naturali odio averfantur; quod & de jumentis poma gestantibus testatur *Plinius*. Quæ gerris Siculis vaniora, quum viventium sit proprius affectus hostem metuisse. Nihil tale in vite observant hor-

hortulani, quæ brassicam quidem fugit solo racemi flexu, ipsaque brassica adversa cyclamine & origano arefcit, non sudat; quercus quoque & olea tam pertinaci odio dissident, ut altera in alterius scrobe depactæ moriantur, *Plinio* narrante lib. 24. cap. 1. Plus sanè in Vegetabilibus, quàm cornubus, vitæ, majoraque discordiæ & concordiæ documenta, minus tamen, ut videtur, sudoris. Nec sudorem eo, quo *Baccius* interpretatur, sensu acceperim, tum quòd amoris potiùs quàm odii naturalis esset indicium, tum quòd pestilens foret sudor à veneni halitu excitatus. Enimverò quæ naturali odio dissident, tantùm abest invicem jungantur, ut quàm longissimè se fugiant, nec pestiferum humorem in Unicornu collectum ulla testatur auctoritas, ut taceam alia frigiditatis glabritiei que ratione densari in speculis marmoribusque guttulas, quàm in Unicornu fieret, nec denso nimis nec lævi. Ceraistes & lingua serpentum, ut dubia, malè dubiæ rei

284 TH. BARTHOLINI
rei subvenient, quamvis à manus humidæ frequenti attritione vaporosum quid in manubriis cultellorum quibuscunque excipi novum hætenus non sit. Unde hanc sudoris experientiam cum *Marino & Cardinale Ponzetto* lib. 2. de Ven. cap. 4. planè inficiamur donec certiori fide probetur. Alio experimento quòd simile quid fieri concedat *Ponzettus*, in osse nempe aliquo in serpente nato ad præsentiam Napelli vel fellis Leopardi guttulis resudantibus impleto, ut diversum sine censura rigidiori dimittimus, quum similitudine quadam in objectam rem affinem ferantur effluvia corporum, non contrarietate repugnantem, quæ Monocerotem inter & venenum perhibetur. Jam ebullitionem in aqua factam pro fallaci signo veri Monocerotis eâ de causâ traducit *A. Marinus* & cum eo sequaces, quia communis is sit effectus reliquis siccitate aliquâ & corporis porosi tenuitate conspicuis, Bolo Armenæ, Terræ sigillatæ, & calci. Quam
pro-

propositionem certo temperamento concedit *Baccius*, ut Monoceroti ob singularem naturæ occultæ conditionem soli reservetur sine calcinatione in aquis efferri, quum reliqua non nisi combusta ebulliant. Pro *Marino* autem stipulator ego, spondeo non hic tam calcinationis, quàm porositate haberi rationem. Sicca enim tenuiùs extensa dum variarum aquæ particularum admittunt impetum, bullæ excitantur ob inclusum aërem, quæ continuato tractu elatæ & depressæ aquam cum sonitu movent, cessantque simul ac in locum aëre ante plenum aqua illabens successerit. Hæc autem ebullitio ficitatis solius ratione excitata, communis pluribus, nihil occulti condit. Nam & *Cerastis Cornua* aquæ veneno infectæ injecta ebullire observantur, & fossile Unicornu magno strepitu aquam concitasse nuper, quum illud cum alio *Judæi* cujusdam Unicornu vero, ut putabatur, conferrem, expertus sum, simulque *Melitensem* terram,

ram, quam ex D. Pauli subterraneo cubili extraxeram, densius jam compactam, ubi lymphæ commissem, grato spectaculo inde surgentes bullas conspiciebam, quæ viam patulam aquæ mador fecerat. Quanquam negari non debet ea frequentius in aquis effervesce, quæ ignis vim fuere experta, utpote aridiorem substantiæ conditionem & porosiorum indepta, humido, quo pori repleti, penitus absumpto. Cornua tamen, quotquot sunt à calidioribus plerumque nigri succi fuliginibus elevata, ut atra bilis, evidenti ebullitione alternatim exsurgunt. Aliis experimentis veritatem explorantibus, binis columbis, vel totidem canibus, exhibito æquali pondere vel diverso veneno & Alexipharmaco, ut puerilibus falsisque indignatur *Marius*, utramque enim morti concedere bestiam, quamvis illa tardiùs quæ Unicornu assumpserat; præterea Arsenicum aliisque animalibus gratiâ experiundi ingesta, non esse venena, sed

cor-

corrosiva, quibus antidota minùs convenienter opponuntur, quum unctuosas esse debeant & emplastica; *Mercurialis Consult. 63.* Arsenico Crystallino sorpto Pisanum illum non ab exhibito Unicornis pulvere, sed superveniente vomitu evasisse suspicatur. Quod & canibus evenire existimandum. Quibus nihil video à *Baccio* veritate forsan victo repositum. Vidisse se aliàs apud *Cardinalem Tridentinum* simile in columbis spectaculum serio affirmat lib. 3. à quo non abludit *Garzia ab Horto* in canibus observatio lib. 1. de Arom. Histor. cap. 14. & *Philippi Hoechstetteri* Decade 5. Observ. Med. cas. 9. verùm utriusque diversum à Monocerote cornu fuisse oportet, vel eventum impatientes moræ postea infelicem ex primo confestim statu citiùs justo æstimasse. Feliciùs in porcellis succedere experimentum quàm canibus columbisve quidam credit, quòd canes statim evomant, columbæ verò faciliùs digerant. Sed nec infeliciter duriora etiam

etiam concoquunt porcelli. *Iordanus* lib. de Peste, quod apud Judæum, fidei secretum viderat, refert: *Iudaus* me præsentem *Cornu Monocerotis* describebat circulum quo infinita animalia venenata *Scorpiones*, *serpentes*, *Araneas* includebat: omnia velut attonita permanebant in medio, neque ullum versùs circula rem lineam progredi audebat: extra circulum posita, quoquo-versum liberè movebantur. Auget historiam *Aldrovandus*, reptantes bestias cum terminum transire non potuissent, umbrâ an virtute? enecatas esse. Non absimilia in *Lexico Philosophico Ioh. Henrici Alstedii* pag. 1906. de *Monocero* scribebuntur, quòd bonæ notæ *scorpiones* uni vasi inclusos necet. *Memoriâ* dignum *Fabricii Bartoleti*, *Viri Maximi*, censeo experimentum, quod *Mantuae* apud eundem præsens observavit *Ioannes Veslingius*, summo præceptori famâ & eruditione par. *Impositas* quippe *Monocerotis Mantuani Ducis* frustulo tumentes veneno *araneas*, sine mora mortuas concidisse. Equidem

recu-

recutiti allatam apud *Jordanum* observationem non magnopere moramur, tanquam superstitioni vicinam, &, si rem eloqui liceat, Diabolicam, quâ ex *Cabala* sua informantur ejus focii, ut venenatis animalibus terminum pro lubitu facilè definiverit. Circulo enim ductu Magico imprimis delectantur profanæ mentes, ut ex *Theophrasto Paracelso* apparet aliisque Sagarum confessionibus, quæ etiam ductis in orbem characteribus fortunas nominum & furta divinant. Quinimò suasu Dæmonum circularem orbem ingrediuntur ac pentagona clam Dei nomina continentia, quò tuti prorsus ab illorum violentia reddantur, & ut nato infanti securiùs consulant à Dæmone, sceminâ לילית illis dictâ, infestato, ter circulum in cubiculo puerili rhamno cum aliis Hebraicis characteribus signant, quibus Divina nomina exprimunt simul, & infantem muniunt ne præscriptos fines Dæmon transcendat, ut ex *Io. Laurentio Anania* colligo lib. 3.

N

de

290 TH. BARTHOLINI
 de Natura Dæmonum. Itaque apud
 superstitiosos Romanos frequentes ad-
 eò arbitror in sacrificiis, militia, &
 ubique circumitores fuisse, ut hinc
 originis suæ principia referrent. Ex
Lilith לילית / Lucinam derivat *Iac. Phil.*
Tomafinus Præsul Doctissimus lib. de
 Donariis cap. 14. ad quam placandam
 hodierni Judæi parietibus cubiculi hæc
 verba superstitionis plena inscribunt:
Adam, Chava, Chuz, Lilith; hoc est,
 procul hinc esto *Lilith*. Experimentum
Alstedii verum est, sed ἀπερὸς δίο-
 νουσσον, quia scorpiones non cornu im-
 positum necavit, sed mutua laniena,
 quam sine Monocerote aliâque re,
 cum voluptate apud Consobrinum fra-
 tris loco colendum *D. Henticum Fuiten*,
 Naturalium rerum peritissimum, æsta-
 te proximè exactâ sæpiùs contemplati
 sumus. Præterea scorpiones nostros,
 præsertim Italicos, innocuos affirmat
Plinius, quod vario eventu comproba-
 tum testari possumus. Major Cl. Vi-
 rorum *Bartoletii & Vestlingii* auctoritas,
 ut

ut aliquam contra venena vim credam, quæ aliis cornibus ex æquo competit, non obstante quòd Mantuanum Unicornu à classe verorum suprà excluserim. *Palmerius* enim simili concessione lib. 2. de Febr. Pest. cap. 18. non negandum censet illius vires contra venena valere posse, modò non adulterium & fraus accedat.

Unde ejus defectu Rhinocerotis cornu præscribunt, aut Cervinum, ut *Ioan. Renodæus* lib. 3. de Medic. Mat. cap. 21. de se testatur: *Cùm omnes agroti aquè non valeant opibus, debet tantùm divitibus exhiberi Unicornu; aliis fortuna tenuioris cornu Rhinocerotis, ut etiam Cervi præscribo, successu non minus felici.* Sed ea Unicornu potestas facilè ex concepta animo præmunitiōe invecta fuit, quum si cornu ipsum præsentis conspexissent, aliò forsan experimenti dextèritate deflexissent ejus patroni. Hic loci reticere non possum circulatoris istius Romani, qui in foro Navonæ circulari barbâ miracula jactat & experi-

perimentorum suorum stupendos effectus, ludibrium quod mihi auscultanti debuit. Quum enim de Rhinocerotis cornu multa, plura verò de Monocerote, quod domi servabat, sesquipedalia verba credulis spectatoribus expendentem rogassem, ut Monocerotis veritatem, adeò à se decantatam, aliquo experimento præsentibus nobis firmaret, id nisi magno pretio acturum se serio pudore suffusus negavit. Profectò omnis ostentatiq̄ non caret suspicione mendaci; ut optimè *Symmachus* lib. I. Epist. I. Credite vati, longiùs à vero absunt superbiora de Unicornu promissa Agyrtarum & Medicorum, qui nova potiùs & miranda quàm utilia in usum deducere amant, quæ partim retulit in Opusculo suo *Pater*, partim sibilo digna ab *Andrea Marino* exploduntur. Quomodo enim ad vomendum perducerent, quum subtiliori principiorum mixturâ faciliùs dissipetur venenum, vel extingatur potiùs, siquidem cum luce!

lucē, ut aliàs credebamus, naturæ commercium exercent. Quomodo à spasmō? an illo qui ab evacuatione ortum trahit, an qui à repletionē, an denique qui ab utroque? Hujus fanè ut contrariæ causæ, ita contraria erunt medicamenta, illa verò nondum auctores determinarunt. Α'δύνατον magis videtur ab omnibus morbis incolumem præstare posse: quippe benè Regibus illis, qui olim ex Unicornibus potabant, fuisset actum, si ad hæc tempora fatum cum imperio extendissent, ut simili sententiâ apud *Philostrotum* jocatur *Apollonius*. Notandum tamen Unicornu *Asinino* istas à Veteribus deferri virtutes, teste *Æliano*, non *Monoce-roti* vero, quæ quum confunderet *Martinus*, huic denegavit quod *Onagro* consensus dederat. Unde minus rationibus ejus faveo per vim ad *Monoce-rotē* tractis, quàm *Onagro*, de quo *Philes* perhibet ebrietati resistere, veneno, & sacro morbo. Per vomitum eo purgat modo, quo *Emerica* alia alexi-

294 TH. BARTHOLINI
pharmaca, Anagyros, Proserpinaca,
Castoreum, quæ cum vomitione ve-
nenis sumptis resistere fidem fecit *Pli-
nius* diligentissimus Naturæ scrutator,
lib. 27. cap. 4. & 12. lib. 32. cap. 3.
Spasmo ex repletione nervorum mede-
retur insitâ exsiccandi facultate, quem-
admodum aër calidus siccusque, suda-
ria, & aquæ thermales. Quod si con-
junctum cornibus frigus obstaret, in
promptu ventriculi corporisque nati-
vus calor momento temporis leve fri-
gus temperaturus adest; tametsi igno-
tiori natura spasmo ex maligna quali-
tate vaporeque acri, ex *Pelopis* senten-
tia apud *Galenum* lib. 3. de *Locis* c. 7.
& *Saxoniam* Part. 1. Præl. cap. 15. ex-
citato, rectius ad mentem veterum sub-
venisse dixerim. Universalem hanc
Alexipharmaci virtutem non Onagro,
sed Unicornu suo, ut credit, vero nu-
per Gedani revocavit *Eustachius Holwel*,
cujus mihi indicium fecit Vir Illustris
Daniel Blanckius, spectatissimus Patavi-
næ Universitatis Prorektor, successor
noster.

noster. Quem alius sequitur Venetiis longo testimoniorum procinctu stipatus, qui Podagræ, lvi Veneræ, Epilepsiæ, Apoplexiæ, Febri pestilentiali, venenis, Colicæ, Dysenterix, aliisque hoc solo cornu se oppositurum gloria- tur, quo successu ipse viderit. Quæ ta- men ad Unicornu, quod auro precio- sius æstimat, veritatem conferunt ni- hil. Solâ quippe siccandi vi, adstrin- gendi & refrigerandi singulis pro natu- ræ errantis diversitate occurritur, non aliâ ratione quàm ad hydropem cornu bubulum *Plinius Valerianus* lib. 3. c. 12. & ad Podagricos dolores ovilla cornua cremata *Hieronymus Gabucinius* Comm. de Pod. commendant, & cornu Cer- vinum febribus malignoque igni vul- gò, Asininum denique comitali mor- bo opponitur. Et hoc enim instituto cornu utrumque tam caprarum quàm cervorum ad candorem dentium con- trahendasque molles prægnantesque gingivas approbavit *Galenus* lib. 11. de Simplic. facult. Tandem Catholicum

Alexipharmacum ex Unicornu eâ cautione & opinionis moderamine inficitur *Baccius*, ut contra omnia non ex se valere credat, quatenus roboratum à se cor ad resistendum cunctis muniat. In quo non eum ratio, meo iudicio, destituit, quum singulis venenis sua tantum opponantur remedia. Quod novæ antidoti compositionis *Andromacho* dederat occasionem, teste *Galeno* lib. de Antid. & lib. 1. de Compend. sec. gen. cap. 3. quia naturæ discrepant diversitate virulenta quævis. Id viderat in Orig. *Isidorus* exemplo viperini veneni, & doctiori filo post *Angelum Baldum*, *Carolumque Panicellum* confectum ex Commentariis de Vipera cedro dignis *Marci Aurelii Severini* Viri profundi exspectamus. Hinc magnâ veri specie tot Antidota, quot Venenorum genera pronunciat *Marinus*, licet unius veneni plura subinde sint remedia. Nam viperinam pestem, ut hanc gratiâ exempli adducam, infringunt propria caro ex *Galeno* & *The-
riace*

riacæ experientia, Cunilla pariter *Arist.* monitore de Adm. Audit. terra formicarum, hœdus, vel gallus, vel agnus recenter strangulatus cum eorundem pulmonibus calidis, corde vel jecore, vitis albæ sylvestris cinis apud *P. Vegetium* lib. 3. Veter. cap. 4. & 79. balsamum verum Orientale experimento *I. Vestingii* in Alpinum, & denique *Achates Siculus*.

Maneat igitur pro Asino Monoce-rote veterum auctoritas, quâ quum destituitur Unicornu verum, minus huic quàm illi tribuimus. Ne tamen exili aliquâ virtute privetur, jubet æquitas quæ cunctis cornibus aliquid ejus divisit, sive innatâ exsiccandi potestate, sive congenito balsamo, quo abundat. Caprarum cornu fugantur serpentes, testimonio *Plinii* lib. 28. cap. 10. Fugari eosdem nidore cornu cervini idem tradit cap. 9. ut alios cervorum cornu effectus silentio involvam. Quod de Bobus Asinisque Indicis quoque statuendum ex *Æliano*,

Philete & Philostrato liquet. In familia sua cornu quoddam servari ignotæ speciei prodidit *Philippus Hoechstetterus* Decad. 5. Observ. Cas. 9. deprædicatum à *Petro Paulo Hoechstettero* in *Dysenteria Pestilentiali*, ipsum verò se in malignis febribus aliisque certo salutis eventu vim hujus explorasse. Fatetur de *Monocerote Amatus Lusitanus* Enarrat. 52. in lib. 2. *Diosc. Medicos Lusitanos*, & alios qui interiora Indiæ penetrarunt, de ejusmodi animali nihil narrare, nisi quòd in maximo precio sit apud Indos adversus venena & febres pestilenciales. A quo experimento alieni non erant olim perpetuæ *Venetorum Reipublicæ Sapientes*, quum emptum *Monocerotis* frustum in puteum armamentarii vastissimi conjicerent, ut populum publicis in eo ministeriis vacantem ab occultis malignorum insidiis munirent, aquamque sempiterno *Alexipharmaco* temperarent. Traditur hæc *Patrum purpuratorum* providentia communi incol-

colarum ore, quorum voces *Nicolaus Crassus J. C.* & Veneti fori delictum, ingenuè ad me detulit. Hincque ad eò est, ut apud veteres non contemnendus mos inoleverit, quò se ad omnia tutos præstarent, cornua in frequentem usum pertrahere. Modò enim poculi erant vice, modò ornamenti, modò in Medicorum officinas veniebant, modò popinas. Quæ singula strictim attingam sequenti capite.

De Monocerotis Groenlandici viribus experientia nos docuit esse insigne Alexipharmacum, & in febribus malignis sudoriferum potens.

Collegii Hafniensis Medici & Professores
Anno Christi 1636. die 3. Octobr.
apud *Ioan. Woldenbergium* Pharmacopœum, de advectis tum ex Groenlandia ejusmodi cornibus seu dentibus balænae, in columbis duabus & felium catulis experimentum fecerunt Hafniæ, exhibito Arsenico & sublimato, non planè sine ullo successu, ex fida re-

300 TH. BARTHOLINI
latione Magni Hafniensium Medici
D. Olai Wormii.

Ex ejusdem *Wormii* pluteis accepimus Augustanorum Medicorum sententiam de hoc Unicornu, quam huc transferendam duxi ex ejusdem Exercit. xviii. Controv. Med. 2. hac verborum formula :

Ex longinquis regionibus ad nos hoc cornu nobis judicandum propositum est, numquid esset Monocerotis cornu. Nos diligenti adhibitâ consideratione eorum omnium quæ ad descriptionem legitimi cornu Monocerotis requiruntur, nimirum, ut sit ex toto solidum, sine ullo nodo aut fissura anfractuosum, & spiris minusculis quasi lineamentis, decenter convolutum, inodorum, colore non ab simile ebori vetusto, hoc est, ita pallidum, ut subflavi quid habeat; judicamus verissimum hoc esse Monocerotis, seu Unicornu cornu, & ad quod exigi examinarique debeant omnia quæ ubique locorum sunt, utpote ad integrum

grum & ex omni parte, nulloque artificio, nisi sola politura adulteratum, aut à genuina forma ac specie in aliam versum. Quin etiam visum est nobis, ad experientiam rerum Magistram, tanquam *Κερατιέριον* descendere, num viribus & facultate id præstare possit, quod vero Monoceroti tribuitur. Cujus usus adversus venena, Alexipharmacum quiddam & præ aliis Bezoardicis omnibus, venena propulsandi potestatem ei inesse perhibetur. Dato igitur in præsentia nostra Arsenico cani, jam moribundo infusis hujus cornu ramentis revixit: Unde non dubitamus verum & legitimum esse Monocerotis cornu, utraque tamen extremitate mutilum, tam in basi quam in apice, quemadmodum sensui apparet, cujus ramenta uti dictum cani post Arsenicum exhibita, à veneno eum immunem reddiderunt. Cui rei testes oculati fuere Medici Collegæ Augustani qui subscripsere, quique arbitrantur, cum res nobilis, rara sit & pretiosa,

N 7

non

non tam locorum omnium Medicorum judiciis, quàm quos talia inprimis decent, nobilium Magnificorum atque adeò Principum ulteriori experientiae committenda, cum praesertim ea experientia firma sit, quæ non in uno, non semel, sed pluribus stabiliatur. Actum Augustæ Vindelicorum Anno Christi 1593. mense Martio; praesentibus Medicis *Georgio Laubio, Adolpho Occone, Io. Uld. Romlero, Io. Paul. Zangmeistero, & Ioh. Georg. Sighardo* Pharmacopœo primario.

Frustrum tantum hujus Unicornu ad hos Medicos pervenit, unde non mirum, quòd solidum dixerint, quippe cavitas in radice crassa maximè apparet.

In Dysenteria, febribus malignis, variolis & nimia hæmorrhagia usum hujus cornu laudat *Hoechstetterus* Decad. V. Observ. Cas. 9. *Olaus Wormius* Exercit. xviii. Controv. 2. in febre maligna Anno Christi 1652. Hafniæ grassante Unicornu ex Groenlandia tum allato usos quosdam fuisse novit, opti-

optimo cum successu , convalescentibus ægris & febre profligatâ. Ipseque *Wormius* scrupuli pondere quibusdam ex sua familia eodem morbo laborantibus exhibuit , sudores elicuit copiosos cum levamine insigni , quibus motus inter Alexiteria referendum duxit. Ex quo per *Dn. Mullerum* nostrum ex Groenlandia Unicornu apud nos increbuit , copiosiusque haberi cœpit , inter domestica familiariaque sudorifera æstimatum fuit , quo in febribus quibuscunque , erysipelate , aliisque morbis sudores provocantur. Unde in Pharmacopoliis nostris prostat crudum , raspatum , Philosophicè præparatum , ejusdemque Magisterium , spiritus , sal volatile. Mediæ drachmæ pondere exhibemus in aqua quacunque pulverem subtilem. Grassante Lugduni Batavorum 1655. pestilentiaâ *Albert. Kyperus* Medic. ibid. Professor , qui frustum hujus dentis à me accepit , expertus est usu hujus vel convaluisse illicò correptos , si principio exhibuisset , vel

mitio

304 TH. BARTHOLINI
 mitiora symptomata induxiffe & fatum
 prolongaffe, de quo Epistolæ 53. &
 81. *Centuriæ* II. legendæ. Hydropi-
 cam Matronam Nobiliffimam, nihil
 aliis proficientibus, vidi sudore pro-
 fluxiffe hujus dentis, & curatam. No-
 ftri amuleti loco utuntur, cerevisiæ
 incoquant, vel suspendunt in febris
 & variolis puerorum. Et in gelatinam
 coquant pro cordiali insigni. Pellen-
 dis quoque mensibus & fœtui promo-
 vendo adhibetur. Summa: princeps
 est medicamentum quo utimur Haf-
 niæ.

C A P. XXX.

*Unicornium usus in poculis apud varias gen-
 tes. De Aureo cornu dubitatio. Marmor
 Prænestinum. Cornea buccina. Evocari
 quid Juris Consultis. Marino de his re-
 spondetur.*

CORNEA pocula bona in somniis ju-
 dicat *Artemidorus* lib. I. *Oneir.*
 cap. 68: *ἢ ἢ τῶν ἀρχαιοτάτων ἢ ἢ τὸ
 ἀθεραύτων.* Tum ob antiquitatem, tum quod
 infra-

infracta sint. Ita enim *Ianus Cornarius* reddiderat, à *Nic. Rigaltio* alioquin non uno nomine suspectus. Ego ἀθεύσον non tam de ruptura interpretor poculorum, quàm de naturali venenis resistendi privilegio, quod ubique ostentat. Sed antiquitatem meritò jactat ab Indicis Regibus apud *Ælianum* & *Philetem* probatam. Græciæ quoque Heroës noverrunt apud *Interpretem Homeri Iliad.* θ. ad hæc verba :

Οἶνόν τ' ἐγκεράσασα πείν, ὅτε θυμὸς
ἀνώγει.

Quæ ita exponit : ἐγκεράσασα εἰς κέρας. πείν δ' ἢ ἀρεθῆναι τὴν τ' ποτηρίων ἄρῃσιν εἰς κέρας ἔπινον. Ante inventum scilicet poculorum usum ex cornu bibebant. Verùm cornua ad pocula maximè Septentrionis incolæ vocarunt. Testis *Plinius* lib. II. cap. 37 : *Urorum cornibus barbari Septentrionales potant, urnasque binas capitibus unius cornua implent.* Cujus apud *Saxonem Grammaticum* nostratem lib. 7. *Histor. Danicæ* existat exemplum. De suis fatetur *Ol. Magnus*

lib. 13. cap. 35. *Aliud genus vasorum deauratis labris, & pedibus, è gryphorum unguibus bonam liquoris quantitatem tenentibus, fabricatum.* Clarius cap. 38. vasa hæc ad cornua restrinxit: *Cornua vasa supraposita, Finlandensium Aquilonarium opificia sunt.* Quæ cornua in sequentis capitis figura per bubula exprimit.

Videretur & primâ fronte Aureum nuper in Cimbria inventum cornu, veteribus Danorum Regibus poculi loco fuisse, nisi verus tubæ usus à Cl. Wormio firmis rationum momentis stabilitus contrarium persuaderet. Ancipitem me quidem fecerat *Plutarchus Symp. 8. Quæst. 3.* ut de tuba bellica dubitarem ob sonum auri insuetum. Ita enim ille: *De ipsis corporibus aurum, & Lapis ob densitatem, exiles sonos & obscuras edunt, vocesque in iis celeriter exstinguuntur.* Sed ipsum me penitiùs auctoris mentem & veritatem introspiciens in viam reduxi. Non enim *Plutarcho* de Metallo in certam formam laminamque flexerat sermo, sed rudi & impolito. Aurum

rum quippe ad debitam temperamentī formam redactum, immissam vocem multiplicato flexu acutiorem reddit vel *Juvenale* iudice:

Si trulla inversa sonitum dedit aurea fundo.

Ob solidiorem substantiæ conditionem, quâ æris soliditatem antevertit, alioquin ad reddendos sonos aptissimi. Unde vox ærea apud *Hæmerum* pro intensa & distincta, pectusque æreum in signo Nabochodonosoris Græcorum Imperii incrementa signavisse prodidit *Theodoretus*, per orbem, litterarum beneficio, propaganda. Idem de Lapide sit iudicium, quem singulari anfractu excavatum acutissimos sonos referre quotidiano in montosis locis itinere experimur.

Eandem ex cornibus bubulis bibendi consuetudinem etiam apud Britan- nos invaluisse testimoniis *Saxonis* lib. 3. & 5. *Cambdeni* in *Histor. Anglica*, & *Malmesburiensis* lib. 2. cap. 2. docuit Lib. 1. *Fast. Danic.* cap. 18. magnus Do-

Doctor noster *Olaus Wormius*. Quo delectatos quoque Thraces *Xenophon* confirmat lib. 7. Exped. Cyri : *Mutuo se primum salutarunt, deinde secundum Thracicam legem cornua vini propinarunt. Idemque de Paphlagonibus lib. 6. refert: Cum in grabbatis inter cœnandum discumberent ac biberent è poculis è Cornu factis. Transiit demum ad Romanos barbarorum fimias & novorum rituum amatores. De quo querela exstat Ambrosii lib. de Elia & Jejunio : Per cornu etiam fluentia in fauces hominum vina decurrunt, & si quis respiraverit, commissum flagitium, soluta acies, loco motus habetur. Per Cornu etiam nunc hospitalitatis liquor advenientibus in Collegiis quibusdam Angliæ veteri more servato propinatur.*

Quo referenda hæc *P. Mauriti de Gregorio* Cameracensis Neapolitani in Abecedario Cas. conscientiæ ex bullis Pontificiis *Zoophyta : Pocula cornea ubi bibebant antiqui in magna reverentia, magis quam calice, ad nostram confusionem dicit.*

TRICLINIVM PATAVINVM.
in ædibus Rhamnufianis

310 TH. BARTHOLINŪ
dicit Canon, quòd tunc calices lignei & sa-
cerdotes aurei; modò è contra.

Eum ritum ad òculum monstrat
conviva cum cornu ori admoto in Ro-
manorum triclinio, quod olim ex ædi-
bus Rhamnusianis Patavii in Com-
mentario suo de Arte Gymnastica de-
pinxit *Hieronymus Mercurialis*, nos verò
in Palatium Atestense Illustrissimi Se-
natoris Veneti *Georgii Contareni* delatum
non ita pridem ipsi vidimus. Illustrio-
ra Romæ ejus exstant documenta plu-
ribus marmoribus signata, præsertim
in Bacchanalibus Veterum in palatio
splendidissimo Cardinalis *Mazarini* o-
lim à *Bentivoglio* in monte Quirinali ex-
structo eleganter expressis. Cui simile
aliud marmor apud lapicidam templi
S. Andreæ Vallensis, in quibus cornu
Bacchus eminent. Rem clariùs ob ocu-
los ponit opus illud antiquitatis ve-
nerandæ tessulatum Præneste, cujus
mentio apud *Philandrum* in lib. 4. Vi-
truvii, nunc *Thadæi Barberini*, quod
in veterum accubitus, cornu singu-
laris

312 TH. BARTHOLINI
laris artificii, & navis, quam lusoriam
credo, argumentum, procurante E-
quite *Cassiano à Puteo*, maximo lite-
ratorum patrono, hic spectatoribus ex-
hibui.

Idemne censuit *Martialis* Lib. 12.
Ep. 32. de Vacera.

*Et cum lucerna, corneoque cratere
Matella curto rupta latere me jebat.*

Unde aliquando matulas veterum ex
cornu factas conjectabam. Quàm re-
ctè Critici videant. A quo more non
absunt nautæ Siculi, qui cornu bubu-
lum, quod *Posso* vocant, pro matula
servant. *Idem* alibi lib. 14. Ep. 52. de
Guttore corneo:

*Gestavit modò fronte me juvencus.
Verum Rhinoceros me putabis.*

Quippe bibituri elevato ad nares cor-
nu poculo Rhinoceroses quadam imi-
tatione exprimunt. Nec ejus moris ab
urbe, ut fit, migrantis ignari fuerunt
coloni, & agrestes, apud quos de
Satyris canit Pan *Calphurnii* avena Ec-
log. 10.

Tum

*Tum Satyri, lasciva cohors, sibi pocula
quisque*

*Obvia corripuit. Quod fors dedit, hoc ca-
pit usus.*

*Cantharon hic retinet. Cornu bibit alter
adunco,*

*Concavat ille manus, palmasque in po-
cula vertit.*

Ad quem locum, *Nemesiano* contra fidem *MS. nostri* adscriptum, notavit *Robertus Titius*, per cornu buccinam exponendam, quia forte datum affirmat vates, illud scilicet quod familiare Satyris erat. Hocne buccina? equidem ignoro, nec vestigia auctorum ulla video. In hortis Mediceis Romæ Montis Trinitatis existat inter alia Panis statua corneam tubam evidenter inflantis. Et in Musæo *Sertorii Ursati* Patavii Satyrus ære fictus sedet, quem à dextris Cupido ambit incurvum cornu ori applicans, à sinistris verò seu Venus seu Ceres repletam frugibus sportam offerens; modò ejus quam monstrat sit antiquitatis. De Cæliæ venatione *Hier.*

O

Ange-

Angerianus Neapolitanus Poëta non infusus ita in Carminibus modulatur :

*Dum custodit agros canis, & loca pervia
cingunt*

Fila plaga, & flatu cornea plena sonant.

De buccina pastorum ad convocandum pecus *Columella* lib. 4. R. R. : *Ad sonum buccinae pecus septa repetere consuescat ; quam cornu fuisse ex hoc loco Titius videtur divinasse. Unde cornibus buccinare apud Dionysium Halicarnassenum lib. 2. ubi de differentia Patriciorum : Quotiens patricii convocarentur à Regibus, præcones quemque suo ac paterno appellabant nomine : plebejos verò ministri quidam cornibus bubulis confertim buccinantes in concionem conciebant. Elegantiori vocis notatione Evocari populus in Jure dicitur ff. Lib. 1. Tit. 15. leg. 1. de Incendiis : Erat autem familia publica circa portas & muros disposita, quæ inde si opus esset evocabatur. Quod voce & cornu factum explicat Glossa Accursii marginalis, quibus illa familia vocabat homines ad extin-*

tinguendum ignem. *Livius* lib. 1. *Patricios praefatos suo & paterno nomine: plebejos verò ministri cornubus tubulis conciebant.* Ex quo lucem *Varro* accipit, qui l. 4. de L. L. ait: *Classicos à classe qui item cornu canunt, ut tum cum classes comitiis ad comitatum vocant.* Nec mirum in buccinis incultis cornu praevaluisse, quum tibiae Phrygiorum idem ipsum non abhorruerint pastoralibus fistulis cultiores. De quibus intelligendus *Ovidius* *Metam.* lib. 11.

— *inflato Berecynthia tibia cornu.*

Moratus quoque *Carmin.* Lib. 1. *Ode* 18.

— — *cum Berecynthio*

Cornu tympana.

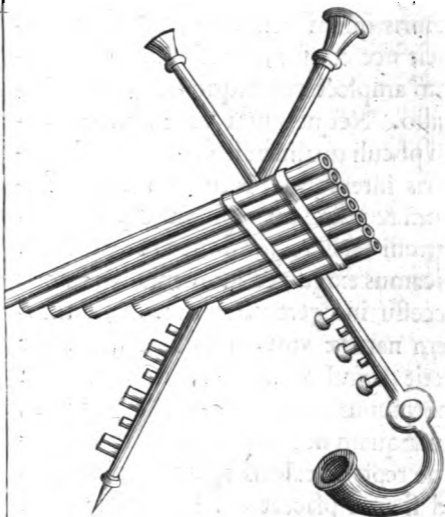
Et *Ovidius* Lib. 3. *Metam.*

— — — *arane tantum?*

Ara repulsa valent? & adunco tibia cornu.

Idque ad soni gravitatem augendam institutum, ut ex *Atheneo* de Phrygio rhythmico, colligo: Βαρὺς γὰρ ἔστι παρ' ὃ ἢ τὸ κέρας αὐτῆς ἀροσάπλισι: *Gravis enim*

bic rhythmus, unde & cornu illi adaptant. Quanquam exinde cornu partem tibiæ, non totam fuisse, intelligam, secus ac *Polluci* placuit. Quod ex *Hesychio* quoque animadvertit *Magnus Salmasius* ad cap. 5. *Solini*: *Ἐχέ γὰρ ὁ δεξιερὸς ἀρο- κειμῶνον κέρασ, habet enim sinistra tibia adpositum cornu.* De hoc cornu sinistrae tibiæ, ut & aliis ad hoc forum spectantibus, nos plura dabimus, quamprimùm *Tractatum* nostrum de *Tibiis Veterum* ex omni Antiquitate conscriptum, ad publicam lucem adornaverimus; cuius spem publico brevi facimus. Interim juvabit hanc in rei illustrationem ex *Monumentis Veterum* à *Boissardo* collectis addidisse figuram. Quidquid horum sit, buccina ex præsentī necessitate ad mustum hauriendum abuti poterant lascivi *Satyri*, tametsi buccinam familiarem non dederit fors, sed cornu forsā bubulum in sylvis negligentius à pastoribus benè potis abjectum. Huic poculorum usui minùs favens *Andreas Marinus*, ex nudo labiorum tactu con-
tra

tra venena virtutem percipi nullam ratiocinio concludit, quia non fit qualitatibus manifestis, nec occultis seu formâ specificâ. Non hâc, quia operatur caloris innati beneficio, qui nec calefacit nec coquit, is nisi rem sibi creditam amplectatur aliquo temporis intervallo. Neque putat venenum contraria poculi qualitate infici posse, sine caloris interventu, actionem inter venenum & poculum excitantis. Cui dubitationi facili responsione occurritur, si dicamus exiguo & momentaneo caloris accessu indigere venenum ob subtiliorem naturæ vim, quâ sine mora competit simul & inficit, ut viperarum scorpionumque morfibus experimur, quanquam nec in poculis mero Cerereque repletis caloris agentis virtus desit. Id si non placeat, ad Amuleta dicta confugiemus, quorum solo corporis tactu excitatur contra affectiones noxias robur. At hujus ratio nobis pro responso erit.

CAP.

CAP. XXXI.

Annuli cornei. Ungulus, & Ungula.

Eodem securitatis sanitatisque fine inter ornamenta manus cornu numerabat sæculum antiquum sine pompa superbum. Illud ornamenti genus ex *Pacuvio* apud *Festum* eruo : *Suspensum in laevo brachio ostendo ungu- lum. Et: Repugnanti ego porrò hunc vi detraxi ungu- lum.* Ungulum autem *Oscorum* linguâ anulum notare testis est *Festus*. Quo collineat & *Plinius* lib. 33. cap. 1. de anulis : *Graci à digitis appellavere, apud nos prisci ungu- lum vocabant, postea & Graci & nostri symbolum.* *Isidorus* quoque lib. 19. Orig. cap. 32 : *Inter genera anulorum sunt ungu- lus, Samothracius, tinus.* Qui rationem appellationis in- quirat verbis sequentibus : *Ungulus est gemmatus, vocatusque hoc nomine, quia sicut ungula carni : ita gemma anuli auro accingitur.* Arbitror ego, nisi fallit con- jectura, ungu- lum dictum digiti illud

ornamentum, vel quòd rotundam cornuum figuram æmuletur, vel quòd rudi adhuc sæculo ungulas seu cornua anulorum vice induerint. Ungulam enim per Cornu expresserunt veteres. *Veget. lib. 2. Veter. cap. 56. de Ungula: Donec indurescat in cornu. Et cap. 57. Alternis diebus medicamentum renovabis donec cornu ungulam faciat. Ubi malè utroque loco MS. Sambuci legit Corium, quum pro ungulæ adapertura & exungulatione jumenti medicinæ præscriptæ, non corio, quod hic frustra indurescit. De ungulis Boum lib. 3. cap. 4: Pice liquidâ cum oleo vel axungia cornua ejus unguuntur. Expressiùs M. Cato de RR. cap. 72. Boyes ne pedes subterant, priusquam in viam quoquam ages, pice liquidâ cornua infima unguito. Confirmat de unguibus conjecturam Fr. Conmanus lib. 9. Comm. Jur. Civil. cap. 2: Unguli, id est, annuli, quia extremis veluti unguibus aliquando gestantur. Ungulam Germanis quoque cornu placet appellare, unguentumque Veterinario.*

nariorum *Horn-Salbe* vocatur. *Calphurnius* Eclog. 6. de Cervo.

Et tornata brevi substringitur ungula cornu :

Ungula, quæ viridi sic exultavit in arvo.

Quia eadem, teste *Aristotele*, utriusque materia eademque virtus venenis resistendi, ut in ungula *Alcis* docet *Magistra* rerum experientia, qualia nempe in digitorum apicibus cordi ratione venarum vicinis, ex positione antiqua, desiderarunt meticulosi. Nec injuriâ, quum in aliis anulis vitæ necisque fuerit arbitrium. *Plinius* lib. 33. cap. 1. *Alii sub gemmis venena cludunt, sicut Demosthenes, annulosque mortis gratiâ habent. Quo* fine postea aurum induxerunt, gemmas cordi peculiari virtute accommodatas, & ipsum annularem digitorum ungebant, à qua unctione unguiculum dictum *Vir* excellens *Fortunius Licetus* lib. de Ann. ingeniosè putat: quanquam recentiore unctionem credam antiquâ unguili appellatione. Ab hac suspitione veneni alieni *Septentrionales* nau-

322 TH. BARTHOLINE
tæ ob necessitatem potiùs anulis corneis
vela antennis suspendunt, quod ante
me in erudito de Acia scripto Doctissi-
mus Io. Rhodius observavit.

C A P. XXXII.

*Corneæ Cucurbitulæ probantur. Infundibu-
lum corneum. Rhytii forma. Cornu in ul-
ceribus & vulneribus usus. Clysteres cor-
nei. Pillula cornea, Syringa, Turunda.*

COrnuum dignitatem pari utilita-
te junctam non ignorarunt Me-
dici veteres quos inde instrumentorum
suorum apparatus constituisse accepi-
mus. De Cucurbitulis corneis *Oriba-
sius* lib. 7. *Med. Collect.* cap. 16. *Dis-
ferentia cucurbitularum qua sumuntur à
materia, tres sunt, vitrea, cornea, anea.*
Albucasis lib. 3. *Chir.* cap. 2. *Ventosa fiunt
ex cornibus, & ex are & ex vitro.* Qua-
rum in usu diversitas, tam ratione par-
tis cui applicantur, quàm modi appli-
cationis. Corneæ capiti inprimis con-
veniebant, *narrante eodem Sardonio:*

Cor-

Cornea item in capite, ubi aneas avulsu difficiles fore cognoscere: itemque in timidis, qui à flamma deterrentur. Plerumque eadem sine igne appositæ corpori, ut auctoritate gravissimorum Medicorum didici, in primis Galeni lib. 13. Method. cap. 6. ubi de iis agit quæ venenum attrahunt: *Quæ citra calefactionem vehementem trahunt, veluti & cucurbitule, & cava cornua quedam, quibus nonnulli cucurbitularum vice utuntur. Consentit Galeno Oribasius lib. 7. Med. Collect. cap. 16. Attractio cornearum citra ignem fit: siquidem in extremo perforata sunt, quumque adhibeantur absterse vehementer per foramen trahunt, statim verò foramen digito aut cerâ clauditur. Circa hunc apponendi modum vix discrepat Cornelius Celsus lib. 2. cap. 11. Cornea alterâ parte aquè patens, alterâ foramen habet exiguum. In aneam linamentum ardens conjicitur, ac sic os ejus corpori aptatur imprimiturque donec inhæreat. Cornea per se corpori imponitur, deinde ubi eâ parte, quâ exiguum foramen est, ore spiritus ad-*

ductus est, superque cera cavum id clausum est, aquè inhaere scit. Quod si altera foraminis pars artificio sit clausa ut nostras cucurbitulas imitetur ampliori ventre, difficile videtur eo spiritu cuti impingere, nisi summâ accedente aëris inflati celeritate. Artificiosam tamen structuram invenit *Heron Alexandrinus* libro *περὶ πνευμάτων* Bibliothecæ Ducis Urbini Problemat. 56. ex editione *Federici Commandini* quâ auctior multò est *meus Codex MS.* quem eleganti manu exaratum ex Bibliotheca Illustrissimi *Antonii Grimani* Nobilium Venetorum genere & virtute facilè primi, Patroni magni, possideo. Omne Cucurbitulæ novæ momentum in Diaphragmate seu transverso sepimento, & duobus smerismatibus in fundo uno, altero ad latus, totidem fistulis circumjectis consistit, quæ exigua utrimque foraminula habeant, per quæ oris halitu extractus aër ex fundo ampliori, necessariò alterum ultra Diaphragma, fugâ vacui revocat, in cujus deinde loco

cum

cum succedit tum caro, tum ei vicina materia. Cucurbitulæ Cornæ ut olim Græcis, notante *Guil. Stuckio* lib. 3. Antiquit. Convival. cap. 12. sic hodie Arabibus sunt in usu. De quo *Minadous* in Dissertationibus. Indis pariter, teste *Nicol. Tulpio* lib. 3. Observat. Medic. cap. 49. ad quos forsan ab Arabibus vicinis transiit. Nostro verò ævo Cucurbitarum cornearum usus desuit, nisi apud *Helvetos*; solo nomine apud *Italos* servato, qui cucurbitam, *un Cornetto* adhuc amant appellare. Successerunt vitreæ, partim quòd incalescant citiùs, si igne debeant admoveri, vel admissum aërem fideiùs servant, si inflentur, partim quòd transparentes visum admittant elevatæ cutis, vel sanguinis effusi judicem. Nonnulli fictiles præferunt, alii ligneas, inter quos *Aguilera Hispanus*. Soli *Ægyptii* antiqui moris fervantissimi cum vitreis corneum genus adhuc usurpant eadem oris attractione cuti affixum. Eligunt verò cornua taurorum parva perpolita

& perforata, quibus utraque extremitas meatu pervio constat, quod vidit & descripsit *Prosper Alpinus* lib. 2. de *Medicina Ægyptiorum* cap. 13. Cornu in usum suum pertrahebant quoque Veterinarii, pro instrumento quo velut cochleari in fauces Equorum liquores infunderent, variis locis à *Vegetio* pertractatum. Nam lib. 2. *Mulomed.* cap. 45. *Porri (succ) tres cyathos olei heminam miscebis, & per cornu faucibus infundes.* De mensura cornea cogitatio nulla, quæ istis tribus cyathis & hemina major est minimùm novem cyathis, ut minorem liquorum copiam majori mensurâ expendi præter rationem sit. Infundibili ejusdem meminisse debet lib 3. cap. 47. ubi de sanguine bubulo moderatè per cornu faucibus infundendo, scribit, quod per corneam curvitatem commodiùs fiet à manus arbitrio temperatam. Moderatè autem infundi non posset, si ad mensuram libræ injiceretur. Significantiori voce infusionis modum exprimit lib. 4. c. 8. *Hæc omnia*
ita

ita temperabis, ut per cornua defluant, & sextarios singulos jejunis animalibus per triduum dabis. Cap. 9. verò, ut defluant faciliùs, spissiora corrigit: Si liquor spissior fuerit, tantum passi addis, ut per cornu facile possit exire, diebus plurimis ex eo per os singulos sextarios ruffientibus dabis. Et eodem sensu lib. 3. cap. 70. scripserat: Addito jure in quo fenugraci decoxeris tepesactum per cornu plus quàm singulas heminas diebus singulis faucibus digeri: quòd si spissiozem videris potionem, tantum passi addis, ut possit per cornu exire. In quorum nullo loco pro mensura librali accipi posse cornu, vel inde dubito, quòd sextarius libræ mensuram exæquarit, vel parum excesserit, heminaque seu Cotyla, sive, ut Attici vocarunt, Triblyum minus liquoris cœperit quàm libra seu sextarius, qui duas heminas implebat Romanis pariter & Atticis, quorum mensurandi rationem sequebantur Medici. Frustrà enim quod minus per ampliora digessisset faucibus Veterinarius. Alibi vice cornuum vas
li-

328 TH. BARTHOLINI
lignum adhibuit aqua faucibus infun-
denda, ut lib. 3. cap. 3. vel 1. testa-
tur. Nonnunquam cap. seq. cannam
vel perforatam fistulam inseruit, per
que eam calidum oleum digessit. Ma-
gis verò ex necessitate quàm decore
Vir ille sine ano & pene, excrementa
ciborum statis vicibus ex ore per cor-
nu, quod secum gestabat, evomuit,
ut in *Historiis nostris Anatomicis Rariori-*
bus, notavimus. *Jacobus Hollerius* cap.
3. *Comp. Med.* per cornu ex auribus
extrahit faniem. Et ex eodem cornu
fabricatum infundibulum quo naribus
ad capitis expurgationem insufflabant
liquores, perhibet *Scrubonius Largus*
Composit. 7. *Per nates ergò purgatur iis*
rebus infusis per cornu, quod rhinenchites
vocatur. Qui modus etiam nunc Mu-
lomedicis Neapoli placet. Eiusdemque
meminit *Compositione 8.* sequente:
Hec in unum mixta, naribus per cornu in-
funduntur, vel pinnâ longiore nates in:
rius perfricantur. Et *P. Vegetius* lib. 2.
Vet. cap 37. *Eruca unciam unam cum*
latte

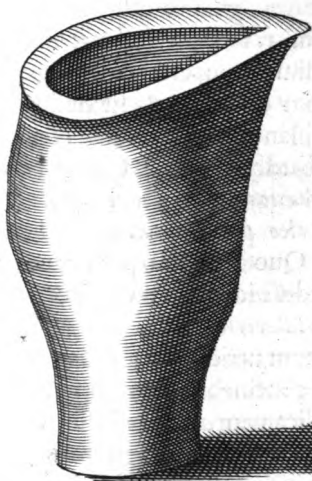
la Te conteres & per cornu naribus infundes. Ad sanguinis scilicet profluvium. Li-
 quoribus enim infundendis aptum erat
 cornu ob curvitatem, de quibus acci-
 piendus omnino *Scribonius*, quum suc-
 cos hederæ, betæ, cyclaminisq̄ue, &
 mel, acetum, oleum vetus, aliaq̄ue
 liquida per cornu solum infuderit. Sic-
 ciora, ut pulveres, non per cornu, sed
 rectum canalem exsufflabat *Theodorus*
Priscianus Medicus Antiquus lib. 1.
 cap. 11. Quem canalem paucis inter-
 positis per cannulam exponit. Pennam
 vocat *Plinius Medicus* lib. 1. de Re Me-
 dica cap. 25. Et fistulam *Vegetius Mu-
 lomedicus* lib. 2. Veter. cap. 35. Nec
 non *Plinius* idem *Valerianus* cap. 26. A
 quâ forsan aliena non fuit fistula co-
 quorum, quam Laganum percutie-
 bant, hoc est, movebant apud *A-
 picium* lib. 3. Rei cul. Aliud vaso-
 rum genus narratur cornui perfimi-
 le, *πυρόν* dictum, & *κέρας*, inter po-
 toria *Athenæo* lib. 11. laudatum, quod
 ad machinamentorum Medicorum se-
 riem

330 TH. BARTHOLINI
riem per jocum trahit *Martialis* lib. 2.
Epigr. 35.

*Cum sint crura tibi simulant quæ cornua
Luna,*

*In rhytio poterat, Marce, lavare pe-
des.*

Exteriùs enim inflexa crura habebat
cornibus similia, quæ similis formæ
balneum exigebant in Rhytio planè
accommodatum. Nam cornu forma in
veterum monumentis Rhytium effi-
giatum repperit Cl. *Salmasius* Comm.
Solini, cujus iconem & nos hic expri-
mi curavimus. Alii apud *Martialem*,
in rhidio, malunt legere, ut *Calderinus*
in Scholiis antiquis, qui *rhidium* expli-
cat de vase dimensionis Geometrico,
ab angusto fundo in oris latitudinem
exeunte, parùm ab usu nostro diverso.
Alteram lectionem amplectitur *Ha-
drianus Iunius* post eundem *Calderinum*;
arbitraturque in rhytio scripsisse Aucto-
rem, ut alluderet ad promontorium
Achivorum in falcis figuram interiùs
curvatum.: quem *rhyium* vocabant,
Dre-

Drepanum seu falcem lavandis pedibus idoneum. Cæterum quidquid horum sit, rectè pro Phœbo Marcus successit in Epigrammate: quid enim Phœbi crura ad cornua Lunæ? Ad abscessus faucium gulæve disrumpendos Corneum radiolum induxit *Abensina* ob medium temperamentum inter necessariam duritiem & flexibilitatem. Ad instillandum ulceribus oleum *Galeno* probatur lib. 2. de Comp. gener. c. 5. *Machæarionis emplastrum liquatum ex copiosiori oleo per foratum cornu infundendum est.* Quo loco non per cornu antiquos infudisse id quod requiritur, arbitratur *M. A. Severinus*; sed corneæ fistulæ colligatum utriculum, qui utilem humorem continebat, compressisse, sicque medicamentum immisisse. Quanquam *Galeni* textum ambiguum de priori infusionis modo, ut simpliciori, malim interpretari. Nec inutile in vulneribus cornu. *Andreas Alcasar* lib. 3. de Vuln. Thor. cap. ult. & 10. *Fragosus* in Gloss. de Vuln. scripto reliquere, percussum quem-

quempiam in thorace & transfossam, ubi die undecimo nihil expurgasset faniei, medici præcepto fistulam Musicam corneam vehementiori spiritu perflasse: quâ unâ re vim puris è vulnere exiliisse, quod repetitum singulari levamento fuerit. Pro clysteribus injiciendis per intestinum rectum cornu laudat *Publius Vegetius* in *Mulomedicina* lib. 3. cap. 4. seu 1. de sanguisugis: *Quod si stomachum vel intestinum tenuerit, calido aceto per cornu infuso, necatur.* Licet in *MS.* *Sambuci* defint hæc cum præcedentibus, alibi tamen idem inculcat cap. 16. ubi clysteris antecessit mentio: *Digeres stercoris ovis libram, & in aceti & mulsæ sextario per cornu dabis.* Quod quidem cornu pro mensura hic non capiendum quum sextarius addatur. Huc aliûm locum volentem traho ex cap. 38. ejusdem libri, de *Bulimo*: *Quod si permanserit Bulimus, simile (vel ut Rhodius noster corrigit, similæ) heminam cum sextario vini infundes, & per cornu digeres.* Opponit enim
 huic

334 TH. BARTHOLINI
huic per cornu , statim , per os digestionem. In rectum intestinum , quod fistulam habet , corneam glandem intrudit magnus *Hippocrates* , idque interprete *Vido Vidio* ut inflammatio , quæ ab acerrimis medicamentis imminet , declinetur. Quo forsan consilio *M. A. Severinus* Neapolitanorum Chiron redivivus fonticulis excavatis primam pilulam corneam imponere consuevit. Vel dolori mitigando. Cornu enim frigidius est & siccius , ut acres humores exsiccet partim & absumat , partim temperet. Ad hæc corneâ fistulâ in vesicam immissâ urinæ impedimentum aliquando sustulisse se , fidem facit *Hieronymus Fabricius* ab Aquapendente in Operat. Chirurg. Nec minori successu *Durantes Scacchi* lib. de subsid. Med. cap. 10. Cornea turunda emplastro , Omphalocèle imposito , adjecta , vinculum adstrinxit.

CAP.

CAP. XXXIII.

Cornu liquidorum mensura. Quantum capiat ex Galeno deciditur. Lineæ Unciales. Ponderum diversitas.

INsignis autem cornuum usus in mensuris antiquorum Medicorum eluxit, quæ per cornua fiebant. Erant-que ferè tantùm liquidorum mensuræ. De aridis enim solidisque nulla apud auctores memoria, quorum pondus proprium. Olea per cornua ut plurimum dimensa, mox ejusdem generis liquores. *Vegetius* lib. 3. Veterinariæ Artis cap. 1. vel 4. *Aqua hyssopi, in qua decoctum infusum, decoctumque, etiam propinatur ad cornu, hoc est, ad corneam mensuram. Cap. 12. vel 15. de mullis pini: Vini sextario resolutos dabis ad cornu. Cap. 38. Si ilion fecerit, per cornu digeres & reparabitur. Digerendum autem erat vinum oleumque tepefactum. Cap. 42. Omnia diligenter trita cum vino austero quatuor mensuras adjicies, & per dies singulos*

*gulos dabis ad cornu. Cap. 65. ad Tus-
sim: Farinae fabae frixæ sextarios ij. infun-
des in passis sextariis ij. & in mortario diutis-
simè conteres, piperis tritici grana triginta,
sebi hircini libras ij. pariter admisces &
omnia tusa & cribrata per os ad cornu per
triduum dabis. Disertius mensuram in-
telligimus ex Cap. 66. Facies potionem,
ex qua Cornu dabis animalibus diebus se-
ptem. Quantum autem capacitare sua
exceperit ad eò decantatum cornu, ope-
ræ pretium erit inquirere. Horatius li-
brarum duarum mensuram statuit lib.
2. Satyr. 2.*

*Ac nisi mutatum, parcit defundere vi-
num: &*

*Cujus odorem olei nequeas perferre (li-
cebit*

*Ille repotia, natales aliosque dierum
Festos albatu celebret) cornu ipse bi-
libri*

*Caulibus instillat, veteris non parcus
aceti.*

Non tamen ea vulgata erat mensura,
sed fordidi Avieni, quem Satyrico stilo
per-

perstringens, notat in rancidi olei largitione adeò liberalem fuisse, ut mensurâ largiori fictâ etiam festis Nataliciis emetiretur in acetario oleum amicis, vetusque acetum. Interpres vetus *Acron* per sextarios cornua hæc explicat: *Sunt enim in venalibus cornua, quæ olei habent quantitatem, sextarii mensura.* Quod auctoritate vetustiorum caret; caperet enim cornu Uncias mensurales viginti, quanquam errore communi *Acronem* sextario 12. Uncias pro 12. Cyathis assignasse putem, ut fecerant *Calderinus* & *Beroaldus*, adeoque à Libra non aberrasse longius. Judicem igitur magis in mensuris exercitatum presemus *Galenum*, cui cornu libram capit mensurâ, non pondere. Quam rem rotundis verbis lib. 1. De Comp. Med. per genera cap. 13. edisserit: *Nuncupatur à Romanis æquivocè ponderalis libra (λίτρον & σάθμος) corporum solidorum, & mensuralis libra liquidorum. Quæ ut multum totâ urbe ex materia cornea constat. Libra autem Uncias duodecim æquabat,*

bat, quas justis lineis in mensura illa cornea distinguebant, ut exponit *Galenus* idem ejusdem argumenti Libro Tertio: *Est autem apud Romanos mensura, quâ oleum metiuntur, intersecta lineis quibusdam, quæ totam in duodecim partes dividunt: atque integra illa mensura libra ab illis dicitur, duodecima verd ejus pars Unciæ.* Et libro primo cap. 17. *Hoc pharimacum olei modicum habet, ceu ad Metallicorum proportionem, si quis heminam statuatur valere unciis novem Romanis, quæ in cornibus consuetis libralibus descriptæ sunt.* Lineæ istæ Unciales in exteriori lamina cornea exsculptæ, non interiori, ut alibi tuberculis Metallicis in nostris mensuris fieri assolet, quia, notante *G. Agricola* lib. 1. in cornibus non faciliè intrinsecus notari potuerint lineæ, forsân, ut conjicio, ob cornuum angustiam vel quòd lineis profundis excederet debita mensura. At quamvis ad libræ mensuram exegerint cornu, libram tamen pondere minimè adæquasse oleo repletum vas, propriâ experienciâ observa-

Servavit Galenus lib. 6. de Med. Comp. cap. 8. Ego sanè olei libram Roma vocatam, quam per dissecta cornua metiuntur, ponderavi, discere cupiens quantum gravitatis pondus contineret: inveni duodecim olei mensurales decem unciis ponderum æquales. Ad quod mensuræ ponderisque discrimen digitum intendit lib. 5. cap. 6. Heras centum octaginta denarios posuit, in pondus non mensuram oleum reducens, tanquam hemina denarios sexaginta pendente. Nam Attica novem Italicas uncias conficit; pendent enim novem Italicæ uncia, quas in cornibus insectis metiuntur septem uncias ponderales & semissem quæ sexaginta denarii fiunt. Nec mirum diversum mensurâ & pondere esse oleum majus ampliusque spatium minori gravitate complectens ob insitam aëreæ substantiæ levitatem. Unde ingeniosâ conjecturâ Petrus Ciacconius lib. de Mensuris Cornu mensuram principio Libram dictam suspicatur, quòd vino plena libram penderet, atque ejus duodecima

340 TH. BARTHOLINI
pars Uncia eadem ratione pondus olei
excederet.

C A P. XXXIV.

*Cornea vasa pro medicamentis. Fritilli cornei
& tela. Cornu in hospitiiis. Amaltbee
cornu. Cornu Cereale, & unguentarium.
Χρυσόειος. An Cornu in tabernaculis?*

EXtra mensurandi ordinem excipien-
dis liquoribus destinabatur cornu,
non Medicis solùm, sed popinis sacer-
dotibusque. De remediis Stomachicis
præcipit *Galenus* lib. 8. cap. 2. de
Comp. Med. per Loc. in corneo vase
reponenda esse. In cornua quoque bal-
samicum liquorem collectum tradit
Plinius l. 12. c. 15. *Sed tenuis gutta plora-
tu, lanis parva colligitur in cornua.* Ea no-
mine *κόγχης* veniunt *Theophrasto*, & *Pli-
nio* dicuntur alibi *conchæ*, quæ quina
cochlearia implent *mýstra* duo, *che-
mas* totidem cum *femisse*, si *concham*
minorem sumas; *major* enim, teste
Cleopatra inter *libros Galeni*, eandem
servat *mensuram* quam *Oxybaphon* seu
Acc-

Acetarium, quod conchas tres minores capit, cochlearia 15. seu sesquicyathum. Ex cornu porrò ludi constabant. *Scholiastes enim Iuvenalis ad Satyr. 14. Fritillus pyxis cornea. Quod clarius Alius: Apud Antiquos in cornu mittebant tesseras, moventesque fundebant. Cujus vicem apud nonnullos ævi nostri implent lignæ pyxides, in quibus aleæ fors vertitur. Tela cornea apud Ægyptios describit P. Ægineta lib. 6. cap. 88. Ipsa vero tela aut ferrea sunt, aut area, aut stannea, aut plumbea, aut cornea, aut vitrea, aut ossea, &c.* Tot enim differentiarum potissimum apud Ægyptios reperiuntur. Quod libens animadverti, quia aliis gentibus familiare genus hoc armorum ex aliorum eruditissimis commentariis constat. Ex Lapponia sagittas habuit in Musæo *Wormius* cornubus acutis armatas, & ex Groenlandia similiter Academicum Musæum monstrat. Usus in hospitiiis publicis veluti penuario loculamento præbuisse cornu, ex celebri *Amalthææ* cornu multorum

fabulis obfuscatō primus observo: quod ad veritatem historię certę reducatūris *Palaphatus* πάλι ἀπίστων ἰσχυρῶν apud me MS. non obscurè indicavit, qui ipse audiri meretur cap. 45. De Cornu Amaltheę: Ἡ ᾗ ἀλήθεια ἔτως Ἡ Ἑρακλῆς ἀποδημῶν πρὸ Βοιωτίαν μὲν Ἰολάου ἔξ ἀδελφοφιδῶ, καταλύει ἐν θεσπεσίαις ἐν πνιπασσοκείῳ ἐν ᾧ ἦν τις γυνή καλυμμένη Ἀμαλθεία, ὡραία καὶ καλή. Οἱ ᾗ Ἡ Ἑρακλῆς ἠδόμενος αὐτῇ, πλείονα χρόνον ἐξενίζετο. Ἰολαὸς ᾗ βαρέως φέρων ὄπινοεὶ πῶς ἐμπολιῶ τῇ Ἀμαλθείας, ἐν κέρασι κειμήλιον, ἀνελέσθαι. ἐξ ἧς ἐμπολιῆς, εἴπῃ ἤθελεν, ὡνεῖτο τῷ Ἡ Ἑρακλεῖ. ἔλεγον ἔν οἱ σωέκδημοι, Ἡ Ἑρακλῆς τὸ κέρασ ἐχε τῇ Ἀμαλθείας ἐξ ἧς ὡνεῖτο ὅσα βύλοιτο ἐπὶ αὐτῷ. Quę Romanis ita reddidi: *Hercules ex Bœotia cum Iolao ex fratre nepote profectus in Thespesian appellit ad quoddam divetorium, in quo mulier erat Amalthea nomine venusta & proba, cui Hercules placens diutius se hospitem præbuit. Iolao verò id gravius ferens in animum induxit merces (seu pecuniam, seu potiùs ut ex hospi-*

tii conditione conjicio , commeatum domesticum) *Amalthea* in cornu positas (accumulatas vertit *Philippus Phasinianus Bononiensis*) furto legere , ex quo mercator , quidquid vellet *Herculi* divendebat. Dixerunt igitur via comites , *Hercules* cornu habuit *Amalthea* unde emit quidquid ex eo voluit. Ex hoc fabula hæc propagata est. Hæc ille. Itaque sive merces illæ numerata pecunia fuerint , sive cibi , sive oleum , quod mihi magis placet , inter vasa domestica cornu habuisse locum intelligimus , idque vel sanitatis gratiâ , vel ob fascini metum. Cui mori affines sunt opiliones nostri & rustici , qui sive in ædibus sive itinere cornu bovinum sævo vel aliis necessariis instructum circumferunt. Et Romæ Messanæque frequens in pergulis consuetudo cornibus suspensis collectos nummos colligere. Idem apud Septentrionales quoque olim in usu fuisse ex *Historia Ursæ Regis Sueciæ Uxoris* enarrat *Edda* seu *Mythologia Islandica* , edita nuper *Hafniæ à Petro Resenio*

Amplissimo Urbis Præside. Hanc enim filio suo Hrolfoni, ut offensas remitteret, cornu auro plenum dedisse. Aliorum de Cornu Amaltheæ narrationes hic de industria omitto, siquidem Lectori Cornu Aureum *Wormii* nostri accuratissimum sufficit. Unum tamen addo, Cornu Amaltheæ aliquibus in *Athenao* lib. 12. locum esse in nemore amœnissimum, egregiæ multitudinis, aquisque irriguum, juxta Hipponium, quod condiderat Gelo. Hipponium autem in Calabria est, quam à *Vellejo* Valentiam, nunc *Monteleone* vocari *Hier. Marafioti* lib. 2. Antiq. Calabr. cap. 17. tradit. Quam quidem urbem prætereuntes nos ob loci delicias, fructuum abundantiam, & gratum strepentium aquarum murmur, mirari desivimus Cornu Amaltheæ nuncupatam. Quippe cornu vario Cerealium apparatu repletum, annonæ copiam in veterum nummis designat apud *Ant. Augustinum*, *Fulvium Ursinum*, *Sebast. Erizum*, *Æneam Vicum*,

eam, *Franciscum Angelonum*, aliosque quorum studium circa nummos occupatur. Ex qua ubertate felicitatem sæculi in Galbæ, Trajani, Decii, Antonini Pii, & Honorii nummis præferunt Cornucopiæ, Providentiam Deorum in Balbini, Pacem in Vitellionis, Vespasiani, & Titi, Concordiam in aliquot Galbæ, Vespasiani que, Fortunam denique obsequentem & liberalitatem in duplici numismate Antonini. Etiam divitias felicitati junctas, in ære signato Cæsaris, Augusti, & aliorum, quorum felici tempore, ut canit *Lyricus* in *Carm. Sæculari*,

— *Apparet beata pleno*

Copia cornu.

Imò jure merito Cereri appinguntur, genioque populi Romani in Diocletiani nummo qui apud me est, quia eo fertilitatis spectaculo Autumnus frugibus turgens introducitur apud *Horatium* lib. 1. Epist. 12.

— — *Aurea fruges*

Italia pleno diffudit copia cornu.

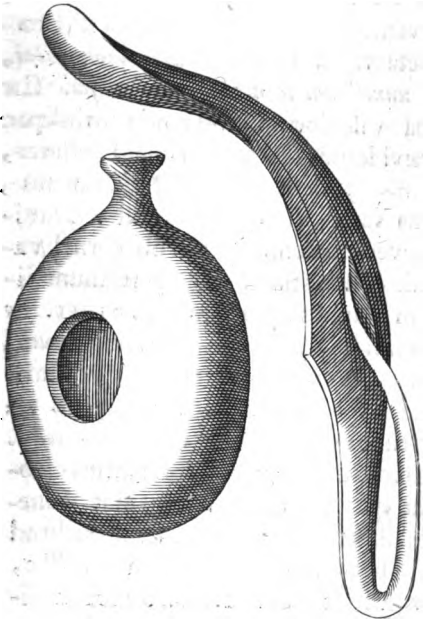
P 5

Oyi-

346 TH. BARTHOLINI
Ovidium quoque lib. 9. *Metamorph.*
— *Totumque tulit prae divite cornu*
Autumnium —

Denique ne alios advocem, *Calphurnius*
Eclog. 10.

Interea pueri florescit pube juventa ,
Flavaq; maturo tumuerunt tempora cornu.
In sacris Hebræorum oleo destinatum
cornu ad unguendos Reges Domini
unctos, modò vasculi formâ, modò
propriâ. Vasculi speciem gerebat illud
ex quo *Samuel* primum Regem conse-
crabat, unde sine cornu mentione va-
sculi appellationem meruit 1 *Sam.* 10.
v. 1. *Tulit autem Samuel vasculum olei, &*
effudit super caput ejus. Lenticulam in-
terpretatur B. *Hieronymus* in vulgata ver-
sione à similitudine leguminis, nomi-
nis & figuræ ejusdem, de quo *Dioscori-*
des lib. 18. cap. 22. *Celius Apicius* lib. 5.
de *Re culin.* cap. 2. *Quam lenticulam*
ex Apul. optime describit L. Pignorius de
servis Commentario, addito accurato
Schemate (cujus *Apographon* hic quo-
que damus) illius lenticulæ, quæ apud
10.

10. *Rhodium* verum eruditionis Pignorianæ hæredem nunc exstat. Cornu autem in Davidis consecratione adhibitum I *Sam.* 16. 1. ex mandato Jehovæ: *Imple cornu tuum oleo, & veni, ut mittam te ad Isai, Bethlehemiten.* Quod adveniente Davide exsequutus est Propheta v. 13. *Tulit ergò Samuel cornu olei, & unxit eum in medio fratrum ejus.* Ex quâ vasculorum differentia utriusque præviderunt fatum *Hebræorum Doctores*, Saulis quidem brevi terminaturum, quia vas figulinum explicant, Davidis verò perennaturum ob cornei vasculi constantiam. Quo pertrahunt iidem Davidis hymnum *Psal.* 91. 11. *Et exaltabitur, sicut Unicornis cornu meum, & senectus mea in misericordia uberi.* Eumque ad mentem *Hebrææ* originis ita vertunt: *Et senectus mea cum oleo recenti.* De cornu quoque interpretantur, oleoque quo à Samuele unctus erat. Senectus imperii sui notavit extensionem ad feriem posteritatis ejusdem familiæ, quam ideo exaltatam oleo recenti dicunt,

eunt, quòd duraturum sit oleum ad
 filios quo ipse inunctus fuerat, nec aliâ
 unctione opus fore. Quod quidem ex
 Talmudicorum conjecturis dependet,
 quibus filii Regum nunquam ungeban-
 tur, nisi aliquo exorto dissidio, ut in-
 ter Salomonem & Adoniam 1 Reg. 2.
 Ad ejusdem dominiî perpetuitatem re-
 ferunt quoque cornu Annæ Matris Sa-
 muelis, quod in Deo exaltatum præ-
 dicatur 1 Sam. 2. 1. Ubi curiosius quæ-
 stionem moventes Talmudici in 1. Me-
 gila, quare non dixerit Anna, exalta-
 tum est vasculum meum? ipsi respon-
 dent, Davidi Salomonique cornu un-
 ctis prolongatam esse imperii successio-
 nem, Saule verò & Jehu vasculo un-
 ctis cum vita regnum desiisse. Unde
 cornu familiæ stabilitatem ex mente
 Annæ non malè interpretabimur, nisi
 fortasse ad filii Sacerdotium animum
 converterit præsagum puerpera. Cor-
 nu hanc explicationem à Rabinis ut
 arbitror, hausit Cardinalis Hugo in loci
 hac enarratione: *Saul inunctus fuit oleo*

lenticula fictilis, in signum quòd Regnum suum citò frangendum erat. David autem inungitur oleo cornu, quia regnum ejus duraturum erat in aeternum. Quam cornuum perpetuitatem ad Ducale Venetorum cornu applicat *Petrus Romerus Hispanus* cap. 18. De Venetia æviterna, ut æternum imperii fluxum Urbi augustissimæ augeretur. Captabant id omnes Magni Moscoviæ Duces, quando pro Imperii sui sceptro Unicornu elegerunt, quod occupatâ nuperis Poloniæ bellis Moscâ Urbe strenuo Viro *Alexandro Sborosky* in prædam cum inedia Coronæ parte cessit. Cujus relationis testem advoco *Iosephum de Aromatariis Medicæ Artis & omnis literaturæ peritiâ notissimum*, qui id Venetiis oculis usurpavit. In cornubus alioquin oleum ferebatur, sed accensum, Lucernarum vice, apud Romanos Græcosque in familiarem usum tractum. Testis *Plautus* in Amph. Act. 1. Sc. 1.

Vulcanum in cornu conclusum geris.

Et *Plinius* lib. 11. cap. 37. *Apud nos in
lami-*

laminas secta translucent, atque etiam lumen inclusum latius fundunt. Probatequæ Lucretius lib. 2.

Præterea lumen per cornum transit; Cujus vice vesicam quibusdam fuisse canit Martialis lib. 14. Epig. 62.

*Cornea si non sum, nunquid sum fuscior?
aut me*

*Vesicam contra qui venit esse putat?
Ammianus Marcellinus lib. 22. majoris lucernæ meminit ad Byzantinum promontorium expositæ: Constantinopolis, veteribus Byzantium, Atticorum colonia, & promontorium Ceras, prælucentem navibus vebens constructam celsius turrin, quapropter Pharos appellatur. Rectius in rem nostram corrigit Cl. Salmasius: quapropter Ceratos appellatur, à cornu per quod lampades lucebant, à quo *κερυνεργας* Solino, aureum cornu Plinio à rutilante flamma veniebat promontorium, à quibus facibus etiam aurea laterna Martiali dicta lib. 14. Ep. 61.*

Dum laterna via clausis feror aurea flammis,

Et

Et tuta est gremio parva lucerna meo.

Cui comparari possunt lucernæ maritimæ in Patria nostra navigantium salutis accensæ, & illæ quæ in promontoriis Neapolitano, Ligustico, Messanensi, & Genuensi conspiciuntur. Ab *Olympiodoro* in *Meteorolog.* per λαμπήρες cum Byzantinis delineatur: Ὡς περ ἰο λαμπήρες τρεῖσι τῶν Δεσφονῆ κέρει- τῶ ἐν οἷς ἐπιθεντῶ αἱ λαμπάδες νύκτωρ. Sicut pharus seu candelabrum, hoc est, pellucida cornua, quibus imponuntur lampades nocte. Quales in Populoniæ litore defuisse male habet in Itinerario suo *Rutilium Numatianum* Poëtam elegantem & naturali facilitate fluentem, Lib. I.

Non illic postas extollit in athera moles,

Lumine nocturno conspicienda Pharos.

Dubius hæreo an eadem in tabernaculo Mosaico cornua lucernarum partes suppleverint? Ignorare sanè est necesse, quia assequi non potuit *Fortunatus Schachius* in egregio illo *Elæochrismaton* opere;

C A P.

CAP. XXXV.

Cornu Cervini præstantia, & usus, modusque præparandi.

INter potiora Unicornuum succedanea Cornu Cervinum, Ebur, & Unicornu fossile, quorum tanta cunctis innotuit virtus, ut vero Monoceroti non solum exæquarit, verum longè prætulerit magnum mortalium juvamentum, quod veritate rerum potius quàm verborum ampullis expenditur. Primas dignitatis partes Cervinodamus cornu notæ virtutis & efficaciam, de quo quidquid dixeris, minus erit, ut frustra Monoceroti Veterum aliquid tribuamus quod haberi non potest, detrahamsque illi quod præsens utilitati servit magis quàm ostentationi. Sed eo plerunque vitio laboramus ut absentia laudemus, & remotiora adoremus, quæ à nostris finibus Natura removet. Nescio sane, juxta nescientem *Tacitum*, quo fuce externa se adornant, & ple-
rum-

354 TH. BARTHOLINI
rumque notis Patriæ beatiora videntur.
Mortalis animi hæc est infelicitas, an
magnitudo, nota spernere & quadam
æternitatis specie extra se diffundi. Fe-
ramus, interim hanc curiositatis cul-
pam, sed sine publico detrimento, cui
domestica Natura feliciùs providerat.
Summa autem Cervini ramusculi laus
in morbis elucescit omnibus, aliquâ
pestilentiæ mixturâ famosis, cui sin-
gulari principiorum temperie adversa
fronte opponitur. In cujus fidem plu-
ra addere superfedebam, magis notæ
quàm Martis lucus. Pro se loquantur
experti *Crato* 4. Epist. 28. *Jordanus* de
Pestis Phænom. Tr. 13. cap. 9. *Baccius*
extremo de Monoc. *Horatius Augenus*
lib. 3. de Peste cap. 23. *Renodæus* lib. 3.
de M. M. cap. 21. *Horstius* Tractat. de
Medic. aliiq̄ue quorum numerus iniri-
nequit, ut antiquiores taceam. Unum
tamen reticere non possum serpentibus
fugandis in vivariis olim Cervini cornu
fuisse necessitatem. En *M. Varronis* te-
stimonium lib. 3. de R. R. cap. 9. de
gallis

gallis pullis : *Circum caveas eorum incendendum cornum cervinum, ne qua serpens accedat : quarum bestiarum ex odore solent intrare.* In quo forsan legendum, ne quâ serpens accedat. *Varronis* autem reliqua, de odore, primâ fronte obscura, alio *Columella* loco illustrantur lib. 8. de R. R. cap. 5. *Cavendum ne à serpentibus adflentur, quarum odor tam pestilens est, ut interimat universos; id vitatur sepiùs incenso cornu cervino, vel galbano, vel muliebri capillo : quorum omnium serè nidoribus prædicta pestis submovetur.* Causam hujus medicamenti tradit *Plinius* ex usu per nares attractorum serpentum, lib. 8. cap. 32. *Vestigant cavernas, nariumque spiritu extrahunt renitentes. Ideo singulare abigendis serpentibus, odor adusto cervino cornu.* Nec minor expellendis lumbricis utilitas, si vel scriptuli unius pondere exhibeatur, quia putredine insigni malignitatis participes vermes non aliis facilius cedunt quàm tota natura contrariis. Comitalem quoque affectionem à vaporibus noxiis Pesticiferis-

356 TH. BARTHOLINI
ferisq̄ue ortam percurare eâdem pote-
state fertur qua Monoceros verus, cu-
jus apud *Plinium* indicia habemus lib. 8.
cap. 32. *Accensis utrislibet, odore serpentes*
fugantur, & comitiales morbi depreben-
duntur. Devenit & ad tormina doloris
colici discutienda pulvis Cornu Cervi-
ni à nonnullis Practicorum filiis inter
secretiora Medicamenta pressus, sive
quòd manifestâ siccitate agat, sive oc-
cultâ, ut Lupi stercus in pulverem
comminutum & Galberita. Nam ali-
quando luis Epidemicæ noxam induit
Colica apud *Paulum Æginetam* lib. 3.
cap. 43. Ejus pulveris secreti meminit
Galenus lib. 9. de Comp. Med. per loca
cap. 4. n. 2. in Colicis: *Cineris cornu*
cervi teneri usti heminam, piperis albi,
myrrha, utriusque drach. 2. ex tritis coch-
learium unum exhibeto. Quem ex *Scri-*
bonio transcripsit in compendium, qui
tamen Composit. 122. parciore men-
surâ ex cornibus teneris sumit co-
chlearia tria cumulata, satis ampla,
quæ nec cyathum nisi tribus partibus
æquant,

æquant, quorum cyathorum sex heminam complent à *Galeno* positam. Eadem forsan est causa quare foecunditatem mulieri inducat apud *Albertum & Wecherum* lib. 5. Secret. vel enim nimiam humiditatem absumit, vel semini adversas qualitates tollit. At verò summa in utroque affectu pestilentiali febre, & colico dolore, adhibenda cautio, ne juvandi spem majori noxâ subruat. Perspiratio enim & alvi obsequium necessaria, in febribus putridis illa, hoc in utroque quibus tamen Cornu cervi adversatur liberio-rem corporis ventilationem inhibens; unde eo temperamento ad ejus usum accedendum, ut vel sudorem moventia vel ventrem, necessariâ copulâ misceantur: vel certè sine *Vulcani* opera præparetur, ut in nostris fit *Officinis*, modumque describit *Iosephus Donzellus* amicus noster in *Antidotario Neapolitano*. Nec inelegans est hæc ratio, quæ *Io. Zwelfero* Viro peritissimo arridet: Conficiendum in-

stru-

358 TH. BARTHOLINI
strumentum, duobus tribusve forami-
nulis in fundo pervium, & à latere in
collum capitelli vesicæ patens. Quod
Cornu Cervini frustulis debito tempo-
re interempti impleatur. Mox ne quid
vaporis exspiret, superiùs claudatur si-
mulque collo vesicæ capitelli applice-
tur. Vesicam autem aquâ implebis cum
certæ notæ herba quæ ex usu futura pu-
tabatur, vel sanè loco vulgarium Car-
dii benedicti, aut Absinthii cineres ad-
des, ut citiùs calcinetur cornu & can-
dorem acquirat. Hoc pacto duabus
tribusve diebus à vapore calido tenere-
scat. Exque eo Confectionem opiatam,
admixtis aliis pro curandorum morbo-
rum varietate, Belgas quosdam sepla-
sarios componere monuit me Vir can-
didus *Abrahamus Hertog*. Quòd si quin-
tam essentiam hujus Cornu propinare
malueris, eam in *Myrothecio Spag.*
lib. 1. cap. 29. Petr. Io. Fabri propo-
sitam invenies.

C A P.

CAP. XXXVI.

Ebur an Cornu dicendum. Ejus usus, & dignitas varia ex Vett. probatur. Tullio lux: de que ebore Cautio.

SECUNDUM ab hoc Ebur succenturiatas Monoceroti operas præstat merito, ut videtur, suo, quòd & nomen Cornuum imitetur, & operationis gloriam velut æqualem trahat. Cornu nomen à *Iuba* Philosopho antiquo impetraverat sine aliorum consensu, ut memoriæ reliquit *Plinius* lib. 8. cap. 3. istis verbis: *Prædam ipsi in se expetendam, sciunt solam esse in armis suis, quæ Juba cornua appellat, Herodotus tanto antiquior, & consuetudo melius, dentes.* Conjectura *Iubæ* duplici fulcro sustentatur; nam dentibus idem qui cornibus usus ad tutelam datus sui que defensionem, ut *Apro*: eadem quoque propemodum materia, teste *Aristotele* lib. 3. de Hist. cap. 9. unde etiam tantâ figuræ similitudine junguntur, ut non
rarè

390 TH. BARTHOLINI
rarò pro Unicornu dentes ferarum sup-
ponantur quos ejusdem virtutis umbra
obduxit. Cornu quoque appellare amat
Martialis lib. 1. Epig. 37.

*Dentata sibi videtur Ægle,
Emitis ossibus Indicoque cornu.*

Magna equidem Eboris omni ævo ve-
neratio frequenti nobilioris naturæ &
Monoceroti paris præconio excitata.
Inter pretiosissima auro contra æsti-
manda venit *Lyrico* lib. 1. Od. 31.

Non astuose grata Calabria

*Armenta: non aurum, aut ebur Indi-
cum.*

Ex quo simulacra Deorum immorta-
lium effigiata, teste *Plinio* lib. 12. cap. 1.
*Ex arbore & simulachra numinum fuere,
nondum pretio excogitato beluarum cadave-
ri, antequam ut à Diis nato jure luxuria
eodem ebore numinum ora spectarentur,
& mensarum pedes. Idem antea dix-
erat lib. 8. cap. 10. breviori commate:
Dentibus ingens premium & Deorum simu-
lachris laudatissima ex iis materia. Libros
ebore vel ornatos vel circumdatos ea-
dem*

dem religionis veneratione ex antiquo lapide patet, qui in angulo Fori Brutorum Regii hac Epigraphe cernitur.

.. PELBEM AEREAM CORINTHEAM. ITEM. IN. TEM-
PLO APOLLINIS MAIORIS
PVGILLARES. MEMBRANA-
CIOS. OPERCVLIS. EB-
BOREIS. PVXIDEM... OREAM
TABVLAS. PICTAS. XVIII.

Ubi optimè supplet ebOREAM PVXIDEM *Georgius Gualtherus* in *Antiquis Siciliae Tabulis*. Currus etiam quo *Babyloniorum Rex* vehitur ex ebore totus, rhedæ *Græcorum* simillimus, apud *Adrianum Rhetorem* Decl. 4. ab *Allatio* editum; qualem & *Spartianus* in *Heliogabalo* notavit, non ab similem illi, de quo *Tibullus* lib. 1. Eleg. 7.

At te victrices Lauros, Messala, gerentem

Portabat nitidis currus eburnus equis.

Q

Et

Hunc Venus in cœlum curru vexisset eburno.

Magnificentiæ enim symbolum olim habitum ebur; ut exinde scēpra confecta apud *Juvenalem* Satyr. 10. & effigies Germanici, notante *Tacito* An. 2. eburnea quoque fuit: imò splendidioribus pro fibula usurpatum ex *Io. Baptista Mantuano* advertit in *Acia Io. Rhodius* Musarum amor. In quam rem digna *Scylacis* in Periplo Carthaginis adversio, quem nuper paternæ virtutis æmulus *Isaacus Vossius* Ger. fil. notis illustravit; is *Æthiopes* memorat pro ornatu eburneis phialis uti, mulieres verò armillis eburneis, & equoseburno ornari.

Quæ causa antiquos Legislatores impulit, ut lege pretiosi eboris profusionem inhiherent, modumque, ut auro, statuerent. Huc enim spectant Legis verba apud *Tullium* lib. 2. de *Leg. Ne quis agrum consecrato: auri, argenti, eboris sacrandi modus esto.* Quæ profectò plu-

plurimis sudorem movère sine necessitate se legemque torquentibus. Indicat enim pariori manu consecrandam Diis rem humanis usibus necessariam, nec planè damnat ebur, ut Deorum majestate inferius, sed modum sacrandi temperat, quod minimè assequutus est. *Cicero* in hac L. explicatione: *Aurum autem & argentum in urbibus & privatim & in fanis invidiosa res est. Tum ebur ex inani corpore extractum haud satis castum Deo donum.* Quare minùs castum? at quia ex inani corpore depromptum? Talia fanè sunt & alia quæ mortalis conditionis Diis suis offerebant. Quanquam verius videatur non omne ebur damnasse, sed illud ex inani corpore extractum sive loculamentis dentium vacuis. Quæ lucem foenerabuntur à verbis *Plinii*, quæ talia in distinctione dentium exstant lib. 8. cap. 3. *Deciduos casu aliquo vel senectâ defodiunt: hoc solum ebur est, cetero, & in his quoque qua corpus intexit, vilitas ossea.* Hincque adeò est quòd rari etiam veteribus sint nobiliores den-

364 TH. BARTHOLINI
tes, quia defossi facilè deperduntur, &
injuriâ pullulæ terræ obliterantur, ut
condonandum sit *Leonardo Fuchſio* qui
l. de Med. Compos. nullibi (parcant
Latini manes) verum Ebur reperiri
crediderat, à *Garcia ab Horto* lib. 1.
cap. 14. eo nomine vapulans. Neque
frequentior, ut apparet, illis qui den-
tis defectu ossibus *Elephantum* pari
succesſu utuntur, quæ cremata ſpo-
dii vice in Electuario de ſucco Ros.
Nicolai ſubroganda cenſet perſpicaciſ-
ſimus *Ludovicus Septalius* lib. 9. Cau-
tione 109. ut roſas virtute æquet, quas
ut vocant, incompletas rubras pro ſpo-
dio in compositionibus *Arabum* ſub-
ſtituit *Abenſina* lib. 3. tr. 2. *Ingraffias*
cap. de Succed. & *Marcus Antonius Alay-
mus* Lib. de Succedaneis.

C. A. P.

CAP. XXXVII.

Unicornu fossile non esse gemmam. In Italia reperiri. Materia ejus sit-ne lapis. Petrificatorum sylloge. Vitrum, Caro, & Lignum fossile. Unicornu bujus examen & Virtus.

CLassem hanc demum claudat Cornu fossile infigne & figurâ spectabile, in quo Unicornum vicarias vices admiramur. Cornu appellatione insignitur ad figuræ aliqualis similitudinem, eo jure quo Cornu Ammonis duritiei saxæ moles apud veteres laudabatur ab arietini cornus effigie, ut etiam depingitur à Ferrante Imperato lib. 24. & Anshelmo Boëtio à Boot lib. 2. cap. 246. nec ita pridem anguis in spiram convoluti specie in Museo Wormiano videbatur. In quo tamen cornu, ut obiter id addam, erravit Plinius dum inter gemmas Æthiopicas his referret verbis lib. 37. cap. 10. *Hammonis cornu inter sacratissimas Æthiopiæ gemmas, au-*

reo colore, arietini cornus effigiem reddens
pi *mittitur predivina somnia representare.*
 Vel enim lapidem non vidit, vel oculos
 aliqua nubecula fascinavit. Varias in
 magnitudine & figura cornuum Am-
 monis differentias lib. 4. Histor. Baln.
 Bollensis proposuit *Iob. Bauhinus* magni
Casp. Bauhini frater, qui legi meretur.
 Nos verò arietinis cornibus simillima
 complura ipsi ex colle Messanensi cum
Petro Castello summo loci Doctore,
 eruimus eâ parte quâ altius hortus pu-
 blicus assurgit. Sed ad cornu nostrum
 fossile reversus *Garciam ab Horto* magis
 miror, quàm ille *Andream Lacunam*,
 quod lib. 1. cap. 14. nihil magis à ve-
 ritate alienum dicat quàm fossile & mi-
 nerale ebur inveniri. Quid enim ob-
 stat difficultatis quò minùs fide dignis
 scriptoribus assentiamur. *Lacuna* à *Pli-*
nio forsan hauserat lib. 26. cap. 18. cu-
 jus hæc verba: *Theophrastus auctor est,*
& ebur fossile candido & nigro colore inve-
niri, & ossa è terra nasci, inveniri que la-
pides osseos. Post hunc notat *Carolus Clu-*
sus

suis ad Garciam sibi laminulas quasdam Eboris fossilis nativum æmulantis, sed crustâ quâdam candidissimâ inducti à *Raffio* suo, omnium naturæ miraculorum diligentissimo observatore, donatas esse, intellexisse pariter in Italia erui hoc ebur & magno in usu istic esse adversus virulentorum animalium morfus. Erui tamen in Italia non persuasit Viro Clarissimo *Philippo Hoehstettero* Augustano Medico, quin Decad. 5. Med. Observ. Cas. 9. in Scholio, mercatorum aut diligentiam aut astu; non naturæ artificio, id fieri crediderit. Sed plus impetraturam confido continuam temporum experientiam *Clusio* posteriorem, quàm inanes conjecturas. Dari enim ebur seu Cornu fossile testatur in Musæo Naturalium rerum *Ferrantes Imperatus* lib. 25. & *Franciscus* ejus Filius Discurs. 1. cuiusque crassitudine brachii, longitudine multorum passuum, & Antidotum venenorum vulgò æstimari. Quod ipsi ibidem oculis usurpavimus. Cui accla-

mat plurimorum Doctorum chorus, interque eos Apollo *Olaus Wormius*, in cuius Pinacotheca in certam rei fidem plura cornu hujus videntur frustula, unum quidem colore candido friabile, molle, odore gratissimo, validè adstringens medulla cornu Cervini faciem exhibens; alterum verò Eburustum fuisse videtur, nigricante exteriore cortice, quam prius duriori substantiâ, ita tamen ut cultello facilè radi possit, leve, adstringens, non adeò, ut prius friabile, colore verò & candore in gilvum tendente; quibusterium accedit fuscum, ligni alicujus portionem figurâ exprimens, odore non minus grato adstringendi que validâ naturâ præditum, quod etiam ad veras cornu fossilis species refert laudatus *Wormius*. Frustula non exigua hujus Eboris in Aldrovandino Musæo Bononiæ monstravit *Barth. Ambrosinus* loco, & authore, quem sequitur dignissimus, & in Publica Pisarum Technicotheca ferè totum cornu ejusdem

gene-

generis conspicitur. Sed omnem planè dubitationis ansam præscindit operosum illud Unicornu fossile annis retrò-euntibus Romæ erutum, quod apud Naturæ & antiquitatis Dictatorem *Cassianum Puteum* servatur, cujus benignitate etiam ad me non vulgaris portio ejus transivit. Similis formæ Ebur nuperis annis prope Panormum è montibus præfente *Io. Domin. Profumo* erutum, & in Calabria, de quo an verum Unicornu fuerit *Cl. Tomasini* amicus dubitat. De materia præfenti ambigi non potest, quia saxea forma in oculos incurrit, unde *Iulius Scaliger* Exercit. 137. n. 1. Ebur fossile nihil quàm lapidem pronunciat, cornu subindè imitatur, & os calcinatum in crustas rotundas divisum invicem se amplexantes, quæ cortice exteriori teguntur flavescente vel obscuriore, medullâ verò interiori albâ constant, & friabili, insigni adstringendi robore firmata. Verùm de prima generatione dubitatio non levis animos versat, num

cornu vel dentes fuerint in lapideam duritiem compacti ætatis moræque ambitu, an ex prima lapidum mole in certam tantum dentis cornuve figuram effecti à Natura. Utrique simul sanè sua sit ratio si alterutrum nolis. Nam novum dentibus animalium non est in faxum densari, quum id pluribus usu venisse observatio quotidiana manifestet. In Musæo servamus dentem Rosmari petrificatum, & alium in terra Islandia calcinatum. Infantem Agen-dici Senonum utero 28. annorum spatio gestatum in lapidem versum descripsit *Thuanus* lib. 17. Hist. Gallicæ, & nos eadem facie integrum Venetiis vidimus apud *Gilibertum* aurifabrum qui eum è Gallia magno pretio paravit jam in Regis Daniæ Technicotheca visendum. Vir alius in lapideam substantiam conversus Romæ in palatio Ludovisiorum ostenditur, cujus argumentum ipsa ossa præbent & costæ suam adhuc formam servantes. De Lydiæ metallurgis refert *Aristoteles* de admir.

mir.

mir. Audit. suffocatis intercluso spiritu obstructis ostiis, post longi temporis intervallum in lapides conversos cum vasis, amphoris & liquore in iis contento fuisse extractos. Cui Metamorphosi similem narrat Historia Bavari-
ca, ut apud *Parentem* nostrum de Mixt. cap. 6. & *Sennertum* lib. de Conf. & Diss. videre est, & uxori Lothi Sodomis egrediuntis idem contigisse sacrae paginæ tradiderunt, quod per insitum falem procurasse edicti vindicem *B. Augustinus* divinavit. Idem sæculo nostro in Barbaria propè Tripolim evenit, ubi certo iræ divinæ argumento civitas quædam non ignobilis subitanæ mutatione in saxeam duritiem conversa, ex qua puerum petrificatum ad *Card. Richelieu* quidam detulit, lignumque ex eadem urbe petrificatum in Museo *Io. Fr. Habela* Ordinis Hiérosolymitani Vicecancellarii Melitæ conspeximus. Idem brutorum fatum in partes eorum grassatur, quæ occupat. Conchyliorum crustatorumque infi-

nita genera ex montibus Vicentinis effodiuntur in lapidis duritiem firmata, quorum egregiam supellectilem apud *Io. Dominicum Salam*, Gymnafii Patavini Theoricum summum, & nostrum in Praxi ducem, heu quondam, videre licuit. Idemque in Siculo Calabroque itinere frequentius invenimus. Quò spectant serpentum integra gyraque corpora, quà linguas, quà oculos, dorsumque Melitæ in petram conversa. De quibus in mea de *Glossopetris Dissertatione* sententiam tuli. *Oswaldus Crollius* Præfat. Lib. de Signaturis, in Moravia tribus leucis Brunnâ non longè à territorio Abbatis Obrovicensis, sub altissima rupe, duorum inusitatæ magnitudinis animalium ossa, unâ cum duobus junioribus, effossa, observavit in lapidem temporis spiramento longiori mutata. Viderunt in dentibus ossibusque idem *Plinius* & *Gesnerus*, nec aliud magis in Musæo *Aldrovandi* Bononiensi & Magni Ducis Florentino Pisanoque frequentia admirandum.

Cor-

Cornu Cervinum faxeum ramosum nodosumque in Musæo *F. Calceolarii* Veronæ inter reliqua Naturæ miracula delineavit eorundem descriptor *Federicus Cerutus* Sect. 3. planè ad *Boëtii* mentem, quæ etiam arboribus in eo favet, quòd cum animalibus in pari discrimine vocentur. Ligna enim arboreve complures eandem aleam subiisse *Ferrantes Imperatus* lib. 24. Nat. Hist. demonstrat, nobisque & in patria, & exteris locis non semel obvium fuit. Duobus autem modis in lapidem concrescunt, si credimus auctoribus, vel violentiâ ignis, quæ, dum principia liquefecit in novam formam unat, vel aquæ glutino, quibus terrestris crassiorque materia tribuitur. Ignem enim terram in lateres excoquere, & aquæ frigus excludendo subtiliora reliquum arctiùs constringere. Sed remotiores hæ causæ, propinquæ rationem vix sustinent, quam assequutos se putarunt Spagyrici sale suo communi concretionis opifice. Verùm pressiùs ad veritatem

374 TH. BARTHOLINI
tem *C. Bartholinus*, Pater sempiterno
desiderio lugendus L. de Corp. Perf.
mixtis Inan. cap. 10. succum lapide-
scentem materiam proximam statuit,
in quo sit spiritus lapidificus efficiens
lapidum sali plerumque conjunctus,
hancque ut in corpore humano, ita
magno Mundi opificio calculorum
concretionis causam existimo, quæ &
in terrarum secreta se abdit, & in aquis
delitescit & per aëra vagatur vel calore
vel frigore excitata; Calore quidem in
calidioribus terræ cavernis, frigore ve-
ro in aquis manifesta & cryptis pro-
fundioribus Siciliæ, collium *Vicentino-
rum* & munimentorum *Aureliensium*,
unde aquam in calculos densatam per
guttas collegi. Hac igitur veluti calcu-
losâ aurâ afflati mortales eorumque
partes, eboris fossilis speciem possunt
præferre & abditos dentes, ossâ vel
cornua animalium seu clade seu pesti-
lentiâ catervatim Diti adnumeratorum
in lapideam substantiam immutare.
Potest quoque artificiosa Natura ex
folius.

folius terræ mixtura faxæque molis vario flexu modò dentes modò cornua non minùs felici successu moliri quàm aliorum formas tentaverat. Aliàs enim apud *Agricolam* lib. 1. & 2. de Fossil. aliosque Achatem variis formis instruxit, modò palumbi, modò catuli, modò serpentis, modò piscis, & Eislebianum lapidem jam in Gallum efformavit, mox Salamandram; Florentinumque variis urbium, silvarum, montiumque emblematis ordinavit. De quibus quia pleniori pennâ scripserunt alii, *Plinius*, *Gesnerus*, *Albertus*, *Scaliger*, *Cardanus*, *Casalpinus*, *Boëthius*, *Calceolarius*, & *Basilus Beslerus*, ne actum agam, plura non addo. Nonnunquam in vitri speciem terram compingit caloris ope, tantæ densitatis, ut ferri loco pro securi sit Americanis. Hoc Vitrum fossile vocat *Imperatus* lib. 25. extremo, ex terra erui solitum. Cujus frustulum dono *Iosephi Donzelli* Neapolitani Podalirii, possideo. Et, quod admirationem transgreditur, carnis

nis.

376 T. H. BARTHOLINI
nis similem ideam subinde fossilia nanciscuntur, ut ex *Libanio* constat. Novo ligni spectaculo ex terreâ lapidi mixtâ materie sæculum nostrum illustravit nuper Natura duabus retrò messibus, Aquaspartæ in Umbria, ubi lignum fossile inventum cedro Mauritanico simile, venis in longitudinem extensis, non in altitudinem, quia radice caret, cortice interdum fragili, aliquando durissimâ & asperâ, partim ligneâ, partim cretaceâ, sed medullâ duriore. Mirum variantis naturæ miraculum cum stupore apud unicum ejus inter mortales authorem *Cassianum Patrem* vidi, & in rei fidem dño singulari aliquam ejusdem ligni partem, rudem partim, partim tornatam, servo. Resinam lignorum instar sudat candidam, Mastichi similem, vel thuri; Metallique filamenta quædam habet & capillamenta, ut numen Metallophyti impetraverit à *Francisco Stelluto*, qui totam ejus historiam Etrusco idiomate cum depicto ligno typis Romæ vulgavit,

gavit, ubi & terram fossilis hujus materiam inde exploravit, quòd gleba ei adhærens humida post aliquot menses tota evaserit lignea, à calore, ut arbitror, temperato, quem modica oleosaque humiditas in sicciorem lapidem vetat indurescere. In Islandia lignum simile fossile eruitur. At Cornu fossile corpus Minerale quodammodo referre sive origine, sive mixturâ ex medulla ejus & universâ substantiæ conditione ad oculum deprehendimus. Etenim vena quædam per medium transit corpus, cava & Mineralis, Metallicæ duritiei, splendore & forma, cui adnata ea terra videtur, quæ eam circulari ambitu complectitur. Habet præterea candidior pars per totum substantiæ tractum dispersas scintillantes quasdam guttulas, velut gemmulas, certo Mineralis naturæ indicio. Unde vel mixta erit principiorum temperatura, vel singulari terræ id quidquid est, adscribendum alibi à *Plinio* notatæ lib. 35. cap. 13. quam in Cornu nostro fossili

eò

378 TH. BARTHOLINI
eò libentiùs agnoscimus, quòd ad margam cretamque proximiori viciniâ appropinquantem optimè perspexerit *Auctor* noster cum *Gesnero* & *Boëthio*. Eofque confirmat Cornu hujus probata virtus cum Margis & terra sigillata ad eò decantatis paria faciens, sive ad cordis robur augendum veniat, sive pro aliarum affectionum, salutari medicamento adhibeatur. Nos curiositate ducti ad intimius Hermetis examen vario apparatu Unicornu hoc operâ *Ioh. Zwelferi* Chymici exercitatissimi vocavimus, & ab humore, quod non parvâ copiâ remansit, in retorta, ut vocant, repurgatum habuimus, pulveris formâ non injucundum, quamvis de adstringendi vi parùm remiserit. Mox ejusdem per acetum tentavimus solutionem, acriorem sanè & coloris obscuritate aliquid immutatum. Tandem dissolutione aceti destillati, & præcipitatione spiritu Vitrioli magisterium elegans candore insigni & nitore confecimus, ut præ crudo Unicornu viribus adau-

us, ut p.

adauctum & agendi celeritate non dubitemus. Sed Mineralis hujus Cornu, quibus de causis dubiam reddiderit virtutem *Philippus Hoeschstetterus* celebris famâ & doctrinâ Vir, divinare non possum, qui Decad. 5. Observ. Medic. cap. 9. in hanc invektivam gratis prorupit: *Fabulantur de maxima hujus spodii energia, ac si cordis spiritus purificaret, corroboraret, animi deliquio prodesset, malignitati resisteret, & planè eas obtineret vires quas attribuunt cornu Monocerotis: de quibus quid sentiam nolo dicere, ne excitem fautores.* Ego verò aliter judicare non possum, quàm tantum Virum Spodium, de quo est sermo, vel non vidisse, vel nullum ejus fecisse periculum, quod ad sidera usque extollit *Oswaldus Crollius* in Præfatione, Monocerotis cornu hoc encomio comparans: *Deus nobis largitus est variis in locis, cum Unicornu verum propter raritatem in magno precio sit, alterum ἀνὴρ ἑαρόμειον quod Minerale vocant, & interdum è stagnis effoditur, aut è montibus, sicut aliquando in Moravia (ossa gran-*

grandiora unà cum duobus junioribus) effossa sunt, quæ absque dubio tempore diluvii aquarum impetu perierunt in illa solitudine: quorum ossium & mirabilium dentium nonnullas reliquias aliquot menses post ex improvise illuc locorum veniens, & admonitus ejus rei, effodi curavi, & in usu Medico eandem ferè in ipsis deprehendi efficaciam, quæ Monoerotis cornu attribui potest. Vires easdem auget Petrus Potarius Chymicus Bononiensis magni nominis & experientiæ lib. 2. Pharmac. Spagyric. cap. 4. præfertim in venenis edomandis, laxitate ventriculi, intestinorum & alvi compescendâ, jecore roborando. Quas neque siluit Boëthius cap. 42. lib. 2. Nec fanè video quâ fronte denegetur huic quod Cornu Cervino conceditur, quum utriusque eadem ficcitas, princeps tot virium argumentum. Pater fanè, qui magnam ætatis partem inter experimenta consumpsit, vix aliud feliciori successu in cordis affectionibus, Comitiali morbo, vermibus enecandis, ad fluxus varios sistendos, lachrymas

mas cohibendas, cicatricem sine mor-
 fu inducendam, fatebatur se exploraf-
 se. Cui quidem ex usu rerum magi-
 stro sit auctoritas, ex vita publico bo-
 no transacta veneratio, ex ingenuitate
 fides, quam quisque volet nomini ob
 veritatem largiatur, quisque verò no-
 lit ob invidiam, rerum non ficto pon-
 deri det, ut quod alienis non tuemur
 exemplis inter exempla numeretur.

*Expliciti nobis usque ad sua cor-
 nua Libri*

F I N I S.

AU.

AUCTORES

IN

Observationibus Nominati.

- A** Benfina. 14 40. 177. 332.
364.
- Abenzoar 14. 34.
- Franciscus Abrianus. 15.
- Accursius. 11. 314.
- Achmetes. 22. 33. 86.
- Acron. 337.
- Adrianus Rhetor. 361.
- Paulus Aegineta. 341. 356.
- Aelianus 38. notatur. 44-45.
130. 134. 139. 142. 147.
151. 161. 176. 225. 228.
229. 230. 234. 237. 240.
242. 243. 250. 252. 253.
254. 268. 274. 293. 297.
305.
- Ioannes Aemilianus. 139.
- Aethicus. 213.
- Georgius Agricola. 338. 375.
- Antonius Aguilera. 325.
- Marcus Antonius Alaymus.
364.
- Albucasis explicatur. 6. 322.
- Andreas Alcasar. 332.
- Tobias Aldinus. 50. 105.
- Ulysses Aldrovandus. 45. 53.
57. 114. 221. 249. 260.
268. 269. 270. 288. 372.
- Georgius Alexandrinus. 75.
- Alferganus. 96.
- Leo Allatius. 151. 152. 361.
- Prosper Alpinus. 326.
- Joan. Henricus Alstedius.
288. 290.
- Donatus Altimarus. 278.
- Franciscus Alunnus. 270.
- Amatus Lusitanus. 2. 33.
167. 243. 298.
- Bartholomeus Ambrosinus.
368.
- D. Ambrosius. 308.
- Ioannes Laurentius Anania.
289.
- Anaromachus. 296.
- Hippolytus Angelerius MS. 8.
- Franciscus Angelonus. 345.
- Hieronymus Angerianus. 314.
- Anonymus de certamin.
Herculis. 151.
- Caelius Apicius. 329. 346.
- Apollonius. 293.
- Petrus Aponensis. 282.
- Apulejus. 24. 90. 101. 223.
273. 346.
- Hieronymus Fabricius ab
Aquapendente. 16. 334.
- Jac. Matt. Arhusius. 149. 262.
- Aristoteles. 36. exponitur.
37. 38. 42. 43. 44. 49. 58.
60. 67. 75. notatur. 102.
133. 134. 135. 136. la-
psus 137. 138. 164. 225.
226. 230. 231. 240. 241.
249. 297. 321. 359. 370.
- Roccus Arminensis. 24.
- Josephus de Aromatariis.
350.
- Artemidorus. 33. notatur.
86. 194. 304.
- Altrampsyclus. 33.
- Athenzus. 315. 329. 344.
Carol.

Carol. Avantius. 61. 64.
Averroës. 213.
Horatius Augenius 354.
B. Augustinus. 179. 180.
190. 227. 371.
Anton. Augustinus. 344.
Anton. Augustus. 170.
Cælius Aurelianus. 42.
Auctor Definitionum. 7.
Andreas Baccius. 56. 176.
182. 228. 233. 248. 249.
250. 251. 254. 258. 260.
270. 275. 277. 281. 283.
285. 287. 296. 354.
Franciscus Bacon. 224.
Angelus Baldus. 296.
Baldus Baldus. 207.
Thomas Bangius. 90.
Joannes Barclaius. 273.
Caspar Barlæus. 190.
Cæsar Baronius. 136.
Caspar Barthius. 25. 85. 161.
Michaël Barthius. 134.
Bartolus Bartholinus 17.
Caspar Bartholinus parens.
2. 108. 131. 174. 203. 204.
232. 254. 269. 292. 371.
374. 378. 380.
Caspar Bartholinus junior.
52. 125.
Fabricius Bartolerus. 288. 290.
Caspar Bauhinus. 15. 366.
Joannes Bauhinus ibid.
Bauli talmud. 160.
Io. Geropius Becanus. 114. 260.
Petrus Bellomius. 50. 67. 85.
251. 252.
Andreas Bellunenſis. 177.
Mattheus Bergomas. 3. 34.
S. Bernardus. 193.
Phil. Beroaldus. 75. 337.
Gregorius Berſmannus. 197.
271.

Justus Bertram. 108.
Basilius Beslerus. 375.
Biblia. 44. 227. 274.
Robertus Billeth. 117.
Daniel Blanckius. 294.
Sam. Bochartus. 183.
Anselmus Boëtius à Boot.
263. 265. 365. 373. 375.
378. 380.
Jacobus Bontius. 166. 167.
168. 170. 181.
Arnoldus Bootius. 183.
Bernardus Breitenbach. 201.
Joan Britannicus 280.
Joannes Buxtorffius. 120.
Cabala. 289.
Andreas Cæſalpinus. 375.
Julius Cæſar. MS. 128. 129.
Franc. Calceolarius. 373. 375.
Domitius Calderinus. 330.
337.
Georgius Calixtus. 195.
Juvencus Cælius Callanus
M S. 22. 23. 24.
Calphurnius. 29. 312. 321.
346.
Guillelmus Cambdenus. 307.
Campii. 208.
Canones. 310.
Marianus Capella. 95.
Julius Capitolinus 148.
Barth. Caprolus. 34.
Tiberius Caraffa laudatus. 48.
Hieronymus Cardanus. 57.
taxatur. 130. defenditur
ibid. 197. 240. 251. 375.
Petrus Carrera. 237.
Iſaacus Caſaubonus. 188.
Dio Caſſius 95.
Petrus Caſtellus. 173. 207. 366.
Laurent. Catellanus. 255.
M. Cato. 320.

Caul-

Catullus. 42.
Nicolaus Caussin. 90.
Cornel. Celsus emendatus.
147. 194. explicatus. 323.
Censorinus. 95.
Fredericus Cerutus. 373.
Chaldaea versio. 29.
Petrus Charisius. 56.
Joannes Chrysostomus. 227.
Petrus Giacconius. 215. 247.
339.
Cicero 227. 362. expositus.
363
Claudianus. 29. 206.
Cleopatra. 340.
Carolus Cluſius. 104. 366.
367.
Codex. 11.
Columella. 68. 70. expli-
catur 79. 314. 355.
Fabius Columna. 58. 59. 61. 77
Natalis Comes 224. 271.
Fredericus Commandinus.
324.
Franciscus Connarus. 320.
Georg. Contarenus. 309.
Nicolaus Contarenus. 64. 263
Coptæ. 182. 208.
Janus Cornarius. 194. 305.
Franc. Corvinus. 52.
Nicolaus Crassus. 299.
Joannes Crato. 354.
Osvaldus Crollius. 372. 379.
Academia Crusca. 270.
Ctesias. 126. 139. 225. 226.
227. 228. 229.
Q. Curtius 16. 157.
Cyprianus. 192.
Jacobus Dalechampius. 2. 277
Dantes 270.
David Propheta. 30. 132.
361. 178. 179. 209. 239. 348.

Martinus Delrio. 24.
Joannes Deodat. 75.
Deusingius. 216.
Deuteronom. 74. 77. 181.
183. 274.
Digesta. 32. 314.
Joan Michael Dilherus. 194
Dio. 9. 155. 161. 289.
Diodorus Siculus. 97.
Dioscorides. 245. 346.
Joannes Baptista Donus. 77.
Josephus Donzellus. 207.
357. 375.
Janus Doufa. 165.
Abrahamus Ecchellenſis. 216
Jo. Echenstein. 2.
Edda. Historicus. 343.
Nicolaus Angelus Elifius.
153.
Ennius 60. 71.
Ennodius. 25.
Michaël Ephesius. 247.
Epigrammatici Græci. 58.
100.
Sebastianus Erizzus. 210.
235. 344.
Thomas Erpenius. 96.
Ardens Etereus. 49. 132.
Eucherius. 182.
Euripides. 151.
Eusebius. 90. 185. 224.
Exodus. 25. 208.
Felix Faber. 201.
Petrus Joan. Faber. 174. 358.
Gabriel Fallopius. 278.
Jacobus Peschius. 2.
S. Pomp. Festus. 58. 148.
153. 159. 319.
Julius Firmicus. 186. 190. 192
Valer. Flaccus. 150. 194.
Robertus Flud. 14.
Nicolaus Fontanus. 195.

Joan.

Joan. Fragosus. 332.
Francio Parisiensis. 274.
Wolfgangus Franzius. 244.
Leonardus Fuchsius. 364.
Henricus Fuiren. 290.
Thomas Fuiren. 54.
Theodorus Fuiren. 28.
Hieron. Gabucinius. 295.
Galenus. 7. 38. 82. 135. 245.
 279. 294. 295. 296. 323.
 explicatus. 332. 337. 338.
 339. 340. 356. 357.
Pagan. Gaudentius. 9. 213.
Theodorus Gaza. 43. 73.
Genesis. 209.
Geographia MS. Anonymi.
 157. 158. emendata. 159.
 162. 165. 168. expendi-
 tur. 180. 203. 211. 215.
 216. 235. 242. 243.
Conradus Gesnerus. 67. 272.
 372. 375. 378.
Jo. Casper. Gevartius. 280.
Glossa. 178.
Glossa vetus. 69.
Damianus à Goes. 181.
Leonicus Goldionus 254.
Abraham Golniz. 251.
Gauges de Gozze. 215.
Saxo Grammaticus. 305. 307.
Melchior à Gratia. 170.
Greg. Nyssianus. 186.
Gregorius Papa. 271.
Mauritius de Greg. 308.
Jacobus Greizerus. 188.
Antonius Grimanus. 324.
Gregorius Gualterus. 361.
Petrus Gyllius. 234.
Jo. Fr. Habela. 19. 371.
Dionysius Halicarnassus.
 148. 314.
Heliodorus Hist. 273.
Heliodorus MS. explicatus. 7

Herodotus. 9. 74. 76. 89.
 95. 139. 140. 186. 212.
 221. 225. 226. 227. 359.
Heron. 247. 324. MS.
Abramus Hertogh. 358.
Hesychius. 58. 66. 67. 75.
 137. 316.
D. Hieronymus. 30. 74. 79.
 179. 182. 208. 346.
G. Fabr. Hildanus. 2. 4.
Hippocrates. 82. 334.
Histoire naturelle de l'Isle
Antilles. 108.
Historia Mexicana Auctor.
MS. 103.
Philippus Hoechstetterus.
 287. 298. 302. 367. 379.
Hieremias Hoelzlin. 227.
Caspar Hofman. 31.
Jacobus Hollerius. 328.
Holwel. 263. 294.
Lucas Holstenius. 109. 216.
Homerus. 59. 149. 155. 223.
 226. 227. 305. 307.
Homeri interpres. 305.
Horatius. 21. 24. 315. 336.
 345. 360.
Joannes van Horn. 28.
Greg. Horstius. 354.
Garciasab Horto. 157. 166.
 173. 179. 202. 203. 221.
 287. 364. 366.
Horus Apollo 66. 69. 74. 83.
MS. 84. exponitur. 84. tan-
 gitur. 86. tentatus. 89.
Hug. Cardinalis. 349.
R. Jacob. 239.
Jesuitæ autographum in Bi-
bliotheca Escoriali. 55.
Ferrantes Imperatus. 53. 55.
 107. 173. 365. 367. 373. 375.
Franciscus Imperatus. 367.
Joan. Philip. Ingtaffias. 8. 14.

31. 38. 40. 364.
 Innocentius Papa. 193.
 Interpres Albucaſis. 6.
 Heliodori. 7.
 Homeri. 305.
 Juvenalis. 74.
 Perſii. 98.
 Jobus. 30. 181.
 Joan. Jonſtonus. 46. 171.
 221. 248.
 Thomas Jordanus. 288. 289.
 354.
 Jornandes. 22. 23. 24.
 Joſephus. 96.
 Paulus Jovius. 19.
 Irenæus 188. 189. 190.
 Iſidorus. 72. 99. 112. 128. 136.
 notatur. 144. 145. 156. 159.
 MS. emendatus. 176. 193.
 198. correctus. 246. 271.
 296. 319.
 Juba. 359.
 R. Juda. 133. 160. 238.
 Hadrian. Junius. 165. 330.
 Julius Juſtinianus. 263.
 Juſtinus. 210.
 Juvenalis 27. expoſitur. 74. 79.
 85. 141. 227. 307. 341. 362.
 L. Juvencus. 87.
 R. Kimchi. 29.
 Athanaſ. Kircher. 182.
 Henricus Kornmannus. 273.
 Albertus Kyperus. 303.
 Firmianus Lactantius. 223.
 Andreas Lacuna. 366.
 Lanfrancus. 31.
 Joannes Langius. 24. 269.
 Petrus Lanſſelius. 188.
 Scribon. Largus. 44. 328. 329.
 356.
 Jo. Franc. Lauredanus. 274.
 Joan. de Lazara. 235.
 Martinus Lemovicenus. 22.

Paulus Lentulus. 4.
 Leo. 11.
 R. Leo Mutinenſis. 160.
 Andreas Libavius. 376.
 Fortunius Licetus. 24. 83. 321.
 Juſtus Lipſius. 9. 184.
 T. Livius. 10. 94. 148. 315.
 Lucan. 43. 193. 227. 279.
 Lucianus. 227.
 Lucillius. 136.
 Lucretius. 351.
 Conradus Lycotthenes. 2.
 Nicolaus de Lyra. 179.
 Macrobius. 95.
 Albertus Magnus. 57. 99.
 240. 246. 248. 254. 271.
 357. 375.
 Olaus Magnus. 102. 111.
 144. 145. 147. 305.
 Michaël Maierus. 227.
 Malmesburienſis. 307.
 Manilius. 95.
 Jo. Bapt. Mantuanus. 362.
 Paulus Manutius. 80. 125.
 Hieron. Marafiotus. 344.
 Ammianus Marcellinus. 351.
 Andreas Marinus. 45. 110.
 139. 143. 151. 152. 167.
 241. 244. 251. 252. 253.
 254. 275. 277. 284. 285.
 286. 292. 293. 296. 316.
 Valer. Martialis. 79. 149. 157.
 165. 181. 312. 330. emenda-
 tus 332. 351. 360. explicatus.
 Juſtinus Martyr. 188. 189.
 Jacobus Matthias. 149. 262.
 Valer. Maximus. 10. 15.
 Gerardus Mercator. 117.
 Michaël Mercatus. 49.
 Hieronymus Mercurialis.
 230. 287. 310.
 Petrus Meſſias. 39.
 Joan. Thomas Minadous. 16.
 36. 325.

Fran-

Franciscus Modius. 17.
Petrus Molinuzus. 186.
Daniel Monachus. 22.
Nicolaus Monardes. 173.
Dominicus Monthesaurus.
 241.
Hieronymus Montuus. 39.
Moses. 26.
Henricus Mullerus. 266. 303.
Sebastianus Munsterus. 181.
 240.
Joannes Nardius. 278.
Nazianzenus. 185.
Antonius Nebriffensis. 11.
Nemesians. 313.
Joan. Eusebius. Nierenbergius. 56. 152.
Cosmus Nigrionius. 105.
Bartholdus Nihufius. 195.
Augustinus Niphus notatur.
 81. 137.
Numeri. 178.
Olympiodorus. 352.
Oppianus. 119. 128.
Oribasius. 322. 323.
Andreas Osiander. 30.
Ovidius. 41. 315. 346. 362.
Pacuvius. 319.
Sanctes Pagninus. 181.
Palzphatus Gr. MS. 342.
Julius Palmarius. 291.
Guidus Pancitolus. 27.
Carolus Panicellus. 296.
Theophrastus Paracelsus. 273.
 289.
Ambrosius Pareus. 2.
Velleius Paterculus. 344.
Paulus apud Festum. 136.
Marcus Paulus Venetus. 168.
 199. 249.
Fr. Perla. 207.
Persius. 9.
Petlii Interpres. 98.

Francisc. Petrarca. 259. 270.
Petronius. 87.
Philipp. Phasinianus. 343.
Guil. Philander. 310.
Philes. 134. 145. 147. 197.
 234. 258. 270. 272. 293.
 298. 305.
Philostratus. 214. 225. 229.
 293. 298.
Photius. 99.
Valer. Pierius. 89.
Laurentius Pignorius. 9. 22.
 77. 89. 90. 346.
Pindarus. 150. 212.
Plato. 97. 149. 223.
Plautus. 19. 167. 186. 350.
Franciscus Plazzonus. 16.
Plinius maior exponitur. 10.
 18. 32. 43. 53. 67. 68.
 explicatur 69. 70. 72. 73.
 74. 75. 80. emendatus 81.
 82. 93. 95. 96. 97. 98. 99.
 exponitur 100. 101. 102.
 103. 119. MS. 125. 126.
 tentatus. 127. 128. 129. tan-
 gitur. 130. 133. errore jus,
 135. 136. 138. 143. 145.
 146. 153. 155. 161. 165.
 167. 197. 206. 210. 215.
 225. 226. 228. 229. 234.
 240. 241. 242. 243. 244.
 246. 247. 249. 250. 268.
 277. 278. 279. 281. 282.
 283. 290. 294. 297. 305.
 319. 321. 340. 350. 351.
 355. 356. 359. 360. 363.
 365. notatur. 366. 372.
 375. 377.
Plinius Valerianus. 43. 295.
 329.
Plutarchus. 69. 74. 89. 93.
 97. 278. 306.
Poëta Græcus. 100.

Trebellius Pollio. 150. 227.
Jul. Pollux. 316.
Franc. Pona. 173. 253. 260.
Ferdinand. Ponzettus. 284.
Antonius Popma. 150.
Porphyrius. 94.
Emmanuel Portus. 209.
Petrus Poterius. 380.
Ludovicus Pouchius. 14.
Joannes Prevotius. 16.
Jacobus Primerosius. 111.
Priscianus Casariensis. 43.
Theodorus Priscianns. 329.
Priscus. 22.
Joannes Dominicus Prosi-
mus. 369.
Ptolemæus. 97.
Theodorus Pulmanus. 80.
Purcassius. 117.
Cassianus à Puteo. 56. 68.
312. 369. 376.
Erycius Puteanus. 77.
Pythagoras. 223.
Fab. Quintilianus. 215. 223.
227.
Rab. Ravascè. 160.
Rab. Ravena. 160.
Rabbini. 208. 209. 238. 348.
Rabbini Talmudici. 132. 160.
208. 274. 349.
Raffius. 367.
Leonard Rauchwolf 202.
Regum libb. 349.
Relationes MS. 171.
Joan. Renodeus. 2. 103. no-
tatus 251. 291. 354.
Beatus Rhenanus. 195.
Cælius Rhodiginus. 27.
Joan Rhodius. 16 18. 22. 27.
147. 247. 322. 333. 348 362.
Nicolaus Rigaltius. 33. 305.
Ludovicus Romanus. 103.
Petrus Romeus. 350.

Janus Rutgerius. 85.
Rutilius Numatianus. 352.
Emanuel Sà. 74.
Joan. Dominicus Sala. 372.
Claud. Salmasius. 10. 66. 68.
76. 84. 126. 127. 146. 156.
243. 316. 330. 351.
Henricus Salmuth. 27.
R. Salomon. 29. 30.
Gaspar Salvianus. 21.
Joan. Sambucus. 320. 333.
Samuel. 346. 348 349.
Franciscus Sansovinus. 255.
Hercules Saxonia. 294.
Alex. Sboroscky. 350.
Durantes Scacchius. 334.
Josephus Scaliger 185. 188.
Julius Scaliger. 12. 31. 45 52.
57. 67. 73. 102. 130. 131.
138. 146. 241. 369. 375.
Fortunatus Schacchius. 352.
Marius Schipanus. 49.
Petrus Schultius. 222.
Scribonius Largus. 44.
Thorlacus Scutonium. 120.
Scylax Caryandensis. 362.
Petrus de la Sena. 92.
Seneca Philosophus. 150.
Seneca Tragicus. 150.
Daniel Sennertus. 57. 227. 371.
Ludovicus Septalius. 364.
Joannes Serapio. 58.
Marius Servius Honoratus.
215.
Petrus Servius. 215.
M. Aurel. Severinus. 3. 35.
296. 332. 334.
Diodorus Siculus 97.
Silius Italicus. 17. emenda-
tus. 18. 186.
Josias Simlerus. 213.
Julius Solinus. 43. 93. 97.
126. 128. 129. 145. 147.
153.

153. 155. 164. 168. 170.
 197. 198. 206. 221. 240.
 242. 243. 244. 245. 246.
 247. 248. 268. 278. 280. 351.
Ælius Spartianus. 361.
Joan. Bapt. Spontonus. 173.
Stratius Papinianus. 280.
Erasmus Stella. 129.
Franciscus Stellutus. 376.
Henricus Stephanus. 139.
 142. 228.
August. Steuchus. 27.
Strabo. 95. 153. 196. 207. 214.
Jacobus de Strada. 12.
Guilielmus Stuckius. 325.
Snorro Sturlafson. 257.
Joannes Baptista Suarez. 214.
Suetonius. 10. 155. 181.
Suidas. 88. 92. 213.
Æneas Sylvius. 199.
Symmachus. 292.
Tacitus. 206. 207. 227. 229.
 278. 353. 362.
Talmud Bauli. 160.
Than Chuma. 178.
Alexander Tassonus. 21.
Achilles Tatius. 273.
Tertullianus. 183. 193. 195.
 emendatus.
Theodoretus. 307.
Theodoricus. 31.
Theophrastus Eresius. 340.
Thomas Magister MS. 88.
Jac. Aug. Thuanus. 2. 370.
Tibullus. 150. 361.
Robertus Titius. 313. 314.
Jacobus Philippus Tomasi-
nus. 170. 290. 369.
Nicolaus Tulpus. 266. 325.
Adrian. Turnebus. 10.
Gregorius Turonensis. 185.
M. Varro. 119. 145. 150. 155.
 281. 315. 354. 355.

Ludovicus Vartheman. 28.
 131. 138. 197. 199. 200.
 240. 241. 242. 246. 248.
 250. 268. 269. 270.
P. Vegetius. 297. 320. 326.
 328. 329. 333. 335.
Joan. Veslingius. 4. 34. 64.
 207. 288. 290. 297.
Aurelius Victor. 94.
Æneas Vicus. 344.
Vidus Vidius. 334.
Angelicus Aprosius Vintimi-
glia. 12.
Virgilius. 101. 149. 193. 223.
 279.
Polydorus Virgilius. 24.
Vitruvius. 246. 280. 310.
Raphael Volaterranus. 24.
Joannes Georgius Volcame-
rus. 208.
Gerard Joan Vossius. 90.
Isaacus Vossius. 362.
Ludovicus Urreta. 204.
Sertorius Ursatus. 281. 313.
Fulvius Ursinus. 17. 344.
Emanuel Urstifius. 2.
Joan Jacobus Wecherus. 357.
Georg. Weimichius. 2.
Jacobus Wemmers. 161.
Hugo Willibuy. 117.
Olaus Wormius. 22. 45. 46.
 53. 56. 104. 107. 111. 112.
 119. 120. 122. 149. 153.
 171. 173. 261. 300. 302.
 306. 308. 341. 344. 365.
 368.
Wilhelmus Wormius. 122.
Xenophon. 308.
Zacutus Lusitanus. 3. 15. 34.
 41.
Joan. Baptista Zoia. 9. 19. 281.
Joannes Zwelfer. 357. 378.
 R 3 IN-

I N D E X RERUM, & VERBORUM NOTABILIUM.

A.

A Pro vs. 195.
Adami sacrificium. 132.
Adoratio. 101.
Egyptii Mosen non raro sequuti. 89.
Astronomi. 97.
Area vox. 307.
Al Abraham. 176.
الحرحدن *Alchercheden.* 177.
Alexander Magnus cornutus. 16. 218.
Alicorno. 176.
Amaltheæ cornu. 341. 344.
Ammonis cornu. 365.
Anatomia Pagana auctoris. 100.
Anatomicæ observationes auctoris. 328.
Anni principium. 94. 96. mensura 95.
Antidota venenis respondere numero. 296.
Aniquitates Natalitiz auctoris. 146.
Anuli cornei. 319.
Anulus ex ungula rhinocerotis. 174.
Apologia Auctoris de aperto Christi latere. 192.
Aries Jovis Ammonii 16.
Armamentarii Veneti cisterna à veneno libera. 298.

Armilla:um usus apud veteres. 143.

Aps *A'ε'ωτ* 158.

Arsenicum magis corrosivum quam venenum 286.

Asini cornuti in Africa, Scythia & Libya. 140.

Asinini cornu virtus. 143.

Asini cornu poculis destinatum. 147.

Asinus Indicus. 67.

Asinus unicornis solidipes. 133 134.

Aspides monocerotes. 63. 64.

Aθραυτο 305.

Attilæ cornua. 19. 20.

Aves Monocerotes. 46.

Aurei velleris fabula. 227.

Auri sonus. 307.

Auctoris de Glossopetris dissertatio. 372.

A'ε'ε' A'ωμz 169.
B.

Balsami Orientalis vis 297.
Balsami raritas. 207.

De Balsamo controversia Romæ nata. 207.

Bara. 176.

Franc. Barberini unicornu. 255.

Skeleton draconis. 50.

Bar *Karan*, unicornu. 177.

Basiliscus Romæ visus, 50 51.
Itemque Monspelii. 52.

Beluz matinae cranium. 121.
 122. Bibli-

Bibliotheca Medicea. 7. 211.
216.

Bizontes unicornes. 129, ab
Uris & Butalis diverſi. *ibid.*
in Boruffia. 130.

Bos Aegyptius. 155.

Bos quodvis animal ingens.
155.

Bos unicornis. 125. Aethiopi-
cus, ac Indicus. 127. ruf-
fus. 131.

B^z 58. 155.

Boves Lucani 155.

Bovis cornu tres amphoras
capiens. 130.

Bovis unicornis cornu. 131.

Βέλιμ^o 58.

Βεφάγ^o 58.

Βέβουσι 58.

Βούτις 59.

Bubalus 74.

Bucampe cornuta. 58. 63.

C.

Cadavera Aegyptiorum ere-
cta. 186.

Calor, ut cauſa cornu. 40.

Canicula infana 98.

Caniculæ orientis præſagium.
93.

Caponum cornu. 49.

Capræ ephippiatæ. 85.

Cauteriorum pilula cornea.
334.

Julius Cæſus in antiquis co-
dicibus. 29.

Ceraſti ſudor. 283.

Ceratos. 351.

Cervini cornu virtus. 253.
Serpentibus adverſum.

354.

Cervi volantes. 52.

CHRISTIANI CRUX. 183.
ejuſque forma. 184.

CHRISTIANI V. pocu-
lum aureum. 149.

Circulator Romanus taxatur.
291.

Cithara cornuta. 77. 78.

Citharæ cubiti. 76.

Cleopatrarum vipera. 64.

Colicus dolor epidemius
356.

Columna roſtrata. 215.

Columnæ Herculis. 212. va-
riæ. 214.

Columnæ Trajani, & Anto-
nini. 215.

Columnarum uſus. 212.

Comitialis morbi remedium
monoceros. 264.

Concha 340. menſura.

Conchyliæ petrificata. 371.

Cornetto. 325.

Cornicula 8. 9.

Cornicularii. 11. Corniculi.
ibid.

Cornifica forma. 40.

Cornu bubulum. 295.

Cornu caprini vis. 297.

Cornu cervinum Ambiaſi
ingens. 249.

Cornu cervini efficacia. 291.

Cornu cervini præparatio ſin-
gularis. 357.

Cornificia familia. 17.

Cornu foſſile. 374. præpara-
tum. 378.

Cornu propriè durum. 41.

Cornu quid Juvenali. 27.

Cornu renatum. 34.

Cornus. CORN. 43.

Annæus Stoicus quare

Cornutus. 9.

Cornu veterinariorum. 226.

Cornuum materia. 36. 38.

Cauſæ. 38.

R 4

Cor-

Cornuum usus. 42.
Corvinorum Pharmacopoli-
um Romæ. 170.
Cornua inaurata. 149.
Cornua ovilla. 295.
Cornua non sunt partes. 36.
Cornua partium diversarum.
12. 14.

Cornua Itemmatum. 21.
Crater cornutus. 10.
Cubitus *ἑυλακρῆ πικρὸς* 148.
Cucurbitulæ Aegyptiorum.
325.
Cucurbitulæ corneæ. 322.
323. 324. fistiles ligneæ. 325.
Carnus eburneus. 362.
Cypus cornutus. 39.

D.

In Dania Scarabæi cornuti. 53.
Danorum cum Indis com-
mericum. 46. cum Groen-
landis. 109.
Dentis marini descriptio.
123.
Deorum simulacra eburnea.
363.
Didonis vultus. 11.
Dionysici. 7.
Dorsi cornu quibus curatum.
34.
Draco volans. 50.

E.

Ebullitio unicornu. 284.
Ebur cornu. 359. pretio-
sum. 360. magnificentiæ
symbolum. 362. ei lex po-
sita. *ibid.*
Ebur Fossile triplex. 367.
Elephantini dentis usus. 364.
Elephas olim bos nomina-
tus. 155.
Rhinoceroti succumbit. 181.
Equi monocerotes. 151.

Eruca cornuta. 58.
Evocari. 314.
Exostosis unde. 38.

F.

Fabularum apud veteres u-
sus. 223.
Fibula eburnea. 362.
Fœtus petrefactus. 370.
Fossile carnis specie. 375.
Fritillus veterum corneus.
341.
Frons pro ore. 112.
Frontis humanæ cornua
apud Albucaasim. 6.

G.

Galea antiqua. 21.
Galli Indici neququam
meleagrides. 49.
Galli unicornes ac bicornes
arte. 48.
Gandæ. 157.
Gazella non est oryx. 67. in
Melita insula. 68.
Gazellæ cornua. 68.
Goyame. 204.
Antonii Grimani bibliotheca.
324.
Groenlandia Daniæ parer.
104.

H.

Hegira. 96.
Herculis columnæ. 212.
214.
Hipponium Calabria. 344.
Homines Monocerotes. 2.
Homini natura negavit cor-
nua. 32.
Hominis cornu morbus &
monstrum. 31. symptoma
formæ. 32.
Horn. 160.

I. Jan-

I.

- J** Anthinz. 208.
Japonum crucifixio. 185.
Jehovæ nomen cum *Al.* 177.
 Illeis. 103.
Imaginatio cornuum causa. 39.
Imprecatio ex canibus. 92.
Inscriptio vetus. 8. 73. 280. 281. 361.
Josephi tribus in labaro signum. 209.
Josua scutum. 209.
Isis. 89.
Juncturæ cornua. 40.

K.

- K** *Αδιστι*. 84.
 Corn. 177.

Φσα : κηβ.

- A**hadu Kanu, Monoceros
 Æthiopicè. 161.
Καριζων 176.
Καρισια 88.
 L.

- L** *Alla*. 146.
Lapidis sonus. 307.
Lenticula. 346. 347. vas.
Libri ebore recti. 362.
Licornia. 176.
Lignum fossile Umbriz. 376.
 ליליח Lilich Hebræorum. 290.
Linguz serpentinz sudor. 283.
Locustz volatiles cornutz. 65.
Lothi uxoris metamorphosis. 371.
De Luce Animantium liber autoris. 30. 245.
Lucerna capite cornuto. 19.

- L**uminosa cornuta. 29.
Luna cornuta. 29. 194. grana. 87.
Lunz montes. 204.

M.

- M**ahometis fuga Arabum æra. 96.
Mamelikia, vipera. 64.
Manna quid. 278.
Marula cornea. 312.
Meleagrides veræ. 49.
Mensura cornea. 335. ejus capacitas. 337.
Michaëlis Imperatoris Constantinopolitani poculum ex onagri cornu. 147.
Milesi Scriptores. 273.
Monoceros propriè. 175. ejus. etymon. 176. visu rarus. 179. 204. 205. 234. ejus Sententia Allegorica. 181. describitur. 200. 216. 237. Amphibion. 202. cornua deponit. 204. Africanus. 217. Mechenis. 242.
Monoceros silvestris. 138.
Monoceros Trajecti. 256. Helvetorum. 258. Antverpiæ Mantuz. Item in Polonia. 260. In thesauro Reg. Daniæ. 261. Ferus ac indormitus. 268. Interdum mitis. 270.
Monocerotis columnæ æræ. 211. 214.
Monocerotis saltus. 216. diversitas. 231. cornua varia. 232. Cornu. 238. 243. 246. magnitudo. 238. vera 251. pedes. 240. cauda. 242. Cornu S. Dionysii. 250. pondus. 251.
 Cornu

Cornu Venetum. 253. 254.
 Color diversus. 254.
 Monteleone, Valentiz Ca-
 labriz. 344.
 Monumentum vetus. 8.
 Mosi cornua. 26. 27. statua
 Melitenfis. 28.
 Mulier cornuta. 4. 5.
 Museum Wormianum. 47.
 120. 365.

N.

N *Ner.* 160.
Narhual. 109. 116. 118.
 Nisan. 94.
 Nisa. 210.
 Nummi provincias referunt.
 18.
 Nummus antiquus. 12. 13.
 18. 26. 345. Alexandri
 dubius. 210.

O.

O Nagri virtus. 143. ab Alce
 discrimen. 144. ususin
 mensis. 146. 147.
 Opobalsamum. 277.
 Oryges Romanis rariores. 77.
 in deliciis mensæ. 79. sa-
 crificiis adhibiti. 89. si-
 gnati anulis. 89.
 Orygis etymon. 65. natale
 solum. 74. magnitudo *ibid.*
 cornu. 75. malitia 91.
 Oryx capra. 67. priscis. 73.
 à subulone discrepat. 70.
 sessorem fert. 86. canicu-
 læ ortum præfagit. 92. &
 cur 98.

Osir. 89.

O'sso Siculis cornu. 312.

P.

P Anis statua. 313.
 Pedis Ro. Mensura. 247.

πῆγμα & ἔλεγον πῆγμα 188.
Pelbis pro Pelvis. 361.
 Penu corneum. 341.
 Petechtis remedium cornu
 bovis unicornis. 132.

ΦΑΝΙΤΑΝΙΟΥΑΤ

Monoceros. 182.
 Phoenix rarior. 205.
 Phrygiorum tibiz cornez.
 315.

ΠΙΧΑΡΚΙΝΟΣ.

Rhinoceros cophtis. 182.
 Pilulæ Ducis Mantuani ad
 febrem malignam. 173.
 Pisana technicotheca. 368.
 373.
 Pisces cornuti. 102. 106.
 Piscis monoceros rubri ma-
 ris. 105. Imperati alius
 examinatur. 107.

ΠΙΤΑΒ cornu. 182.

Pocula cornea. 304. 303.
 Poculorum adversus venena
 vis adferitur. 318.
 Poculorum circuli. 148.
 Poculum ex cornu Rhinoce-
 rotis. 172.
 Præfagium auferendi cornu.
 33.
 Psalmorum versio Æthiopi-
 ca. 161.
 Ptolomzi Tabulæ. 97.
 Puer petrificatus. 371.

Q.

Quadrupedibus cornua sunt
 propria. 43.
 Quatrio. 137. talus.
 Quinta essentia monocerotis.
 174.

Ra-

R.

Radiolus corneus Abensina. 332.

רנר *Reem*. 178.

Rhinoceros priscis bos. 155. animal herbaricum. 168.

Rhinoceros visus. 179.

Rhinocerotis cornu ad pe- techias. 132.

Rhinocerotis cornu loco monocerotis. 291.

Rhinocerotis etymon. 156. cornua. 161. mobilia.

164. bina. 162. 235. cu-

tis. 165. pellis Francisco

Gall Regi exhibita. 167.

usus medicus *ibid.* cornu.

169. 170. 171. lingua a-

sperrima. 168. cornu Ro-

mae & Florentiae. 170.

itemque Mantuae. *ibid.*

dens Messanae. 172. ungu-

la. 172. signa. 175. figu-

ra. 235.

Rhinocerotis significatio Alle- gorica. 179. 180.

רנר *Rijm*, unicornu. 177.

Rhythmium. 330. 331.

Romani non penetrarunt in Indiam. 234.

S.

Samson taxatur. 274.

Scarabaeus monoceros. 52.

54. ejus usus. 56. cornu-

tus. 52.

Skeleton lapideum. 370.

Schroter. 52.

Solis cultus. 90.

Spinturnix. 137.

Splendere. 244.

Statua vetus Harpocratis. 19.

Satyri. 313.

Sternuentibus veteres bene ominati. 100.

Sternutamentum Orygis. 99.

Subulo Plinii. 68. 70.

Sudor statuarum. 278.

Sudor verus. 279.

Suppedaneum S. Crucis

184. 187. 193.

Syrii effectus. 98.

T.

T & Γ permutantur. 137.

Tabula verus. 17.

Tali etymon. 137. 138. Si-

gnificatio duplex. 138.

Tali in humano corpore ad-

feruntur. 135.

Tauri Indici cornu. 164.

Terra Melitensis. 285.

Topau Indica avis. 45. de-

scribitur.

τῆ Græcorum. 177.

Triclinium Romanum. 309.

310.

Troianum excidium fictum.

226.

Tubi aqueductus diversi.

280. 281.

Turtur. 137. *Τρυγὸς*. *ibid.*

V.

Vacca cornibus cervinis.

131.

Vasa cornea. 340.

Venetæ spongiæ cornutiæ. 11.

28.

Vermis cornutus. 57.

Verrucæ. 14. 31. 32.

Vhroxen. 129.

Vipera cornuta. 63. 64. ex

Istria in montes Euganios

tradaucta. 64.

Vitium. 32.

Vitrum fossile. 375.

Un-

Ungula. 320.

Unguli. 321.

Ungulus, anulus. 319.

Unicornu crucis. 188.

Unicornu fossile. 365. bul-
lis. 285. Cassiani Putei.
376.

Unicornu Groenlandicum
verius dens. 112. lauda-
tum. 124. vera unicor-

nu signa. 275. ex unicor-
nu remedium universale
negatur. 296.

Unicornu succedaneæ. 353.
364.

Unionum raritas. 206.

Z.

Z Eila uibs Æthiopia.
131.

11

11

